

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

PREȚUL ABONAMENTULUI
 Pe trei luni Lei 70
 Pe o jumătate de an . . . Lei 130
 Pe un an întreg Lei 250

PENTRU STRĂINĂȚE
 Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 300
 Pentru America \$2

Apare totdeauna Duminică
 Editor și Redactor: J. B. Sima

Redacția și Administrația:
 Cluj, Str. Regina Maria 36.
 Telefon: 4-46

Anunțuri se primesc la Administrația
 fonei cu prețuri convenabile

ALERGARILE DE CAI DELA JUCUL DE JOS

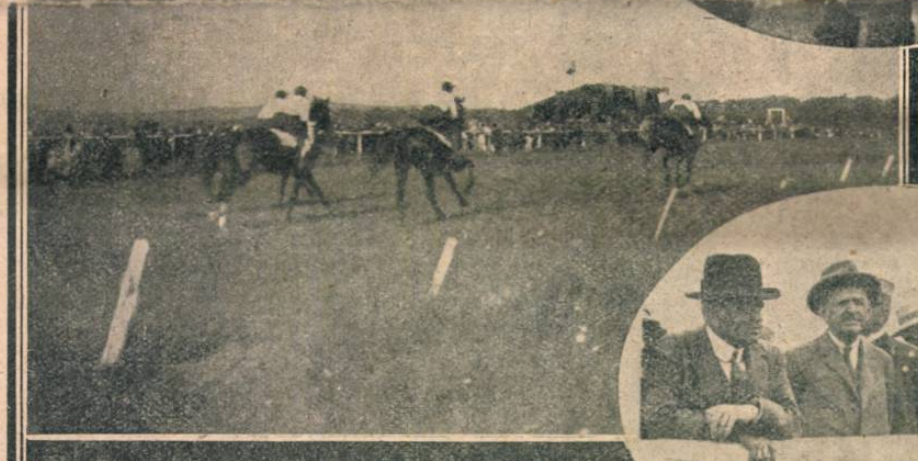

În zilele de 21 și 22 Mai, pe hipodromul dela Jucul de jos au avut loc alergări de cai pentru clasificarea produsilor hergheliei statului dela Bonțida.

La această manifestare sportivă au participat pe lângă un numeros public clujan oaspeți din București, între alții

d. Carp, secretarul general al ministerului de agricultură. În ziua de Duminică,

necă, au concurat la alergări de garduri ofițerii activi din județul Cluj.

Ilustrația noastră reprezintă pe cei trei învingători:

În ovalul de sus, dela dreapta la stânga d. locotenent Aurel Negoescu, câștigătorul premiului I. (18.000 lei). D. Căpitan I. Ilescu, câștigătorul premiului al III-lea (6000 lei). D. locot. Em. Dimitriu, câștigătorul premiului al II-lea (8000 lei). În amândouă zilele de alergări D. General Dănilă Pap, comandantul corpului VI armată, (în ovalul din mijloc) a urmărit cu mare atenție cursele. Pentru publicul clujan, cursele de cai dela Jucul de Jos au însemnat o după amiază petrecută în aer liber, afară din oraș. Ilustrațiile noastre reprezintă lumea care a participat la aceste alergări. În ovalul de jos, se vede un grup de ofițeri, urmărind cursele

Tragedia Căp. Nungesser

Nungesser e unul dintre cei doi aviatori francezi cari și-au înscris numele în cartea eroilor sacrificiați pe altarul cuceririi spațiului. Nungesser și Coli au plecat din Paris la New-York, cu gând să traverseze Atlanticul. Probabil o furtună a dat un sfârșit tragic acestei călătorii.

Sacrificiul suprem

Domnișoara Mai Ling Wong, o tânără fată chineză, de 19 ani, o frumusețe răpitoare pentru poporul galben, și totodată foarte bogată, și-a mutilat fața, desfigurându-se în chip îngrozitor. Motivul acestui gest disperat e că părinții nu i-au admis să rupă cu tradițiile, să calce toate legile și să se căsătorească cu albul pe care-l iubia. Ei au silit-o să ia de bărbat un nobil chinez, care-i ceruse mâna. Pe când era condusă într-o lecție la templul chinezesc unde urma să se officieze nunta, domnișoara Mai Ling Wong, cu un cuțit și-a brădat adânc fața, în cinci locuri. În fața altarului, când a dat vâul într-o parte, soțul s'a îngrozit: în locul gingașului chip pe care i-l cunoștea, și-a găsit mireasa cu fața plină de sânge încheag, o grozăvie de care a fugit înspăimântat și astfel domnișoara Mai Ling Wong, va rămânea pe veci credincioasă dragostei sale dintâi, căreia i-a sacrificat tot ce o femeie are mai scump: frumusețea.

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an întreg Lei 250
Pe o jumătate de an „ 130
Pe trei luni „ 70

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$2
Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sima

DUMINECĂ 29 MAIU, 1927.

Vorbă de clacă

La țară, toamna în nopțile cu lună, sătenii se adună pe rând, când la unul, când la altul, făcând clacă de desfăcat porumb; iar în nopțile lungi de iarnă se fac, — sau mai precis, se făceau odinioară, — vestitele clăci, cari erau un fel de... ceainuri dansante și jocuri fixe rurale, cu singura deosebire că pe lângă puhoiul de vorbe, glume, povești și ghicitori, se aducea și un folos real gazdei.

Aceste clăci, rămășiți de pe vremea „boerescului“, și cari, pe cât se spune, au început să dispară din obiceiurile satelor, erau prilejuri bine venite pentru întâlnirea tineretului. Luau parte și oamenii în vârstă, nu numai pentru a aduce un folos gazdei și a potoli focul tineretului, dar și pentru a se vedea. Toată vorbăria fără rost și fără rezultat, care se depăna la aceste clăci, românul cu spiritul său sintetic, a botezat-o: „vorbă de clacă.“

Când cineva se întinde la vorbă numai ca să-i treacă timpul face vorbă de clacă. Se înțelege că nu sunt tocmai rari ocaziile când vorba de clacă își revărsă șuvoiul zădărnice sale, dar nici într-o ramură de activitate omenească nu se irosește atâta vorbă de clacă cum se întâmplă în politică. Iar între politicieni, specialitatea vorbelor de clacă o deține opoziția și ea să nu se desmintă, partidul de la guvern, când trece în opoziție, întrebându-l pe același procedeu de a pierde timpul cu vorbe de clacă.

S-au văzut cazuri când oratorii opoziției — (oratorul este un om care vorbește frumos; foarte mult, și adesea ori nu spune nimic) au jănit pe loc desbaterile parlamentare cu vorbăria lor deșirată, sunătoare și goală. Din această pricină parlamentului i se mai zice și pal-lavament.

În parlament, vorba de clacă se cheama odinioară interpelare. Dar, curentul unei democrații nesincere, săltărețe și zgomotoasă, democrație de vorbe și zăpăceală, accentuat în depresiunea morală de după marele războiu ne-a adus cu el în parlament pe lângă interelările străvechi, și un verbalism de suburbiie, o gesticulație de cuvinte și un torent de imprecățiuni, cari rămăneau odinioară la partea incintei de reprezentanță națională.

Și dacă odinioară, vorba de clacă avea căutare în politică numai dintr-un spirit de contradicție isvorit din interesul de partid, ea se făcea într-un stil ales cu eleganță, curtenitor și spiritual. Astăzi, vorba de clacă în politică deși are același mobil, se face însă cu'n verbalism adeseori respingător și cu gesticulație foarte rurală.

Rezultatul democrației la noi este scoborârea discuțiilor politice la nivelul mahalalei și negarea prin fapte a celui mai elementar spirit democratic, așa că însăși democrația noastră este o vorbă de clacă.

Goana după cucerirea Aerului

Atlanticul a fost învins. — 28 ore din America în Europa.

După ce a cucerit focul, aburii și electricitatea, omul se slujește de aceste forțe spre a nimici spațiul și timpul.

Tot mai iute, tot mai sus! Desigur că în lupta aceasta cad jertfă cei mai buni. Cu atât mai mare e gloria celor cari ies învingători.

Aviația e la începutul ei. Pentru prima dată, în 1904, doi englezi, frații Orville și Wilbur Wright, reușesc să zboare câțiva kilometri, cu un aparat mai greu decât aerul. În lumea întreagă faptul a produs un entuziasm de nedescris.

În decurs de 23 de ani, aviația a făcut pași gigantiști: aeroplanul a atins viteze de peste 400 km. pe oră; Bonnet s'a putut înălța până la 12 mii metri; Collizo a putut zbura 38 de ore fără întrerupere; s'a putut menține timp de o oră,

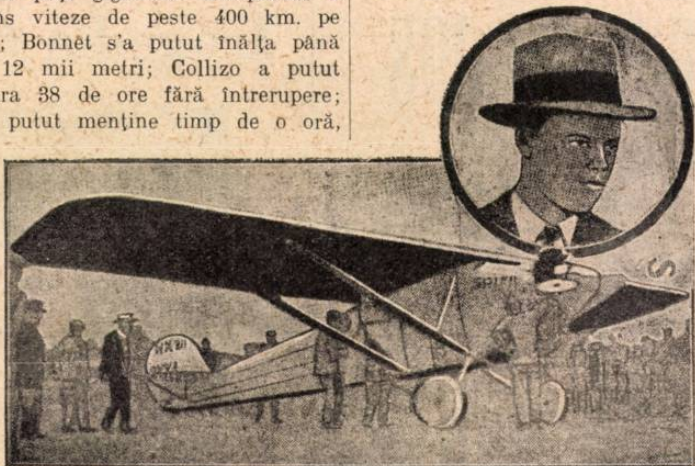
probabil răpuși de o furtună, aviatorul american Lindbergh a isbit să treacă oceanul singur.

Charles Lindbergh e de origine suedez și n'are decât 25 de ani.

Comandant al aviației din garda națională în statul Missouri, Lindbergh, era un necunoscut până mai zilele trecute.

În ziua de Miercuri, 12 Mai aviatorul a sburat cu avionul său din California, dela San Diego, până la New-York, străbătând întregul continent american în 21 ore cu o viteză medie de 200 km. pe oră.

Această călătorie l-a impus în atențiunea americanilor. Deaceia

Lindbergh și avionul său.

cu o greutate mai mare de 6000 kilograme, la 3000 metri înălțime.

Aviatorii au înconjurat pământul și au trecut de patru ori oceanul Atlantic cu oprire.

Astăzi o nouă frunză de laur se adaugă la cununa de glorie a Aviației.

Un aviator american, căpitanul Charles Lindbergh, a reușit, sburând 28 de ore, în șir, fără oprire, deasupra apelor fără țărmuri, să treacă Oceanul Atlantic, din America în Europa, la Paris.

După ce cu o săptămână înainte, doi aviatori francezi, Nungesser și Coli, au făcut o încercare nenorocită, dispărând fără urmă, fiind

când a declarat că se înscrie printre concurenții la premiul de 25.000 dolari, instituit de d. Orteig pentru trecerea Oceanului, s'au găsit mulți cari să aibe încredere în acest tânăr întreprind. Lindbergh a plecat Vineri seara din New-York și a sosit Sâmbătă noaptea la Paris.

Nu numai Parisul dar lumea întreagă a fost emoționată de acest succes al aviației, căci deasupra bravurei tânărului aviator se desprinde clar din fapta lui Lindbergh că omeniirea a făcut un pas înainte: lumea se strânge, legăturile dintre continente devin mai solide, oamenii se apropie unii de alții, și progresele științei și ale civilizației îi unesc într-o mare familie.

Aș vrea să știu...

În această rubrică vom da răspuns întrebărilor de ordin general, ce ni-se vor pune, și vom lămurii orice nedumerire științifică sau practică. Răspunsurile se vor da pe rând, în limita spațiului de care dispunem.

Care e cel mai cuminte animal?

Ca și între oameni, și printre animale există în aceeași familie unii indivizi mai bine dotați și alții mai prost.

Sunt mulți învățați cari tăgăduiesc animalelor orice inteligență, admitând că toate acțiunile acestora sunt pornite exclusiv de instinct.

Cei cari au observat însă mai multă vreme, un câine, o furnică, etc., nu poate fi de aceeași părere.

Trebuie dela început să stabilim că inteligența unui animal nu poate fi măsurată decât cu gradul de înțelegere a unui fenomen nou în viața sa și a speciei sale.

Un câine pe care-l țin în casă, și care înțelege că trebuie să se ceară afară după ce a văzut de două, trei ori că te supără când murește, e incontestabil că e inteligent. În felul acesta privesc lucrurile vom observa că e greu a vorbi de inteligență — decât cel mult prin comparație între ele, — la animalele inferioare: la nevertebrate, la pește, reptile, betraciune, și pasări, deși mai ales printre acestea din urmă, cele mai multe au un extraordinar spirit de orientare, și pot lua diferite deprinderi, după nevoie.

Dintre mamifere — animale cu sânge cald, care nasc pui vii, și-i hrănesc cu lapte — în afară de om, care-i regele naturii, unele soiuri de maimute și manganți și

în imediata lor apropiere, câinele sunt animalele cele mai cuminte. Aceste posed și o extraordinară capacitate de recunoaștere. Calul despre cari mulți cred că e foarte inteligent, are de fapt mai mult un simț precis de orientare. El nu poate face nici o deosebire între oameni.

Dece lampa care arde cu petrol afumă fără cilindru, și cum se explică încetarea fumului după ce i se pune cilindrul?

Petrolul are nevoie de mult aer ca să poată arde bine. Altminteri arderea nu e completă, rămân adică multe particule mici de cărbune neare, care formează un fum negru, îndată ce vine în părți mai reci.

Lămpile cu petrol constituiesc un fel de cuptor mic: fitilul se tot ținând cu combustibil (petrol) pe care-l aduce în partea de sus a lămpii. Prin grătarul metalic dela partea inferioară intră aerul rece care e tras prin cilindru ca într'un coș. Desigur că dacă luăm cilindrul de sticlă jos, lampa nu mai trage — tot așa cum într'un cuptor, căruia i-am stricat hornul, nu s'ar mai produce curentul de aer necesar arderei — și lampa va scoate fum.

Imediat ce punem cilindrul la loc curentul de aer se restabilește, arderea se face complet și fumul încetează.

»Realitatea» politică

Acrobatul care zădărnicește toate ședințele Societății Națiunilor. — Evening News, — London

Bethlen: „In fine, m'am asigurat împotriva oricărui accident“. Beneș: [cu polița de asigurare franceză în buzunar]: „Dar să presupunem că soc. de asigurare dă faliment?“ Bethlen: „N'ai frică, Domnule, m'am asigurat eu și la o firmă engleză.“ — (Pesti Hirlap—Budapesta)

CONFERINȚA MICEI ANTANTE

Sus: Vedere din Iachimov, orașul unde a avut loc conferința. Jos: Cei trei miniștri la masa de conferință.

Am arătat în numărul nostru trecut că la Iachimov, în Cehoslovacia s'a ținut conferința Micii Antante. Fotografia noastră reprezintă, dela stânga la dreapta pe d-nii Mitilineu (ministru nostru de externe) d. Beneș (Cehoslovacia) și Marincovici (Jugoslavia).

ÎN GRĂDINA MORȚEI

PIUL și RACHIUL, iată două noțiuni sinonime cu MIZERIA, RUINA, DECĂDEREA și RUȘINEA vieții omenești.

Opiul își alege victimele dintre oamenii din Orient, din țările de Răsărit, mai ales din China și India, unde milioane de ființe omenești au căzut pradă acestei otrăvi.

După cum opiul ruinează pe oriental, tot astfel rachiul și alte băuturi spirtoase distrug pe Europeanii civilizați. Un mare învățat a spus: alcoolul omoară jumătate din omenire și nimicește familia.

In ultimul timp opiul și rachiul au reînceput, cu mai multă furie, opera lor de distrugere, înregistrând biruințe noi și făcând milioane de victime.

Traficul cu opiu alcătuiește una dintre cele mai ipocrite probleme, ce se desbat la Liga Națiunilor, mai ales în ceea ce privește acele țări, care făcând parte din Ligă, au păreri hotărâtoare și se ocupă totodată de acest trafic rușinos.

Acum un sfert de veac, când China a refuzat să introducă această otrăvă în țară și a protestat împotriva introducerii forțate, Anglia și Japonia și-au trimis vasele de război, în mările Chineze, ca să amenințe cu moarte imperiul ceresc, dacă nu va îngădui importul opiului.

Nu de mult, Liga Națiunilor, cu toată autoritatea de care dispune, s'a ocupat de chestiunea aceasta. Rezultatul la care a ajuns a fost nul, pentru simplul motiv că se atingeau interesele a doi dintre cei mai însemnați membrii din Ligă: ale Angliei și Japoniei.

Mii, sute de mii de jugăre de pământ sunt acoperite cu floarea de mac, din care se fabrică opiul. Acest opiu aduce câștig bun celor cari îl cultivă, în schimb el nimicește milioane de oameni și degenerează sute de mii de familii. Desigur că aceasta n'are nici o importanță, atâta vreme cât guvernele din Londra și Tokio încasează, sub formă de impozite asupra traficului cu opiu, sume enorme. Nici n'ar putea fi altfel: dela războiul țările sunt înglobate în datorii și e nevoie de venituri, pe orice cale, indiferent dacă aceste venituri sunt produse pe urma degradării și lacrimilor omenești.

Priviți ilustrația din fruntea acestei pagini și vedeți că fiecare floriceică înseamnă un CAP DE MORT. Desenatorul a fost bine inspirat când a scris cuvântul OPIU cu craniile victimelor, pe care această otrăvă le face.

Victimele făcute de cealaltă otrăvă, soră bună cu opiul, RACHIUL, nu sunt mai de invidiat. FABRICILE NOASTRE

Opiul și rachiul sunt ce e două unități cu care se măsoară civilizația de azi: se bea azi într'un an mai mult decât s'a beut în patru mii de ani înainte.

In ilustrația noastră se găsește GRĂDINA MORȚEI: cu coasa în mână grădinarul harnic care, moartea, își secăra an de an mihoanele de victime, dintre beutorii de opiu și de rachi. Cu o mână moartea culege, cu cealaltă seamănă jalea, durerea, avântul curmat, ruina și rușinea omenească. Ca un spectru dinapoia morții apare cuvântul opiu scris din craniile celor morți de această otrăvă. Aături de dânsul s'ar putea scrie la fel cuvântul RACHIU. Amă două aceste otrăvuri înseamnă distrugerea multor zeci de mii de oameni dar totodată un bun câștig pentru câțiva cari trăiesc din vitile celor cuprinși de răul acestor vinuri ucigătoare.

DE SPIRT, zi după zi, varsă milioane de litri de otrăvă, în viața a sute de mii de familii, cari după urma rachiului au ajuns în mizerie, de râsul lumii și la marginea prăpăstiei.

După cum s'ar pune capăt răului produs de opiu, prin împiedicarea cultivării macului, tot astfel nenumeratele victime ale rachiului ar fi salvate, dacă s'ar închide fabricile de spirt, de lichioruri și de vinuri.

Dar după cum se cultivă opiul, pentru că el aduce câștiguri mari cultivatorilor și fabricilor, care-l prefac în otrăvă, precum și guvernelor din țările care-l exportă. TOT AȘA guvernele Europene nu distrug și nu închid fabricile de spirt, pentru că de pe urma lor încasează venituri însemnate. Nu numai guvernele au beneficii, dar și cei cari pregătesc aceste otrăvuri au câștiguri de TREI SUTE LA SUTĂ.

Statul vrea să CÂȘTIGE, indiferent de ce pătesc cei slabi, cari cad victimă acestor otrăvi, indiferent că se nimicesc sute de familii, indiferent că sute de mii de copii rămân orfani, sau se nasc schilozi de pe urma rachiului.

La ce folosesc toate spitalele, toate sanatoriile, toate clinicile, a căror întreținere costă sute de milioane lei pe an, dacă nu se curmă dela rădăcină răul, care pe lângă celelalte boale și suferințe omenești, mai mult decât toate, duce la ruina și degradarea unui neam și a unui popor.

Dar orice PROTEST împotriva acestor două rele: a opiului și a rachiului, este zădarnic. Atâta vreme cât îndărătul răspândirii lor stă dorința de câștig, ele vor continua să înflorească, ori cât de mare ar fi suferința pe care o produc.

Dacă prin legi bine chibzuite, s'ar lua câștigul care este la fabricarea spiritului și a rachiului, „INDUSTRIA” ar peri dela sine. STATUL, cu bună credință să renunțe la beneficiile pe care le are de pe urma rachiului, să renunțe la venitul pe spirtoase, și atunci va avea forța morală necesară, ca să închidă toate fabricile de otrăvă.

Fără îndoială că e mai blândă moartea în urma glonțului de revolver în cap, decât moartea pe urma otrăvurilor de felul rachiului, al opiului, al morfinei sau al cocainei.

Sinuciderea n'are urmări decât pentru victima singură a acestui act de nebunie. Cu vremea sinucigașul e uitat.

Opiul și rachiul însă, nu distrug numai pe cel care le soarbe cu lăcomie, dar sapă temelia întregii familii și are urmări în toată linia de urmași, până la a treia și chiar a cincea generație. Averi întregi se prăpădesc, familii cinstite și onorabile se ruinează și sunt conduse pe drumul rușinii și al decăderii.

Cel care cade victimă opiului sau rachiului, începe astfel: „VOIU GUSTA ACUM ODATĂ SĂ VĂD CUM ESTE” sau „BEAU NIȚEL CA SĂ-MI UIT DE NECAZURI.” Sărmanii de ei! Nu știu că această primă gustare va deschide pofa pentru gustări tot mai dese, care la un moment dat nu se pot potoli decât prin doze tot mai mari de otrăvă.

Cine este cel care să zică: „La acest gârbaci și trage-mi cu el câteva pe pielea goală, să văd cum este când ești biciuit?” Fără îndoială că nu se găsește nici un om atât de mărginit ca s'o facă. Totuși, cu mult mai folosit ar fi cineva dacă s'ar supune unei asemenea biciuiri, ori cât de dureroase, și ar presăra chiar

sare apoi, pe rănilor deschise, decât să încerce gustul opiului sau rachiului, spre a vedea cum este.

Ușor și repede se capătă gust pentru aceste două otrăvuri, fără ca victima să-și dea seama de ce face, luându-le. Am auzit pe mulți spunând: „EU POT SĂ BEAU FIINDCĂ AM PUTEREA SĂ MĂ OPRESC CÂND TREBUE.” Cel care vorbește astfel e pierdut pentru totdeauna: nu există voință omenească atât de puternică în cât să se opună obiceiului odată format.

OBISNUȚA BEUTURII E TOT UNA CU LANȚUL MORȚII ATĂRNAT DE GRUMAZ.

Băgați-vă bine în cap că, atât opiul cât și rachiul și toate celelalte beuturi spirtoase, înseamnă o moarte înecată dar sigură a trupului și o moarte repede a minții.

O socoată despre cât beau oamenii

Un învățat s'a apucat și a făcut o socoată despre câtă beaură alcoolică bea un om în timp de 20 ani. A luat pe unul ce bea moderat, adică un singur pahar la o mâncare. Socoata a ieșit așa după cum o arată chipul de alături. Atâtea butoaie de beaură golește în timp de 20 ani, cel ce bea câte 2, cel mult 3 pahare de beaură la zi. I se pare omului o nimica toată dar iată ce se strânge în timp de 20 ani.

Despre cei bețivi, învățatul n'a putut face socoata în butoaie, ci a făcut-o într-o asemănare. O moară mănăată cu apă zice învățatul — ar putea măcina ceasuri întregi cu beutura câtă o bea un bețiv într-o viață întreagă. Iar lacrimile ce le varsă o femeie simțitoare într-o viață întreagă după bărbatul ei bețiv, s'ar putea scoate câteva kilograme de sare (lacrimile au în ele materie sărată.)

Iată o socoată mai mult de plâns decât de râs. Nu-i așa??

„Lumina Satelor”—Sibiu

DIN SECRETELE POLIȚIEI FRANCEZE

Urmărirea bandiților motorști

CAPITOLUL III.

Înapoiaseam tocmai de la New-York unde Bannister și cu mine petrecusem câteva luni într-o continuă excitație, investigând faptele comise de o asociație secretă cunoscută sub numele de Măna Neagră, când prima crimă comisă de acel grup ce în curând fu cunoscut ca Bandiții Automobilști, înspăimântase tot Parisul prin neașteptarea-i îndrăzneală și cruzime.

În Franța, lumea se mai cutremurase și acum de groază, când se vorbește de Banda Bonnot. Este aproape de necrezut că timp de luni de zile acești fioroși bandiți și anarhiști atacau, omorau și jefuiau în ziua mare și în străzile cele mai frecventate ale Parisului, bădănuându-și joc de imensele eforturi ale întregului aparat polițienesc.

Rolul meu în această dramă, începu în ziua când luai în serviciul meu ca șofer și mecanic pe tânărul Jules Bonnot. Era un tânăr destul de simpatic și după ce l'am încercat ca șofer cu automobilul meu, eram atât de impresionat de dibăcia sa încât îl angajai la moment prezintându-l șefului laboratorului meu. Stătu în serviciul meu vreo șase luni și mă servea bine, deși avea un singur mare cusur. Nu putea suporta o observație și mormăia furios la cel mai mic cuvânt de dojană.

După un timp oarecare observai că se împrietenise bine de tot cu desenatorul meu mecanic, un anume Ducret și faptul acesta îmi displică pentru motive pe care le voi explica. Ducret se afla în slujba mea de mai bine de un an de zile și nu puteam găsi nici un cusur activității sale, totuși simțeam că nu-i totul în regulă la acest om.

Vorbind într-o zi cu d. Bertillon, faimosul criminologist, l'am pomenit pe Ducret și l'am descris. D. Bertillon îmi făgădui să-l caute în colecția sa de fotografii, spre a vedea dacă nu cumva, din întâmplare este cunoscut. Așa se întâmplă. În ziua următoare fui chemat la telefon și primii niște informații care mă neliniștiră mult.

Numele adevărat al desenatorului meu nu era Ducret. Se numea Albert Erlenbach, era elvețian de origine și fusese remarcat în țara lui pentru tendințele sale anarhiste.

Nu exista nimic serios împotriva lui Ducret, dar el fusese prins în mrejele anarhiștilor francezi, prezidat și condus de acel fanatic milionar Fromentin. El devenise editor și redactorul șef al unei foi tendențioase „L'idée libre” sau Gândirea liberă, iar casa sa era locul de întâlnire a celor mai joase caractere ale mișcării anarhiste. L'am chemat imediat pe Ducret la mine în birou, rugându-l să fie prevăzător cu teoriile sale în fața lucrătorilor mei, deoarece erau toți oameni cumsecade și eu nu doream să se molipsească și ei de aceste idei.

Bietul Ducret izbucni în lacrimi, asigurându-mă că cea mai scumpă dorință a sa era de a scăpa de toată această încurcătură, căci oamenii aceia îl înspăimântau. La Berna, orașul său natal, anarhia era numai un ideal și nimeni nu încerca vreodată să pună în practică. Dar Parizienii sunt violenți și setoși de sânge și cel mai teribil dintre acești anarhiști era Bonnot și cu dânsul cel mai bun prieten al său, Raymond Callenin, supranumit „Savantul”.

Acest Raymond era un băiat de 18 ani numai, ca și Bonnot, dar asta nu-l împiedica să îndemne pe ceilalți să practice învățăturile

anarhiste. Abia puteam crede că Jules Bonnot, acest băiat liniștit, putea fi în realitate un tip atât de feroce. Totuși, în dorința ca lucrătorii mei, oameni cinstiți și credincioși, să nu fie îndrumați spre prăpastia anarhistă, m'am hotărât să concediez pe Bonnot imediat. Îl cunoșteam prea bine pe Fromentin și pe partizanii săi fanatici.

Am făgăduit a nu repeta cele comunicate de Ducret, dar îl chemai pe Bonnot comunicându-i că nu mai aveam nevoie de serviciile sale de șofer. El plecă în aceeași zi, mormăind amenințări împotriva mea și a tuturor blestemăților de capitaliști.

În ziua următoare Ducret nu veni la lucru, dar îmi trimise o scrisoare informându-mă că viața sa fusese amenințată din pricina celor ce-mi comunicase asupra lui Bonnot. Mă rugă totuși să nu menționez faptul acesta prietenilor mei dela siguranță. M'am îndreptat îndată spre casa unde știam că locuiește Ducret, dar mi-se spuse că acesta se mutase de acolo cu câteva săptămâni în urmă. La urma urmei, mă gândii eu, Ducret este liber să facă ce pofteste și nu era datoria mea să mă amestec în treburile sale.

După câteva săptămâni tot Parisul fu alarmat de o agresiune brutală și îndrăzneală, — prima dintr-o serie de crime comise de bandiții automobilști, cum fură imediat porecliți. La auzul acestui nume toată lumea se cutremura de groază.

Într-o dimineață pe la orele 10 a. m. un funcționar de bancă, Gaby, cobora strada Ordner, una din cele mai zgomotoase străzi ale Parisului, îndreptându-se către unul din sediile lui „Credit Foncier” ce se afla în această stradă. Era îmbrăcat în costumul bine cunoscut al comisionarilor francezi de bancă, purtând pălăria tricorn. Sub braț purta o servietă de piele legată de mijlocul său printr'un lanț și un lacăt de oțel, așa cum se obișnuiește. Această servietă conținea treizeci de mii de franci în bancnote, și cecuri în valoare de vreo 55 mii franci.

Tocmai vis-a-vis de intrarea principală a băncii, un automobil cu marcă „Dion-Bonton”, staționa de o oră în același loc. La volan se afla un tânăr cu șapca trasă pe ochi și fumând țigară după țigară. Înăuntrul automobilului se aflau alți trei oameni cari aveau aerul că așteaptă pe cineva. Când omul dela bancă se apropiă, doi dintre automobilști se îndreptară încet înspre dânsul.

Bineînțeles că nimeni nu-i băgase în seamă, căci staționarea unui automobil într-o stradă atât de frecventată era lucru foarte obicinuit. Când fu la o distanță numai de 2 metri de tânărul Gaby, unul dintre automobilști, scoase un revolver automat și îndreptându-l asupra îngrozitului tânăr spuse cu o voce liniștită și rece: „Dă-mi servieta, Gaby, ori de nu, ești un om mort”.

Gaby o luă la fugă, ținând servieta prețioasă strânsă de trupul său. Văzând aceasta, fără a șovăi o clipă, omul cu pistolul trase de două ori și ambele gloanțe îl nimeriră pe nenorocitul funcționar, care se clătina și căzu la pământ. În timpul acesta, celălalt sări și se repezi la geanta cu bani, trăgând de lanțul de oțel care avea lacăt dublu.

Mai înainte ca vreunul dintre spectatorii îngroziți să poată face vreo mișcare, omul cu revolverul scoase încă o armă din buzunar și ațintind-o asupra mulțimei o amenință cu moartea în caz că ar încerca să intervie.

Între timp, văzând că geanta nu poate fi eliberată, tovarășul său luă un cuțit din buzunar și tăia pielea

de care era fixat lacătul. Întreaga întâmplare nu dură mai mult decât un minut. Tânărul, care sedea la volan pusese între timp motorul în mișcare, iar cel de al treilea care până atunci rămăsese inactiv, deschise cu o mână ușa și cu revolverul în cealaltă amenință mulțimea crescândă. Îndată ce criminalul cu servieta se află în siguranță în automobil, șoferul dădu drumul motorului și în timp ce vehiculul se puse în mișcare, ceilalți doi săriră înăuntru.

Cățiva dintre cei mai curajoși dintre spectatorii îngroziți, alergară după automobilul cenușiu, în timp ce căruța unui vânzător de bere, încercă să-i atentească calea. În chip metodic și cu mult sânge rece cei trei bandiți începură să tragă în-acei cari încercau să-i oprească, unul ținând dintr-o gaură a peretelui automobilului, iar ceilalți de la fereastră.

Unul dintre gloanțe lovi pălăria căruțașului, iar un altul lovi un cal. Bineînțeles că în momentul acela caii începură să necheze și să lovească cu copitele, ceea ce făcu pe căruțaș să fie nevoit a se ocupa de ei. Între timp, tot trăgând în mulțime, automobilștii dădură viteză maximă mașinei, care, împrăștiind lumea în dreapta și stânga, și condusă cu multă dibăcie, dispăru în câteva clipe.

Văzând că orice urmărire este inutilă, mulțimea se adună în jurul rănitului care zăcea la pământ, leșinat și sângerând din două răni grave în abdomen. Ridicându-l ușor, l-au dus în bancă. Această tragedie, se petrecuse atât de repede încât funcționarii și oamenii băncii acum abia veneau în grabă spre ușe spre a vedea ce se întâmplase.

După cum se știe, Parisul își mai menține porțile cari închid orașul; la fiecare din aceste porți, automobilele ce intră sau părăsesc Parisul sunt oprite spre a plăti o anumită taxă asupra benzinei. Se comunică imediat gardienilor acestor porți să oprească o mașină de culoare cenușie, cu numărul 701 B2, care va veni să iasă afară din oraș.

Până în prânz, toate porțile Parisului erau păzite de o trupă de oameni înarmați cu revolve. Dar nu se văzu nici semnul automobilului cenușiu. O sută de funcționari dela Siguranță cercetară Parisul în sus și în jos, dar automobilul și călătorii săi rămăseseră ascunși misterios. Tânărul rănit fu transportat la spitalul „La Titié”, într-o situație critică, așa că nu putu fi interogată în aceeași zi.

În dimineața următoare, fui chemat la prietenul meu Dufresne de la Siguranță, care mă întreabă asupra lui Ducret și asupra lui Bonnot. I-am dat toate informațiile posibile, iar apoi dânsul îmi povesti toate cele întâmplate. Domnul Dufresne era de părere că anarhiștii dela „Idée libre”, trebuiau să aibe un amestec în această afacere.

I-am dat lui Dufresne o fotografie a lui Bonnot, conducându-mi mașina electrică, fotografie care era de dată recentă. În cursul zilei m'am dus și la d. Bertillon, uitându-mă prin colecția sa de fotografii, spre a vedea dacă nu cumva găsească vreuna ce seamănă cu descrierile ce le aveam asupra celor patru bandiți, ca să ne înlesnească cercetările.

Desigur că aparența șoferului cu mașina cenușie, așa cum era descris de căruțaș, se potrivea de minune cu aceea a lui Bonnot, așa cum îl cunoscușem eu.

Caracteristic pentru el erau calmul și dibăcia cu care lucrase.

Doi dintre bandiți se ascunseră într-o casă numită „Ciubul roșu”, iar dl Lepine, prefectul Poliției din Paris, a fost trimis la fața locului și încurând a sosit într-o mașină puternică. Dl Lepine a dat ordin că nu mai voeste se moară vreunul din oamenii săi și imediat a început atacul asupra „Ciubului roșu”.

Impresurarea fortăreței unde erau ascunși bandiții motorști care la un timp terorizau Parisul și împrejurimile

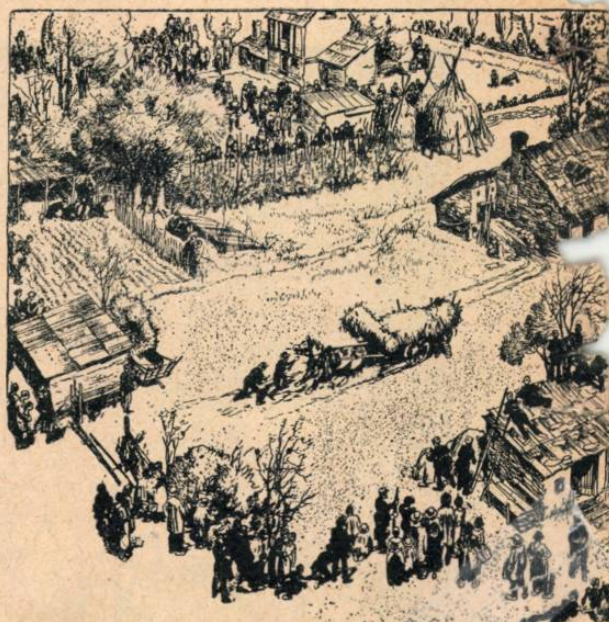
În aceeași seară, pe când mă aflam în mica mea casă de țară dela Chausselle, odihnindu-mă și citind, auzii telefonul. Era vocea lui Ducret, teribil de agitată, care mă întreabă de nu puteam veni imediat la Passage de Chichy No. 15, deoarece avea o comunicare foarte importantă de făcut.

Mă rugă însă să nu informez poliția, până ce nu voi auzi despre ce era vorba. Îmi mai spuse că eram în perfectă siguranță și deci pot veni singur. Am luat automobilul și alunecând un revolver în buzunar, m'am îndreptat imediat înspre locul indicat. Acesta era o mică alee murdară și strâmtă. Coborând din automobil, mi-am pipăit drumul prin întuneric, până ce ajunsei la o mică fereastră de unde o rază de lumină se strecura printre predele.

Era No. 15. Nu avea nici un fel de sonerie, dar ușa era deschisă. Împingând-o, am intrat într'un gang întunecat, la sfârșitul căruia găsi o odaie unde se aflau diferite mașini de tipărit, iar fostul meu funcționar Ducret era foarte ocupat cu orânduirea unor paginată. Când dădu cu ochii de mine, el sări înapoi, palid și speriat. Putui vedea că omul acesta trecuse printr-o spaimă violentă. Îndată ce văzu cine era musafirul, se îndreptă în vârful picioarelor înspre ușă, unde ascultă câteva clipe. Apoi, înapoiindu-se spre locul unde stam eu, cu mâna în buzunarul său, conținea revolverul, el își puse mâna tremurândă pe umărul meu, șoptind:

„Callenin, La Science și un anume Garnier, au comis atacul. Știu multe încă, dar nu îndrăznesc să vorbesc. Poate ai și fost văzut venind aci. Din fericire, ei știu că am lucrat pentru dumneata, așa că pot spune că ai venit spre a mă ruga să revin în laboratorul d-tale. Pentru Dumnezeu, faceți ceva împotriva lor, căci și acum ei plănuiesc alte crime și mult mai îngrozitoare încă”.

„Cine a mai fost cu dânsii?” am

Impresurarea diților la „Ciubul roșu”

Banditul Gaby care a împușcat

întrebat vorbind și eu în șoapte. „Erau patru bandiți. Jules Bonnot era șoferul; iar celalt era un anume Dieudonné”.

„Unde se ascund?” „Ah, domnule, mi-e frică, nu îndrăznesc să-ți spun”. Apoi vorbind cu glasul tare zise: „Nu, Domnule, nu mă pot înapoia să lucrez pentru d-voastră. Este inutil. Viața mea aparține „Ideii Libere” și cauzei anarhiei”.

Înțelegând acest semn, începui să discut cu dânsul, oferindu-i o leafă mare în caz că s'ar hotări să se înapoeze la mine. Apoi mi-am luat rămas bun. Mi-am dat apoi seama că temerile lui Ducret erau bine fondate, căci în timp ce-mi puneam motorul în funcțiune, văzui mai multe umbre întunecate cari se strecurau prin aleea îngustă și murdară. Era vădit că venirea mea fusese văzută, și că fusesem urmărit și spionați tot timpul. Timp de o clipă am vrut să mă întorc, căci eram neliniștit asupra soartei care-l aștepta pe Ducret, dar m'am temut că nu voi putea să-l ajut cu nimic. Atunci m'am oprit la cel mai apropiat post de poliție și, asigurându-mă că nimeni nu mă urmărise, am cerut comisarului să posteze pe cineva lângă Passage de Chichy, în caz că Ducret ar avea nevoie de ajutor. Comisarul îmi făgădui să îndeplinească cererea mea.

Găsind că este mai nimerit ca să nu fiu văzut mergând spre Cartierul nostru general, așa că, în loc de a mă îndrepta înspre Quai d'Orsay, unde știam că-l voi găsi pe d. Guichard, șeful Siguranței, sau pe locțiitorul său, d. Jouin (care muri mai târziu de mâna lui Bonnot) m'am îndreptat spre casă, comunicând cu aceștia pe cale telefonică.

În dimineața următoare, m'am dus cu d. Jouin la spital, unde se afla internat Gaby. Pacientul era în stare conștientă acum și i-am

**Inconjurarea casei
în care bandiții se
refugiase.**

**Pe de lături se vede
garda de polițiști
postată pentru a în-
dărta lumea din
raza jocului de glo-
ante în cursul „răz-
boiului” dintre ban-
diți și poliție.**

ban-
ibul

**Pentru a se putea apropia de „Cuibul roșu”, centrala și
locul de ascundere și apărare al bandiților, poliția fran-
ceză s'a ascuns în căruța cu fân pentru a nu fi suspectați**

rier,
de Gaby

dat să privească vreo șase foto-
grafii, a diferiți indivizi suspecti.
Le privi pe rând, liniștit, până ce
ajunse la fotografia lui Garnier. Cu
măinile tremurânde ne-o întinse și
nouă, strigând: „Acesta este — este
omul cu ochii înspăimântători. Nu
voi uita niciodată acești ochi și
felul cum m'a privit când a spus:
„Dă-mi geanta, Gaby.” Acesta este
omul care m'a împușcat. Sunt sig-
ur de lucrul acesta”.

Medicul ne rugă să plecăm ime-
diat, deoarece bietul băiat era ter-
ribil de agitat. Plecând, l'am mai
auzit repetând: „Ochii aceia, —
ochii aceia, teribil”.

Informația dată de Ducet fu con-
firmată. Garnier, Raymond La Sci-
ence, Bonnot și Dieudonné, erau
acei cari atacaseră și furaseră pe
funcționarul băncii, iar Garnier era
acela care-l împușcase.

Fotografia sa, care se afla în po-
sesiunea Poliției de când fusese în-
chis de mai multe ori pentru fapte
mai mici, fu publicată pretutindeni,
oferindu-se un premiu pentru are-
starea sa. Dar multe zile în rând
nu se mai auzi nimic despre ban-
diți. Apoi deodată, o nouă serie de
crime aruncă groaza printre locu-
torii Parisului.

Intr-o dimineață se găsi pe dru-
mul care ducea la suburbia Bezons,
un om rănit mortal, sângerând din
mai multe locuri. Diferite leziuni
de pe trup dovedeau că el se im-
potrivise din răpuzeri înainte de a
fi fost doborât. El muri în timp ce
era transportat la o fermă din apro-
piere, strigând disperat: „Bonnot
m'a împușcat. Trădătorul! Nu voia
să împartă cu mine!”

Scrisorile găsite în buzunarul mor-
tului dovedeau că acesta fusese un
anarchist militant și desigur, unul
din complicii lui Bonnot. Nu trecu
multă vreme și ni se comunică că
biroul unui notar din Pontoise fu-
sesse violat de către o bandă înar-
mată care-l atacase cu revolverul.

foarte supus și începu iar să dea
drum motorului. Mulțimea care se
adunase începu să discute cu poli-
țistul, zicând: „Sunt străini, cari
nu înțeleg și nu vorbesc franceza;
lasă-i să plece”.

Totuș funcționarul urmă mașina
înspre curbă, și văzând că auto-
mobilul nu ripostează, scoase car-
netul din buzunar. Imediat acela
care se afla la motor, dădu viteza
maximă acceleratorului și mașina,
care era foarte puternică, o luă la
goană. Curajosul polițist se urcă
pe motor, încercând să pue mâna
pe frână. În aceeași clipă, oamenii
cari se aflau în fundul mașinei,
fără a spune un cuvânt, apăsă-
ră asupra unor automate. Patru ful-
gere urmară și nenorocitul sergent
căzu la pământ, rănit mortal. Mai
înainte ca spectatorii îngroziți de
spaimă să poată acționa într'un fel
oarecare, mașina zbură, protejată
de puhoiul de vehicule care-i ur-
mau.

O mare confuzie urmă acestei în-
tâmplări. Mai mulți șoferi de taxi-
metre încercară să-i urmărească.

Dar traficul era atât de
întes la această oră și în
această arteră centrală a
Parisului, încât n'au fă-
cut decât să mărească con-
fuzia. Din nenorocire
unul dintre taximetriști căl-
că o tânără fată, iar alte
două abia au putut evita
o ciocnire cu un tramvai.
Încă odată criminalii scă-
paseră neatinși.

Între timp polițistul
Garnier fusese transpor-
tat la cea mai apropiată
farmacie, unde muri după
câteva minute. Mașina era
identică cu Panhard-ul
care în aceeași zi fusese
furat dela garaj.

Parisul cerea cu vehe-
mență arestarea acestor
monștri și toate forțele din orga-
nizația Scotland Yard fură mobili-
zate. Dar și de această dată, oricât
ar părea de necrezut, toate urmele
bandiților dispăruseră. Mașina Pan-
hard fu găsită după 2 zile, într-o
groapă într-o stare ireparabilă.

Bineînțeles că toate colțurile și
ascunzătorii anarhisti erau sever
spionate. În sfârșit, după mai multe
zile de spaimă Dufresne îmi comu-
nică telefonic că îl găsiră pe
Dieudonné. Fuse arestat în casa
fratelui său care fusese și el are-
stat pentru că îi oferise azil. Am
hotărât a-l luat pe Gaby, care putea
umbla acum, la închisoare, spre
a-l confrunta cu Dieudonné. Dar
această confruntare nu dădu nici
un rezultat. Dieudonné fu așezat
printre mai mulți arestați, și Gaby
intră. După ce privi tot rândul de
deținuți se opri în fața lui Dieu-
donné și zise:

„Acesta este omul care m'a îm-
pușcat” — „Spuneai înainte că
Garnier era criminalul care a tras
în d-ta, spuse d. Yonin.

Bineînțeles, Dieudonné făcu mult
caz de această eroare, protestând și
afirmând că este nevinovat. Este
adevărat că e anarchist, dar nu co-
misese niciodată vreo crimă, și nici

nu fusese unul dintre cei patru agre-
sori ai lui Gaby.

Deși Dieudonné fu apoi trecut
printr-o a treia cercetare în odaia
pe care francezii o numesc în chip
sarcastic „Odaia mărturisirilor spon-
tane, n'am aflat nimic care să ne
ajute a găsi pe ceilalți bandiți.
Mai urmară încă alte două crime
și era vădit că ele fuseseră comise
tot de această nelegiuată bandă.
Apoi veni un fapt care atinse cul-
mea nerușinării!

Un șofer și un mecanic conducea
un automobil înspre locuința pose-
sorului său la Compiègne. Ei fură
văzuți de un hangiu din împreju-
rimile Parisului, unde se opriră
spre a lua ceva hrană. Ceva mai
departe pe șosea se afla o mică co-
libă, pe cari lucrătorii cari pie-
truiuau șoseaua o întrebuntau spre
a-și depozita untele. Plugarii
unui câmp învecinat observară doi
oameni lângă colibă; ambii păreau
a fi supraveghetori căci posedau
untele obicinuie și păreau a lua
măsuri. Istoricul tragediei, așa cum
fu relatată de un plugar care își du-
cea căruța cu fân la oraș, este ur-
mătorul:

Apropiindu-se de această colibă
văzu automobilul care venea spre
dânsul. Ocoli într-o parte spre a-
ține calul și așteptă, deoarece calul
său se speria de automobile. În cli-
pa aceea, presupușii lucrători își
aruncară untele și pășind în mij-
locul șoselei, porunciră șoferului să
oprească automobilul. Șoferul ascultă
și automobilul se opri drept în
fața colibe. În aceeași clipă, alți
patru oameni cari până atunci fu-
seseră ascunși înlăuntru, se repe-
ziră spre automobil începând să
tragă mai multe gloanțe în șofer și
în mecanicul său. Acesta din urmă
sări jos, încercând să se ocrotească
în dosul mașinei, dar era prea târ-
ziu. Rănit de moarte, se mai ținu
câteva clipe, apoi căzu jos mort.

Șoferul, care era mai curajos,
încercă să pue automobilul în miș-
care, dar o ploaie de gloanțe din
toate părțile, îl trânti jos mort. Să-
rind în locul său, unul dintre ban-
diți puse mâna pe volan, în timp ce
ceilalți îl aruncară pe șoferul mort
în drumul mare, iar ei săriră în
automobil pe la spate. În curând
automobilul pieri în depătare.

Atrăși de zgomotul revolverului,
sătenii veneau în goana mare și
găsiră pe bătrânul plugar ținând
cail de căpăstru, iar pe cei doi ne-
norociți zăcând morți pe șosea.

Vestea acestor odioase crime nu
ajunsesse încă la Paris, când o alta
și mai feroasă fu comisă în micul
orașel sportiv Chantilly. Întâmp-
larea aceasta mi-a fost relatată de
un jockey englez, care fusese mar-
jor ocular, și iată ce mi-a pove-
stit: Pe la orele douăsprezece din
zi, pe când ducea niște cai ce tre-
buiau să ia parte la viitoarele curse
la locul lor în grajd, văzu un au-
tomobil mare cotind în strada prin-
cipală din Chantilly. Mergea cu o
viteză nebună și trecând pe lângă
el, acesta auzi pe unul dintre cei
ce se afla înlăuntru, strigând: Opre-
ște, oprește. Am mers prea departe.
Banca este acolo.

**Transportarea corpului neînșuflet a inspectorului de poliție Jouin
din casa în care fu surprins de bandiți și omorât.**

Automobilul se întoarse până în
fața celei mai mari bănci din Fran-
ța, „Société Générale”. În loc însă
de a se opri acolo, făcu un semi-
cerc și încetini mersul, luând-o
spre Paris. Mai mulți oameni să-
riră din automobil și intrând în
bancă, fără a rosti vreun cuvânt,
începură să tragă în funcționarii ce
stăteau plecați asupra lucrului lor.

Casierul încercă să ia un revol-
ver dintr'un sertar, dar căzu mort,
străpuns de gloanțe. Patru dintre
funcționari fuseră omorâți, iar alți
cinci fură răniți. Sărind peste con-
toare, nelegiuții începură să adune
toți banii ce se aflau în sertarul
casierului, cât și în casa de bani
care era deschisă. Intre timp, șoferul
sta afară, ținând strâns frâna ma-
șinei, cu motorul deschis, gata de
fugă. Pe față avea o expresie ori-
bilă.

Tovarășul său un individ cu păr
roșu, stă la spatele mașinei, cu fața
înspre stradă de unde oamenii în-
cepură să vie în goană. Ținea în
mână un revolver dublu și începu
să tragă în toate direcțiile, încăr-
când iar repede revolverul. Atunci
jokeul fu cuprins de teamă pentru
cail săi și vru să se îndepărteze;
rămase însă destul de aproape spre
a vedea sfârșitul.

Înlăuntru, bandiții adunaseră tot
ce-au putut, apoi se repeziră afară.
Fără a mai rosti un cuvânt, me-
canicul dădu drumul mașinei, în
timp ce bandiții săriră într'însa.

Banditul cu părul roșu alergă du-
pă dânsii, tot trăgând în mulțimea
înnebunită de groază și de tipete.
Pe când motorul își aduna viteza,
bandiții din spatele automobilului
îl ridicară și pe dânsul. Apoi, prin-
tre strigătele și blestemele specta-
torilor acestei agresiuni, automobi-
lul dispăru în goană pe șoseaua ce
duce la Paris. A doua zi, mașina fu
din nou găsită abandonată la Asnie-
res, și criminalii scăpaseră din nou.

În dimineața aceea, ei omorâseră
șase oameni și răniseră alți opt;
consumaseră în total vreo cincizeci
de gloanțe, furând optzeci de mii de
franci în aur și hârtii de valoare
de-ale băncii.

Imediat instituția „Société Gé-
nérale” oferă un premiu de o sută
mii de franci pentru capturarea cri-
minalilor. Atrăși de această imensă
sumă, voluntari din toate colțurile
alergară la Siguranță, oferindu-și
serviciile. Intreaga forță a Poliției
secrete pariziene fu acum concen-
trată spre descoperirea acestor fio-
roși criminali și grație unei munci
eobosote, câțiva fură prinși de de-
tectivi.

Prin șiretenie, trei anarhiști bine
cunoscuți fură prinși într-o văgăună
subterană, unde se aflau în socie-
tatea a trei femei, cari se dovediră
a fi în legătură cu Bonnot. La unul
dintre acești anarhiști se găsi un
bilet de garderobă cease duse la
arestarea unui anume Carony, care
fiind dus la închisoare, încercă să
se sinucidă. Fu supus unui interog-
ator amănunțit, din care reieșea
că banditul cu părul roșu, care în-
trebunțase pușca la Chantilly era
un tâmplar cu numele de Soudy.
Tot astfel se află că capul bandei
se numea „La Science” deoarece
studiasse la o școală tehnică, pose-
dând astfel anumite cunoștințe și
pricepere științifice.

În sfârșit Soudy fu prins și ceva
mai târziu fu arestat și „La Scien-
ce”, conducătorul acestei bande de
tâlhari. Într'un interval de o săp-
tămană, nouăsprezece bărbați și trei
femei se aflau închiși de noi. Gar-
nier, Bonnot și alți câțiva mai erau
încă liberi, și la orice moment o
nouă tragedie putea să survină,
cease se și întâmplă după câteva
zile!

Bonnot omoară și scapă.

Călăuzit de informațiile obținute
în odaia banditului „La Science”,
d. Jouin, bine cunoscutul lociitor
al Șefului Poliției Pariziene, însoțit
de sergentul Colmar și de un poli-
țist, se duseră la Petit Ivry, o loca-
litate mică din apropiere, unde in-
trară în casa unui lăcătuș numit
Gauzy, întrebându-l cari sunt loca-
tarii săi.

(Cetiti urmarea în pag. 7).

Energia Fulgerului Să ne îmbogățim cunoștințele

Suntem în luna furtunelor:
Fără de veste nouri grei se adună la orizont și ca munți negri, uriași, se rostogolesc pe bolta cerească.

Se întunecă zarea și atmosfera • apăsătoare de zădărnici. Deodată un fulger brăzdează cerul și bubuitul tunetului se prăvălește ca un muget puternic și furios. Ploaia prinde a cădea în ropote, și din când în când, cu un sgîmhot asurzitor, trăsnetul isbește câte un vârf de munte, sau câte un copac mai înalt.

Românul își face cruce, și sunt mulți cei cari cred în poveștile copilăriei, care explică tunetul ca uruitul carului sfântului Ilie, iar fulgerul ca pocnetul, liciului său.

Ce sunt fulgerele și ce e tunetul?

Fulgerele sunt niște scântee electrice, de-o forță neînchipuită și mari cum omul n'a putut produce încă, nici cu cele mai puternice mașini.

Când doi nouri, încărcăți cu electricitate de sus, contrar, viu în suficientă apropiere unul de altul, se produce între ei o descărcare electrică, manifestată prin fulger. Tunetul e sgîmhotul, mărit și el în proporție, care întovărășește orice descărcare bruscă de electricitate.

Dacă apropiem cei doi poli ai unei mașini electrice, sau ai unui condensator, între ei se va produce o mică scântee electrică, de câțiva centimetri, și vor auzi o pocnătură.

Cea mai mare scântee electrică care s'a putut produce, în instalațiile colosale industriale, care există în Statele Unite, acolo unde se folosește un curent de un milion de volți, a fost de trei metri lungime.

Ce înseamnă oare această, față de unele fulgere, care ating până la 18 kilometri?! Cu ce voltaj se produce asemenea descărcări? Min-tea omenească nici nu poate concepe această forță.

Oamenii au putut să măsoare lungimea fulgerelor, distanța la care se produc și durata lor. De-

părțirea, la care se produce un fulger, poate fi măsurată ușor, de ordine.

Fulgerul și tunetul, după cum am spus mai sus, se produc deodată, în același timp.

Noi vedem însă totdeauna, întâi fulgerul și mai în urmă, după un timp mai scurt sau mai lung, auzim tunetul. Cauza pentru care întâi vedem fulgerul și apoi auzim tunetul, trebuie căutată în înțelegerea diferită, cu care se propagă lumina și sunetul. Lumina străbate eterul cu o viteză de 300.000 km. pe secundă, prin urmare cei câțiva kilometri, cât este până la cei mai îndepărtați nouri, lumina îi va străbate, într'un timp, care nu numără: vedem fulgerul în momentul în care se produce.

(Citiți urmare în pag. 7.)

„Luminează-te și vei fi.”
Cine vrea să se deosebiască de animalele, care umblă căutând în jos și sunt sclave ale pământului, câtă să priviască în jurul său, să pătrundă înțelesul minunat al firii și adunând cunoștințe să merite cu adevărat numele de „stăpân al naturii”.

Pagina aceasta este scrisă pentru cititorii când au răgaz să se poată instrui.

Construcție gigantică de mai multe mii de ani. — Marele zid al Chinei

Inginerii Chinei Antice au lăsat moștenire posterității, trei opere colosale, care nu sunt între arte de nici o lucrare omenească: **Marele zid, marele Canal și Pantea cea mare dela Hangchow.**

Dintre aceste minunății, toată lumea cunoaște din auzite, „**zidul chinezesc**”, pentru că expresia a fost adoptată în toate limbile, cu un înțeles simbolic.

Sunt însă foarte puțini acei cari știu cât e de mare, cât e de vechi sau cum se înfățișează acest zid.

De fapt nici nu se știe precis când a început să se lucreze această barieră gigantică.

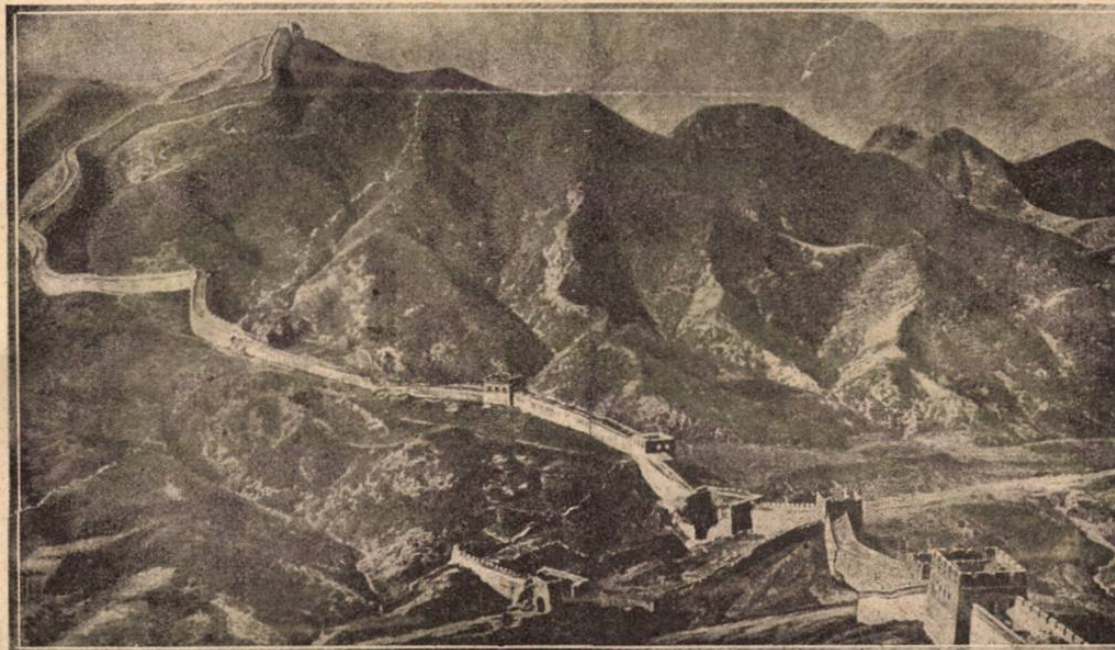
La început nu era decât o linie de turnuri, ridicate la trecătorile munților dela marginea țării și pe malurile apelor cari trăiau acești munți.

Cu cinci secole înaintea erei noastre (acum 2500 ani) un print anume Tehoungchan și-a pus supușii să facă ziduri între mai multe din aceste turnuri.

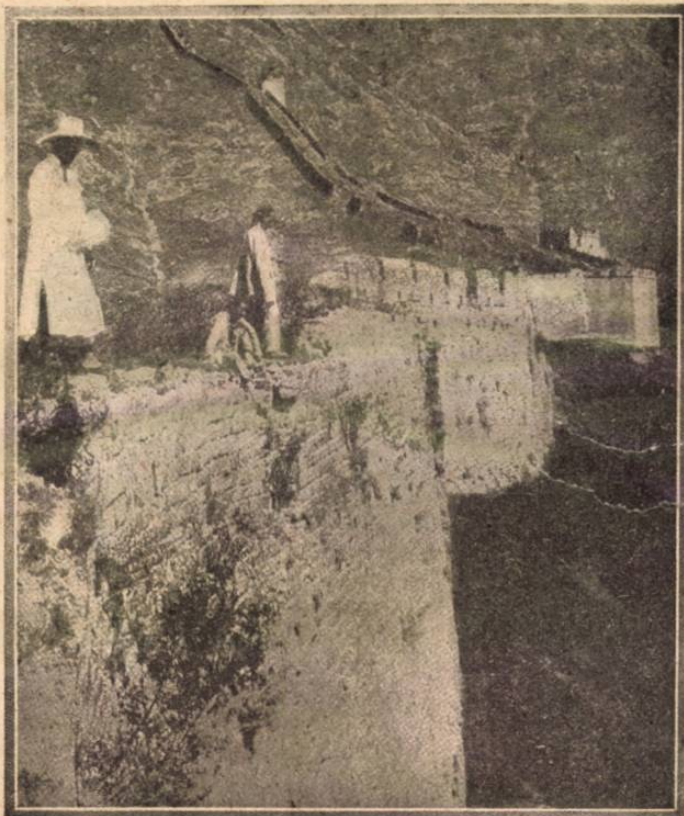
Rețeaua de ziduri n'a putut fi urmărită până azi de nimeni, nu există nici chinezi cari să fi umblat dealungul zidului întreg. Căci

Deși datează de mai bine de treizeci de veacuri, marele zid al Chinei s'a păstrat în bună stare pe toată întinderea sa gigantică. Pietrele au fost unite una cu alta printr'un ciment al cărui secret de fabricație s'a pierdut.

Vedere Panoramică a zidului care parcurge accidente de teren și trece munți înalți de mii de metri.

Cele două margini ale zidului

acesta începând dela țărmul golfului Petchili, dela Marea Galbenă, merge de se pierde în pustiurile Turkestanului Oriental, după ce străbate Nordul Chinei și o parte mare din Tibet.

Inginerul american **Frederick Clapp**, care a stat mai multă vreme în nord-estul chinezi, a urmărit zidul chinezesc pe distanța cea mai lungă. Dănsul a publicat în revista **Geographical Review** o serie de date interesante, de care ne servim și noi. Mai întâi vom observa că marele zid nu e rectilini: el formează o serie de linii curbe și frânturi care nu țin seama de nici o țară. Nu există încă o hartă precisă a acestui zid, dar câteva porțiuni au fost ridicate de câțiva ingineri și din descrierile lor se poate vedea cât de capricios e drumul urmat de zid. Astfel deși între Sihai (65 km. la Nord de Peking) și țărmul mării, calea dreaptă e de 200 kilometri, pe când lungimea sectorului de zid care unește aceste puncte e de 486 km.

Stăvilarul gigantic, care e acest zid al Chinei, nu prezintă o unitate arhitecturală. Înălțimea care în mediu e de 7 metri, atinge în unele porțiuni 18 metri. Grosimea

Alexandru Volta

Contele Alexandru Volta, s'a născut la Como în 19 Februarie 1745 și a fost unul dintre cei mai mari fizicieni.

El e descoperitorul electricității mecanice.

Volta a inventat pila galvanică, observând că între două metale diferite, implantate într-o soluție de acid, ia naștere un curent. Tot el a găsit principiile mașinii electrice.

A fost multă vreme profesor la Pavua.

Volta a murit la 5 Martie, 1827.

Știința care de atunci a progresat enorm, datorită foarte mult acestui patriarh al său.

la bază variază între 5 și 8 m. 50, grosimea la vârf între 4 și 6 m.

Deasemenea variază felul materialului întrebuințat la construcție, după natura locului, pe unde trece zidul.

Aci e făcut din bucăți de piatră tare, cu îngrijire cimentată, dincoace din cărămidă, cu temelie din blocuri de gresie. Într'un loc arhitecții n'au putut să întrebuințeze decât noroi presat, în altul au clădit pentru vecinicie, întrebuințând numai blocuri de granit.

Fundamentul e săpat în stâncă tare, în formă de două șanțuri paralele, depărtate unul de altul cu 8—10 metri.

În aceste șanțuri sunt așezate ziduri de granit făcute din bucăți mari de 4 m. 50—5 m., groase de 1 m. — 1 m. 50 și așezate unele peste altele până la o înălțime de 8 metri, începând dela pământ.

Pe această temelie de neclintit se ridică un al doilea zid făcut din cărămizi mari, și de o calitate atât de bună cum chinezii nu mai știu să fabrice azi.

La distanță de 100—200 metri, se deschid porți în partea interioară (sau partea chinezească) care permit trecerea pe scările ce duc la drumul de veghe. Când se dădea alarma, soldații puteau, fără să se expună săgeților asediatorilor, — să alerge la locurile de luptă.

Drumul de veghe, care formează creasta zidului, e larg de vreo 4-5 metri, în sectoarele model. E ca o șosea bună și s'a păstrat în stare atât de perfectă, încât automobilele pot circula pe el foarte bine.

Turnurile, distanțate și ele cu 100—200 metri, au o înălțime mijlocie de 13 metri. Ele serveau ca posturi pentru sentinele, care de sus puteau anunța taberei din dosul zidului apariția dușmanului. Semnalele se dădeau fie prin telegrafie optică, prin oglinzi metalice, fie cu ajutorul smeeilor de hârtie.

Canalele de scurgere pentru apa de ploie împiedică o ruinare a zidului.

Dacă ținem seama de depărtarea de unde, în cele mai multe cazuri trebuiau aduse pietrele, de timpul care a fost întrebuințat spre a le ciopli de întreaga lucrare formidabilă, trebuie să recunoaștem că geniul chinezesc a pus în umbră cu totul piramidele egiptului.

În unele sectoare provinciile Chan-Si și Chen-Si, felul terenului a impus întrebuințarea unui material care se poate considera drept strămoșul betonului nostru armat.

Marele zid a fost construit mai ales spre a opri hoardele mongole care năvăleau în mod periodic în nordul Chinei. Deaceia acest zid a fost întărit în regiunea Pekingului și înspre Mongolia de Sud.

(Citiți urmare în pag. 7.)

Din secretele poliției franceze

(Urmare de pe pag. 5).

La răspusul acestuia că nu are nici un locatar, ei încep să procedeze la percheziționarea casei. Fără a fi înarmat, d. Jouin se urcă în etajul casei, deschizând ușa unei mici încăperi care cu perdelele lăstate era învăluită într-o umbră completă. Aprinzând un chibrit, Yonin începu să se uite împrejur. Înaintând puțin, ușa fu închisă în urma lui; întorcându-și capul văzu un om care sta rezimat de dânsa. Dând repede un semn tovarășilor săi cari se aflau jos, el începu o luptă cu individul misterios. Omul căută să-l evite, lovindu-l în stomac. Împieticindu-se, Jouin dădu o lovitură puternică agresorului cu bastonul care se rupse în două. În clipa aceea sergentul Colmar năvăli în odaie; fu primit cu două gloanțe din partea necunoscutului, care se postase într'un colț al camerei. Nenorocitul sergent căzu pe spate, în pragul odăii, alunecând apoi dealungul scărei până jos. Fără a șovăi, deși nu avea nici o armă asupra sa, Yonin se luă iar la luptă cu necunoscutul, luptă urmată de o altă împușcătură. Se încinse acum o teribilă bătaie pentru posesiunea revolverului, încă o lovitură de gloanțe, și Jouin, șeful detectivilor, zăcea mort, iar Bonnot, căci el era, scăpase și de astă dată.

Anarhiștii la Petit-Ivry.

După aceasta, ne-am dus mai târziu înspre o comunitate ciudată, care-și avea reședința la Petit Ivry. Casa aparținea unui anume Fromentin, un milionar care dădea pământ și case anarhiștilor la Petit Ivry. Apropiindu-ne de una din aceste mici locuințe un rus, anume Dubois, strigă către un copil care sta lângă dânsul:

„Fugi! Ascunde-te!”

Unul dintre detectivi se apropie de Dubois, poruncindu-i să ridice mâinile. Se auzi o detunătură, un glonte trecu pe lângă capul detectivului, drept răspuns; dar era cert că nu venea de la Dubois. Fusesse trimis de la una dintre fresetrelle primului etaj și ridicând ochii văzu fața convulsionată de furie a omului pe care-l căutam... Bonnot! La rândul nostru pörörâm o adevărată ploaie de gloanțe și Dubois împieticindu-se, mai avu destul curaj să ia copilul și să fugă cu el în dosul casei.

Imediat „Le Nid Rouge (cuibul roșu) cum se numea locul acela și în chip foarte potrivit, fu înconjurat din toate părțile. Pentru moment nu mai puteam întreprinde nimic căci, telefonând cartierului nostru general spre a cere ajutorul carabinierilor noștri, d. Lepine, energicul și faimosul prefect de Poliție, ne dădu ordin sever ca nu cumva să mai întreprindem ceva înainte ca să fi sosit și dânsul la fața locului.

Atacul asupra Cuibului Roșu.

Peste puțin timp sosi și d. Lepine cu un automobil foarte puternic și începu imediat să organizeze atacul în așa fel, spunea dânsul, încât niciunul din oamenii săi să nu fie omorât. Un cordon de jandarmi cu carabina la umăr împrejmui casa. Aproape două sute de puști și revolve fură puse în acțiune de către d. Lepine și mai multe ore de arândul împușcăturilor continuă fără întrerupere. Casa era foarte puternic zidită, și niciunul din gloanțele noastre n'o putea vătămă, căci nu-i distrugea decât ferestrele. În sfârșit, văzând că de inutil este a trage cu revolverul într-o casă de piatră și cum era imposibil a se folosi de artilerie într-o localitate atât de populată, cineva ne sugeră ideea să aruncăm casa în aer cu ajutorul dinamitei. Problema importantă era cum să așezăm dinamită împotriva casei.

Obținurăm o căruță de fermă pe care o încărcăram cu fân. Cu ajutorul unor frământii legăram mai multe căpițe de fân atât în fața, cât și în părțile laterale ale casei. Apoi reșchizăram niște saltele pe cari le-am legat de ambele părți ale că-

ruței. Astfel protejați, doi oameni se puteau apropia de casă în dosul căruței, plasând o doză de dinamită împrejurul pereților casei.

Când aceste pregătiri fură completate și căruța era pregătită, calul fu înhamat și începurăm să achiziționăm voluntari. Un locotenent și cu mine ne oferirăm și furăm acceptați. Mulțimea care abia putea fi ținută deoparte de către gardiani, începu să tipe și să-și manifeste aprobarea, și încet, am început să înaintăm spre casă, astfel încât să nu riscăm calul: noi doi rămăseserăm în urmă, umblând într-o singură filă.

Când am ajuns la o mică distanță de casă, un glonte lovi pe unul dintre cai în picior, bietul animal începu să necheze din răspun-terii.

Prinderea și moartea lui Bonnot.

Trecură câteva minute de spaimă în care timp eu încercai să calmez animalul înspăimântat. Probabil că în timpul acesta fui văzut de la fereastră, căci două gloanțe fură iar trimise înspre mine. Pălăria îmi zbură din cap, și o lovitură dură roasă în umărul drept mă împinse, împieticindu-mă spre locotenentul Fontan. Sângele începu să-mi țâșnească din mânecă; un glonte îmi trecu prin braț, așa că nu-l mai puteai mișca. Dacă ar fi fost un glonte obișnuit de revolver, brațul mi-ar fi fost complet nimicit, dar proiectilele întrebuințate de pistoalele Mauser cauzează numai o mică gaură curată, afară doar de cazul când lovesc osul.

În sfârșit ajunserăm atât de aproape de casă, încât cei doi bandiți cari se aflau înăuntru nu mai puteau împușca fără a nu fi văzuți. Am rezimat căruța de perete și apoi ne-am băgat dedesubtul ei, fixând o bombă de dinamită într'un mic spațiu pregătit anume. Am dat foc și ne-am dat puțin înapoi. Explozia fusese calculată și timp de cinci minute, cu ceasul în mână, am stat în așteptare, nerăbdători. Dar nu se întâmplă nimic. După zece minute, am ghicit că preparatul trebuie să fi fost defectuos și că trebuia să facem totul din nou. Intretimp umărul îmi fu bandajat și deci îmi puteam întrebuința brațul. Am insistat cerând ca tot eu să fiu trimis încă odată, și astfel am condus iar calul spre casă.

De data aceasta asedianții începură un foc puternic asupra ferestrelor, așa că bandiții dinăuntru, fură împiedecați de a răspunde și ei tot astfel. Iar fixară bomba și dădurăm foc, așteptând de astă dată să vedem dacă arde bine. Tot urmărindu-ne, bandiții își uită datoria, așa că timp de câteva minute focul încetase.

Aceste clipe erau însă să ne coste aproape viața, căci când ne depărtam, un corp negru trecu în zbor din fereastră spre noi. Nu-și atinsse ținta, adică fața căruței, dar explodă cu un sgomot teribil în dosul ei. Fânul fu împrăștiat în toate direcțiile. Noi am fost aruncați la pământ și căruța fu răsturnată în timp ce calul, fără hamuri, sări speriat. În același timp, făcu explozie și mina noastră și furăm acoperiți cu pietre, var și zid. Cu un strigăt jandarmii se repeziră înspre casă.

M'am ridicat cum am putut și am ajutat și locotenentului să se scoale. Alergând înspre spărtura din perete, am ajuns tocmai la timp spre a vedea sfârșitul.

Dubois zăcea mort pe podea și părea a fi mort de mai multe ceasuri. Bonnot singur ne ținuse piept, alergând de la o fereastră la alta și trăgând un foc după altul. Fu găsit zăcând în dosul unui pat de treptii și când văzu apropiindu-se de dânsul pe Sergentul Fleury, Bonnot trase ultimul foc — în tavan.

Era o masă de răni tot trupul său și deși er încă viu, nu mai putea supraviețui multă vreme. Toți erau conștienți și când fu ridicat

spre a fi transportat la spital mai putut striga: „Ticălosule!”.

Muri câteva clipe după internarea lui în spital, unde fu dus cu automobilul. Nu mai rămăneau acum decât doi ultimi bandiți ai acestor bande, Garnier și Villemine.

În odaia unde Dubois și Bonnot rezistaseră atâta vreme, găsirăm 20 de pistoale, 5 mii de gloanțe și două zeci de bombe de nitro-glicerină. Într'un colț se afla o ladă cu explozibile de care era legată o făclie. Această făclie ardea când năvălirăm în odaie, dar nu fusese observată de nimeni. Când am văzut-o, era numai la câțiva centimetri distanță de praful exploziv; se stinseșe udată fiind cu sângele care curgea din rănilor lui Dubois, care zăcea în apropiere. Fără această întâmplare ciudată, am fi fost toți sfârșiți în mii de bucăți.

Pe urma ultimilor doi bandiți.

Acum trebuia să mai găsim pe Garnier și Villemine și speram să-i putem prinde vii. Spionii poliției se învâneau pretutindeni și după ce raziile polițienesti pătrunseră în toate ascunzătorile, cercul în care forțalmente trebuiau să fie prinși devenea din ce în ce mai mic. Era evident că nu părăsiseră orașul și desigur era mai probabil că erau ascunși aci, decât prin suburbii.

După cum descoperirăm în urmă, ei se plimbară liberi prin Paris, dar cu înfățișarea atât de schimbată încât nimeni nu-i putea recunoaște. Eram în legătură strânsă cu toate cercetările, și astfel într-o seară pe când cinam cu vechiul meu prieten Dufresne, acesta primi o scrisoare prin care i-se comunica că Garnier fusese întâlnit de niște trecători, cari imediat informară Siguranța.

Când ajunserăm la locul unde fusese văzut, ni-se spuse că Garnier fusese într'adevăr acolo, dar nimeni nu îndrăznise să se atingă de el, atâta groază răspândea în juru-i. Noi eram hotărâți să punem capăt acestui regim de teroare, și deaceia am recurs la ajutorul câtorva câini poliști. Niște haine cari aparținură lui Garnier, fură date câinilor, iar detectivii cercetară toată colțurile în tovarășia acestor inteligente animale.

Zilele nesfârșit de lungi le petreceam în alarme false. În sfârșit, după ce d. Guichard căzuse iar într-o stare de supărare continuă, primiră știrea că ambii bandiți se aflau într-o casă numită villa Moarei Roșii la Nogent-sur-Marne.

Ultimul dintre bandiții automobiliști.

Puțin înainte de zorii zilei, această villă de la Nogent-sur-Marne, fu înconjurată, dar era imposibil ca cineva să se poată apropia de ea. În toate patru părțile, pereții casei aveau găuri de unde locatarii puteau trage focuri de arme. În jurul casei se aflau o multime de tufisuri unde trebuia să se încurce oricine s'ar fi apropiat de ea. Vila era astfel situată încât nu putea fi atacată de la spate, deoarece era protejată de o mică colină. Se dădu ordinul ca noi toți să ne ascundem într'un fel de tranșee. Apoi am telefonat după un batalion de „Zonavi” și un număr de marinari în concediu se oferiră să ne fie de ajutor. Mai mulți zonavi se urcară în vârful colinei, încercând să arunce niște bombe în pereții vilei; din nenorocire însă, distanța era prea mare. Atunci luarăm în ajutor o mitralieră, și acoperiți de ea, mai mulți zonavi se apropiară și reușiră să arunce trei bombe de dinamită cari nimiciră însă numai un colț al casei.

Am hotărât atunci să recurgem la grante negre și o cantitate mare din acest teribil explosiv fu plasat pe țintă, care avu un rezultat distrugător. Printre ruine găsirăm trupurile neînsuflețite ale lui Garnier și Villemine. Astfel reușirăm să omorâm pe ultimii dintre acești feroci criminali. Ceilalți pe cari îi prinserăm în viață, se aflau în închisoarea „La Santé”, unde, după ce fură judecați și condamnați au fost ghilotinați.

Astfel Parisul începu iar să se simtă în liniște și siguranță.

Energia Fulgerului

Sunetului îi trebuie o secundă, ca să parcurgă 330 de metri. Deci pentru fiecare kilometru, sunetul are nevoie de trei secunde, ca să-l străbată. Cu cât distanță la care s'a produs fulgerul va fi mai mare, cu atât tunetului îi vor trebui mai multe secunde, ca să ajungă la noi.

Prin urmare, n'avem decât să observăm când a fulgerat și să socotim secunde, care trec, până se aude sunetul. Împărțind cu trei numărul acesta de secunde, aflăm câți kilometri sunt până la locul unde s'a produs fulgerul.

Dacă au trecut bunăoară 12 secunde dela producerea fulgerului, până ce auzim tunetul, înseamnă că noul se află la 4000 de metri (4 km.)

Spre a determina lungimea fulgerului îl fotografiem, calculăm depărtarea la care s'a produs, așa cum am arătat mai sus și măsurăm lungimea imaginii pe placă. Dacă cunoaștem distanța focală a aparatului, cu care au fotografiat, vom putea calcula, printr-o regulă de trei simplă, lungimea adevărată a fulgerului.

Distanța focală e notată, de obicei, pe aparatul Raportul între această distanță și depărtarea la care s'a produs fulgerul, este egal cu raportul între imaginea fulgerului, măsurată pe placă, și lungimea adevărată.

S'a putut astfel afla că lungimea fulgerelor atinge 10, 15 și chiar 18 kilometri. Tot prin fotografiere, s'a constatat care e forma reală a fulgerelor. Cei vechi credeau că e în zigzag, și pe Jupiter fulgerătorul, cel mai mare zeu al lor, îl reprezentau totdeauna, cu un astfel de fulger în mână. Fulgerul însă e totdeauna încovoiat și foarte adevărat ramificat.

Durata fulgerului e un lucru ceva mai greu de calculat. Cu aparate speciale, mănute de fizicieni experți, s'a putut determina, cu precizie, că durata fulgerului depinde de lungime și că variază între $\frac{1}{1000}$ din secundă și $\frac{1}{30000}$ din secundă.

Dealtminteri se constată că cele mai multe fulgere nu sunt unice, ci oscilatorii: după un fulger foarte strălucitor, se produce un altul ceva mai puțin strălucitor, apoi un al treilea și mai slab, și tot astfel mai departe.

Trăsătura de foc, care e fulgerul, încălzește straturile de aer, prin care trece și le dilată, la fel cum ar fi dilatate de o explozie puternică. Această dilatare produce o sguidure bruscă, sonoră, în toate punctele pe unde trece fulgerul, această sguidure sonoră, această mișcare de vibrație a aerului e tunetul.

Se înțelege acum ușor de ce tunetul se aude ca o rostogolire de buibuituri: sunetele pornesc din fiecare punct, pe unde trece fulgerul, toate deodată; dar dacă fulgerul e lung, de 4—5 km., sunetele, pornite din locul mai depărtat de observator, se vor auzi cu 12—15 secunde mai târziu, decât cele pornite dela extremitatea mai apropiată a fulgerului. Sgomotul tunetului va dura deci tot acest interval de timp. Când fulgerele sunt foarte depărtate, nu se mai aude tunetul, ci se văd doar fulgerele.

Trăsnetul e un fulger care se formează între un nor electricizat și pământ. Această descărcare electrică produce stricăciuni groaznice și dintre cele mai neașteptate: dă foc pădurilor, topește metalele, strică lucrurile și omoară ființele.

În veacul nostru, când oamenii se străduiesc să subjuge toate forțele naturale, și să le înhame la corul progresului, s'au găsit ingineri, cari să se gândească dacă nu s'ar putea întrebuința, pentru folosul omnirii, forța mare a trăsnetelor. Cu vre-o două veacuri în urmă, Benjamin Franklin a născocit mijlocul de-a ne apăra de efectele grozave

ale trăsnetului: a inventat paratrăsnetul.

Pe o vreme de furtună, Benjamin Franklin a înălțat un smeu, care avea un vârf metalic, legat, printr'un fir de mătase, de o cheie, pe care o ținea experimentorul în mână. Când smeul a ajuns sus, Franklin a simțit repetate comotii (sguduii) electrice. Aceasta i-a arătat lui cum ne putem apăra de trăsnet: un vârf mai gros e așezat pe partea cea mai înaltă a edificiului, ce vrem să apărăm de trăsnet. Acest vârf se leagă, printr'un fir metalic împletit, cu pământul.

Când un nor încărcat cu electricitate va trece prin apropiere, și va determina încărcarea cu electricitate, de sens contrar, a tuturor obiectelor dela suprafață, paratrăsnetul, va lăsa această electricitate să se scurgă, sub forma de „vânt electric” și va descărca astfel pământul și toate obiectele din jur, prevenind trăsnetul.

Pe dealtă parte, dacă trăsnetul s'ar produce, el trebuie să se formeze între paratrăsnet și nor și atunci descărcarea electrică se scurge în pământ, fără nici o pagubă.

Dacă firele care leagă paratrăsnetul nu sunt suficient de groase, ele se pot topi.

În 1913 trăsnetul a căzut pe un coș de fabrică, înalt de 40 metri, care avea un paratrăsnet: deși legătura cu pământul era făcută de 12 fire, fiecare având 3.3 mm. diametru, totuși în unele locuri firele fuseseră topite.

Curentul a fost deci destul de intens, pentruca, dată fiind grosimea lui, să-l poată totuși încăzi, în timpul scurt cât durase descărcarea ($\frac{1}{1000}$ sau $\frac{1}{30000}$ din secundă) până la temperatura de 1.094 grade, la cât se topește metalul, din care firul fusesse făcut.

S'a calculat, din aceste date și alte similare, că energia unui singur trăsnet este egală cu 28.000 kilowat-ori. Dacă socotim prețul kilowat-orei, la noi în țară, egal cu 5 lei, ceace e foarte puțin, înseamnă că un trăsnet reprezintă suma de 140.000 lei.

Când cugetăm însă că în unele furtuni avem 2—3 fulgere pe secundă și că sunt înuturi, în India bunăoară, unde fulgerele se produc aproape continuu, câte 12 pe secundă, înțelegem că e vorba de energii prețuite la miliarde de lei, pe oră.

Oare omul va reuși să subjuge această enormă putere a electricității atmosferice și să împlinască astfel visul mitologicului Prometeu, care avusese îndrăzneala să fure „focul din Cer?”

Toată marea lui „Jupiter fulgerătorul” va fi atunci nimicită.

Știința de mâine și inginerii născocitori, vor găsi desigur mijloacele, care să ducă la acest rezultat.

Marele zid al Chinei

Zidul formează două cărlige imense, care se întâlnesc la capete după ce parcurg, unul 800 și celălalt 1010 kilometri.

Zidul întreg cu ramificațiile sale măsoară în total cam șase mii trei sute de kilometri.

Intins în Europa, acest zid, pornind din Spania, ar străbate Franța, Germania, Austria, Ungaria, România, Rusia Europeană, și s'ar termina cam la jumătatea Rusiei Asiatice.

În China de azi, marele zid a format adesea în ultimile lupte civile un obstacol dificil, pentru una sau cealaltă tabără.

E neîndoios că o rasă harnică și cinstită, care poate înfăptui minunatii de muncă ca cele pe care le reprezintă marele zid, are — chiar dacă trece printr'un moment critic — un viitor strălucit.

Cereți pretutindeni

„REALITATEA“

CHIPURI ȘI TIPURI

... UNDE S'A INTRONAT SPIRITUL DELA LOCARNO

Sunt mulți cei cari au văzut filmul, în care joacă Tarzan, maimuța-om. Ilustrațiile noastre reprezintă o întreagă familie de cimpanzei, frați buni cu Tarzan. Maimuțele trăesc în bună prietenie cu fetița și câinii stăpânului.

Sultan I, cimpanzeul d-lui Poker Face, din Sumatra, se distrează jucând cărți cu stăpânul său, pe o sticlă de Vermuth.

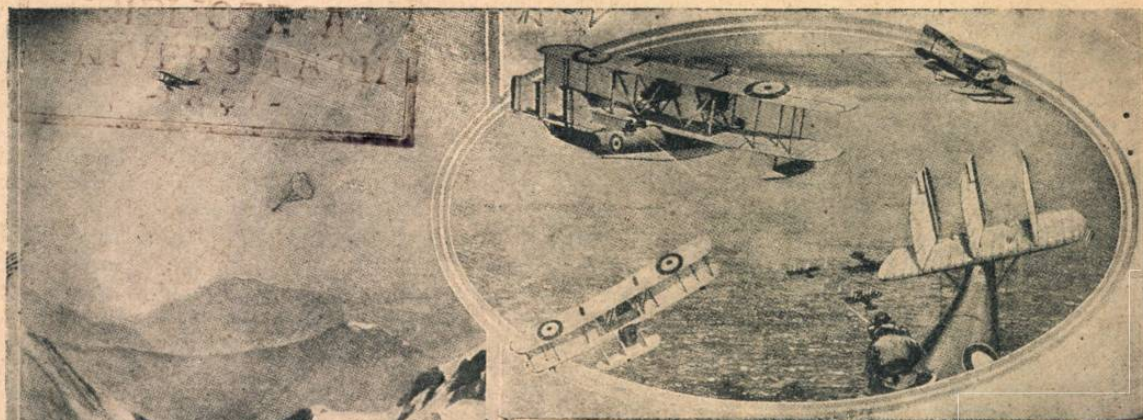
FETE DIN POPOR DIN OLANDA

ALERGAREA „MARATHON” IN GERMANIA

Această alergare se numește „Marathon” ca o comemorare a curierului care a alergat o distanță de 42 km. ca să ducă știrea biruinței dela Marathon la Atena, iar la sosire a căzut jos murind pe loc. 11 națiuni au fost reprezentate în alergarea de 42 km. dela Berlin, iar premiul a fost câștigat de tânărul Mottmüller, un lituan, care a parcurs distanța într-o oră și 34 minute.

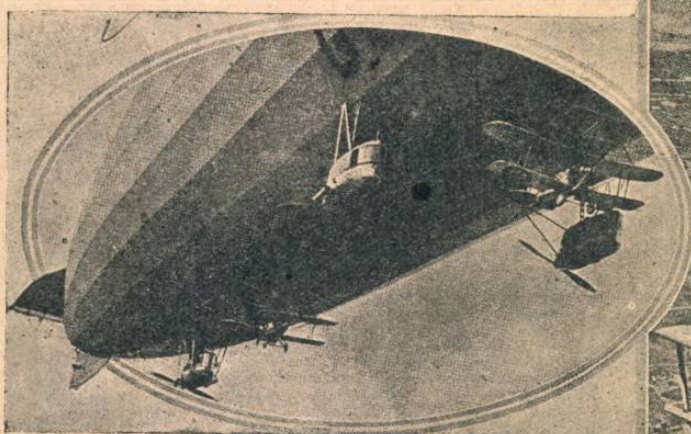
Nouile cuceriri ale aviației

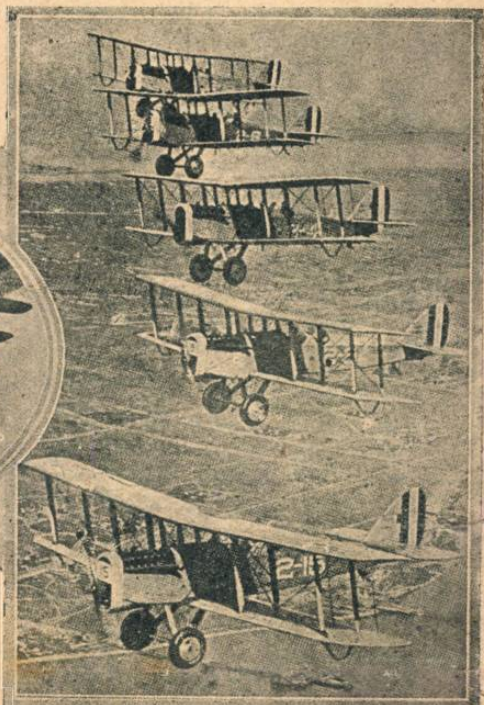
DESARMAREA!?

Aviația engleză face exerciții de tir. Aeroplanele în zbor deasupra mării, se silesc să țintească unul umbra pe care o face celălalt. Probe identice sau făcute de către aviatorii englezi și pe uscat; spre a îngreuna însă încercarea tirul se face acum pe mare, pentru că ținta să fie mișcătoare.

Observatorul depe Mont-Blanc e aprovizionat cu ajutorul aeroplanelor, care în zbor lasă alimentele aduse prin parașuta care se vede în ilustrație. La fel se procedează, acum în urmă și pentru aprovizionarea turiștilor.

La Pulham în Anglia, pentru prima oară în istoria aviației s'au lansat două avioane de pe un dirijabil. Mașinile erau atașate sub balon. Un ofițer, aflat într-o încăpese specială, amenajată în dirijabil, a trecut în primul aeroplan, a pornit motoarele și în aceeași clipă s'a detașat. În minutul următor al doilea avion l-a urmat. Dirijabilul e o aeronavă engleză și poartă numărul R-33. — În dreapta: O curioasă fotografie a cinci aeroplan americane, în zbor deasupra orașului San Diego (California). Fotografia a fost făcută dintr'un al șaselea avion. Avioanele sburau exact cu aceeași viteză, păstrând aceeași linie și aceeași distanță între ele, lucru foarte dificil în mod obișnuit.

UN EX REGE PE TRONUL SĂU

Lui Prempe ex rege în Ashanti, i s'a îngăduit, după detronare, să locuiască în principatul său, ca simplu cetățean. Fotografia noastră îl arată stând pe tronul său. E prima dată când Majestatea Sa regele Prempe vine în fața obiectivului.

El: „Am venit să-ți spun că nu te mai iau în căsătorie. Am fost la o ghicitoare, care mi-a spus că peste o lună am să mă căsătoresc cu o blondă”.

Ea: „Nu-i nevoie; eu devin blondă într-o săptămână!”

UN DIRIJOR ȘI O ORCHESTRĂ ENTUZIASTĂ

IUBITORII DE ZĂPADĂ. Un club sportiv din America face acum bobsleigh în munții „Colorado”, îmbrăcați în costum de baie. Se pare că acest sport face mare plăcere participanților, cari nu se tem de frig.

Cetiți și răspândiți
„REALITATEA”
Cea mai mare revistă ilustrată

REALITATEA

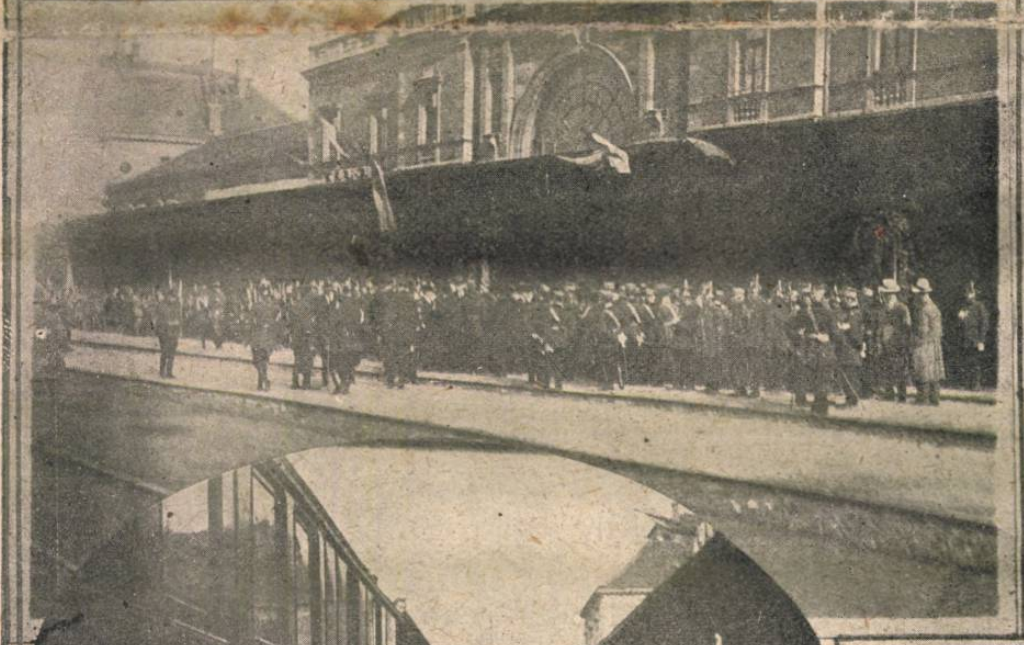
(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

PREȚUL ABONAMENTULUI	PENTRU STRĂINĂTATE	Apare totdeauna Duminică	Redacția și Administrația:	Anunțuri se primesc la Administrație
Pe trei luni Lei 70	Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 300	Editor și Redactor: J. B. Sims	Cluj, Str. Regina Maria 38.	fasei cu prețuri convenabile
Pe o jumătate de an . . . Lei 130	Pentru America \$2	Telefon: 4-46		
Pe un an întreg Lei 250				

GENERALUL BERTHELOT LA CLUJ

Realegerea lui Masaryk la președinția Cehoslovaciei

MASARYK A FOST REALES PREȘEDINTELE CEHOSLOVACIEI

Adunarea națională a Republicii Cehoslovace, a reales pe timp de șapte ani pe d. Masaryk, conducător al treburilor statului. Președintele, căruia vecinii noștri îi datorează atât de mult, a lipsit în timpul alegerii din țară, ca nu cumva să influențeze cu prezența sa rezultatul alegerilor.

D. Masaryk a fost ales cu 274 voturi din totalul de 432, câte s'ar exprimat, a întrunit adică aproape tot atâtea ca și la prima sa alegere din 1920.

Acest lucru dovedește, că marele democrat și bărbat de stat care e d. Masaryk, a știut să-și păstreze neștirbită popularitatea.

Generalul Berthelot, sincerul nostru prieten și conducătorul trupelor franco-române în Moldova, pe vremea războiului celui mare, a vizitat Clujul. Ilustrațiile noastre arată grandioasa primire ce i s'a făcut. — Jos: Generalul francez la recepția dela consulatul francez.

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMĂNALĂ ILLUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an întreg Lei 250
Pe o jumătate de an " 130
Pe trei luni " 70

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$2
Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sima

DUMINECĂ, 5 Iunie, 1927.

Statul

Persoană colectivă și abstractă nevăzută de nimeni dar simțită de toată lumea. De la concepția străveche: „eu sunt statul”, cum zicea Regele Soare și până la cea modernă: „noi suntem statul” cum zice democrația verbală a zilelor noastre, s'a evoluat mult, în formă.

Se spune, teoretic, că Statul este o colectivitate cu menirea de-a asigura individului un trai bun și a-i garanta anumite drepturi și libertăți fără deosebire de clasă socială. Dar moderna robie a capitalismului a transformat Statul într'un fel de Moloh civilizat care nu-și mai inghite sacrificiții prăjiți pe cărbuni, ci îi prepară în sosul restricțiilor morale și materiale întins pe tava interesului comun.

Atât de puțin pricepută e concepția despre Stat, în cât 95% dintre cetățenii care-l compun și-l imaginează ca pe o persoană apocaliptică, atotputernică și extrem de grijulie, care trebuie neapărat să se intereseze de cele mai mici lipsuri ale fiilor săi. Și românul, cu lenea lui orientală, își rezolvă imaginar toate trebuințele cerând cu insistență, de la Stat, satisfacerea lor.

Despre țaran e de prisos să mai vorbim. El când zice statul, înțelege guvernul. Tendința ori căruia cetățean cu știință de carte este să ajungă salariatul statului, iar când complicatul aparat funcționar se infundă cu funcționari de prisos și inutili, atunci toți cu desperare tipă că Statul nu se îngrijește de „copii lui.”

Și cum fiecare e preocupat de interesele proprii și nu vede mai departe de lungul nasului, nimeni nu observă că Statul, sub influența de neînălțat a capitalismului și pentru satisfacerea variatelor și multiplelor trebuinți, se face negustor, cointeresându-se în toate afacerile productive și devenind un patron nevăzut și atotputernic, iar nimeni săi fii ajung simpli clienți supuși și consumatori docili.

Spiritul negustoresc al statului ne dovedește în fiecare zi că, dacă românul este complet lipsit de aptitudinile comerciale, apoi colectivitatea, — statul, — le prezintă mărite grozav. Când se apucă românul de negoț dorința lui este să se pricopsească cât mai repede cu puțință. Și în crâncena luptă a concurenței nu știe să ruleze mult un capital mic, cu beneficii potrivite, servind clienților marfă de calitate bună cu un preț cât mai minimal, ci, dinpotrivă, marfa proastă și prețul ridicat este acoperit cu sentimentalismul patriotic în virtutea căruia cere clienților să cumpere de la el pentru motivul că-i român și rămâne surprins când în lupta concurenței cade invins.

Acelaș lucru îl vedem la Statul negustor, — din punctul de vedere al mărfii și al prețurilor, — având în plus avantajul monopolului, care îl ferește de orice concurență. E destul să amintim două afaceri comerciale ale Statului: R. M. S. și C. F. R. ca să ilustrăm aptitudinile comerciale românești.

GENERALUL BERTHELOT

„Ferice de acele popoare care știu să cultive floarea rară a recunoștinței”.

Dacă Românul e iertător din fire și uită răul pe care dușmanul de ieri i l-a făcut, el nu uită niciodată pe cel ce i-a făcut vre-un bine: răspunde cu dragoste nețărnută celui ce-i arată dragoste și păstrează amintire recunoscătoare celor ce i-au dat, la împrejurări grele, un ajutor oricât de mic.

Cu atât mai mult se înțelege de ce poporul românesc își manifestă, de câte ori are prilejul, iubirea pe care o poartă marelui general Berthelot, ajutat frățeste în vremuri grele.

În timpul războiului, când dușmanii cutropiseră țara și prin numărul covârșitor de soldați siliseră armatele românești să se retragă în Moldova, generalul Berthelot, conducător al armatelor franco-române pe frontul de răsărit, a știut să ne întărească, prin vorbă și prin faptă, și să ne îndemne să rezistăm inamicului spre a pregăti victoria finală.

În Cluj, ca și în celelalte orașe din țară, generalul Berthelot s'a putut încredința cât este de iubit. Vizita pe care a făcut-o în săptămâna trecută a fost socotită drept zi de sărbătoare și fiecare voia să-i arate bucuria pe care o pricinuește venirea sa.

Foarte frumos vorbește bătrânul general și dintre cuvântările pe care le-a ținut vom aminti pe cea pe care a rostit-o la consulatul francez din Cluj, unde d. Conte de Leigue, a dat o serbare. „Aveam încredere în sfârșitul fericit pentru noi al războiului și deaceia cu oarecare tristețe m'am văzut nevoit să plec din Moldova când s'a încheiat pacea dela Buftea.”

Mulțimei care m'a întârât

la gară, când a fost la despărțire, i-am spus la revedere în curând și nu adio, căci știam că nu va trece mult și mă voi înapoia. Așa a și fost: după opt luni eram la Giurgiu, gata de-a trece Dunărea în România.

Pe când făceau pregătirile necesare, adunând vasele cu care să trecem, s'a înfățișat înaintea mea un grup de ofițeri turci și austriaci, ca să mă roage să le dau șlepurile să poată pleca cu trupele fiecare în țările lor: Turcii până la Sulina, la mare, Austriacii în sus spre Viena. În armatele lor era gata să izbucniască bolșevismul și o demobilizare grabnică era necesară. Drumul cel mai lesnicios era pe apă.

Am refuzat cererea lor, arătându-le că nu le pot da șlepurile până în opt zile: „Suntem pe cale de-a trece în România” le-am spus și am nevoie de vase care să-mi transporte trupele.”

Ofițerii s'au întristat când le-am spus acest lucru: „După ce ne-ați divulgat acest lucru, mi-au spus dâșii, acum nu ne veți mai îngădui să ne înapoiem nici pe uscat, prin București.”

„Ba dimpotrivă, le-am răspuns, vă puteți duce la București și povești că peste câteva zile voi fi și eu acolo.”

Dupăcum am aflat mai târziu, austriacii și turcii au raportat vorbele mele la comandatură, dar nemții n'au voit să-i creadă: dacă Francezii ar voi să treacă Dunărea ei ar ținea în taină această hotărâre.

N'a trecut mult însă și armatele învingătoare intrau în București, adevărind spusele mele dela Iași.”

Omul care e atât de legat de pământul acestei țări poate considera România ca a doua patrie a sa.

AVEM NEVOIE DE AVIAȚIE

Omul a pus stăpânire pe căile aerului. În câțiva ani tehnica a îmbunătățit atât de mult acest mijloc de locomotivă și i-a dat atâtea aplicări, încât civilizația și progresul unui stat sunt strâns legate de dezvoltarea aviației în acel stat.

Ca să străbați pământul îți trebuie drumuri; călătoria pe mare are păcatele ei: te ține legat de anumite puncte și se face încet; mașina de sburat are întreg vâzduhul, drum și te duce dela un loc la altul ca gândul.

Aproape în toate țările azi există o aviație puternică: căci oamenii se slujesc de aeroplan în multe și multe chipuri: mai întâi ca mijloc de transport pentru mărfuri și călători: avioanele germane transportă 20—30 de călători deodată cu o iuteală de 120—150 km. pe oră și în vreme de un an n'au avut nici un accident; călătoria e mai sigură decât cu trenul. În America Ford a înființat un serviciu aerian propriu, ca să transporte dela un loc la altul piesele de automobil și de mașini pe care le fabrică: îl costă mai puțini bani și mai puțină vreme acest transport decât altul.

Avionul se întrebuințează spre a trimite dintr'un loc într'altul scrisori, hârtii de valoare, acte, documente.

Aeroplanul transportă repede pe medici acolo unde e nevoie de ajutorul lor și în cazuri urgente duce pe bolnavi la spitale.

Mașina de sburat apropie pe oameni, pe unii de alții, micșorând pământul: — Lindbergh a venit din America în Europa în

33 de ore, — duce civilizația până în locurile cele mai sălbătice: în mijlocul Africii, în pădurile virgine ale Americii de Sud, în cele mai depărtate insule ale Oceanului și răspândește cultura între toți semenii noștri: pustiriile au dispărut în fața acestei mașini care le străbate pe cele mai mari în câteva ore, depărtările nu mai există și nici îngrădiri nu se mai pot face.

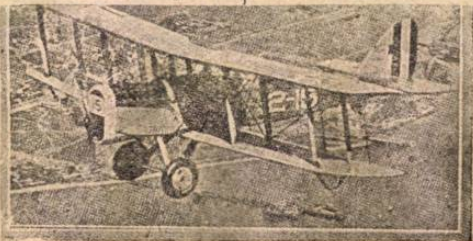
În Rusia sovietică populația, din inițiativă proprie, a adunat ban cu ban, așa încât azi fiecare orașel, fiecare sat mai mare, își are avionul său.

Oare ce-au făcut rușii pentru sovietele lor, nu vom face noi pentru România?

La București, un grup de oameni inimoși, având în frunte de d-nii general Mircescu, ministru de război și d. Șt. Cerkez, președintele uniunii camerelor de comerț, au hotărât înființarea unei societăți a țării întregi în vederea propagandei aviației. Toată lumea trebuie să facă parte din această societate și cu toții să contribuim la alcătuirea unei aviației românești puternice.

Organizarea societății se face pe județe.

Săptămâna trecută la îndemnul d-lor general Dănilă Papp comandantul corpului VI armată și a d-lui maior Măndrescu, comandantul grupului 5 aviație, s'a întemeiat filiala din Cluj a societății. Toți câți au participat la fondare s'au înscris ca membrii. — Cotizația e de 20—500 lei anual. Revista noastră a subscris 1000 lei.

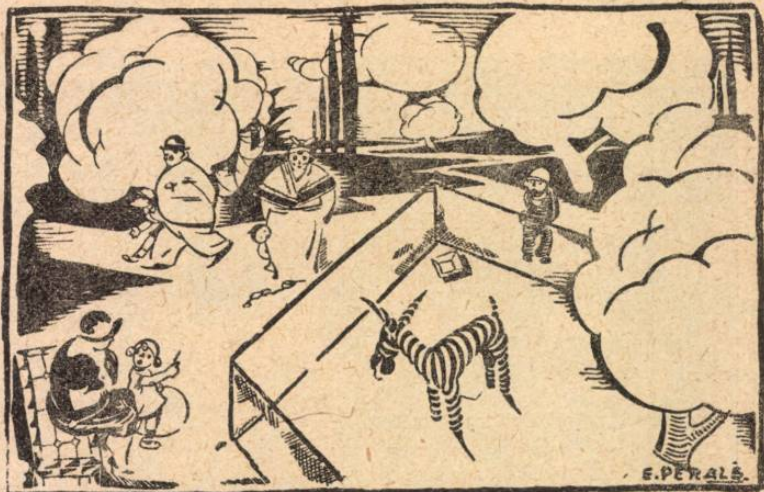
«Realitatea» politică

MATEMATICIENII

Cum calculează Statele Unite și cum calculează Anglia datoriile de război. — Unchiul Sam: $2 \times 2 = 5$; John Bull: $2 \times 2 = 3$.

(—Gurin Meschino, Milano)

LA GRĂDINA ZOOLOGICĂ

„Mamă, spune, calul ăla e alb cu vârgi negre sau e negru cu vârgi albe?”

(—Buen Humor, Madrid)

CONCURS DE COASTĂ PE DEALUL FELEACULUI

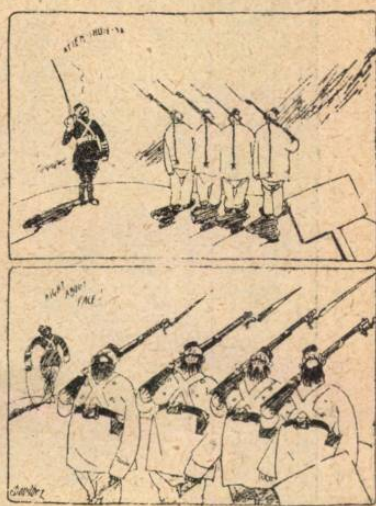
Concurentul la cupa de aur!

RAZIE OFICIALĂ LA ARCOS.

Spărgătorul: „Nu te căsni de po-mană; îți împrumutăm noi chei”.

(—Notenkraker, Amsterdam)

DEMASCAREA!

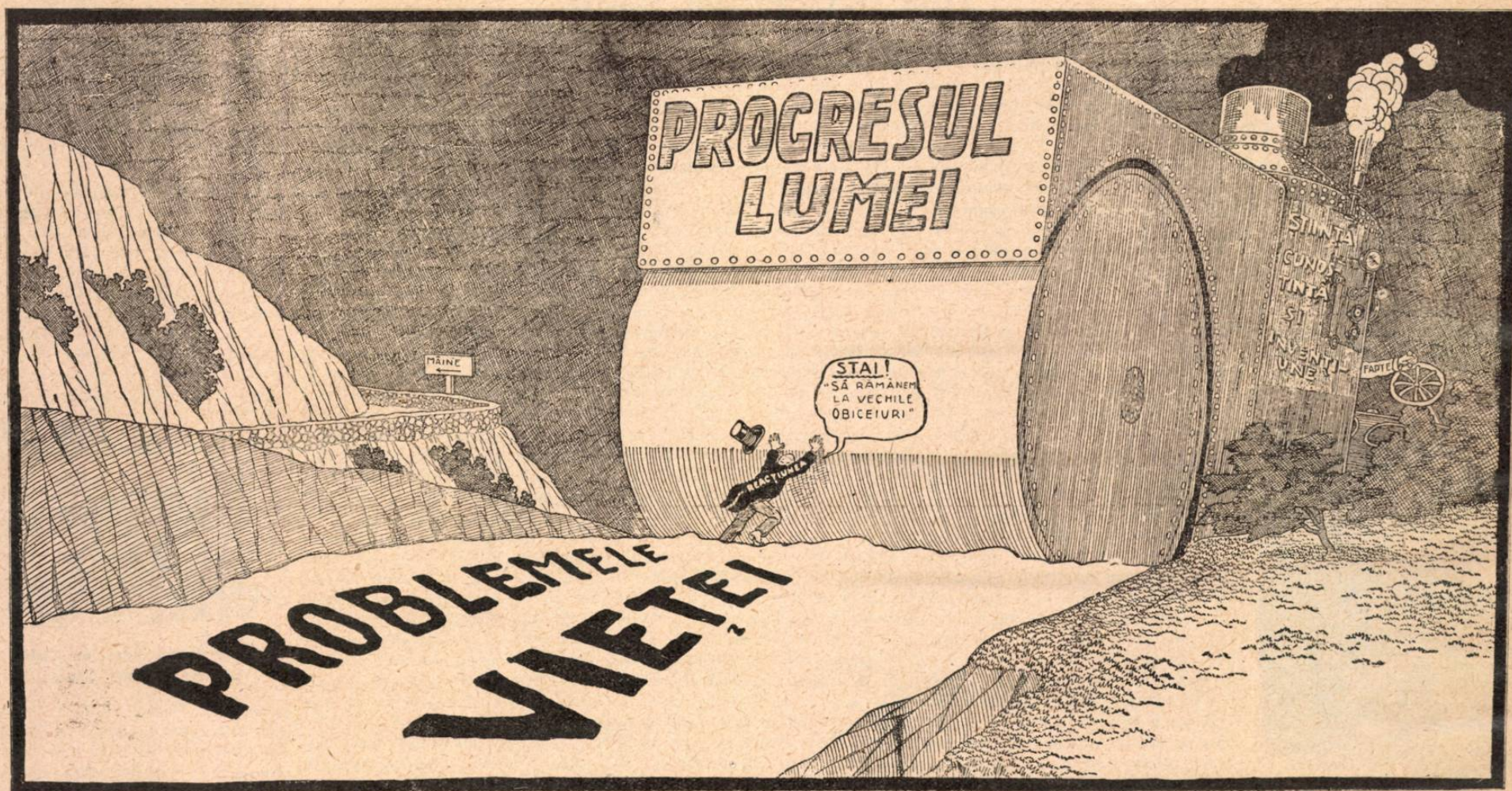
La stânga 'mpre-jur!...

(—Cleveland Plain Dealer)

Jazz Band adevărat.

PROGRESUL ȘI REACȚIUNEA

AVARUL își numără aurul, amintindu-și mereu câte sforțări a trebuit să facă spre a-l putea strânge. Și astfel socotind și amintindu-și, el găsește în aceasta o plăcere. Comoara rasei omenești este PROGRESUL, dificultățile învinse și superstițiile nimicite; și întocmai după cum avarul

își numără aurul, tot astfel fiecare ființă omenească poate număra și se poate bucura de perfecțiunile progresive ale rasei din care face parte. Este bine să privim la trecut, căci într'însul găsim un izvor de entuziasm pentru activitatea viitoare. Vedem astfel greutățile învinse de alții, ne dăm seama cu cât mai ușoară este atribuția noastră, cu cât mai multă libertate, adevăr și educațiune posedăm noi, și într'aceasta găsim curajul necesar spre a parcurge și noi partea noastră de drum.

Aur, cecuri, acțiuni, documente, iată tezaurul AVARULUI. Dar bogățiile neamului omenească sunt fără număr în felurimea lor. Invenții folositoare, legi bune, școli publice, idei noi, cari înlocuiesc vechile prejudecăți, cunoștințe științifice, lefuri mai bune, cari înseamnă mai mult timp liber; comfort mai mare, deci mai multă gândire.

Fiecare pas al civilizației ne apropie mai mult de fericirea omenească, singurul lucru de valoare, născut din libertate fizică, libertate trupească, libertate de gândire.

Altădată, 90 la sută dintre oameni erau sclavi cari aveau un posesor, un stăpân, sau sclavi, legați de pământ, numiți iobagi. Un mare filozof grec a spus că fără sclavi nu poate fi civilizație. El avea dreptate pentru timpul său.

Fără sclăvia multora nu putea exista odihnă pentru cei puțini, iar fără odihnă, oamenii nu pot gândi. Individul sau națiunea trebuie să fie în siguranță, liber a-și folosi mintea spre a putea face lucru bun. Veți găsi civilizația începând la gurile marilor fluvii, în Egipt la gura Nilului, în Mesopotamia, în marea deltă formată de râurile Tigru și Eufrat.

Civilizația începu în acele locuri, întocmai ca și aiurea pe acest pământ, pentru că acolo oamenii erau siguri că vor avea destul de mâncat. Apele din fiecare an, depozitând mol bogat și fertil, au făcut ca oamenii puternici să fie siguri de sine înșiși.

Aceia a căror inteligență superioară îi impuțernicia să domine țara, trăiau din

Știința, invențiile și îndrăsneala intelectuală, marile forțe conducătoare ale omenirii, soluționează încet, dar sigur, problemele vieții omenești.

Ignoranța și superstiția spun: „Așteaptă încă. Nu uita zilele frumoase de odinioară.”

Dar motorul progresului se mișcă mereu, înaintând dela întunericul timpurilor trecute înspre lumina de astăzi, înspre lumina și mai mare de mâine, netezind mereu calea pe care oamenii trebuie s'o parcurgă.

munca grea a sclavilor. Ei aveau timp de gândit, spre a-și clădi monumentele, piramidele, spre a-și scrie legile și a începe ceace noi numim civilizație.

Oamenii au pus capăt sclăviei — nici un om nu mai e stăpân pe viața și trupul unui altuia, afară doar de regiunile cele mai sălbatice.

Dar există multe alte domenii în care omul n'a ajuns încă la un progres atât de definitiv.

Fără îndoială omenirea înaintază în toate privințele; dar ar înainta și mai mult dacă nu s'ar opune superstiții, teama, lenea și ignoranța. Reacțiunea e tendința de-a se opune progresului; reacțiunea nu vrea schimbări, ea dorește revenirea la vechile obiceiuri. Reacționarii sunt tradiționaliști: lor nu le place progresul, mersul înainte, lor li-e frică de tot ce-i nou... Zadarnic se opun dânsii progresului. Aceasta rezolvind problemele vieții nici nu ține seama de dânsii, ci trece peste ei, în mersul său isbânditor.

Pe rând se înving toate pornirile rele, se nivelează toate asperitățile, se îndreaptă lucrurile care nu sunt potrivite.

Oamenii au învins canibalismul, care altădată era răspândit pe tot pământul și a rămas azi doar la neamurile cu totul lenese.

Savanții vă vor spune că în epocile primitive canibalismul era necesar, pentru că acei cari nu-l practicau nu aveau hrană pentru copii în timpul iernei, sau în perioadele de foamete; deaceia triburile acestea au pierit.

Cunoștința de agricultură și creșterea animalelor domestice au pus capăt canibalismului. Orice progres vine prin știință.

De demult, la începutul erei creștine, tatăl avea putere de moarte și viață asupra copiilor săi și-și putea ucide servitorul. Obiceiul acesta a dispărut.

Totuş guvernele dau pilde rele prin condamnările la moarte; după ce spune criminalilor ignoranți și brutali că nu trebuie să omoare, guvernul însăși dă pildă deucidere.

Altădată și femeile erau sclave, jucării pentru oamenii bogați și nenorociți și muncite pentru cei săraci. Regele Solomon putea avea o mie de femei, rămânând totuş om respectabil, lucru care nu s'ar mai putea întâmpla acum.

Tot astfel femeile nu aveau nici un fel de autoritate asupra propriilor lor copii. Chiar și astăzi, în multe țări, tatăl dispune în chip absolut de copii, femeia și mama nu are nici un drept asupra creațiilor sale.

Progresul înaintază pe toate căile, motorul său e în mișcare și nu există puteri care să-l poată opri. Acele „zile fericite” de odinioară cari cuprindeau sclăvia și mizeria și prostul tratament al femeilor și copiilor, au dispărut. Am scăpat și de epoca Puritană, când „conveniența” cerea ca toți oamenii să trăiască după voia lor, când Dumineca trebuia să fie o zi de supărare pentru copii și de ipocrizie pentru adulți. S'a terminat și cu asta, deși nu s'a terminat încă pretutindeni.

Din nenorocire, războiul mai există încă, omorând mai mulți oameni decât altădată. Totuş există o diferență și anume aceea că lumea a început să-și dea seama de nebulia că oricine ar fi învingătorul, războiul tot pierdere înseamnă. Franța a

câștigat războiul din urmă, și Germania l'a pierdut. Totuş francezii se află într'o stare de veșnică surexcitare, de crize politice și dezastre financiare.

Și Anglia a „câștigat marile războaie.” Totuş milioane de oameni umblă fără de lucru, grevele se repetă mereu, și din pricina datoriilor grele, impozite mari apasă asupra poporului englez. Biruința nu le-a adus nici un beneficiu.

Mai presus de toate, Ignoranța este pe cale să dispară din lumea civilizată. Dintre cele șaisprezece sute de milioane de oameni cari locuiesc pe pământ, vreo mie de milioane nu știu de loc să scrie și să citească, sau dacă știu, este atât de puțin, încât nu le poate fi de nici un folos.

Dar lumina a început să răsără. Mașinile de imprimat funcționează pretutindeni, cărțile apar în milioane, iar ziarele în sute de milioane de exemplare. Ideile se răspândesc în lume, ca și picăturile de apă de ploae. Puterea școlilor publice crește mereu, cu toate opozițiile ce i se fac. Nici o țară civilizată nu îngăduie ca copiii săi să fie lipsiți de educație. Aceasta este Progresul.

Pe de altă parte, deși este ilegal a nu hrăni creșterea unui copil, nu există lege care să împiedice încă hrana proastă ce se dă trupului unui copil. Zeci de mii de copii merg la școală prost hrăniți, cu creșterea prea slabă ca să poată lucra.

După cum în vremea de față ne este rușine a lăsa un copil să crească fără educație, tot astfel va veni o vreme când nici o națiune civilizată nu va îngădui unui copil să crească fără hrană și îngrijire potrivită, inclusiv supravegherea medicală.

Oamenii la început aveau căruțe, acum avem mașini cari zboară. Am început cu plute și corăbii cu vâsle și acum avem vapoare uriașe și submarine.

La început ne foloseam de arcuri și praștii, acum avem tunuri cari aruncă ghiulele de 70 de km., gaze asfixiante și șrapnele. Cu timpul însă vom scăpa de aceste arme ucigăse, întocmai cum am scăpat și de praștile otrăvite și cum am distrus obiceiul de a otrăvi râurile spre a ne omorî unii pe alții în ascuns. Lumea și civilizația se îndreaptă sigur spre lumină.

Asta să ne fie consolarea.

BOALA VOEVODULUI LONE

(Din viața Pieilor Roșii)

de Jack London

CELE de mai jos mi-au fost povestite de doi bătrâni.

Eram în răcoarea unei zile nordice — la miezul nopții — învăluiri de fumul unui foc înăbușit, care ne apăra de tăntari. În toată clipa, cu o mișcare repede a mâinii, striviam acești vampiri înaripați, cari înfruntând fumul, încercau se ne străpunga pielea.

La dreapta, deasupra noastră, la șase metri de colina care se pierdea în câmp. Yukonul își rostogolea apele leneșe. La stânga, pe coama verde a movilelor joase, soa-

Cel mai bătrân era vovodul Lone

rele adormit juca ultimile raze; nici în noaptea aceasta, nici în multe nopți de acum înainte, nu avea să mai apună.

Bătrânii, cari stăteau lângă mine și se apărau cu furie de tăntari, erau șeful de trib Lone și Mutsak, altă dată tovarăși de luptă și astăzi deținători ramoliți ai tradiției și faptelor istorice ale tribului.

Erau ultimile vârstare ale generației lor, și cei tineri, cari creșcu-

Tatăl meu, Lutra

seră la hotarul unei lumi de minieră, nu le mai arătau nici cel mai mic respect.

Cine-și mai bătea capul cu tradiția, în această epocă, când se puteau evoca spiritele, din sticlele negre, pe care oamenii albi, plini de solitudine, le imbiau în schimbul câtorva ceasuri de sudoare, sau al unei piei imblănite?

Kasaan era fiica surorii mele

Cine să se mai înfricoșeze de puterea obiceiurilor îngrozitoare și de vraja fermecătorilor, atunci când, în fiecare zi, se putea auzi, în susul și în josul Yukonului, vaporul, această minunată vie cum se frământa și sufla fum pe nări: adevărat monstru care, disprețuind orice lege, respira foc?

Și ce preț mai avea prestigiul moștenit, când omul care, în zilele noastre, putea să crape grămada cea mai

mare de lemne, sau știa mai bine decât alții să conducă un vapor cu roate prin labirintul de insule, devenia cel mai stimat între semenii săi?

Într'adevăr, cei doi bătrâni, vovodul Lone și Mutsak, pentru că duraseră prea mult, trăiau acum zile grele și, în noua așezare a lucrurilor, li-se tăgăduia orice onoare și orice demnitate. Deaceia, cu tristețe, așteptau ei moartea, care să le aducă scăpare.

În ziua aceea însă, ei se simțeau atrași de acel străin alb care, împreună cu dâșii, suferea chinul de foc al tăntarilor și era gata să asculte, cu o ureche binevoitoare, poveștile lor din vremurile trecute, dinaintea apariției vaporului.

— Și astfel mi s'a ales o fată, zicea vovodul Lone.

Căci tatăl meu, Kask-taka, zis Lutra, vedea cu ochi răi puținul interes, pe care-l arătam femeilor. Tatăl meu era un bătrân și șef al tribului. Eu rămâneam singurul supraviețuitor dintre băieții lui și acel în care putea nădăjdi să-și vadă neamul perpetuându-se.

Dar află, omule alb, că eram foarte bolnav, că nici vânătoarea, nici pescuitul, nu mă atrăgeau, și că stomacul meu nu mai putea mistui bucatele alese: cum aș fi putut atunci, să privesc femeile cu plăcere, să mă pregătesc pentru banchetul de nuntă, sau să doresc să ascult gungureala copiilor mici și certurile lor?

— E adevărat, întrerupse Mutsak. Căci vovodul Lone nu fusese el acela care se sbătuse în strânsoarea unui urs uriaș care îi jupuse capul în așa chip, încât sângele îi dăduse din urechi? — Vovodul Lone clătină din cap:

— Mutsak spune adevărat! În urmă rana mea se tămădui, dar totuși suferiam de dureri de cap. Deși cămurile se cicatrizaseră și durerea dispăruse, răul mai era înăuntrul. Când umblam, picioarele tremurau sub mine și, dacă priveam la lumină, ochii mi-se umpleau de lacrimi. Când îi deschideam, lumea dinafară se clătina în fața lor și tot ce văzusem se învârtia în capul meu. Simțiam deasupra ochilor, o suferință adâncă, ca și când o greutate mare mă apăsa, sau ca și când un cerc de oțel îmi strângea fruntea. Vorbiam domol și îmi trebuia multă vreme până să găsesc cuvântul de nevoie. Dacă mă grăbiam, tot soiul de vorbe veniau pe vârful limbii mele și spuneam prostii. Eram foarte bolnav, și când tatăl meu, Lutra, aduse în fața mea pe Kasaan...

— Care era tânără, puternică și fiica surorii mele, întrerupse. Iarăși Mutsak. Kasaan avea șolduri largi, care promiteau copii mulți, coapse bine făcute și piciorul ușor. Ea pregătia mocasinurile, mai bine decât oricare altă fată din trib și firul, pe care-l țesea, era cel mai tare. Ochii ei surădeau fără încetare și zimbetul nu părăsia buzele sale; avea o fire blândă și nu uita că bărbatii hotărâse legea, de care trebuie să asculte orice femeie.

— ... După cum spun, eram într-o stare rea de tot, continuă vovodul Lone. Și când tatăl meu Lutra, mi-a adus înainte pe Kasaan, i-am răspuns: „pregătește mai degrabă înmormântarea mea, decât nunta.”

La acestea fața tatălui meu se întunecă de mânie și el strigă:

— O să-ți se facă pe plac; deși ești încă viu, pregătește-te să mori, căci nu mai vedem în tine decât un cadavru...

— Felul acesta de a proceda nu intră în moravurile noastre, întrerupse cu vioiciune Mutsak. Află, omule alb, că dinpotrivă festivitățile care se făcure pentru vovodul Lone, de obicei, nu se fac decât morților. Dar Lutra era foarte mândru.

— Tocmai astfel, reluă vovodul Lone. Tatăl meu, Lutra, vorbea puțin dar lucra repede. Porunci

deci oamenilor săi din trib să se adune în fața cortului, unde zăceam. Când toți sosiră, îi puse să plângă moartea fiului său. În fața cortului ei psalmodiară melopeea lugubră:

„O-o-o-o-o-o-o-a-ha-haa-ha-a-ich-ku-ich-ku-ku.”

Mutsak îl imită atât de bine, încât fiori îmi trecu prin spate.

Vovodul Lone continuă: la porunca tatălui meu, Okiakuta, mama mea, care se găsea înăuntrul cortului, începu să-și mânjească fața cu se, să-și presare pe cap cenușă și să mă plângă, ca și când aș fi fost mort cu adevărat. Făcea o gălăgie mare, își lăvă pieptul cu putere și-și smulgea părul. Huniak sora mea și Seenatah, sora mamei mele, se întovărășiră cu dâșii și sgomolul lor asurzitor îmi produse o durere de cap, așa că mi-se păru într'adevăr, că ultimul meu ceas su-nase.

Cei mai în vârstă din trib se adunară în jurul culcușului meu și discutară asupra călătoriei, pe care trebuia să o întreprindă sufletul meu. Unul vorbea de păduri dese, fără sfârșit, unde spiritele, rățăcite, umblau de colo plângând: soarta lor putea să fie a mea, pentru veșnicie.

Un altul credea că-mi sunt sorocite fluviuri uriașe, în care alunecă ape repezi și rădătoare, în

Satul a stat de veghe toată noaptea

mijlocul cărora geniile răului seot tipete asculte, ridică brațe fără formă, ca să prindă pe călători de pâr, și să-i atragă în fundul apelor.

Toți proclamară împreună că trebuia să mi-se dea o locă spre a putea trece aceste ape înspăimântătoare.

Un al treilea descrie furtuni pe care nici un muritor nu le văzuse încă. Stelele plouau din cer, pământul

Lăncile sburără deasupra capului meu.

tul crăpa în numeroase locuri, lăsând pretutindeni prăpăstii imense, unde veniau să se arunce fluviile, dacă nu dădeau afară pe margini.

Între acestea oamenii se așezaseră lângă mine, ridicară brațele, amestecându-mă cu tânguielile lor: cei cari rămăseseră afară îi auziră și începură să se vaite și mai tare. În gând mă consideram tot atât de mort, pe cât puteam să-și închipuie dâșii că sunt; nu știam clipa și nici împrejurările, dar aveam conștiință deplină că încetasem de a trăi.

Okiakuta, mama mea, puse, alături de mine, haina mea, din piele de verveșă, cea din piele de crocodil, mantaua mea impermeabilă, din mațe de foc, apărătoare de ploaie, pentru ca să apere sufletul fiului ei, împotriva frigului și a umezelii, în timpul călătoriei sale lungi. Fiind că se mai vorbea încă și de un munte stâncos, plin de spini, se duse să-mi caute cele mai bune opinci, spre a face călătoria mea mai ușoară. Când cei bătrâni arătară fiarele, pe care trebuia să le ucid, cei mai tineri puseră, aproape de mine, arcul cel mai tare, săge-

țile cele mai drepte, praștia, lancea și cuțitul meu de vânătoare.

Și tânără fată, Kasaan, se furișă și ea, foarte liniștită și timidă, și puse alături de mine un saculeț, care să-mi folosească în rățăcirile mele. Știam că el conține creme-ne, oțelul și iasca uscată, spre a aprinde focul, de care ar avea nevoie sufletul meu. Se aleseră apoi păturile, care să mă învelească și sclavii, cari trebuiau sugrumați, pentru ca sufletele lor să țină tovarășie celui al meu. Erau șapte, căci tatăl meu era bogat și puternic, și se cuvenia ca eu, fiul său, să am o înmormânare frumoasă. Prinseserăm acești sclavi în timpul unei lupte împotriva mokumucilor, cari trăiesc în josul Yukonului. A doua zi Skolka șamanul, trebuia să-i ucidă, unul după altul și sufletele lor trebuiau să plece, împreună cu al meu, ca să cerceteze Necunoscutul. Între alte însărcinări aceștia aveau să ducă oțca mea până la malurile fluviului, cu unde repezi și trădătoare, și deoarece, desigur, nu va fi loc și pentru ei, imediat ce-și vor fi îndeplinit însărcinarea, nu vor merge mai departe, ci vor rămâne în pădurea neagră și deasă, ca să urle pe vecie.

Pe când priveam hainele mele, frumoase și moi, și mă gândeam la cei șapte sclavi, cari vor fi omorâți, eram mândru de funeraliile, care se pregăteau pentru mine, căci mă știam învidiat de mulți oameni.

În acest timp, tatăl meu, Lutra, ședea tăcut și întunecat. Toată ziua aceasta și toată noaptea următoare, oamenii nu încetară cântecile funebre și bătură toba în onoarea mea, așa încât mi-se păru că voi muri de o mie de ori.

Dimineața, tatăl meu se ridică și cuvântă mulțimei:

Dânsul zise că „toată viața a fost războinic, ceea ce nimeni nu-i tăgăduia. Oamenii, din tribul său, știau deasemenea, că era mai glorios de a muri în bătălie, decât pe blănuri moi, la marginea focului. Și deoarece, în orice fel, tot trebuia să mor, era mai bine să mă lupt, cu dușmanii noștri, Mukumucii, și să fiu omorât de dâșii. În acest fel voi merita onorurile și demnitatea de șef, în cel din urmă locaș al morților, și virtuțile mele se vor revărsa asupra părintelui meu, Lutra.”

Dădu deci porunci ca o trupă să fie pusă pe piciorul de război și să coboare fluviul. De îndată ce vom fi întâlnit dușmanii, trebuia, singur, să ies din rânduri, să mă prefac că lupt și să alerg astfel înaintea unei morți sigure.

* * *

Nu, nu-i adevărat, omule alb, strigă Mutsak, care nu putea să se mai stăpânească. Află că Skolka, preotul, în noaptea aceea, a sfătuit, vreme lungă, cu Lutra și numai la îndemnul celui dintâi, vovodul Lone a fost trimis la moarte. Lutra îmbătrânise, vovodul Lone rămănea ultimul său fecior și Skolka făcea planul să domnească în locul lui. După ce oamenii o zi și o noapte au răgușit zădarnic, spre a se încredința că vovodul Lone nu mai era în viață, Skolka văzu cu groază, că s'ar putea foarte bine, ca acela să nu moară deloc. De fapt Skolka, el singur, glorificând, prin vorbe frumoase, onoarea și faptele mari, a vorbit prin gura Lutrei.

E foarte adevărat, reluă povestirea vovodul Lone. Știam precis că pe dedesubt lucra Șamanul, dar boala mă chinuia în așa fel, că nu puteam nici să mă supăr și nu aveam nici puterea să mă revolt. Rămâneam indiferent și nu mă gândeam decât să mor, spre a fi înfășurat scâpat de toată comedia aceasta.

Așa încât, omule alb, trupa cea mică fu gata de luptă. Nu făcea

parte dintr'nsa nici unul dintre războinicii încercați, nici cei bătrâni, șireți și înțelepți — de abia o sută de tineri, cari, ca să zicem astfel, nu știau nimic din ale războiului.

Tot satul de pe marginea fluviului, se adună ca să asiste la plecarea noastră. Ne-am îndepărtat, în mijlocul innelor, care celebrău victoria mea. Tu însuși, o, om alb, n'ai saluta cu entuziasm un flăcău, plecând la război, chiar atunci când ai ști că merge la o moarte sigură?

Toată această tinerete înainte deci — împreună cu Mutsak aci de față, pe atunci și el tânăr și neex-

Sub loviturile repezi de lopată, apa era numai spumă

perimentat. După porunca tatălui meu lotca mea fu legată cu curele, deoparte și de alta, de cea a lui Mutsak și a lui Kamakuk, pentru ca să nu irosesc forțele mele, vâslind și spre a mi-se îngădui, cu toată boala mea, în actul ultim, o mustră convenabilă. Iată cum coborâm fluviul.

* * *

Nu te voi plictisi cu amănuntele călătoriei, care fu scurtă. La o mie

Sulița îi străbătu trupul deasupra șoldurilor

distanță deasupra satului Mukumucilor, zărirăm doi dintre războinicii lor, în lotce, cari, imediat ce ne văzură, o luară la fugă. În acest moment, oamenii mei, urmând poruncii date de tatăl meu, desfăcură barca

Scoase un strigăt puternic de luptă

mea și mă lăsară, sigur, să cobor mai departe curentul apei. Ei trebuiau să stea în apropiere, spre a aprecia atitudinea mea, în fața morții și a o raporta apoi, la înapoiere, tribului. Tatăl meu, Lutra, și șamanul Skolka, dăduse ordin formal să procedeze astfel și îi amenințase cu o pedeapsă groznică, dacă ar face altminteri.

¹⁾ Marele Prest al Indienilor din America.

Am început a văli și le-am strigat tot disprețul meu în față, celor cari fugiau. Insulte mele i făcure să întorcă capul, cu mânie, și atunci văzură că tinerii, cari mă întovărășiau, rămăneau în urmă, pe când, singur, înaintam către ei. Între acestea cei doi războinici luaseră o distanță, la care se credeau în siguranță, îndepărtară puțin lotcele lor, una de alta, și așteptară, fiecare în locul său, ca să trec printre ei. Am și sosit într'adevăr, cu lancea în mână însă și cântând imnul războinic al tribului meu. Fiecare voi să-mi trimită o lovitură de lance, dar plecându-mă, lăncile suierară deasupra capului meu, fără a-mi face vre-un rău. Când ridicai — eram trei acum cari ne măsuram în mod loial — am atacat pe cel care era în dreapta mea. Vârful armei mele se implantă adânc, în gâtul său, și acesta se rostogoli în apă.

Mirarea mea era mare, căci văzui că am omorât un om. M'am întors apoi către cel din stânga și, cu lovituri mari de lopată, mă pregătiam să înfrunt moartea. A doua lance a dușmanului meu — cea din urmă — nu făcu decât să sgarie carnea umărului meu. Atunci am atacat. Nu l'am doborât, dar am implantat vârful ascuțit în piept și — cu ambele mâini — încercam să-l străpung. În acest timp, pe când apăsam din toate puterile, el mă lovi în cap, de două ori una după alta, cu latul lopeței lui.

Oțelul armei mele îi străbătea spatule, pe o lungime mare, și el continua să mă loviască. Deodată mă simții orbit, ca de un fulger și mi se păru că ceva s'a rupt, în capul meu, cu un sgomot sec, tocmai astfel, un sgomot sec. Ușurat de greutatea, care de multă vreme mă apăsa deasupra ochilor, aveam impresia că cercul, care îmi străngea fruntea, se rupese. O fericire fără seamăn mă cuprinsese și inima îmi tresălta de veselie. Mă gândiam: e moartea! Dacă e astfel, e foarte blândă. Văzând apoi cele două lotce goale, înțelesei că ultima mea clipă nu sunase încă; că dimpotrivă înviam. Loviturile, pe care omul le lăsase să cadă, ca ploaia, pe capul meu, făcuseră această minune. Eram conștient de omorurile pe care le făptuisem și gustul sângelui îmi redădea puteri, am implantat vâsla în sânul Yuconului și am împins lotca, cu toată iuțea, către satul Mukumucilor.

Tinerii dinapoia mea, scoaseră strigăte de mirare. Priviam deasupra umărului și vedeam apa, în spume albe, sub loviturile lor de lopeți.

— Da, era albă, spuma, sub loviturile noastre de lopeți, zise Mutsak. Căci ne amintiam de poruncile Lutrei și ale lui Skolka, și nu voiam să pierdem din ochi pe voevodul Lone, spre a vedea cum se va comporta, în fața morții. Un mukumuk tânăr, care se ducea să cerceteze o plasă de simni, se opri spre a privi pe voevodul Lone, care se năpustia asupra lui, cu o sută de oameni în urma sa. Tânărul fugi, în lotca sa, deadreptul către sat, spre a da alarma alor săi, așa ca aceștia să se pregătiască. Dar voevodul Lone îl urmăria, cu toată iuțea, și noi am fost nevoiți să îndoim viteza.

Când am ajuns în dreptul satului și când voevodul Lone a văzut că tânărul, dintr-o săritură, e pe făr, tocmai în acest moment s'a ridicat în lotcă și i-a înfipt lancea în trup. Lancea a trecut pe deasupra șoldurilor și victima se întinse cu fața la pământ.

Între acestea voevodul Lone sări pe mal, cu ghioaga în mână, scoase un strigăt de războiu și se avântă ca o săgeată în sat. Cel dintâi om pe care îl întâlni fu Itwile, voevodul Mukumucilor. Voevodul Lone îi trânti în cap o lovitură de măciucă și îl doborî mort, țepăn.

Fiindu-ne teamă că nu vom putea fi martori ai morții sale, noi, ceilalți o sută de tineri, sărirăm pe făr și urmărim pașii lui Lone. Mukumucii nu înțelesesă nimic din tactica noastră și credeau că și noi

am venit spre a lupta; întinșară arcurile și aruncară săgețile suierătoare printre noi. Atunci uitaram care ne este misiunea și i-am atacat cu lăncile și ghioagele; și deodată cădeam asupra lor pe negândite, a fost un adevărat măcel.

Cu propriile-mi mâini am sugrumat pe șaman spuse, voevodul Lone, ale cărui amintiri, din această zi îndepărtată, însuflețeau fața sbârcită. L'am omorât cu mâinile mele — și era un șaman mai mare decât Skolka al nostru. De fiecare dată, când mă măsuram cu un dușman, îmi spuneam: iată moartea; de fiecare dată îl omorim și moartea mea întârzie să vie. Mi-se părea că suflul vieții nu voia să părăsească nările mele și că nu puteam să mor.

Mutsak continuă:

— Am urmat pe voevodul Lone dealungul satului și ne-am înapoiat cu dânsul. Îl urmăream ca o haită de lupi, ici și colo, pretutindeni, până când n'au mai rămas Mukumuci de răpus.

Am adunat apoi o sută de sclavi bărbati, un număr îndoit de femei și o mulțime de copii, în urmă am dat foc caselor și colibelor și am plecat. Iată cum se sfârșiră mukumicii.

— Da, iată cum sfârșiră, repetă voevodul Lone, cu însuflețire. Când am revenit în satul nostru, oamenii din trib rămăseră uimiți văzându-ne încărcati de bogății și înconjurati de atâția sclavi, dar se mirară și mai mult regăsindu-mă viu.

Iar tatăl meu, Lutra, tremura de bucurie, aflând faptele mele. Căci era om bătrân, iar eu rămăneam ultimul său urmaș. Toți războinicii încercați, la fel cu învățații șireți, se apropiară, și îndată tribul întreg fu adunat în jurul meu.

Atunci mă ridicai și cu o voce tunătoare, poruncii șamanului să se apropie...

— Da, omule alb, cu o voce de tunet, întări Mutsak, care îi făcu pe toți să tremure de teamă...

— Și când Skolka fu în fața mea, continuă voevodul Lone îi strigai că „n'aveam deloc poftă să mor. Am adăugat că era rău să înșele astfel spiritele rele, care așteaptă dintr-o deormant. Și că am socotit de bine să trimit sufletul lui să rătăcească dânsul, în locul celui al meu în pădurile dese și fără sfârșit unde fără îndoială aveau să urle pe vecie.” Și l'am sugrumat pe loc, în fața tribului întreg. Repet, eu voevodul Lone, am omorât pe Skolka, cu propriile-mi mâini, în fața tuturor. Și când am auzit murmură ridicându-se în jur, am strigat din toate puterile:

Fiindcă tatăl meu Lutra, îmbătrânește și fiindcă Skolka, șamanul, nu mai există, mă proclam voevod și șaman totodată și în această calitate, voiu domni de acum înainte asupra voastră, voi oameni ai tribului meu. Și dacă printre voi se găsește unul care îndrăznește să gândească altfel, s'o spună aci în fața mea!

Am așteptat, dar nimeni n'a vorbit. Atunci adăogai încă:

Am simțit gustul sângelui. Să mi se aducă acum carne, căci mi-e foame. Deschideți cotețele, rupeți plășile de pești și pregătiți o masă îmbelsugată. Veselia să domniască printre noi. S'a isprăvit cu cântecile funebre! Să se sărbătorească nunta mea!

Și în sfârșit, să se aducă tânără Kasaan, aceea care va deveni mama copiilor voevodului Lone.

Auzind aceste cuvinte, și pentru că era de tot bătrân, tatăl meu, Lutra, începu să plângă ca o muiere, și-mi înconjură genunchii cu brațele sale.

Din aceea zi, am fost totodată voevodul și șamanul tribului meu. Eram copleșit de onoruri, și toți oamenii se plecau înaintea voinței mele...

— Până la sosirea vaporului, corectă Mutsak.

— Vai, adevărat, afirmă voevodul Lone, până la sosirea vaporului.

Jack London.

Eclipsa de Soare care va fi la 29 Iunie

NUL acesta, la 29 Iunie, se va putea observa o eclipsă totală de soare.

Eclipsele de soare sunt fenomene de tot interesanțe, pentru cei care se ocupă cu studiul cerului și al stelelor (astronomii).

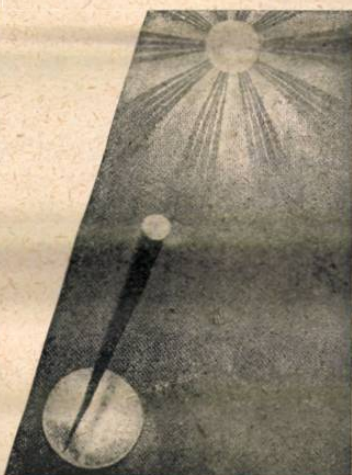
Eclipsa se va observa mai bine în Anglia, Scandinavia, și Siberia. Ea va începe dinspre Vest și se va termina în Estul Asiei.

O gigantică erupție a hydrogenului incandescent la 75 mii de kilometri dela suprafața soarelui. Fotografia de mai sus a fost luată de observatorul Yerkes.

În părțile Europei, de unde se va observa mai bine această eclipsă, asemenea fenomene nu s'au mai petrecut de mai bine de două veacuri. Ultima eclipsă totală de soare a fost văzută la Londra la 3 Mai, 1715 și a fost studiată de unul dintre cei mai mari astronomi ai acelor timpuri. Sir Edmund Halley, al cărui nume a rămas celebru, prin studiul pe care l-a făcut asupra cometelor. Sir Halley a avut un rol important la nimicirea superstițiilor din vremea sa, în ceea ce privește fenomenele cerești.

Cu prilejul eclipsei din 1715, s'au scris nenumărate broșuri, atât înainte cât și după fenomen, și printre altele vom aminti că una din ele purta următorul titlu sugestiv: „Ziua cea întunecată, sau perspectivele zilei de peire

O diagramă care arată eclipsa totală a soarelui în momentul trecerii lunii între soare și pământ.

care va fi la producerea eclipsei din 22 Aprilie (stil vechiu) 1715.” Se vede din acest titlu cu câtă groază așteptau oamenii eclipsa.

Mult mai liniștită a asistat lumea la eclipsa întâmplată nouă ani mai târziu, la 22 Mai 1724, când după ce eclipsa din 1715 arătase omenirii că aceste fenomene nu au nici un fel de repercusiune asupra vieții pământești eclipsele erau așteptate ca spectacole interesante, de cea mai mare parte din public, și ofereau savanților probleme importante de astronomie.

Dela 1724 și până la 29 Iunie anul acesta, în Anglia nu s'a mai observat nici o eclipsă totală de soare și știința actuală arată că, după aceasta, nu va mai fi alta până în anul 1999. De altminteri, nicăieri în Europa nu se va mai observa o altă eclipsă de soare, până la 19 Iunie 1936, când se va produce o eclipsă pentru părțile mării Mediterane, Greciei și sudul Rusiei.

Partea cea mai interesantă, în aceste eclipse de soare, este un fenomen — de altfel greu de observat — care constă în lungirea conului de umbră dela apus, unde începe eclipsa, până la răsărit, când, după ce a atins apogeul, se termină.

Acest fenomen se poate observa bine numai dela înălțimi mari, și așa se face că la 24 Ianuarie 1925, când s'a produs o altă eclipsă, deși au fost foarte mulți cei care au așteptat fenomenul,

se va întinde pe coasta sudică a Irlandei, va trece în Anglia, și apoi peste Marea Nordică, în Norvegia. Mai departe eclipsa se va observa, mai puțin intens, într-o linie diagonală, pe o distanță de 1600 kilometri peste Peninsula Scandinavică, până la Makur și Berlevaag, pe coasta Norvegiei. Părăsind apoi uscatul, eclipsa trece în Oceanul Arctic, atinge coasta nordică a Novei-Zemlia, și țărnuț de nord al Siberiei, spre Marea de Bering și

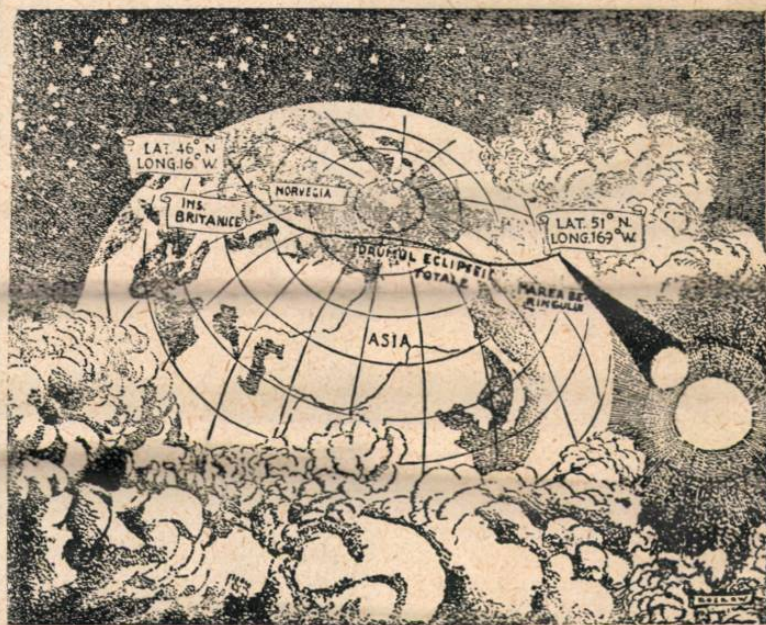
el a scăpat neobservat și n'a putut fi studiat.

Eclipsa totală, din luna viitoare, va fi vizibilă, începând dela Cardigan Bay, în partea de vest a insulelor Wales (Anglia), peste Carnarvon, spre Liverpool

insulele Aleutine, trecând apoi în Oceanul Pacific.

Parțial, eclipsa se va vedea mai în toată Europa, în nordul Africii, în Arabia, în Asia centrală și în Alaska.

Astronomii nu lasă să le scape

Drumul eclipsei e indicat de linia în negru. Eclipsa începe în Oceanul Atlantic, trecând prin Anglia, Norvegia, Oceanul înghețat de Nord și Siberia, până în Oceanul Pacific.

și Southport, pe la partea de nord a ținutului Lancashire, Yorkshire și Durham spre Seaham Harbor, iar de aci pe Marea Nordică și sudul Norvegiei în Rusia și Siberia, pe o lățime de 50 de km. Centrul eclipsei totale va fi ținutul dela Southport, în Marea Irlandei, până la Hartlepool, la gura râului Tees din Marea Nordică, în total circa 180 de km. În acest loc întunericul va fi complet, luna trecând prin fața

neobservată nici o eclipsă și cu atât mai mult așteaptă, ca un fenomen important, eclipsa totală dela 29 Iunie. În cursul eclipsei totale se pot observa și verifică date științifice de mare însemnătate, care interesează nu numai astronomia, dar și matematica, fizica și chimia. Menționăm că eclipsele formează unul din mijloacele de verificare ale teoriei relativității, enunțate de Einstein.

Dirijabilul „Los Angeles”, care a ridicat pe observatorii eclipsei din 1925, la o altitudine de 1800 metri deasupra stratului norilor pentru a observa fenomenele eclipsei.

soarelui și umbre făcută de cea dintâi căzând perpendicular pe pământ. Durata eclipsei totale în acest loc va fi de aproape 2 minute, adică iuțea de trecere de aproape 130 de metri pe secundă. Primul punct, de unde se va observa începutul eclipsei, va fi în Oceanul Atlantic, la vest de insulele Britanice. De aci umbra

Se explică deci de ce, pe acum, numeroase expedițiuni astronomice din Anglia, Germania, Franța și Statele Unite, se pregătesc să plece în Norvegia și în Suedia, unde eclipsa totală va putea fi mai bine observată.

Pasărea care se doftoricește

Sburătura de alică, rău îndreptată, trecu prea jos: singure două alică de plumb rătăcite au atins sitarul în sbor, rupându-i o aripă.

Și acum, pasărea rănită, speriată toată, sbătându-i-se inima în piept, așteaptă, pitulată într-un deșis.

Căinii trecură la câțiva pași de dânsa, dar n-o simțiră și atunci vânătorii plecară.

Când liniștea deplină domni iară sitarul ieși din ascunzișul său și din câteva lovituri de aripă fu la marginea unui părau, colorindu-se aproape de un loc mocirlos unde se găsea o tină clisoasă de argilă.

Cu ciocul său cel ascuțit, sitarul luă puțin din acest pământ

moale și-l întinse pe piciorul în-sângerat; smulse apoi din apropiere fire de iarbă și rădăcini mici și le potrive în bandajul pe care-l făcea. Peste aceste fibre pasărea întinse iar tină, în straturi mai groase.

După un sfert de oră operația de „fixație” era gata. Litarul se opri din lucru și stătu nemișcat aproape o oră, netezind doar ușor, din când în când pansamentul de humă pe care și-l făcuse. Apoi își luă sborul și se afundă în pădure... „Astfel povestește vânătorul American W. J. operația la care a asistat, de pe țărmul opus al râului la o distanță destul de mică pentru ca nici o mișcare a pasărei să mai scape.

Această întâmplare spulberă legenda că viitorul ar fi o pasăre proastă. Desigur că dacă nu dovedește numai decât existența mai inteligentă, la păsări, este totuși un argument pentru acel „instinct de al doilea ordin” pe care unii savanți îl atribuie animalelor.

(Citiți urmare în pag. 7)

Să ne îmbogățim cunoștințele

„Luminează-te și vei fi.”

Cine vrea să se deosebiască de animalele, care umblă căutând în jos și sunt sclave ale pământului, câtă să priviască în jurul său, să pătrundă înțelesul minunat al firii și adunând cunoștințe să merite cu adevărat numele de „stăpân al naturii”.

Pagina aceasta este scrisă pentru cititorii când au răgaz să se poată instrui.

La coborâtorii poporului Incas

In țara ruinelor fermecătoare

E neîndoios că harta regiunilor necunoscute, din an în an devine tot mai mică. Cu ajutorul aviației, e probabil că foarte curând nu vor mai exista, în afară poate de poli, locuri albe pe mapa-mond.

Deoarece e nevoie însă, tocmai spre a putea cunoaște posibilitățile de aterizare, ca pe cât cu putință regiunile să fie în prealabil străbătute cu piciorul, d. Leguia, preșe-

care a trăit într-o stare înfloritoare.

Exploratorul Dyott, în expediția pe care a făcut prin ținutul vechilor Incas, a ocolit cetatea Machu-Picchu, ținta sa nefiind de-a cerceta locuri umblate.

Dânsul a pornit dela Pascamayo, pe coasta oceanului Pacific, atinse Amazonul superior, și se îndreptă, pela Barranca, iară spre Vest, la Puira, după ce cu greutatea extraor-

torilor sale topografice, arme, aparate fotografice, o ladă cu mărgelile de sticlă și alte fleacuri foarte prețuite de indigeni, și care trebuiau să slujească la schimbul, care se practică pe țărmurile Maranonului, precum și o mică farmacie, care a fost la un moment dat de mare folos exploratorului.

În apropiere de Chachapoyas, într-o zi o negreasă bătrână, veni să-l

Orașul Sfânt, Machu-Picchu, leagănul poporului Inca.

dintele Republicei Peru, din America de Sud, a însărcinat pe exploratorul englez Dyott să pătrundă cât mai adânc, în pădurile inextricabile care acopăr întregul ținut al statului Peru, dintre munții Cordilierii. Anzi și localitatea Iquitos, punctul extrem până unde se poate naviga, în bazinul superior al Amazonului.

În aceste părți, în vârful unui munte, aproape inaccesibil, se găsește Machu-Picchu, cetatea legendară care a fost leagănul poporului Incas.

Această cetate — sfântă, pentru indigeni, — pe care cuceritorii spanioli ai Americii de Sud, au căutat-o zădărnice veacuri de-a rândul, a fost descoperită întâmplător de profesorul Hiram Bingham, dela universitatea din Yale. Cetatea era acoperită de o vegetație bogată și a trebuit multă caznă spre a scoate la lumină palatele, întăriturile și templele în mină, care formau vechiul oraș.

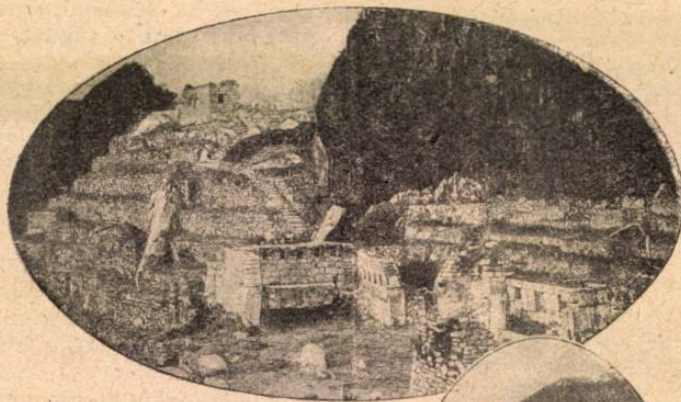
Numeroase alte orașe, ale poporului de indieni, Incas, descoperite mai înainte, și cuprinzând construcții monumentale, tezaure, obiecte de artă, mărturisesc că în vremuri vechi, în mijlocul Americii de Sud, a existat o civilizație dezvoltată și că triburile de azi sunt urmașii degenerați ai unui popor

dinare cercetă țărmurile sălbatice ale Maranonului, dela Iquitos până la Bellavista.

Notele de călătorie ale exploratorului englez sunt narațiuni palpi-

roage să treacă pe la dânsa spre a cerceta cele două fiice ale sale, grav bolnave.

Călătorul găsi fetele zăcând pe un pat, într-o odaie lipsită de aer

PIAȚA PUBLICĂ A ORAȘULUI MACHU-PICCHU

În palatul care mărginește această piață se văd și azi trei ferestre, cari au, la poporul băstinaș, o însemnătate simbolică: După tradiția indiană, pe aci ieșiră (acu 20 se secole) cei trei frați, fondatorii dinastiei Inca spre a purcede la cucerirea Perului.

tante ale unor aventuri extraordinare: Din aceste povestiri vom spicui câteva:

Cetatea e aproape inaccesibilă în vârful unui munte.

BOLNAVELE

Dyott ducea cu dânsul, în afară de instrumentele necesare măsurărilor de lumină, amândouă de-o paloare neobișnuită.

Și una și cealaltă aveau ferbințeli mari, dar decolorarea pielii apărea ca simptomul cel mai îngrijorător, dând de bănuială că putea fi un caz de lepră.

Luând un prosop ud, și ștergând trupul bolnavilor cu el, Dyott vede cu groază că pielea se ia jos. De-desubt apare o a doua piele, aceasta cu totul neagră.

Dupăcum a aflat mai apoi, epiderma care se lua jos, era formată dintr-o pastă albă cu care un vră-

Conducătorul indienilor Muratos, care comunică exploratorului profetia transmisă din veac în veac: „Când omul alb va sosi cu aripi, atunci vom pieri...”

jitor din ținut ungea pe bolnavi spre a-i apăra de spirite rele.

După ce au fost curățate bine de această pastă și au luat câteva hapuri de chinină, cele două fete s-au însănătoșit.

Vindecarea lor a făcut atâta sgîmhot în satul sălbaticilor, că improvizatul medic, fără voie, fu obligat să trateze pe toți bolnavii din ținut.

O PREVESTIRE

Pe țărmurile râului Pastaza indienii din neamul Muratos păstrează de veacuri o profetie foarte cu rioasă; ei spun: „Când omul alb va veni cu aripi, atunci noi vom pieri.”

Bieții indieni! Desigur că sfârșitul lor e aproape, căci exploratorul Dyott era înaintașul acelor albi cari vor veni cu aripi.

Desigur că indienii Muratos de-ar fi știut că albul care-i cercetă venia să aleagă locurile pe care să aterizeze avioanele, albi cu aripi, n'ar fi fost prea prietenoși cu călătorul nostru.

VÂRTEJUL DE APĂ

Drumul în susul Maranonului a fost calea cea mai grea a lui Dyott. Puțini europeni au revenit în viață din acest ținut acoperit de păduri virgine, cu frunziș atât de des că razele soarelui deabia îl poate străbate. Triburile sălbatice cari locuiesc aceste locuri sunt de-a cruzime temute, iar fluviul, care e singura cale care îngăduie omului să pătrundă aci, curge serpuiind între ziduri stâncoase, atât de strânse uneori, încât apa îngustându-se, se prefăce în torent vijelios, formând, când albia se lărgeste iar, vârtejuri amețitoare.

Dela Barranca Dyott pleacă pe o barcă având cu sine 5 tovarăși de drum. Când ajunge la Pongo de Manseriche au rămas patru. Și deaci înainte rămâne cu un spaniol, care nu prea inspiră încredere și doi indieni.

Adesea, spre a evita vârtejurile apei, Dyott e nevoit să tragă barca depe mal, cu ajutorul indienilor, până după locul periculos.

Într-o după amiază barca trecea din nou, dealungul unui asemenea vârtej.

Se părea că apa care curgea între vârtej și țărm era destul de lată pentru ca să se poată văli pe ea.

Deodată însă, din greșala unui indian, barca se depărtează de mal,

(Citiți urmare în pag. 7)

în vreme ce prăjina tovarăşului său se rupea. Barca e luată ca o coajă de ou, de curentul furios, învârtită în cercuri tot mai mici şi răsturnată.

Imi amintesc, scrie Dyott în amintirile sale, că am inspirat o ultimă înghiţitură de aer şi mi-am reţinut apoi răsuflarea un timp care mi se părea o veşnicie. După ce am fost aruncat la fund, deodată m'am simţit proiectat la suprafaţă ca de mâna unui uriaş. Ştiam că sigura posibilitate de scăpare e să nu lupt împotriva furiei apei şi deaceia m'am ferit de a face vre-o mişcare. Astfel am fost trântit pe ţărâmul stâncos, unde m'am agăţat cu disperare de un colţ pe care l-am apucat în sbor.

După câteva ceasuri Dyott şi-a regăsit şi tovarăşii cari au scăpat agăţându-se de barca răsturnată şi se răspândiseră apoi în pădure.

PĂRĂSIT ŞI PRIZONIER ÎN MĂINILE SĂLBATICILOR

În mijlocul ţinutului sălbatic, Dyott fu părăsit nu numai de indienii, cari se temeau de triburile inamice prin care aveau să treacă, dar şi de spaniolul Munoz, care se angajase să-l întovărăşască. Rămas singur, oricare alt călător decât întrepridul Dyott, ar fi rămas năucit de desnădejde şi s'ar fi considerat pierdut.

Dar călătorul nostru era un Anglo-Saxon neînfricat.

Fără să întârzie cu tăgăduiri zadarnice, a ascuns sub un frunzar cele câteva lăzi care alcătuiau restul averii sale, şi luând cu sine o pătură uşoară şi o busolă s'a îndreptat din nou către fluviu.

A străbate pădurea virgină, chiar când eşti întovărăşit de indigeni, cari să-ţi croiască un drum, este fără îndoială un lucru greu. Dar a te aventura singur prin tufişul de nepătruns liane spinoase, de copaci căzuţi, de ferigi arborescente, păşind peste găuri mocirloase, pline de ţânţari şi serpi, înfruntând, odată cu veni-

rea nopţii, fiarele plecate după pradă, aceasta e o sarcină eroică.

Dyott în timpul acestei călătorii, de unul singur, de câteva ori fu cât p'aci să piardă viaţa.

În a şasea zi de umblet, nişte indieni de prin acele locuri, îl găsiră.

Gata să-l omoare, se răzgândesc apoi, probabil înduioşaţi de starea lui, căci Dyott era flămând, slăbit de umblat şi bolnăv, şi-l duc în tabăra lor. Când s'a însănoşit, cu ajutorul celor cari îl luaseră prins, Dyott se duse de găsi lucrurile pe care le ascunse.

Nu mai în schimbul lor, putu călătorul să capete de-ale gurei. Altminteri ar fi trebuit să meargă la vânătoare ca şi cei din tribul unde se găsea.

Oamenii cari îl prinseseră erau indieni Aguarunas, cari sunt pescari şi vânători şi nu ştiu nici să crească vite nici să facă agricultură.

Cu cel mai mare sange rece ei omoară pe bătrânii neputincioşi şi pe copiii cari se nasc slabi sau rău făcuţi. Deaceia ei sunt un neam de oameni foarte viguroşi şi stăpânirea lor s'ar putea întinde pe tot ţinutul, dacă n'ar fi luptele nesfârşite între diferitele triburi pentru răpirea femeilor.

Cu greu putu Dyott să plece din captivitatea indienilor Aguarunas, cari îl ţineau fiindcă le era de trebuinţă, vindecându-le boale, tămăduindu-le rănilor, etc.

Nu mai după ce reuşi să le arate că şi el are acasă „femei” şi „copii” cari îl aşteaptă, aceştia se îndupleară să-l lase să plece, alegându-se dintre ei câţiva cari să-l întovărăşască până în apropierea Cordilierilor Anzi, unde după câteva zile găsi un fermier din ţinut, care vorbea spaniolesc şi care-i dădu un asin aşa ca să se poată întoarce în ţinuturile civilizate la Bellavista.

Dyott se despărţi cu emoţie de „sălbatici” cari se purtasera atât de omeneşte cu dânsul.

Pasărea care se doftoriceşte

Acest instinct care îndeamnă un animal să îndeplinească anumite acţiuni, în cazuri neprevăzute, este de mare importanţă şi prilejul de a-l studia nu se prezintă totdeauna. Desigur că e interesant de ştiut ce face animalul rănit.

Oamenii de ştiinţă afirmă că în general animalele rănite nu ştiu să se îngrijească.

Se pare că fenomenul obișnuit ca un animal prins în cursă să-şi amputeze laba care e ţinută în capcană, e determinat mai mult de durerea fizică decât de raţionament, cu atât mai mult că tot sub stăpânirea durerii câinii bolnavi de meningoencefalită sau de myelită se mutilează singuri şi sunt împinşi la autofagie.

Animalele sălbatice ştiu însă să se îngrijescă, în unele cazuri, mai bine decât cele domestice.

Tot Long raportează că un mose, care căzut în cursă îşi rupse laba a fost omorât câteva zile în urmă. S'a observat că rana piciorului, care nu se cicatrizase încă, era acoperită cu o gumă vegetală asemănătoare răşinei.

Un alt vânător raportează că un castor a procedat la fel. Un urs rănit la picior şi-a tamponat rana cu argilă şi şi-a acoperit pielea ruptă cu tină groasă.

Se pare însă că dintre toate animalele sitarului ştie să se îngrijească mai bine. Un sitar într-o colivie îşi făcuse numeroase răni. Şi le-a pansat pe toate pe rând, cu pene de frunze şi pământ, anume pus.

Laba de sitar pe care o reproducem aparţine unei păsări, care rănită întâi a fost ucisă două zile mai târziu.

Se vede în fotografie că şi-a făcut pansamentul din ţărână şi milimetri dela extremitatea sa

Tarso-metatarsul e rupt la 4 milimetri dela extremitatea sa inferioară şi partea superioară a osului a alunecat sub greutatea trupului, a rupt epiderma şi a ieşit în afară. Fractura e învelită cu un cheag de sange. Bandajul făcut dintr'un amestec bine strâns de pene şi pământ nu înconjoară complet membrul. Partea dinafară nu e apărută: într'adevăr ciocul sitarului nu poate ajunge în acest loc.

Poate că aceste manifestări ale păsărilor, care nu vor să moară, vor hotări pe câţiva dintre „sportsmenii” vânători, să depună armele. Căci ce poate fi mai emoţionant decât priveliştea sitarului vânat într-o zi de prinţul din Monaco, — biet ghemotoc de pene calde încă — sub al cărui învelişi de puf s'au găsit trei răni proaspete, acoperite bine cu pământ şi iarbă?

Nu i s'a acordat nici măcar favoarea iertării pe care o au condamnaţii la moarte, cari rezistă de trei ori pedepsei.

Rectificare

Pe pagina I-a, în revista noastră din Duminică trecută, am indicat în mod greşit dintr-o eroare de redactare, numele câştigătorilor la alergările de garduri pentru ofiţeri călări, care s'au ţinut pe hipodromul dela Jucul de jos în 22 Mai.

Facem cuvenita îndreptare:

Căştigătorul premiului al III-lea de 6000 lei n'a fost d. căpitan Ilescu, cum s'a publicat, ci d. locot. V. Mihăilescu, care a alergat pe calul său Zagreb.

Dealtminteri, toţi câţi cunosc pe d. locot. Mihăilescu, l-au recunoscut printre cei trei câştigători a căror fotografie am publicat-o, şi şi-au dat seama de involuntara noastră eroare.

Buletin Săptămânal

Nouri negri se ridică în Europa.

Dacă e adevărat că dela război înceace lumea e mereu frământată de neînțelegeri, „Liga Naţiunilor” şi experienţa marilor bărbaţi de stat formau oarecum cheazăie că orice încercare de-a turbura pacea va fi cu străşnicie reprimată. Oamenii puteau spera că încetul cu încetul pacea şi buna înţelegere va reveni în mod sincer între oameni, când...

În toată vremea dela război, până acum, nelineşte cea mai mare în Europa o provoca Rusia. Tăra aceasta nu s'a mulţumit că şi-a reformat organizaţia de stat la dânsa acasă, nenorocind poporul, ar dori să turbure lucrurile şi în gospodăria celorlalte state europene.

La Londra, guvernul englez a descoperit la sediul unei societăţi comerciale „societatea „Arco”, un număr mare de documente şi acte, care dovedesc că sub masca afacerilor comerciale, sovietele fac propagandă bolşevică şi spionaj, în ţările cu care au reluat relaţiunile şi unde sunt primiţi cu prietenie.

E firesc că naţiunea engleză când a văzut cum se răspunde la amicitia ei s'a mâniat.

Sir Austen Chamberlain, ministrul afacerilor străine, a supus camerei engleze descoperirile făcute, a amintit rolul pe care Rusia sovietică îl are în tulburările din China unde uneltesc împotriva Marei Britanii şi a cerut camerei să se aprobe ruperea relaţiunilor cu Rusia.

Lloyd George, fostul prim ministru englez a răspuns d-lui Chamberlain. Marele politician a admis guvernului din Londra că are drept să se plângă împotriva ruperei relaţiunilor.

„Nu instituirea comunismului în China, sau demiterea lui Krassin sau Zinoviev, prezintă primejdie pentru pacea Europei, — a spus Lloyd George, — ci politica reacţionară în statele din Europa. Naţionalismul exagerat al Italiei, al Ungariei, cel dela frontierele estice ale Germaniei şi al Spaniei este incurajat prin politica Angliei. Înţelegerea şi ordinea sunt pe calea de restabilire în Rusia, iar în Anglia ele descresc.”

Totuş camera engleză (camera comunelor) a aprobat cu 357 voturi contra 111, denunţarea acordului comercial şi ruperea relaţiilor diplomatice.

În urma acestora, în Rusia au fost mobilizate cinci contingente.

Cu prilejul împlinirii a cinci ani de regim fascist în Italia, d. Mussolini a pronunţat în camera

italiană un mare discurs, în care arată cât de binefăcătoare pentru ţara sa a fost politica pe care a întemeiat-o. Din discursul rostit reiese clar că fascismul nu se poate separa de persoana d-lui Mussolini şi de Italia, că adică nu oricine şi oriunde ar putea introna metoda de guvernare dictatorială care a folosit atât de mult surorii noastre latine.

De aceea d. Mussolini a spus: „Trebuie să-mi asum sarcina de a cărmui naţiunea italiană încă 10 sau 15 ani, căci urmaşul meu nu s'a născut încă.”

Pentru fascism trebuie un Mussolini.

În ţară, parlamentul, după ce legea amortizării şi alte câteva legi de mai puţin importanţă, au fost votate, a luat vacanţă până la toamnă.

Guvernul se străduieşte să introducă ordinea. Legea amortizării valorilor are tocmai această ţintă. O revenire la situaţia normală, funcţionarii să fie plătiţi în proporţie cu deprecierea valutei şi cu lefurile din vremea de pace.

Decât poate că această lege era mai bine venită după ce se făcea stabilizarea, adică se dădea leului nostru o valoare fixă faţă de leul aur.

Astăzi chiar dacă leul are o putere de cumpărare, faţă de francul elveţian sau de dolar, aproape stabilă, oscilaţiunile în sus şi în jos produc dela o zi la alta pagube mari industriei şi producţiei în genere.

Mai ales că şi străinii cari ne concurează, după cum au interes coboară sau ridică leul nostru şi ne impun pierderi mari în comerţul nostru din afară.

De curând bunăoară americanii au coborât preţul produselor petrolifere astfel încât noi nu mai putem exporta decât cu pagubă petrolul nostru în străinătate.

Dar dacă păgubeşte industria care trimite marfă în afară, păgubeşte şi statul care nu mai poate încasa dările şi astfel situaţia economică devine tot mai grea.

Poate că recolta care se anunţă bogată să ne scoată din încurcătură.

În China nordişti au reputat o victorie strălucită asupra revoluţionarilor (sudişti).

Bieţii chinezi se măcelăresc între ei.

În lupta de care e vorba au căzut multe mii de oameni.

Aş vrea să ştiu...

În această rubrică vom da răspuns întrebărilor de ordin general, ce ni-se vor pune, şi vom lămurii orice nedumerire ştiinţifică sau practică. Răspunsurile se vor da pe rând, în limita spaţiului de care dispunem.

De ce plantele, oamenii şi animalele sunt mai lungi decât groşi, laşi în lături?

Are vreun rol presiunea aerului în această chestiune?

De fapt nu se poate exprima ca o lege generală că toate fiinţele sunt mai înalte decât late: ar fi desul să cităm cazul scoicilor, al unor peşti cari trăiesc în fundul mărilor şi sunt de tot turtiţi, al fluturilor, păianjenilor şi tuturor celorlalte insecte, al broaştelor, al păsărilor şi chiar al tuturor patrupedelor cari dacă au trupul lung, pentru că această formă e mai potrivită la fugă, nu sunt înalte. Dintre animale singur omul şi maimuţa, cangurul în multe împrejurări, se ţin ridicaţi în sus, în două picioare.

Atitudinea specială a acestor animale se datoreşte felului de alimentaţie. Maimuţa (urangutanul) şi omul s'au hrănit mai ales cu fructe, pe cari le culegea din pom, cu insecte, păsări şi alte animale mici pe care trebuiau să le prindă, ridicându-se dela pământ. Astfel aceste animale — spre deosebire de altele se ţin în sus şi au dimensiunea cea mai mare ca înălţime.

Cu plantele lucrul e diferit.

Cele mai multe plante sunt înalte, se ridică în sus. Motivul e soarele: plantele se îndreaptă spre izvorul de energie care e lumina astrului ceresc.

E clasică experienţa cu ghiveciul de flori aşezat în pivniţă şi care-şi îndreaptă toate ramurile către fe-

Jalea Românilor din Canada şi Brazilia

Românii din Canada, din Statele Unite şi din Brazilia, cari citesc cu multă plăcere revista noastră, ne scriu tot mai des epistole, arătând traiul greu, pe care-l duc acolo, dorul de ţară de care sunt cuprinşi şi jalea care îi apasă, fiindcă luându-se după îndemnurile unor oameni răi (mai ales aceia cari au plecat în Brazilia), cărora puţin le-a păsat de soarta ţăranilor emigranţi, au părăsit bordeiul şi pământul lor şi s'au instrăinat.

Românul Ştefan Ovos din Reghina (Canada) ne trimite nişte versuri, pe care modificându-le şi împreunându-le cu altele, trimise revistei noastre, de românii din Brazilia, le publicăm mai la vale:

CÂNTECUL CELUI INSTRĂINAT

Rău e Doamne 'nstrăinat
Ca şi pomul cel uscat,
Gru e în ţară străină:
Inima mereu suspină.

În ţara mea când eram
De dor încă nu ştiam,
Dar aici de când venii,
Dor şi jele mă'nveli.

Cu nimeni nu ştiu vorbi
Numai greu a suferi.
Englezul zice „searap”
Atunci trebuie să tac.

Numai pe semne ne arată
Jeapul cum trebuie să facă.
Nu-i milă şi nice jele,
Sărace zilele mele.

În Canada cu bani mari,
Eu am ca şi robii trai,
Căci aicea de-i muri
N'o fi cine te jeli.

La mormânt când îi pleca,
N'are cine îi cânta;
În mormânt te-or aşeza
O, vai de măicuţa ta!

Rău e omul 'nstrăinat
Ca şi câmpul neploiat.
Noi aici suntem departe
Şi oceanul ne desparte.

Demult de când am plecat,
Cu totul m'am străinat.
De-acasă carte primii,
Şi pe dată o citii.

Şi îndată ce-o citii
Mare jele mă lovi.
Iar când m'am uitat mai jos,
Ochii'n lacrimi mi-s'a 'ntors.

O voi toţi de vreţi să ştiţi
La Canada nu veniţi.
Voi din ţară nu plecaţi,
Copilaşii nu-i lăsaţi.

Nu lăsaţi ai voştri părinţi,
În Brazilia nu veniţi.
Să nu plece nimenia,
Nimeni nu-şi lase muiera.

Aicea suntem departe
Nu ne vorbim, numa'n carte.
Maica mea când m'a scaldat,
N'am făcut nici-un păcat,

Dar acum am păcătii,
Între străini de-am venit.
O, Brazilia, Canada,
Cum ne mănci tu viaţa.

reastră: la dreapta, la stânga, sau înainte, dincotro poate să vină lumina.

În natura lumina vine de sus, plantele vor creşte în sus: edera, faşolea urcătoare şi viţa de vie din acele motive fiindcă ele singure sunt prea slabe ca să se susţină — se agăţă de alte plante sau de orice sprijin pe care-l întâlnesc în cale. Plantele care au tulpini de tot subţiri: castraveţii, pepenii, fragii se târăsc, întind frunzele pe o suprafaţă cât mai mare şi mor dacă se împiedică razele soarelui să ajungă la ele.

În recumat toate fiinţele au atitudinea care le permite să trăiască mai lesne, potrivit împrejurărilor. Plante şi animale se adaptează la mediu.

MODE ȘI MODERNISM

MODERNISM

Femeia europeană în zilele noastre.

AVANTAGIUL ROCHIILOR SCURTE

Pentru că poartă picioarele descoperite până sus, cuconițele au născocit moda de-a se sluji de jartierele, care nu mai sunt azi un obiect de toaletă intimă feminină. Ilustrațiile noastre reprezintă asemenea jartiere, utilizate ca buzunare pentru batistă pudră, rouje de buze, etc.

TURCIA PITOREASCĂ

Un hoga turc în fața moscheii sale. Turcia modernă nimește și măhnește pe acești patriarhi liniștiți și senini.

MODĂ DE VARA

La băi: Desigur că e plăcut lucru când din dosul tranșelor, — formate în cazul de față dintr'o umbreluță, îți apere un inamic gingaș de felul celor donă reprezentante ale sexului frumos.

VĂRĂITOAREA DIN GEZIRA

În stânca din Gezira, lângă Cairo (Egipt) a fost săpată această figură hidoasă, cu scopul de-a alunga spiritele. Efectul e tocmai contrar, asupra turiștilor, cari sunt atrași de această sculptură curioasă.

CE MAI LIPSEȘTE?

Ca să se deosebiască și mai puțin de bărbați... ca înfățișare exterioră, cel puțin, femeile au adoptat, după frizura băiețească, monoculul, purtat până acum, numai de sexul tare.

ȘI MODA ÎN INSULELE ARHIPELAGULUI

Australianul s'a împodobit cu tot ce are mai de preț: ceasul deșteptător, atârnat de gât, e cea mai mare mândrie a sa. Printre femeile din neamul său, „cavalerul” fotografiat de noi, face victime nenumărate.

ȘOFEUR LA AUTOBUZ

Băiatul din ilustrație e... dna Grace Kennedy, din Los Angeles care vreme de șase ani, fără ca nimeni să o bănuiască, și-a ascuns adevăratul sex și a fost șofeur în orașul filmelor

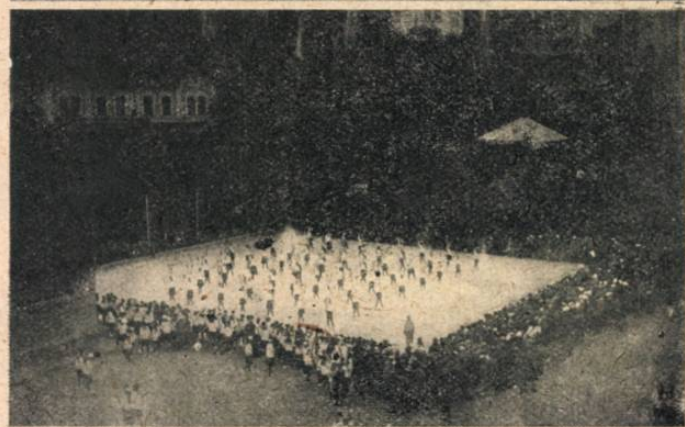
Marele etimologic al limbei române e pe cale de a se face.

O PASĂRE RARĂ

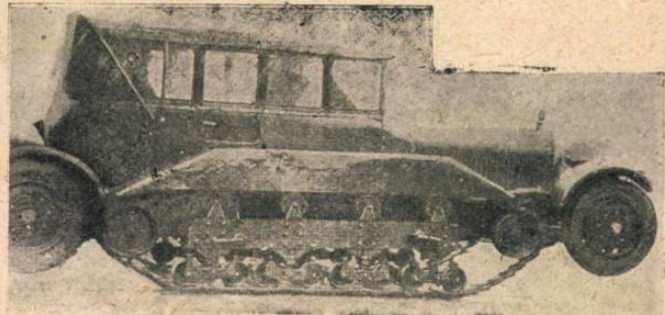

Cufundacul din Anglia, o pasăre cu gâtul negru, e o înotătoare isteată și sburătoare neîntrecută. Nu poate însă umbla pe uscat, căci picioarele prea trase îndărăt, nu o mențin în echilibru stabil. Foarte rar poate fi văzută. În ilustrație pasărea e pe cuib.

EXAMENELE DE GIMNASTICĂ

La licenț de fete Marianum din Cluj a avut loc, Sâmbăta trecută o serbară de gimnastică de fine de an. Elevele licenței au executat mișcări armonioase înfățișând grupuri gingașe ca cele din fotografiile noastre.

UN AUTOMOBIL CARE SE TRANSFORMĂ ÎN TANK

Printr'o simplă mutare de pârghie acest automobil devine un tank pentru care noroiul nu e nici o piedică. Acest automobil, creație engleză, e destinat scopurilor militare.

Cetiți și răspândiți

»Realitatea«

Cea mai mare revistă ilustrată din România

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

PREȚUL ABONAMENTULUI	PENTRU STRĂINĂȚE	Apare totdeauna Duminică	Redacția și Administrația:	Anunțuri se primesc la Administrația
Pe trei luni Lei 70	Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 300	—	Cluj, Str. Regina Maria 38.	fonei cu prețuri convenabile
Pe o jumătate de an . . . Lei 130	Pentru America \$2	Editor și Redactor: J. B. Sima	Telefon: 4-46	
Pe un an întreg Lei 250				

Serbarea Eroilor la Cluj Prăbușirea unui avion la Dej

Au murit căp. Laurențiu Teglariu și sub-locot. Nicolae Aldea

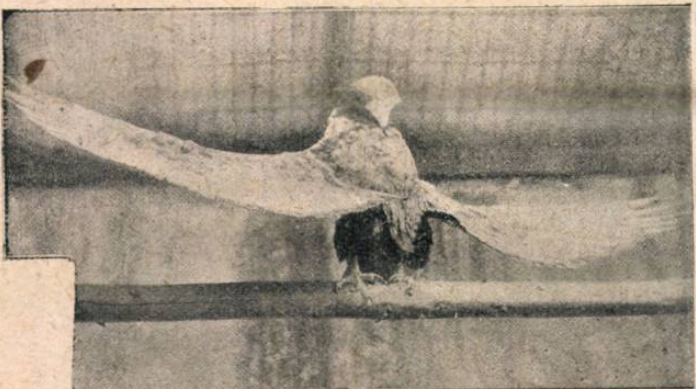
PARCURCEREA PE STR. REGINA MARIA SPRE CIMITIR

OFICIEREA SERVICIULUI DIVIN LA CIMITIR

La Cluj, ca și în restul țării, ziua eroilor a fost serbătorită, în anul acesta, cu pietate și reculegere. Mulțimea s'a adunat la cimitir și a trăit o zi, cu mintea îndreptată către acei, cari au făurit România Mare, către acei cari, cu sacrificiul suprem, au pregătit timpuri mai bune, de libertate și prosperitate pentru urmașii lor.

RIVALUL LUI LINDBERGH ȘI CHAMBERLAIN

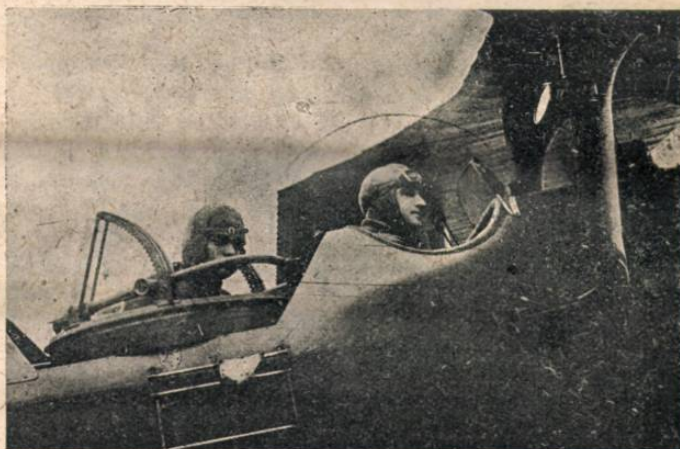
La dreapta căp. Laurențiu Teglariu. La stânga sub-locot. Nicolae Aldea.

Sburătorii noștri, geloși de gloria aviatorilor din străinătate, cari cu înverșunare luptă, spre a pune deplină stăpânire pe înălțimile văzduhului, fără frică de moarte, își expun viața spre a nu lăsa numele românesc mai prejos de celelalte neamuri.

În concurența aceasta cad însă jertfă, pe altarul progresului, cei mai aleși și mai îndrăzneți.

În ziua de 6 Iunie căpitanul Teglariu Laurențiu și sub-locotenentul Aldea Nicolae au plecat, pe la amiazi, din Cluj la Dej, unde trebuia să fie niște exerciții militare. Aproape de Reteag, avionul lor a fost învăluit de un nor. Aparatul a pierdut orizontalitatea și s'a prăbușit la pământ. Sub stăramături au fost îngropate trupurile celor doi ofițeri.

Îndată ce-am fost încunostiințați de groaznicul accident dela Dej, un redactor al nostru însoțit de fotografii revistei, a plecat cu automobilul la fața locului unde au făcut fotografiile de mai sus.

CĂPITANUL TEGLARIU ÎNAINTE DE PLECARE

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an întreg Lei 250
Pe o jumătate de an „ 130
Pe trei luni „ 70

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$2
Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sima

DUMINECĂ, 12 Iunie 1927

Dictatură și progres

De o săptămână asistăm la frământări politice, care după unii sunt de mare importanță, iar după alții n-au nici un rost: păreri sunt împărțite, după interesele fiecăruia.

Revista noastră, nefiind înregimentată în nici un partid, și făcând exclusiv politica intereselor populare e în măsură să exprime convingeri cinstite.

Căderea guvernului Averescu a fost un eveniment neașteptat. Pe noi nici nu ne înduioșează prea mult, după cum nici nu înnebunim de bucurie, că la cârma statului se găsește un guvern de altă nuanță politică.

În această schimbare există totuși un fenomen de mare însemnătate: este înfrângerea tendințelor dictatoriale și triumful progresului.

Dictatura poate fi utilă într'un moment dat într'un stat — vezi cazul Italiei — și desigur că este pe placul celor cari o înstituesc. În zilele noastre însă și mai ales, în țara noastră, dictatura e o politică dăunătoare.

În principiu, dictatura se naște din dorința câtorva puțini de a domina pe alții mulți, fără voia acestora, și numai în interesul dominatorilor. Omul însă a fost creat să fie liber și orice încercare de a-l încătușa se izbește de rezistență puternică.

Pe rând s'au prăbușit dictaturile antice; s'a prăbușit și dictatura politico-religioasă a Evului-Mediu. Revoluția franceză a luminat calea adevărată a omenirii și, desființând categorii sociale, a enunțat „Drepturile Omului”. Această revoluție, nu numai că a înfrânt imperialismul, care nu ținea seama de cei mici, dar a deprins pe om să nu mai supoarte jugul, ori de câte ori cineva ar încerca încătușarea lui. Ultimele decenii, înainte de război, păreau că aduc popoarelor năzuinți către orizonturi tot mai largi, către civilizație și progres. Guvernele diferitelor state, tot mai democratice, erau preocupate de soarta celor umili. A venit războiul, făcut cu atâtea jertfe, și care dacă a reparat nedreptăți seculare, prin tulburarea pe care a produs-o, se pare că a deschis, pentru o clipă, porțile revenirii la dictatură. Astfel au fost posibile dictaturile rusești, spaniolă și italiană, precum și încercări de dictatură în Grecia, Austria, Germania și Ungaria.

Dacă și la noi Guvernul Averescu, avea intenția să institue dictatura, atunci căderea acestui guvern este o fericire. Nu există în țara noastră omul, care să poată concentra într-o singură mână toate puterile statului și nici situația în care se găsește România nu îngăduie o asemenea concentrare.

Oamenii luminați cu însușiri

Presă despre căderea guvernului

Drepturile Presei sunt consfințite prin Constituție care spune textual: „Presă nu va fi pusă niciodată sub regimul avertismentelor. Nici un ziar sau publicație nu va putea fi suspendat sau suprimat.” Totuși guvernul trecut a crezut de cuviință să instituie un alt regim sub care presa nu a mai fost liberă să-și spună cuvântul său. Astfel se explică de ce întreaga presă, cu excepția oficiușorilor fostului Guvern, au salutat cu bucurie schimbările intervenite în ultimele zile. Răsfoind ziarele, citim:

„UNIVERSUL”

„Conștiința încărcată a guvernului a unit împotriva presei, brutalitatea și disprețul. Presa și ziaristii conștiinței resping această atitudine, fiind că ei nu pot tolera să fie călcate drepturile constituționale. De aceea, presa spune tare: La o parte cei cari trăesc din abuzuri. Voința M. S. Regelui de a se forma un guvern național, trebuie îndeplinită cât mai curând.”

„ADEVĂRUL”

„Regimul care o gătuie presa în chipul cel mai brutal și mai fără rușine, cade zdrobit și ridicol sub palmuirea realităților răsunătoare! „A plecat, infine! Dar se vede că i-a fost foarte greu. D-lui general Averescu i-a trebuit exact o săptămână ca să spuie, înfășit, că nu e în stare să alcătuiască guvernul național dorit de rege. Iar în interval s'a folosit de cea mai odioasă cenzură ca să interzică publicarea în ziare a dorințelor exprimate de rege. Pentru un guvern care se pretindea de ordine, într'un stat monarhic, cenzurarea șefului statului este ceva pur și simplu splendid!”

„Guvernul Averescu, a fost, desigur, cel mai absurd guvern pe care l'a avut țara.

„VIITORUL”

„Guvernul Averescu a căzut copleșit de propriile lui păcate, pe cari le-a săvârșit în disprețul tuturor sfaturilor și tuturor bunelor voințe cari concureau să-i înlesnească situația și să-l ajute în acțiunea de continuare și consolidare a statului.

„Guvernul Averescu și-a complectat opera cu un jaf de ultimă oră în averea statului.

„A secătuit bugetele tuturor ministerelor, împărțind banii statului sub diferite pretexte partizanilor politici, a cumpărat imobile și a rezolvat ultimile afaceri ale samsarilor din partid cu o lipsă de scrupule, care a reimprespătat amintirea retragerii în grabă a armatelor de ocupație a lui Mackensen.”

„LUPTA”

„Nu s'a mai pomenit, fie la noi, fie aiurea, o cădere mai rușinoasă și, în același timp mai ridiculă, cum s'a prăbușit aventura averescană.

„Un an de zile libertatea de gândire a fost ofensată și brutalizată, presa a suferit confiscări cu scopul văduit de a o distruge materialmente spre a cavita politica, ziaristii au fost nu numai loviți în libertatea lor, dar insultați în demnitatea lor.”

„AURORA”

„Satisfacția generală cu care a fost primită plecarea guvernului Ave-

deosebite, pe care îi avem, se pot prea bine complecta unii pe alții așa încât să guverneze țara, după normele indicate de Constituție și pe baze democratice.

Țara noastră, care trebuie să supoarte greutăți mari, spre a se reface și a se consolida, după războiu, are dreptul să ceară guvernanților, de a ține seama de voința unui popor de 17 milioane de oameni. Și acest popor cere să fie condus prin reprezentanții săi adevărați, către progres și nu de către despotici, către întuneric și iobăgie.

rescu are pricină atât de numeroase în cât enunțarea lor devine inutilă. E în toată țara un unanim sentiment de bucurie.

„Într'o atmosferă de mare liniște liniștea senină care urmează furtunii, se vor face alegerile generale cari trebuie să dea țării noua ei reprezentanță națională.

„Evenimentul este nou în viața noastră politică. Pentru întâia oară pășim în alegeri fără desfășurarea celui odios aparat de constrângere care dădea aspecte canibale luptelor electorale.”

„PATRIA”

„Guvernul generalului Averescu și-a dat demisia. Mai bine zis a fost silit să se retragă. Este aceasta o înfrângere tot atât de rușinoasă, ca și metodele speculate acum un an pentru venirea la putere. S'a stabilit și de data aceasta adevărul inepuizabil, că tot ce nu zace pe un fond sănătos, este condamnat pieirii.”

„Ori guvernul prăbușit prin propriile lui defecte a fost clădit pe fundamentul unui anacronism putred. S'a prelungit o epocă dezastruoasă, care trebuia de mult să dispară.”

„DIMINEAȚA”

„Un regim de reacțiune, de anarhie și de pricopseli personale, — iată cum se poate eticheta regimul ce se prăbușește în pulberea din care, prin capricii suficient pedepsite azi, i se dedese un chip factice și o viață absurdă.

„Îngoniți, oamenii aceștia părăsesc puterea ca o adevărată armată de ocupație. Primind guvernarea ca o milostivie din partea suveranului, ei încercară să nesocotească voința care le dăduse viață. Cum s'ar putea califica altfel chipul brutal și absurd în care, timp de o săptămână, fură tratate toate zărelile vinovate de a fi tentat să informeze publicul despre hotărârile regelui?”

„ARGUS”

„Căderea guvernului Averescu a surprins multă lume, fiindcă nici un fapt important nu s'a petrecut care ar fi justificat în ochii tuturor o schimbare de regim. Dar cu toate acestea, demisia forțată a d-lui general Averescu are un sens politic precis, de o însemnătate incontestabilă pentru viața noastră politică.”

„CUVÂNTUL”

„S'a prăbușit în fărâme, și de această dată definitiv... S'a isprăvit în rușine și ridicol...”

„S'a înmormântat acela care la fiecare etapă a carierei sale se arăta incapabil să-și îndeplinească misiunea și era totuși destinat să i se încredințeze misiuni mai mari.

„Împrejurările în cari d. Barbu

Știrbey a primit puterea erau deosebit de grave. Numai așa se explică faptul că d-sa nu a căpătat însărcinarea a încerca, ci ordinul de a constitui cu orice preț noul cabinet: decretul d-sale de numire în funcțiunea de prim-ministru a fost semnat înainte ca d. general Averescu să-și fi dat demisia, iar până la miezul nopții ministrul de interne era deja în posesia noului titlu.”

CE SPUNE „BIRUINȚA”

Pe de altă parte oficiul dela Cluj a fostului guvern, nu vede

nici o bază de alarmare și socoate măsurile din ultimele zile ca inutile și fără explicație. Biruința spune: „Guvernul d-lui Averescu și-a dat demisia, întrerupând surprinzător de brusc o activitate rodnică. Și țara a fost fericită cu un guvern național, nou-nouț scos din cutia de surprize a vieții noastre politice vicioase, ca dintr'un joc mirabilant de copii sau ca dintr'o scamatorie de bălcu.”

„Guvern național? Dar pentru ce? Nu găsim motivul. Dar altfel e și inutil a ne rătăci pe această cale. Faptul s'a consumat.”

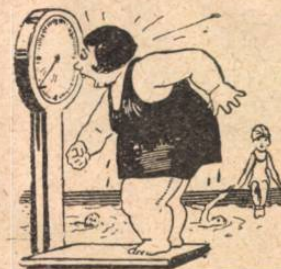
«Realitatea» politică

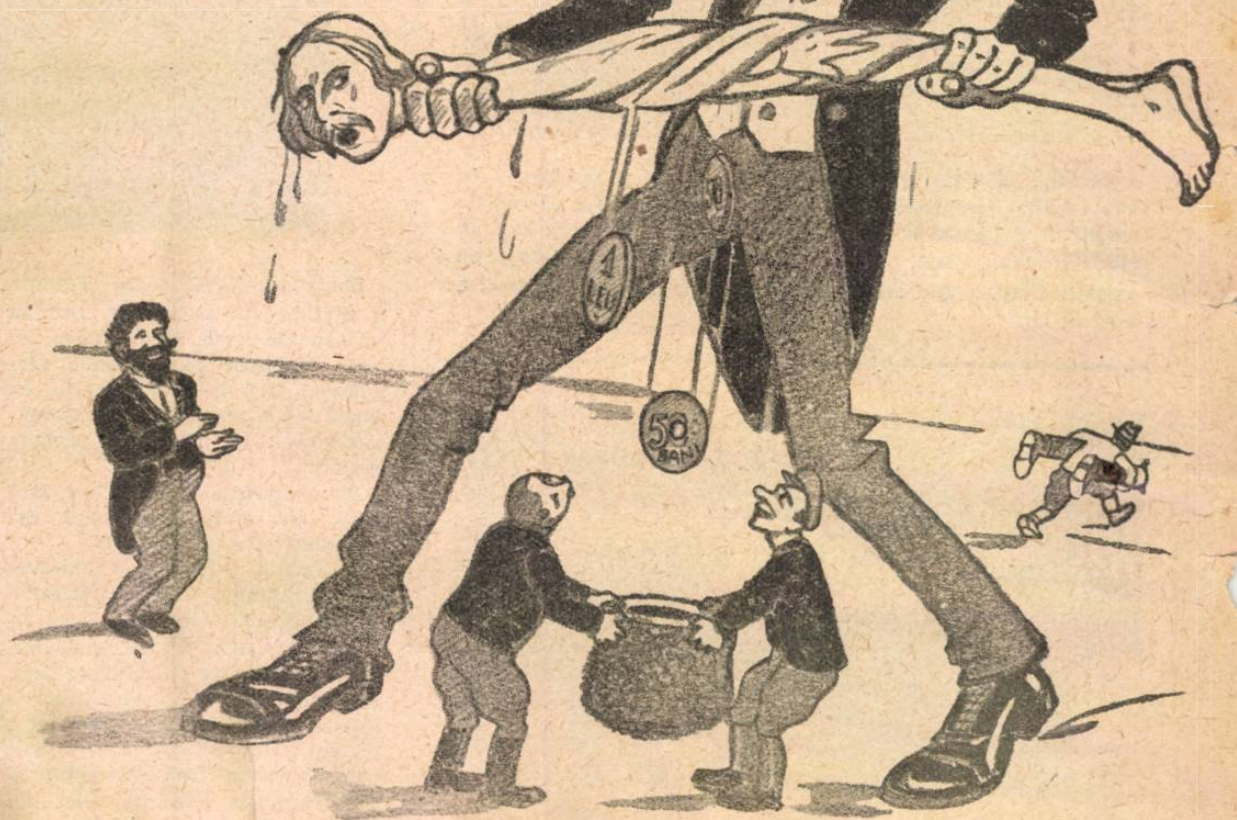
Problema Italo-Jugoslavă-Albaneză. II Travaso, Roma.

Conferința economică dela Geneva. — Presupunem-ți, frate, că s'ar dărâma acești pereți (și tarifelor vamale, represaliile comerciale, viza pașapoartelor, ș. a.) — De Groene Amsterdammer

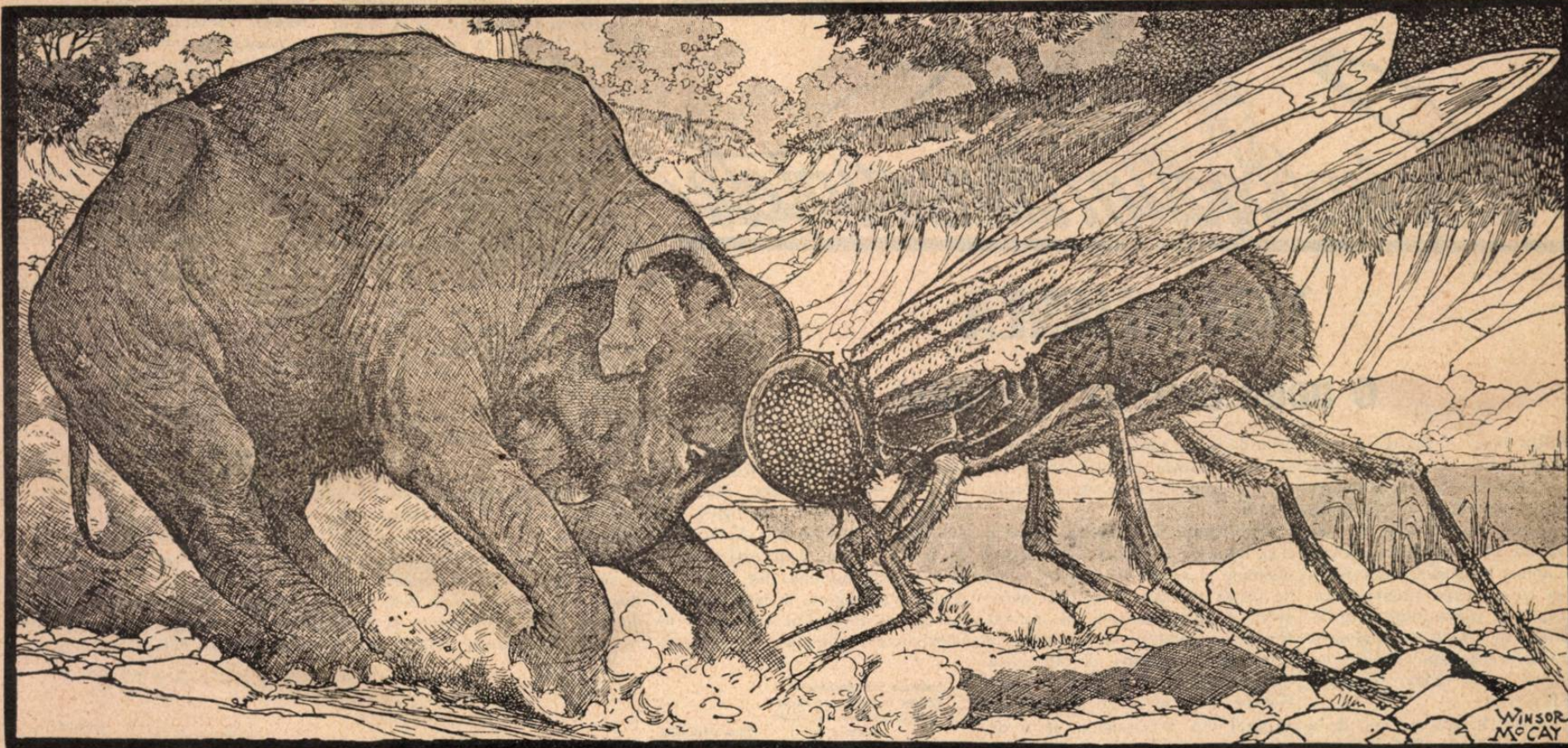

Madam Fat (eșind din scaldă): „Archimedes n'a spus adevărul când a susținut că atunci când un corp plutitor să bagă în apă, i se reduce greutatea.”

CUM A FOST „STORS” CONTRIBUABILUL DE FOSTUL GUVERN

CE ESTE PUTEREA

FORȚA poate fi fizică sau spirituală, poate fi constructivă sau distructivă. Sălbaticii nu se tem de nimic, decât de animalele care sunt mai puternice decât ei, căci pentru ei, nu prezintă gravitate de cât intensitatea, **MĂRIMEA** forței, și nu **FELUL** ei.

Șerpii veninoși din India și tigrii din Africa omor oamenii cu miile, și cei cari suferă de pe urma acestor animale, socot că raiul ar fi pe pământ dacă n'ar mai exista șerpi sau tigri.

Când unul dintre indieni, moare de o boală contagioasă, se găsesc rude și prieteni, cari să-i arunce trupul în apele „sfinte” ale Gangelui. Numai de câțiva mii de asiatici se scaldă în apele aceluiaș fluviu, crezând că în felul acesta se vor lecu de boale (tot astfel credeau și la noi oamenii că se pot vindeca spălându-se cu apa din fântâna dela Smeeni). De fapt însă contractează și ei boala molipsitoare a celui mort. Dâșii ignorează cu totul puterea microbului nevăzut, care a ucis și care-i îmbolnăvește și pe dâșii.

Există în Africa multe mii de elefanți cari n'ar face nici un rău nimănui, dacă ar fi lăsați în pace. Pe de altă parte în insulele din Australia sute de insule nu pot fi locuite din pricina frigurilor galbene, răspândite de „jânțari”, creaturi neputincioase și de disprețuit. O muscă, musca tse-tse din Africa, o altă ființă de nimic, se adună în jurul crocodililor, cari stau leneși, întinși la soare, și din balele acestora iau germenii celei mai cumplite boale, boala somnului, germene pe care-l duc apoi și îl inoculează în sângele oamenilor, al cailor sau al vitelor cauzând moartea acestora. Germenele care produce boala mortală a somnului, e mai mic decât firisorul nevăzut de praf.

Toată știința vieții și a succesului constă în cunoașterea lămurită a puterii, **DESTRUCTIVE** și **CONSTRUCTIVE**, așa încât să știi să le combați pe cele duntăi, și să te folosești de cele din urmă.

CANTITATEA nu are nici o însemnătate. O mie de locomotive, toate adunate la un loc, **AU MAI PUȚINĂ PUTERE** de cât firul subțire prin care trece forța misterioasă a curentului electric, forță pe care omul nu o pricepe mai bine, decât pricepe puterea gândului său. Curentul electric, ca și gândul omului, călătorește cu înțeleala luminii, nu are nici formă nici greutate, nici substanță, greutate sau volum, nimic care să se poată cerceta cu simțurile, și nu putem decât să-i constatăm efectele.

Omul utilizează această forță, fără să știe ce este. Ea trage trenurile grele, duce

Ilustrația noastră arată pe un elefant în lupta cu o muscă. Disproporția care se observă trebuie văzută ca un simbol al forțelor lor reale. În germenii de boală pe care această muscă îi poate purta cu sine, există o forță de distrugere uneori mai mare chiar decât a elefantului.

Un copil neputincios, cu o granată și o pușcă bună, poate ucide un elefant, iar o muscă infectată, poate ucide zece mii de oameni.

tramwaie, pune în mișcare mașinile uriașe, luminează orașe întregi, omoară criminali, transmite vocea omenească și gândul omului, cuvintele și muzica, așa încât înconjură cu ele pământul, de mai multe ori pe minul, și nu peste multă vreme va duce dela un capăt la celalt al lumii chipurile și priveliștile, nimicind tot spațiul.

Știința a arătat că tot ceea ce ne cade sub simțuri, ceea ce noi numim „materie”, prin analiză, în ultima ei expresie, nu este decât o adunare de miliarde de milioane de miliarde de particule mici, molecule, atât de mici încât trilioane de asemenea molecule încă nu le putem vedea. Fiecare din aceste molecule se împarte la rândul ei în atomi, cari mai departe sunt alcătuiți asemenea sistemului solar, de energie electrică: electroni. Acești electroni se rotesc unul în jurul altuia, cu înfeli neînchipuit de mari, la fel după cum pământul și celelalte planete se rotesc în jurul soarelui.

În ceea ce privește puterea distructivă, desigur că jânțarul întrece de mii de ori pe elefant. Germenii boalelor molipsitoare, atât de mici încât pe piciorul unui jânțar pot sta cu miile, sunt totuși destul de puternici ca să omoare și să nimicească popoare întregi. Pe câtă vreme în războiu au murit și s'au schilodit pe fronturi, 9 milioane de oameni, gripa spaniolă a omorât 12 milioane de oameni, în mai puțin de șase luni de zile, în 1918. Tot astfel cimna acum câteva sute de ani a omorât jumătate din populația României, pe vremea lui Caragea.

În lumea fizică puterea unui curent electric, produs de o cădere de apă, de o turbină cu vapori, de fluxul și refluxul mării, reprezintă o forță uriașă. Dar ceea ce oamenii și mai ales tinerii trebuie să ia în seamă, este că există o putere constructivă, care întrece toate celelalte forțe fizice, tot astfel cum forța unei mașini puternice întrece slaba putere a unui copil.

Această forță uriașă, a tot stăpânitoare, este **GÂNDIREA**, care cârmuiește lumea și care deschide calea către progres.

Revoluția franceză, proclamația drepturilor omului, revoluția lui Tudor Vladimirescu, care a scuturat jugul fanarioșilor, revoluția dela 1848 în Ardeal și unirea Principatelor sunt tot atâtea infăptuiri ale puterii de gândire a oamenilor mari și luminați pe cari i-a avut omenirea, a filozofilor, cum au fost Voltaire, Diderot, Montesquien și alții.

Toți gânditorii de seamă ai omenirii au arătat că omul are dreptul să se bucure de libertate și au îndemnat astfel pe aceștia să se elibereze de sub jugul asupritorilor. Dacă n'ar fi existat acești gânditori, marea multime a oamenilor s'ar găsi și astăzi supusă voinței câtorva.

Shakespeare spune în Hamlet: „Nimic nu e **BUN** sau **RĂU** în lume, decât după cum îl face **GÂNDUL**”.

Putem spune cu aceeași dreptate, că în afară de creațiunea naturii, — „Nu există nimic decât ceea ce crează **GÂNDUL** omului”.

„Răul” este „gândirea îndrumată pe căi greșite”, — pe când „binele” se naște din cugetul bine îndrumat.

Citim în cartea înțelepciunii: „După cum cineva gândește în inima sa, așa este el”.

NU SUNTEM decât ceea ce gândim că suntem. Noi nu **ÎNFĂPTUIM** decât ceea ce gândim.

Folosim în fabrici puterea aburului sau a electricității, întrebându-ne pârghii, dintre acele despre care Arhimedes spunea, acum două mii de ani, că „dacă ar avea un punct de sprijin, cu ele ar putea mișca pământul din loc”. Dar toate aceste forțe, care ne stau la dispoziție și cu ajutorul cărora noi producem minunile tehnice de azi, transformăm lumea pe care au cunoscut-o părinții noștri, toate acestea sunt create de puterea unică și minunată care este **GÂNDIREA**.

Puterea **UNICĂ** la dispoziția omului este gândirea. Fiecare ar trebui să se străduiască s'o desvolte cât mai mult și fiecare are **POSSIBILITATEA** să facă aceasta.

Sir Sidney a spus: „Gândul alăptează gândurile”. Prin aceasta trebuie să se

înțeleagă că pe măsură ce ne întrebăm puterile de gândire, cugetarea noastră se face tot mai tare, devenind tot mai puternică și gândul se infiripă din gândurile de mai înainte.

Meredith a spus: „Singur gândul este etern”, iar Emerson a spus: „Gândul cârmuiește lumea”.

Nu numai că o cârmuiește, dar gândul o și **CREAZĂ**, astfel după cum o cunoaștem.

Asfaltul pe care calci, avionul care zboară în văzduhul înalt, pagina pe care o citești, firul telegrafic care-ți aduce vești dela marginea pământului, automobilul care te duce dela un loc la altul, hainele pe care le îmbraci, și hrana pe care o mănânci, toate sunt **PRODUSUL GÂNDIRII**.

Emerson a spus: „**GÂNDUL SCOATE PE OM DIN SCLĂVIE ȘI-L DUCE LA LIBERTATE**”. Aplică această maximă în viața ta.

Cugetarea îndrumată pe calea bună, te va scoate din sclăvie la libertate, din sărăcie la bună-stare, din dependență, la stăpânire de sine.

Coleridge a spus: „Dacă nu gândești, nici nu te poți numi om”. Ceeac ce ne deosebește de animale, desigur că nu e faptul că putem râde sau că nu avem păr pe față, ci numai puterea gândirii, pe care animalele nu o au.

Nimic nu zboară mai repede decât gândul. Creerul lucrează cu aceeași înțeleală cu care merge lumina. Și este în stare să transforme în cuvinte, fără nici o zăbavă, tot ceea ce gândim.

MĂRIMEA este un lucru cu totul relativ, pentru că, foarte adeseori ceea ce pare mare este de fapt un lucru mic, și ceea ce se înfățișează ca neînsemnat, și ca ceva de tot mărunț, este adesea **URIAȘ**. Un neînsemnat fir electric ar putea omorî toate animalele din lume. Microbii cari se pot adăposti pe picioarele unui jânțar, sunt în stare să distrugă popoare întregi.

Dar mai puternică și decât curentul electric este gândirea omului. Gândirea stăvilește boala, prelungește viața, oprește curentul electric, și ceea ce e mai presus de toate **FACE PE OM MAI BUN**.

De aceea întrebându-ne-ți **GÂNDIREA** așa ca să **UNEȘTI CUGETAREA CU ACȚIUNEA**. Cugetarea care rămâne simpla speculație, și nu se transformă în acțiune, înseamnă adevărată risipă. Mulți oameni își nimicesc viața **GÂNDIND** prea mult și **NEFĂCÂND** nimic.

**Cunoștința este
pârghia vieții**

**Nimeni nu știe mai
mult decât învață**

Să ne îmbogățim cunoștințele

TELEVIZIUNEA

O nouă cucerire a științei

TREBUE făcut o deosebire între televiziune și telefotografie. Oamenii nemulțumiți de scurtarea timpului și distanței vor să nimicească spațiul apropiindu-se unii de alții, ori cât ar fi ea departe. După ce s'a ajuns la posibilitatea de a conversa cu persoane situate la celălalt capăt al pământului, prin telefonie fără fir știința se străduiește acum ca în același timp cei cari vorbesc, să se poată vedea. Aceasta e **TELEVIZIUNEA**.

S'a reușit, în ultimii ani, de a transmite imagini la distanță: cecuri de bănci, fotografii, tablouri

grup de 60 de cercetători, oameni de știință, realizau tocmai ceea ce părea o imposibilitate spectatorului nostru.

Cu o emoție de nedescris cei 60 de inși adunați în jurul unui aparat telefonic și având în față un cadru de pânză priveau la apariția extraordinară a ministrului de comerț, Hoover, cunoscutul administrator al Europei în perioada de aprovizionare care a urmat războiul. Domnul Hoover stănd la biroul său din ministerul din Washington, la o depărtare cam de 300 de km. de New-York, vorbea cercetătorilor din New-

nistrului de comerț, apărând de data aceasta telefonista din Washington, care întrerupsese legătura. Rând pe rând au apărut apoi alte figuri care au vorbit cu cei din New-York. Plini de fericire, specialiștii cari realizaseră această minune, din New-York și din Washington, în mod reciproc, au apărut în cadrul aparatului de televiziune zâmbindu-și și felicitându-se.

Celulele fotoelectrice convertesc lumina care radiază față omului din unde electrice

Placa perforată

Antena

Experimentarea Televiziunii este un eveniment care deschide omenirii o nouă epocă. În ilustrația de mai sus, experimentarea este un fapt îndeplinit. La aparatul telefonic să vede ministrul Statelor Unite, Hoover, vorbind dela biroul său din Washington, în timp ce fața lui este văzută de mii și mii de persoane în Cinematografele din New-York. Fotografia alăturată a fost transmisă prin fir telegrafic, în cursul experimentării.

expuse în fața aparatului, au putut fi transmise pe plăci fotografice, cu ajutorul undelor electrice, din America până în Europa și reproduse astfel aci. Aceasta era **TELEFOTOGRAFIA**.

Acum, prin televiziune, oamenii de știință au ajuns să poată reproduce deadreptul ca într-o oglindă chipul celor cari vorbesc la distanțe mari.

Găsim într-o revistă de știință americană relatarea unei experiențe recente de mare importanță, care înseamnă primul pas hotărât, pe tărâmul Televiziunii.

S'a reprezentat și la noi în țară un film, Metropolis, în care se arăta cum vor trăi oamenii peste câteva sute de ani. În acest film convorbirile telefonice erau întovărășite de televiziune: convorbitorii se vedeau unul pe altul.

La esirea din cinematograful cei mai mulți dintre noi se gândeau că plăzmuirile autorului care alcătuiseră filmul, nu vor putea fi niciodată realizate și am auzit discuții între oameni „serioși”, de felul acesta:

— „Asta e o imposibilitate. Nici când oamenii nu vor putea să se vadă unul pe altul, la distanță. Să vorbești cu telefonul, cu sau fără fir, mai înțeleg. Undele sonore se transformă în unde electrice și acestea pot parcurge spațiul. Dar imaginea vie, lumina, mișcarea, cum s'o poți trimite la distanță și să refaci apoi din vibrațiuni, exact chipul celui care vorbește. Aceasta se poate numai la cinematograful.”

Nimeni nu bănuia, că în același timp, la New-York, în laboratoarele societății telefonice americane, un

York, și nu numai că aștia puteau vedea limpede trăsăturile feței sale, dar puteau urmări întreaga mimică a feței și buzelor care se mișcau, în fața aparatului telefonic.

„Astăzi, spunea d. Hoover, privind în ochi pe cei din New-York, s'a realizat pentru prima dată în istoria omenirii transmiterea imaginii vii. Geniul omenesc a distrus pe marele său rival, SPAȚIUL, care a stat alături vreme în calea omenirii ca un zid inaccesibil. S'au pus astăzi temelile unei noi minuni în folosul omenirii, ale cărei urmări numai viitorul le va putea cunoaște.”

Privind mai departe, grupul din New-York, a putut vedea în locul mi-

du-se unii pe alții de rezultatele obținute.

Au urmat apoi alte experiențe interesante. S'a realizat aducerea imaginilor vii prin radio, în fața publicului în sălile de cinematograful. Prin antena înaltă a stațiunii de transmitere 3XN a societății de telefon și telegraf americane, situată la Whippany N. J., imaginile oamenilor de seamă și artiștilor mari erau aruncate în eter, ca să fie prinse apoi și aduse în fața spectatorilor cari urmăreau cu sufletul la gură, aceste senzaționale aparițiuni.

Așa bunăoară, figura unui comedian negru a fost transformată în unde electrice, la fel cu vocea lui, ca împreună să fie trimise în sala

unui cinematograful din New-York, unde în timp ce întăritorul de radio făcea să răsună cântecile sale glumețe, publicul îi putea urmări toate gesturile și săriturile ca și când l-ar fi avut în față. În același loc una dintre dansatoarele cele mai iubite ale publicului a apărut în fața publicului, cântând cupletele obișnuite în vreme ce gesturile și mimica întovărășeau cuvintele.

Astfel deci televiziunea se poate considera ca realizată. Aceasta constituie o etapă în calea civilizației și progresului științific, asemenea celei realizate de primul avion sau de primele cuvinte rostite de Graham Bell în fața aparatului telefonic și auzite la celălalt capăt al firului, sau de primele semne trimise de Marconi deasupra Oceanului, prin telegrafia fără fir.

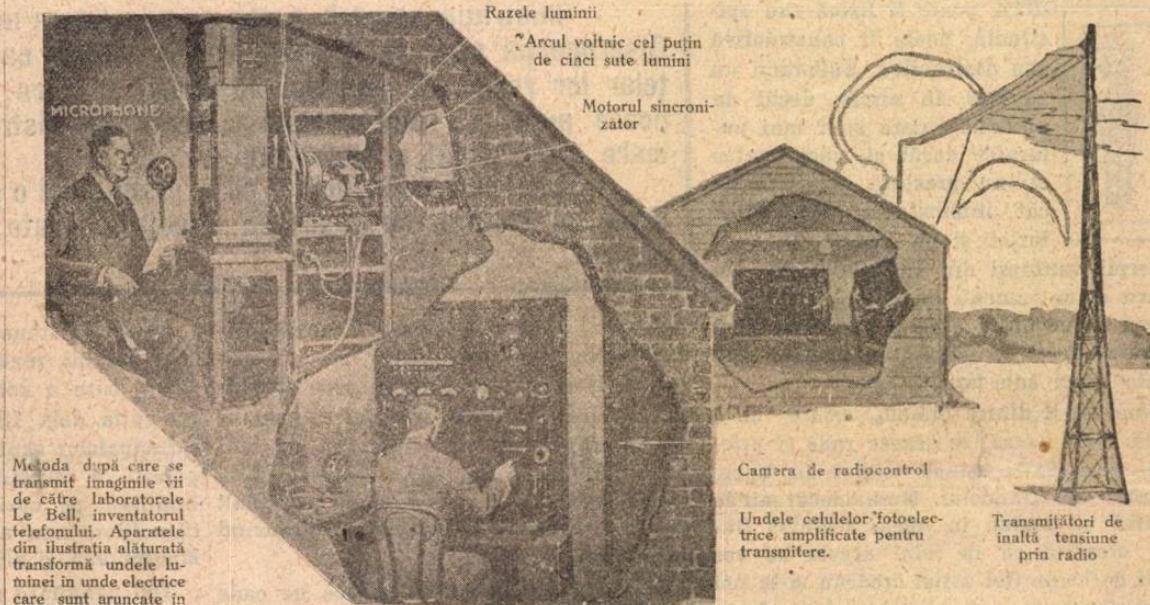
Televiziunea înseamnă o nouă eră în descoperirile științifice.

Ca toate invențiunile mari, televiziunea nu se poate atribui unui singur om. Ea este opera de colaborare a unui grup numeros de ingineri și savanți, mai ales americani, cari lucrează în laboratoarele Bell. Coordonează lucrările acestora și pune în aplicare, a adus la această

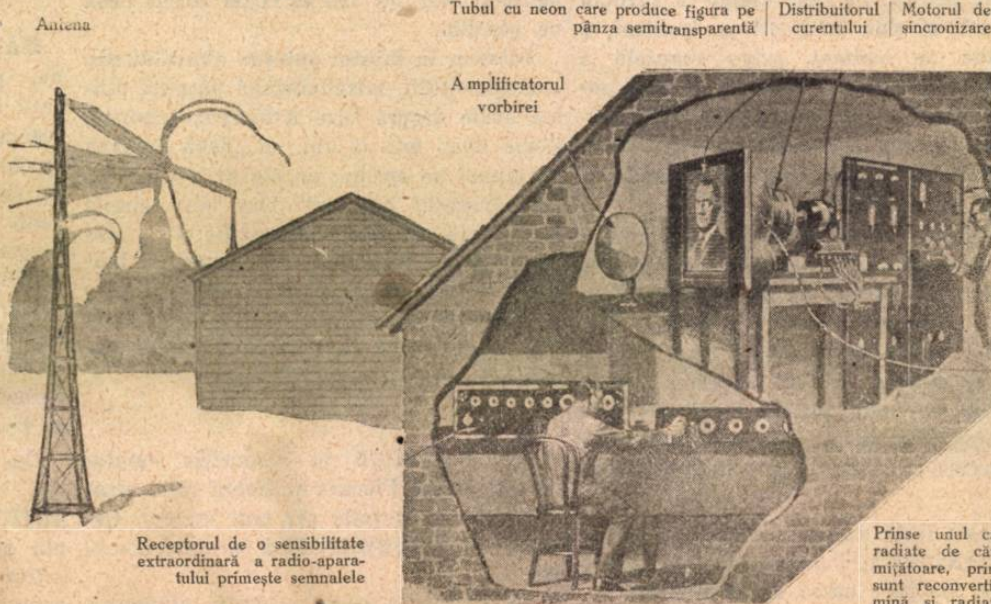
Dacă până acum ascultând opera, sau o dramă, la radio, aveam nemulțumirea unui spectacol incomplet, căci nu vedeam nici pe artiști, nici decorul, într'un viitor apropiat, aceste neajunsuri vor fi reparate și vom putea din fotoliul comod de acasă, urmări spectacolul de operă dela Paris, vom putea vedea luptele de tauri din Barcelona sau cursele de cai de la Londra. Studentul va putea asculta prelegerea profesorului său, și totodată va putea lua notițe după explicațiunile pe care acesta le va scrie fără a fi nevoie să plece de acasă; va putea urmări operația dificilă și instructivă a savantului dela Paris, fără să mai fie nevoie să plece la studii, în străinătate.

În războiul viitor, cei cari rămân acasă vor putea vedea pe cei cari au plecat la front, pe rudele lor din tranșee sau scenele din război, convorbind totodată cu cine vor voi. Prin ajutorul „ochiului televiziunii”, armatele dușmane vor putea fi urmărite pe apă sau pe uscat.

Căile pe care le deschide televiziunea sunt cu adevărat minunate, cu atât mai mult cu cât până în prezenta demonstrației pe care am descris-o, cei mai de seamă oameni de știință nu aveau nici un fel de încredere în posibilitatea realizării ei.

Stațiunea de transmisiune a televiziunii

Stațiunea receptoare

formidabilă invenție. Actualmente, acest grup de oameni, lucrează în tăcere, ca să pună la îndemâna tuturor această nouă invenție.

În dimineața următoare experiența pe care am descris-o, societatea americană a retrimis dosarele laboratoarelor cu mențiunea de șase cuvinte: „A se arăta folosul pentru comerț”

Aceasta înseamnă că nu peste multă vreme vom avea la îndemână aparate telefonice de televiziune, așa ca să vedem tot atât de bine pe interlocutorii noștri din Roma, Berlin, Paris, Londra, Daventry, Barcelona, etc. pe cât de bine îi auzim... la radio, pentru că în țara noastră telefonul cu fir funcționează atât de bine că nu ne auzim nici dela Cluj la București.

E adevărat că inventatorii visau de mulți ani înfăptuirea televiziunii, dar piedecile ce li-se iveau în cale, le curmau nădejile. În ultimile luni însă, nouă oameni de elită, dintre cei mai de seamă cercetători precum și mai multe societăți din America și Europa, s'au ocupat de problema televiziunii, cu seriozitate.

PRICIPIILE televiziunii sunt în strânsă legătură cu acele ale radiofoniei. În ultimul caz, undele sonore, de intensitate variabilă, sunt schimbate în radiațiuni electrice, care se transmit pentru ca să fie apoi transformate iar în unde sonore. În cazul televiziunii, în locul undelor sonore avem unde de lumină care sunt preschimbate în radiațiuni electrice pentru ca aparatul înregistrator să le transforme din nou în unde luminoase și astfel obiectul să apară. Spre a obține acest rezultat, laboratoarele societății Bell, au inventat „ochiul electric”, adică o celulă foto-electrică. Acest instrument e sensibil lumii electrice și slujește ca înregistrator. Imediat ce lumina atinge această celulă, se naște într'însa un curent electric de o intensitate egală cu aceea a luminii care a acționat. Undele luminoase sunt preschimbate astfel în radiațiuni electrice corespunzătoare.

Chipul în care acest „ochi” funcționează, spre a transmite figura unui om prin firul telegrafic sau prin eter, nu e decât o adaptare a metodelor perfecționate, pentru transmiterea fotografiilor. Figura se împarte mai întâi în 2500 de pătrățele, care pătrățele sunt așezate apoi în rânduri paralele. O rază unică de lumină mătură după aceea figura, înlăturând unul câte unul

pătrățelele. Celula foto-electrică „ve-de” fiecare fragment care a fost luminat și după cum acel fragment a produs lumină sau umbră, aceștia se transformă în radiațiuni electrice. Aceste radiațiuni sunt aruncate în eter, sau transmise pe fir într-o ordine stabilită. La stațiunea de recepție, aceste radiațiuni sunt primite una câte una și retransformate în pătrățele vizibile de lumină prin acțiunea lor asupra unui tub special plin cu un gaz. Cu o precizie extraordinară, aceste semne luminoase își recupără pozițiile lor relative, cu atâta exactitate încât reconstituiesc o asemănare perfectă, în mozaic, a figurii originale.

Am putea asemui operațiunea cu o acțiune care ar îmbucătăți fața cuiva în 2500 de bucăți, ca să le trimită apoi în aer și aceste bucăți s'ar readuna, la o oarecare depărtare, ca să formeze din nou o față asemenea aceleia din care au fost tăiate.

Deosebirea între trasmisiunea fotografică și televiziunea stă numai în iuteală. Trasmisiunea unei imagini fotografiate cerea câteva minute, televiziunea însă, care este o trasmisiune de numeroase imagini, în succesiunea ordonată, nu are nevoie, asemenea cinematografului, decât de o secundă pentru trasmisiunea a 16 fotografii, una după alta. Prin sistemul inventat, se trasmite până la 18 imagini pe secundă. Cu alte cuvinte, de 18 ori pe secundă, cele 2500 de fragmente în care se împarte fața unui om, așezat înaintea receptorului, și peste care cade raza de lumină, transformată în radia-

D. W. S. Gifford, președintele societății americane de telefon și telegraf, privește din New-York, pe ministrul Statelor Unite Hoover, în Washington, cum acesta îi vorbește. Alături de dansul stă Dr. H. E. Ives sub a cărui îndrumare s'a produs demonstrațiunea din acest articol.

țiuni electrice, sunt transmise prin spațiu și preschimbate apoi din nou în fragmente de lumină. Aceasta înseamnă că de 45 mii de ori pe secundă se produc impulsuri separate. Nu e de mirare deci, că oamenii de știință priveau cu neîncredere posibilitatea realizării practice a televiziunii.

Chipul în care s'a rezolvat această problemă, înseamnă un succes al ingeniozității. Presupunem că te afli în stațiunea americană 3XN din Whippany (New-York) și asisti la trasmisiunea prin radio a figurii unui comedian negru. Îl vei vedea stând în fața unui cabinet mic, care are trei dintre cele mai de seamă și mai mari celule electrice existente. Îndărătul unei deschideri mici a cabinetului, se găsește instalat un arc voltaic, cu o putere de 500 de lumini. Între aceste izvoare de lumină și fața comedianului, se găsește o placă subțire, perforată de 50 de găuri așezate în spirală, și care încep dela marginea extremă a plăcii.

Se întoarce lumina în dreptul plăcii, iar placa se rotește cu o iuteală mare. În acest fel razele de lumină vor trece din prima deschidere din apropierea marginei plăcii, și vor atinge partea de sus a capului celui care pozează. O a doua rază de lumină, intrând pe altă deschidere, va trece peste figura lui îndată după cea dintâi, va urma apoi a treia, a patra ș. a. m. d. până ce fața întreagă va fi acoperită cu razele de lumină, care alcătuiesc 50 de linii paralele. Se repetă această procedură de mai multe ori, și se produc tot de atâtea, ori succesiuni de imagini. În același timp, ce-

lula foto-electrică înregistrează variațiuni în lumină și umbră, și le transformă în curenți electrice.

Se înțelege că mișcarea razei de lumină nu se poate vedea cu ochiul nostru, deoarece aparatul se învârtește atât de iute, încât fața întreagă este luminată în mai puțin de a 18 partea dintr-o secundă. Rotirea plăcii se face atât de repede, încât fața comedianului ne apare ca scăldată într-un val de lumină. Ochiul electric poate urmări însă fiecare mișcare.

Curentul electric produs de înregistrarea acestui „ochi” e prea mic spre a transforma ceea ce vede în unde electrice. De aceea el trece printr-un tub vid, care să-l amplifice și în care devine de 5 milioane de miliarde de ori mai mare. De aici trec în antena stațiunii 3XN, de unde impulsul electric, mărit, zboară în eter pe spinarea unei unde radio-electrice, sub forma unei „imagini zburătoare” a figurii comedianului din laborator.

Undele radio-electrice, prinse de antenele receptoare, la sute de kilometri dela locul unde s'a produs trasmisiunea, se refac, în unde luminoase și apar în fața observatorului. Aceasta stă în fața unui cabinet mic, care cuprinde o pânză semi-transparentă de 5 cm. lungime și 8 lățime. Pe această pânză fața comedianului va apărea tot atât de vie ca și când ar fi apărut în persoană, iar vocea sa e auzită prin ajutorul aparatului radiofonic.

Ceea ce se petrece însă, îndărătul miciei bucăți de pânză, merită să fie relevat. Ajungând la antena receptoare, radiațiunile imaginii sunt prinse și amplificate, aproape în același chip ca și în cazul recepțiunii radiofonice. După aceea radiațiunile televiziunii trec printr-un tub, plin cu gaz neon, în care se găsesc doi electrozi. Când prin acești, electrozi trece un curent electric, orice radiațiune, face gazul să se roșească. Unda luminoasă, care se produce, este mai tare sau mai slabă, după cum radiațiunea sosită e mai puternică sau mai domoală. Variațiunea de intensitate a acestei radiațiuni, depinde de variațiunea de intensitate a fragmentului luminos, reflectat de figura comedianului, din stațiunea de trasmisiune.

Între raza luminii neonice și pânză, se găsește de asemenea o placă perforată, identică cu cea de la stațiunea trasmisitoare și care se roșește, cu aceeași iuteală ca și cea dintâi. Prin deschiderile acestei de a doua plăci, fiecare fragment de lumină se reproduce pe pânză, într-un loc precis și într-un anumit timp, așa încât alcătuiește aci, din nou, imaginea originală.

Dacă spectatorii sunt numeroși, pentru ca toți să poată vedea chipul transmis, se mărește pânza, iar tubul cu neon se prelungește și el, îndoidu-se de mai multe ori, spre a forma un cadru dreptunghiular. Tubul se împarte în 2500 de porțiuni mici, așezate în 50 de linii paralele, fiecare porțiune corespunzând unui fragment al figurii, emis de celula fotoelectrică, din stațiunea trasmisitoare.

Fiecare din cele 2500 de secțiuni ale tubului cuprinde câte doi electrozi, cari stau în legătură cu un aparat, care să permită producerea sau oprirea curentului electric. Întregul tablou se găsește montat pe o roată, care se rotește la fel cu placa din stațiunea de trasmisiune. Pe măsură ce o porțiune din imagine sosește, ea e trasmisă exact firului care conduce la secțiunea corespunzătoare pe pânză. Deoarece în acel punct radiațiunea trece prin electrozi, aceștia vor produce o rază de lumină, care se așază în același loc și cu aceeași intensitate, ca și punctul corespunzător de lumină de pe chipul original, care a fost trasmis.

De 18 ori pe secundă, fiecare din aceste mici secțiuni strălucesc astfel, pe rând. Succesiunea acestor scipiri de lumină, este atât de repede, încât ochiul omenesc nu le poate deosebi. Observatorul nu le mai vede ca o serie de scântei deosebite, ci ca o imagine complexă. Imaginea

Publicul dorește emoții...

ORICE meserie are riscurile ei, din fericire în general pericolele sunt rare și de natură pur fizică. Actorul de cinematograful însă, care joacă în filmele, așa numite de senzație, își pune adesea viața în pericol și nu trebuie să-și piardă niciodată curajul și stăpânirea de sine, dacă nu vrea să sufere consecințe grave.

O mare parte din publicul de cinematograful, mai ales aceia din orașele mari, iubește filmele care prezintă pe cât e cu putință întâmplări din viața puțin obișnuite, situații care să-i țină creștii încordați. În această categorie sunt filmele de senzație, în primul rând. La facerea lor se dedică aproape exclusiv, unii regisori, du-

Între cer și pământ. Cinci minute de groază deasupra prăpastiei

Bărbatul în foc (Pompierul)

pă ce au căpătat suficientă experiență despre senzațiile artistice de circ și de varietate care impresionează mai mult publicul.

Un film bun de senzație, care prezintă acte de bravură, va fi totdeauna de efect, pentru că niciodată nu-și greșesc ținta acțiunile bazate pe prezentări fotografice originale și pe un tempo greu de urmărit. Spectatorul, în acest caz, este fascinat și ajunge la aceea stare de încordare pe care o dorește regisorii.

De sigur că cea mai mare însemnătate, în asemenea filme, o au regisorii, cari conduc situațiile de îndrăzneală în așa fel încât să țină în palmă publicul obișnuit al acestor filme, dând

apare, fie direct pe tub, fie pe pânza semi-transparentă.

Sistemul este cam același pe fir ca și prin eter. Succesul depinde în cea mai mare măsură de sincronismul motoarelor, care conduc aparatele, atât la stațiunea de trasmisiune, cât și la cea de primire. Fără de o precizie perfectă, miile de particule luminoase nu și-ar găsi locul lor, la vreme, și s'ar produce o confuzie de nedescris. Pentru înlesnirea sincronizării, se așază un motor secundar, numit motorul guvernator al motorului principal, în fiecare stațiune.

În televiziunea prin radio, procesul sincronizării se controlează cu ajutorul unor metode diferite, de aceea întrebunțate pentru actuala trasmisiune a fotografiilor.

Oricât de minunată este această nouă cucerire a științei, trebuie să

observăm că ea e încă departe de desăvârșire. Sunt de învins încă o mulțime de obstacole, mai înainte ca ea să poată fi pusă la dispoziția marelui public. Unul dintre obstacolele, cele mai de seamă, este și faptul că nu se pot trasmite imaginile pe pânze prea mari. Observatorii celor dintâi demonstrații au constatat că, deși imaginile erau clare și distincte, pe pânze mici, trasmise pe pânze mari, ele își pierdeau mult din claritate și deveneau apoi un simplu joc de lumini. Experimentatorii constată că, mai înainte de a putea trasmite chipurile, în sălile de cinematograful, pe pânzele obișnuite ale acestora, va fi nevoie să se ajungă la obținerea a 300 mii de fragmente optice, pe secundă, în loc de 45 mii ca în ziua de azi.

O altă dificultate pentru transmi-

Căzut de pe cal, călărețul s'a oprit de un trunchin de copac, în vreme ce calul gonește nebun, mai departe

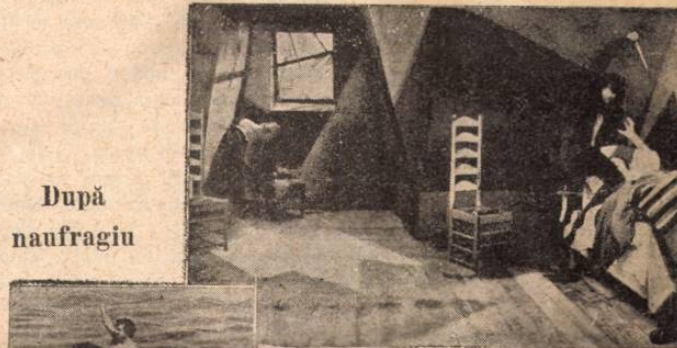

aparența că totul trăiește și că nu e nici un truc.

Artiștii specializați în filmele de senzație sunt carlo-aldinia, Harry Piel, Luciano Albertini, Douglas Fairbanks, Rod la Roque, Tom Mix și mulți alții încă. Pe când acești artiști, în cele mai multe cazuri se întrec prin calități exclusiv artistice, există un mare număr de actori, care fără să se fi cultivat din punct de vedere artistic, au să se producă în situațiile cele mai periculoase, însărcinarea lor și rolul lor fiind tocmai de a se expune: Luptă corp la corp, sărituri de pe cal, căderi și multe alte, care trebuie să fie făcute cât se poate de natural pentru a înălța publicul.

Adesea se întâmplă ca pericolul să treacă peste voia regisorului: ca puterea focului bunăoară să necesite o intervenție, care nu era în program și dacă baia de apă rece nu lasă altă urmă decât un guturai, actorul poate să se declare foarte mulțumit.

Reprezentarea nenorocirilor omenesti produce cea mai mare senzație a filmului. Dacă de fapt în acest joc nu se prăpădesc oameni, totuși o catastrofă cu dibăcie înscenată, trebuie să se prezinte astfel, ca-și când s'ar petrece lucruri groaznice. Adesea ori asemenea situații critice ies rău și riziul pe care în are artistul trebuie să recunoaștem că face din acțiunea lui, o meserie care nu-i de invidiat.

După naufragiu

Conrad Veidt, în „Cabinetul doctorului Caligary”

terea imaginilor pe pânzele cinematografice, sau pe scenele de teatru, este și faptul că la trasmisiunea acestora e nevoie de o intensitate mare luminoasă. Dar și azi intensitatea luminoasă necesară e cu greu suportată de figura artistului. Va fi nevoie deci să se producă celule foto-electrice mai sensibile.

Oricum ar fi, un lucru e sigur, posibilitățile pe care ni le oferă televiziunea nici nu se pot prevedea. Nu putem ghici toate aplicațiunile ei, după cum inventatorii cinematografului n'au putut ghici dramele, care se vor reprezenta pe pânză. La fel cum s'a întâmplat cu radiul, tot astfel televiziunea va îmbogăți omenirea, fără să ne dăm seama că este o invenție minune și va sluji oamenilor, contribuind în mii de chipuri la confortul și fericirea lor.

Cum a iubit și cum a jucat Duse

Din memoriile senzaționale ale d-nei Georgette Leblanc

D-na Georgette Leblanc, cunoscuta tragediană, cântăreață și scriitoare, scrie acum memoriile sale. În prima parte din acestea, pe care le dăm publicității, vorbește despre Duse și tratează despre soarta comună a acestor două femei neasemuite, a căror viață a fost închinată la două altare: al artei și al iubirii.

DANSA moare!... E imposibil să mai trăiască! Dansa moare! Astfel mă tânguiam eu fără încetare când acum 20 de ani am participat, pentru prima dată, la montarea piesei „Soția lui Claudius”, de Alexandru Dumas-fiu, în teatrul „Du Parc” din Bruxelles, în care Duse juca rolul principal. Paliditatea ei, pasul său ireal, mâinile sale mișcate cu febrilitate, articulațiile ei rigide, de care mâinile atârnavă două flori frante și mai presus de toate, ceva dureros, care izvoră din toată ființa ei: toate acestea mi-au pus un nod în gât și mi-au tors lacrimi.

În acea seară eram întovărășită de o prietenă, care de mulți ani stătea în apropierea Eleonorei Duse și trăia cu dansa.

În pauză am asaltat-o cu întrebări asupra artei. Mi-a răspuns zâmbind, că Duse doarme, ca oricare alt om, că mănâncă și trăiește la fel, că adevărat se simte totdeauna puțin obosită, că tușește puțin neori, dar în realitate nu e de fel bolnavă.

„O vom vizita după reprezentație”, îmi spuse prietenă, „vei vedea se ființă simplă și minunată este!” Simplă și minunată: așa mi-o închipuisem! N'a fost ea pe scenă astfel, într-o măsură cum n'a putut fi nici o altă artistă?

În jocul ei ea își dădea viața. Tot astfel, după cum totdeauna apărea, în lumina crudă a rampei fără să se vopsiască și fără nici un fel de artificiu, tot astfel își trăia rolurile sale, cu atâta adevăr, încât între sufletul eroinei și al său propriu nu mai exista nici o distanță. Însă chiar dacă își uita în mod admirabil propria ei individualitate, tot simțim, oricând, o oarecare tristețe, care emana de la dansa și mă mișca până la lacrimi.

Reprezentarea a fost un triumf. În aceea vreme tragediana italiană era foarte cunoscută în Bruxelles și adorată de public. După terminare ne-am grăbit îndărătul culiselor, dar o cameristă foarte zăpădită, ne-a oprit în fața ușii lojei ei: „Nimeni nu poate să intre! D-na Duse e pe jumătate leșinată. Doctorul e la dansa.”

Prietenă mea era foarte enervată și intra cu toate acestea în lojă. Imediat se înapoie să mă ia și pe mine:

„Intră, vrea să te vadă!”

Cabina era plină de flori. Duse zăcea, cu ochii închiși, cu buzele albe și nemșcate ca o moartă, întinsă pe divan. Camerista, îngenuchiată lângă dansa, îi ținea mâna. Doctorul, plecat deasupra ei, îi dădea să miroase un flacon de esență. Eu am rămas mișcată, în mijlocul cabinei și atunci dansa deschise pe jumătate ochii și-mi zâmbi:

„Vino, vino... nu-i nimic... te iubesc...”

Am apucat mâna, pe care o ținea în dreptul meu și eram atât de mișcată, încât nu puteam să scot nici o vorbă. Ea spunea încă:

„Te-am așteptat seara la operă”, se ridică apoi din locul său, mă privi de aproape și șopti: „Vreau să stăm de vorbă, despre dumneata... vreau să știu... vino mâine la hotelul meu...”

Am părăsit teatrul, prea mișcată în sufletul meu. Noaptea întreagă m'am gândit la vorbele ei și n'am putut pricepe nimic. Cum strălucia ochii ei, cum tremura vocea ei la vorbele: „Vreau să știu! Ce voia să știe?”

Când am pășit, în seara următoare, în hotelul ei, camerista mi-a

eșit înainte: „Doamna e în pat. Dar nu-i bolnavă. Vă așteaptă.”

Odaia era întunecată, perdelele trase opriau intrarea soarelui de primăvară. N'am văzut la început decât două brațe, care se întindeau spre mine. Duse m'a sărutat îndelung și apăsător.

„M'am gândit mult la d-ta”, spuse dansa.

„La mine?”

Eleonora Duse desemnată de G. Leblanc.

„Da, la d-ta și” — ea se opri o clipă și vorbi apoi cu o voce de tot schimbată, scandând fiecare silabă — „și la dragostea d-tale!”

Măinile ei frumoase strânsă pe ale mele și auzi aceeași voce, care mă minunase atât de mult în teatru, vorbind despre dragostea mea!

Am început atunci să zăresc, în întuneric, dinții ei luminoși; dar aș fi privit atât de bucuros toată înfățișarea ei. Și ca și când mi-ar fi citit gândurile, dansa învărti deodată butonul electric.

Înfățișarea pe care o avea atunci trăiește și astăzi limpede în amintirea mea. Nici un singur detaliu nu s'a șters. Văd încă locul patului și al dulapului cu oglindă, care îmi trimitea îndărăt chipul și cum cădea lumina clară pe fruntea dansa: strălucea în plină tinerețe. Și în vremea aceea, poate să fi fost de vreo 40 de ani. Cosițele ei negre se respirau în neorânduială pe părul ei, împărțit la mijloc, sclipea ca șerpi drăguți, cu reflexe albastre. Era strâns la spate, desgoalea fruntea cu totul și cădea în jurul gâtului, pe umeri, în cascade.

Chipul ei, gâtul și mâinile sale, erau toate tăiate din același fildeș obrazul de abea colorat, buzele slab roze. Întregul lux al acestei guri consta în strălucirea minunată a dinților, după cum toată puterea de atracție a acestui chip se datora ochilor ei arzători. Ochi ca flăcări negre. Puterea febrilă a privirii, care producea o impresie dublă de nepăsare și de revoltă, de implorare și de poruncă, de ceea ce dă orbește și totodată răpește la sine în chip despot și păstrează până la moarte. Singură această privire cum o zugrăvesc aci, lămurite, mai bine decât orice cuvinte, convorbirea carea urmat.

„Povestește-mi... te rog povestește. Nu există o oarecare asemănare între cele două iubiri al noastre?”

Dar dumneata pari să fii atât de fericită, spovedește-te... vreau să știu eu tot astfel... dar după dumneata! Am o inimă atât de sălbatică!”

M'am supus. M'a ascultat cu patimă, fără să-și ia ochii de la mine și întrerupând povestirea mea cu exclamații de aprobare sau de des-nădejde, în vreme ce sufletul său

entuziast și de acum sfâșiat, se arăta în toată golițiunea sa...

„Da, așa este... E în în mersul firesc al lucrurilor, că doi oameni se unesc pe dată, împotriva gusturilor și părerilor lor. Poate că ai dreptate... Acum ai dreptate... Dar mai târziu?”

„Mai târziu?” „Da, când bate ceasul desamăgirii! Căci sfârșitul fiecărei iubiri este un lucru neîndoielnic. Și această conștiință îngrozitoare este aceea care umbrește cele mai frumoase clipe!”

Deoarece n'am răspuns nimic, dansa mă mustră:

„Se pare că nu înțelegi, ce înseamnă: sfârșitul dragostei. Crezi d-ta că iubirea poate dura dincolo de marginile omenești, deasupra slăbiciunilor bărbatului? Crezi d-ta oare în fericire?”

„Da, de o mie de ori da! Eu cred instinctiv în fericire, cred într'însa nebunește, fără să știu de ce. Cred de asemenea cu tot gândul meu și dintr'o sută de motive...”

Duse își ascunse fața în mâini și exclamă plină de amărăciune:

„Da, d-ta ești în primăvara iubirii, d-ta! Eu însă de acum în vară... și vară”, spuse dansa cu lacrimi în voce „este foarte aproape de toamnă... sfârșitul se apropie!... Se dete într-o parte și arată sub pernă: „Aci, iată, aci adun eu toate scrisorile sale, ele îmi vorbesc în visurile mele, ele vor să mă liniștească, să-mi jure credință! Zădărnice! Nu le cred. Nu cred nimic din toate!”

Tulburarea ei și des-nădejdea ei m'au mișcat și am încercat să o liniștesc și s'o împiedic de fericirea pe care o va avea... Dansul era departe și totuși scria scrisori minune.

Gabrielle D'Annunzio

nate, debordând de iubire... Pentru ce să-l bănuiesc fără temei? Dece nu mai credea într'însul?

„Îndoială d-tale îl întărește și îl doare! D-ta jignești iubirea!”

Dansa scutură încet capul și mă privi apoi întrebător:

„Poate că n'am dreptate, dar vei vedea mai târziu. Astăzi nu mă crezi. Dar inevitabil se va întâmpla... Din dedicația unei cărți se poate adesea trage concluzii de sfârșitul amar.”

Dansa zîmbi cu o tristețe obosită. „Totul trece. A iubi; înseamnă de acum a nu mai iubi!”

Dar din teamă, ca nu cumva să mă indispuie, adăugă repede:

„Dar totul atârână desigur de caracter. Iată, eu, eu am impresia continuă a unei înfrângeri... Cunoști aceea inscripție de pe ceasurile de soare? „Toate ceasurile te înfrâng. Cel din urmă te omoară!” Vai, eu trăiesc veșnic această oră ucigătoare, care ne rănește adânc în inimă!”

„Această e o greșală mare. Dimpotrivă trebuie să creșcă veșnic în victorie!... Femei victorioase ca d-ta nu trebuie să des-nădăduiască niciodată. Și chiar când ar fi înfrânte și doborâte în lărmă și atunci se pot înălța iarăși și refăce cu fericirea sfărâmată, o fericire nouă!”

„Eu nu pot!... Tot ceea ce îmi produce bucurie își are rădăcinile în îndoială și în des-nădejde...”

Dansa mângăie cu gingașie părul meu, ca o soră mai mare iubitoare și spuse ca încheiere:

„Îți urez toată fericirea. Poate o să ai parte de dansa mai ușor decât mine, căci ai credință într'însa!”

Eleonora Duse n'a făcut niciodată repetiții

Câteva zile după aceea, mi-a făcut o vizită. Dansa intra surâzând, uimită și entuziastă la mine.

„Cât de minunat este aici la d-ta! Cu adevărat un oraș al fericirii!” Locuim pe atunci într-o casă

Eleonora Duse

veche, în stil empire, pe aceea piață veche care este cea mai frumoasă podoaabă a Bruxellului. În mijlocul acestei piețe, se găsea un mausoleu admirabil, de modă veche, care fusese clădit în onoarea câtorva martiri și împodobit în permanență cu coroane și flori proaspete. Niciodată nu se auzia aci cel mai mic șgomot. Rar un trecător tăcut.

Casa mea era plină de flori și de lumină, perdele galbene, atârnavate la ferestrele înalte, dădeau iluzia soarelui vecinic. Duse era îmbrăcată în întregime în negru, purta o pelerină fălătoare și un buchet de violete la piept. Ea desfăcu florile, cu un surâs adorabil și-mi le dete în mână. În ziua aceea era veselă, dispusă și vorbi îndată despre iubirea ei. Prime-mise de dimineață o scrisoare. Răse și mă numi draga ei învingătoare. Apoi vorbi despre teatrul, pe care-l iubea mai presus de toate. Mă lămurii cum lucra. Întru acestea își duse mâna la ochi și se concentră:

„Lucrez în odaia mea astfel: îmi alcătuiesc rolul încet în gândul meu. În tăcere și în singurătate personajul începe să trăiască. Stând într'un scaun, sau culcat în pat cu ochii închiși, îmi construiesc rolul întreg și bucată întreagă. Mai presus de toate, vreau să evit probele. Probeleucid originalitatea actorului, repetițiile nimicesc orice sensibilitate. Când partenerul meu nu poate să izbutească fără mine, sunt gata să vin pe scenă și să-i dau replicele mele, dar nu fac repetiție! Nu fac niciodată repetiție! Cum se pot face oare repetiții!”

În acest punct nu eram de părerea ei. Am încercat să dovedesc, că după mine, probele nu sunt un lucru mecanic și că întrebunțez tot energie în fața mui scaun gol ca și în fața unui ocupat. Dansa mă privi și oftă tristă:

„Cât de tânără și de puternică ești. Poți asta?”

M'am întrebat mirată, pentru ce vorbește astfel, căci nu avea nici o sbrăcitură pe fața ei albă, nici un fir alb în întunericul părului ei. Mai târziu am aflat, cât de tare se temea de bătrânețe. Chiar atunci, când îmi apăru în întreaga ei frumusețe, se îngrijora, cu gândul la dragostea ei, că nu mai era un copil de 20 de ani.

Un mediu?

După această convorbire asupra artei actorilor, am ajuns la convingerea, că Duse era în oarecare măsură un mediu.

Viața psihică intensă, care e trează în oricare artist, era cu mult mai dezvoltată la dansa, decât la alții. Toate părerile ei despre felul de lucru, chipul în care se identifica rolului, cum îl prelucra numai în singurătate și în gând, groaza ei de probe, care te sustrag fricei de necunoscut, care pot fi întrerupte brusc și astfel o puteau scoate din starea ei de mediu: toate acestea dovedesc, că dansa se pătrundea astfel de personalitatea rolului ei, încât trăia ceea ce profetesele numesc „a doua viață”. Și probabil mă pătrunsesem de această stare deosebită, atunci când exclamasem în teatru:

„Ea moare!... Doamne, ea o să moară!”

Și sănătatea ei totdeauna debilă, imposibilitatea pentru dansa de a juca mai mult de trei ori pe săptămână, crizele ei nervoase, după fiecare reprezentație: toate acestea îmi dovediră, că nu mă înșelam. Merg chiar mai departe și susțin, că pentru acest organism hipersensibil, orice fel de grimare pe scenă ar fi fost o tortură și o cădere brutală în viața reală, în clipa în care dansa cu adevărat nu mai era ea însăși. Odată mi-a explicat referitor la toaletele ei de teatru:

„Eu hotărâsc cum să fie toaletele la început de tot, înainte de a studia rolul, pentru ca apoi să nu mai trebuiască să mă gândesc la dans-ele.”

Și de aceea mi se pare că Duse nu și-a modificat, în nici un rol, eul ei adevărat. Aceasta e și motivul pentru car dansa, în ultimile reprezentațiuni, a dat pilda unei artiste care în mod neobișnuit, nu se dă înapoi, să joace, cu părul alb și cu obrazul decolorat și negrimat, rolurile unei femei tinere îndrăgostite. Ca întotdeauna mai înainte, tot astfel a apărut ea neschimbată până la sfârșit și a triumfat vecinic, fără cel mai mic ajutor fizic: numai pentru că dansa purta în ea, sufletul omului pe care-l întrușchia. Dansa era de fapt o alta, și pentru ca minunea să fie și mai mare, ea își părăsia încetul cu încetul personalitatea ei proprie, părăsia ocupațiunile ei, se despărțea cu totul de viață. Și când cineva ar fi silit-o, în mijlocul unei reprezentațiuni, deodată să iasă din visul ei, eu cred, că s'ar fi îmbolnăvit greu, ca o somnambulă, care e trezită pe neașteptate.

Întâlnirea cu Maeterlinck

Mult mai târziu, mi-a fost dat, pe un alt teren, să constat adevărul concepțiilor mele.

Pe atunci se găsea Duse la Paris și avea dorința ferbinte, să cunoască pe Maeterlinck, a cărui operă o admira. În acel timp însă poetul era ocupat foarte mult cu el singur și de altminteri nici nu era un prieten prea mare al teatrului și nu văzuse niciodată jucând pe marea tragediană. Deci pentru ce s'o viziteze?

Am izbutit însă, cu toate acestea, să-l conving să mă întovărășască în hotelul „Palais d'Orsay”, în care locuia Duse.

Am găsit-o într-o odaie mare, tapetată cu mătăsă galbenă. Numai cele două ferestre mari imprumutau acesteia puțină frumusețe, căci în cadrul lor se cuprindea Sena, Luvrul și copacii aurii de toamnă.

Dela una dintre aceste ferestre vine spre noi silueta ei sveltă, ea mulțumește poetului și râde. Dar cât de palid și des-nădăduit este acest râs! Un fior interior strâns inimiile noastre. Conversația lăncezește neplăcut. Duse vorbește de Pelloas și de celelalte cărți ale poetului. Dansul urâște convorbirile literare și d'abia răspunde. Iar eu observ această femeie sărmană, tristă, care s'a învelit în văluri cenușii, prin care pielea de fildeș întunecat, se strevește; ochii ei sunt fără strălucire, în părul ei negru se amestecă fire albe, și eu n'o mai recunosc. Au trecut zece ani între timp, dar pentru dansa se pare că vremea s'a socotit îndoită.

Dânsa simte că Maeterlinck se plictisește și desface încet mâinile împreunate, care strângeau genunchii. Cât de ofilită pare dânsa. Mă privește și se ridică deodată, ca și cum ar vrea să scape de o apăsare.

„Vreau să spun servitoarei să ne dea ceaiul!”

Cu aceste cuvinte dânsa pleacă. Maeterlinck se întoarce către mine necăjit:

„Pentru ce această stingherire zadarnică... Nu avem să ne spunem nimic... Cum se poate socoti această femeie frumoasă!”

Zadarnic încerc să-l încânt:

„Astăzi e cu totul schimbată... Nu știu ce se petrece cu ea...”

Când se înapoiază, îi iau mâinile într-ale mele, încerc să îndrept atenția ei asupra unui lucru. Îi pun o mie de întrebări asupra teatrului. Desamăgirea lui Maeterlinck mă contrariază... eu știu, că în această femeie doarme o ființă plină de un magnetism rar, și vreau să trezesc această ființă.

Și o oră mai târziu totul s'a schimbat: dispoziția proastă s'a șters, între poet și trădăgăna domnește o intimitate sinceră. S'a așezat încrezătoare pe marginea patului, acoperit cu un baldachin galben, și istorisește acum povești de călătorie. Femeia, care ne primise la început, a dispărut cu totul. În față avem iarăși aceeași creatură plină de farmec și de grație ca acum zece ani, și Maeterlinck e ferecat.

Și la ora despărțirii, părăsim cu părere de rău una dintre femeile cele mai încântătoare pe care am întâlnit-o vreodată, în viață. Pe stradă Maeterlinck îmi spune îndată:

„Nu mi-ași fi închipuit niciodată că un om se poate schimba astfel, în câteva minute!... Când am venit era o femeie bătrână! Și acum pare așa, ca și când ar fi de 25 de ani!”

Fenomenul psihic se produce: în focul convorbirii tinerețea, frumusețea și puterea de viață a Eleonorei Duse se treziseră.

Comparație cu Sarah Bernhardt

La moartea marei tragediane italiene am luat încă odată să citesc „Focul”, romanul marelui ei prieten și speram, să regăsesc, ca într-un mormânt străveziu, iubirea moartă a acestor doi oameni. Dar cu excepția câtorva strigăte de iubire adevărate, prinse de poet, îmi fu greu să recunosc pe adevărații eroi ai romanului, sub atâta povară artistică. Cât de învechită, sentimentală și plicticoasă îmi păru mie această operă! Nu se puteau regăsi nici căeri darurile minunate, care fac din D'Annunzio un poet atât de extraordinar. Iubita pătimase, care-și oferă inima goală și caută puțină sinceritate, ca să-și răcească această inimă ferbinte, nu se putea vedea. Și nu se mai înțelege astăzi cum de apariția acestei cărți romantice a putut produce un scandal atât de mare, în lume... numai la sfârșitul cărții, unele pasagii, m'au făcut să aud cum artista povestește poetului ei primele debuturi ale vieții.

Din aceste relatări se vede neîndoișor, că Eleonora Duse trebuie așezată într-o categorie cu totul deosebită de artiști, pentru care arta înseamnă ceva supranatural. Este deosebit de interesant de citit ce a simțit, când, ca fetiță mică, a jucat cu părinții ei, cari de asemenea au fost amândoi actori, pe o mică scenă de provincie:

„În urechi îmi sună versurile, ca o voce care nu-mi aparține; se des-teaptă în mine o voință străină, al cărei stăpân nu sunt eu, care însă, oricât m'aș împotrivi, mă silește să fac pași și gesturi, pe care le poruncește... Suferințele vieții străine nu se mai trezesc din mușchii feții mele. Aceasta a fost masca, care a început să trăiască în mine... Am deschis ochii mari, aveam o senzație deosebită de frig în rădăcina părului și mi se părea imposibil ca să revin în simțiri... După reprezentarea de teatru, mama mea m'a silit să mănânc, cu vorbe pe care nu-mai dânsa știa să le spună. I-am răspuns: „Așteaptă, așteaptă!” dar n'am putut decât să beau o înghiți-

tură de apă. Ore neasemuite, când crezi că trupul se frânge în două, spre a lăsa sufletul să iasă, până la cele din urmă margini ale vieții. Cei dintâi pași ai artei i-am făcut cu un simțământ de frică, de oboseală, cu febră și desgust, în timp ce sentimentalitatea mea îmi veni în mod plastic. Aveam o cerință, aproape fizică, către aceasta.”

Maurice Maeterlinck

Mai departe, dânsa povestește, cum i-a fost imposibil să mănânce și apoi, spre a face plăcere mamei, a luat o bucată de pâine cu dânsa, pe care însă n'a mâncat-o decât a doua zi dimineața, pe când algera ca o pasăre sălbatică prin câmpii și peste dealuri.

Aceasta e cazul tipic al unui mediu, care nu mai găsește calea către viața adevărată, din poezie, până în ziua următoare, când soarele senin strică farmecul și natura își reia drepturile ei.

Dar pildă rară pentru acest organism, dăruit cu talent, oferă povestirea reprezentăției lui „Romeo și Julietta”, la Verona. În acea seară, în arena Veronei, Duse a sărbătorit, la 18 ani primul ei triumf. După reprezentație dânsa exclamă mereu, însuflețită și fericită: „Am fost Julia! Sunt Julia!” Alergă nebună prin oraș și cerea să moară. Ba chiar voi să se arunce de pe un pod în apă, când mama o găsi acolo. Hohotind de plâns Eleonora se aruncă în brațele acesteia și voi să strige: „Cât de bine mamă! Acum putem sări amândouă îmbrățișate în apă!” dar nu îndrăzni s'o facă.

În această atmosferă a iubirii din Verona, unde fata plină de însuflețire rătăci pe străde și căută mormântul eroinei, a primit artista simțiminte turburătoare care i-au dat pentru a doua oară conștiința măreției ei tragice.

Sarah Bernhardt

Ce deosebire între extazul artistic obișnuit și această natură de mediu a lui Duse! Se poate lămurii această deosebire cu două nume: deoparte Sarah Bernhardt, de altă parte Eleonora Duse. Aceste două artiste mari sunt tipurile a două naturi artistice, cu totul deosebite.

Două exemple:

La 75 de ani Sarah Bernhardt, juca încă, în mod regulat și continuu, deși nu avea decât un picior, o durere vecinică, chinătoare, în rinichi și trebuia să lupte, cu o putere de voință nesfârșită, împotriva tuturor neajunsurilor bătrâneții. Aceasta este o minune a artei, tot

atât de mare ca și minunea unei iubiri puternice; o reînnoire durabilă și o trezire a energiei artistice.

Această este o dăruire vecinică, care totodată și ia. O schimbare de forțe necentenită, între public și artist, care în mod reciproc se susțin și se întăresc.

Cât de deosebit ne apare însă Duse, care și când avea 30 de ani nu mai era în stare să dea decât 3 reprezentații pe săptămână! O mai văd încă, în gând, întinsă în patul său: ea nu se plânge de nimic, nu are altă durere decât cea sufletească, aceea a iubirii. Toate forțele, cari de altfel stau la dispoziția artistului și-l fac neobosit, acestea aruncă pe Duse la picioarele iubitorilor.

Nu boala, ci finețea prea mare a organismului ei, a oprit-o pe Duse să apară pe scenă, mai des.

O altă pildă o oferă marea Rachel, care era o sănătate atât de subredă și delicată, încât tatăl și mama ei, când trebuiau să umble cu o căruță, nopți întregi, dela un oraș la altul, totdeauna erau îngrijorați de sănătatea ei. Dar pe scenă ea a regăsit deodată o energie uriașă, pe care de fapt nu avea în trupul ei.

Aceasta ne amintește problema interesantă a „existenței reale a artistului pe scenă”.

Nu este arta mai presus de toate o exaltare a vieții? Astfel o definesc unii. Cum s'ar putea cere să se pună laolaltă „viața reală” și „exaltarea”?

De bună seamă o viață reală absolută este imposibilă pe scenă, căci chiar o femeie-mediu, cum era Duse, are nevoie de oarecare automatism, care o silește să treacă de marginile rolului ei.

După părerea mea, nu se poate vorbi pe scenă nici de realism nici de minciună. Artă ne transportă într-o stare, care stă în afara de legile înguste omenesti.

Mint eu oare, când ridic brațul meu cu grație, sau sunt adevărată când îl smucesc brutal? Întrebări copilărești pentru un artist, care pur și simplu trăiește și acționează pe scenă, plin de o putere dinamică, condusă de legile ei proprii.

Adevărul stă numai în calitățile vieții psihice a actorului și în această privință mi-se pare că puterea Sărăhei, în iubirea ei, stătea în artă, pe când aceea a Eleonorei Duse trebuie privită ca patologică. De aci provine debilitatea ei fizică, disprețul ei relativ față de frumusețea exterioară și impresia neobișnuită, pe care o făcea asupra publicului. Prin aceasta se explică existența ei supersensibilă și desneajdile ei sentimentale față de realitatea crudă. În sfârșit prin aceasta se explică măreția ei în joc, durerea adâncă, bolnăvicioasă, care trăia într'însa (fie că era singură sau pe scenă) și negarea „minunei artei” care a însuflețit pe Sarah până la ultima ei suflare.

Dar se va spune: minunea artei, nu este aceasta o minune artistică? Nu, este minunea adevărului transpus, a vieții înălțate, a supra-omenescului, cu un cuvânt: arta!

Se poate că publicul preferă viața omenescă negrimată: și aci se pot așeza față în față cele două tipuri.

Sarah era tipul artistei, Eleonora o ființă neobicinuită.

Georgette Leblanc

HAZURI MOTIVE

— Ce ți-a venit să te însori și de ce ai luat pe fata cea mică a familiei Ionescu?

— M'am însurat, pentru că fata avea bani și am luat pe cea mai mică, pentru că din două rele alegi totdeauna pe cel mai mic.

PĂCAT CĂ NU S'A GÂNDIT...
— Noi nu ne-am certat în căsnicie, decât o singură dată. Am sădit atunci un pom și uite acum ce mare e!

— Ti-i-i-i! Ce nu m'am gândit și eu la asta! Aveam până acuma pădure întreagă.

DEFINIȚIE

Tată ce este un parazit?

Tata: „Un parazit este unul care trece printr-o ușă turnantă, fără ca el să împingă.”

Rubrica Cititorilor

Începând cu numărul de față deschidem coloanele revistei noastre pentru cititori. În această rubrică nouă cititorii vor putea comunica între dânsii chestiuni de interes general. Inițierea acestei rubrici, a devenit pentru noi o necesitate față cu avalanșa de scrisori pe care o primim la redacție. Suntem siguri că marele public va aprecia străduințele pe care le depunem spre a satifăce toate dorințele.

Articolul „Oportunitatea” din revista noastră și aparatul d-lui Ștefan Schramco-Constanța

Am citit cu mult interes articolul foarte educativ OPORTUNITATEA, prin care arătați cum fiecare are posibilitatea de a deveni folositor și altora. Ar fi de dorit ca tot tineretul să urmeze îndrumările acestui articol, în special cei cu stare care să-și folosească timpul și avutur lor, pe lucruri mai de laudă și să nu-și consume energia în desfrâu sau în viață lestrăbălată, așa ca să nu fie folositor câtuș de puțin societății și să-și vatăme lor singuri, sănătatea.

Omul n'are nevoie să fie născut

geniu ca să poată ajunge prin muncă, răbdare și dragoste de a deveni ceva mai mult ca semenul său. Căile spre această țintă sunt multe și omul e dator să-și aleagă pe acel pe care-l găsește mai apropiat de capacitatea lui intelectuală, căci omul poate duce la bun sfârșit ori și ce, dacă are suficientă răbdare, căci o idee atrage alta mai bună după sine. Toate acestea le spun din proprie experiență. Sunt omul căruia îi place să vorbească puțin, dar în schimb meditez mult și asta mi-a folosit enorm.

După cum puteți vedea din alăturatul instantaneu, am izbutit după o lungă răbdare și experiență, de trei ani să înlocuiesc forța motrică, cu forța umană, la un aparat nautic. S'au făcut în străinătate multe aparate similare, care se experimentează și astăzi, dar fără să se fi izbutit a produce ceva utilizabil și practic, pentru că sau nu s'a realizat o viteză suficientă, sau s'a reușit de a face un aparat care să poată merge împotriva apei.

Dacă eu am izbutit să obțin zece, kilometri pe oră, împotriva valurilor, pe mare, cu aparatul meu, se datorește aceasta ingenioasei construcțiuni a mecanismului, care nu funcționează prin pedalare rotativă, ca

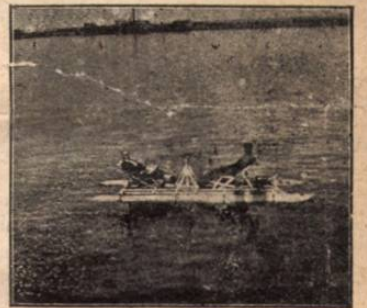
la bicicletă, ci prin pedalare alternativă.

Spre a pricepe mai bine modul de funcționare al aparatului, îmi îngădui să-l descriu amănunțit:

Aparatul se compune din două tuburi cu vid, împărțite fiecare în zece camere separate, ca în caz când unul dintre tuburi s'ar găuri, apa să nu poată pătrunde decât în camera în care s'a produs spărtura, lucru care s'ar putea produce în urma vreunei ciocniri. Pe aceste tuburi se montează un cadru, fie de lemn, fie de metal pe care se atașează două scaune cu spătar, în care să poată sta comod persoanele care călătoresc. Acestea trebuie să apese în mod alternativ, pe două pedale. Pedalele sunt aplicate în mijlocul aparatului și sunt legate printr-un cablu de oțel de două brațe dințate, cari la rândul lor pun în mișcare întregul mecanism cu elicea din apă. Aceasta la o pedalare potrivită, poate face până la o mie de ture pe minut.

Aparatul e prevăzut cu o cârmă, și o apărătoare de soare mobilă și demontabilă. De asemenea are o lopată, ca în caz de defectare a mecanismului, aparatul să poată fi adus la țarm.

Orice pericol de înec este exclus, deoarece construcția aparatului e astfel încât nici valurile, nici omul cu voința lui nu o poate răsturna, stând pe dânsul.

Aparatul cântărește 42 kgr., și prin perfecționare, ar putea realiza o viteză de cel puțin 15 km. pe oră.

Am cheltuit mult până am adus la desăvârșire acest aparat și actualmente sunt în căutarea unui asociat sau eventual a unui amator care să-mi cumpere brevetul.

Ștefan Schramco
constructor de fier
str. Călugăreni 22. — Constanța.

Scrisoarea unui învățător

Foaia Dvs. ilustrată „Realitatea”, a produs adâncă mulțumire în sufletele cititorilor, atât prin fotografiile admirabile cât și prin preceptele pentru viață și cunoștințele din lumea întreagă.

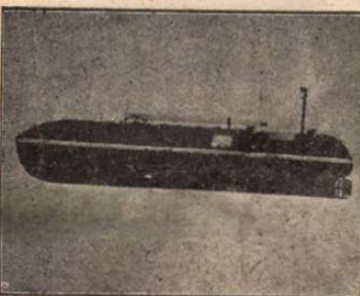
Vă rugăm să fie abonați următorii pe timp de 6 luni: 1. Constantin Bețșor, învățător com. Cuhnești, județul Bălți. 2. Vladimir Ivanov, seminarist, Seminarul Ediniți, județul Hotin. 3. George Ciobanu, com. Râș-

cani satul Copăceanca, jud. Bălți. 4. Elisabeta Nazarcu, învățătoare satul Chiurt, com. Șofrâncani, jud. Bălți. 5. Iulita Paraschivoi, învățat. satul Chiurt, com. Șofrâncani, j. Bălți. 6. Volusciuc Mihail, satul Chiurt, com. Șofrâncani, jud. Bălți. 7. Curteanu Alexandru, satul Chiurt, c. Șofrâncani, jud. Bălți. 8. Ioan Damian, învățător satul Stolniceni, com. Șofrâncani jud. Bălți. 9. Mihail Damian, director al școlii din Chiurt.

Vă mulțumesc

M. Damian

Invenția unui plutonier român

Fotografia de mai sus, ne-a fost trimisă de un d. plutonier în armata română și reprezintă schița unei șalupe pe care a inventat-o.

Inventatorul ne dă detalii că pe bordul șalupei, care poate funcționa cu și fără motor, se poate încărca 6-8 tone (adică 32 de pasageri, un pilot, combustibil și alimente pentru 8 zile). Șalupea poate continua drumul pe orice furtună. Orice înclinare și chiar răsturnare cu coverta în jos nu periclitează viața pasagerilor și nici nu produce vre-un accident. Toate manevrele se execută de un singur pilot.

Inventatorul vrea să-și pună invenția sa în valoare și e dispus să conducă lucrările de efectuare și punere ei în valoare.

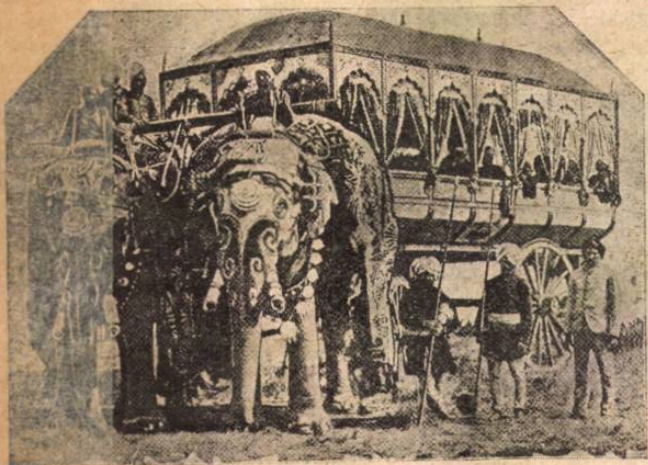
Modernismul European este disprețuit de India fastuoasă

DINTRE națiunile răsăritene indiene, mai mult decât alții, sunt hotărâți să reziste progreselor mașinismului și stăruiesc în metodele vechi. Este adevărat că a pătruns și în India, mai ales în orașele mari, lumina electrică, telefonul, automobilele, fonografele și chiar telefonul fără fir, dar acestea în măsura dorită de europeni, după nevoile lor. Indigenii din India și mai ales aristocrații, disprețuiesc aceste mijloace.

Ca pretutindeni și în India, există capitaliști, cari au avari atât de mari încât și-ar putea îngădui luxul celor mai frumoase automobile din lume, dar aceștia, când vor să călătorească, se servesc de mijloacele locomotiv atât de fastuoase, încât automobilul rămâne de tot în urmă. Este adevărat că un auto-

ciule. Dacă în Europa, în America și în multe părți ale lumii, cei bogați și cei săraci sunt îmbrăcați cam la fel, în India, la fiecare zece pași, întâlnești oameni îmbrăcați deosebit unul de altul. Mahomedanul de vază, umblă îmbrăcat în vestimentele sale largi, care ar putea înveli cinci oameni; funcționarii guvernului Bengalez poartă un vestmânt asemănător rochiei femeiești, numită dhoti; comercianții își încrețesc părul, după cum făceau evreii din antichitate; cerșetorii își ung trupul cu nămol. Pe unii îi vezi purtând cămăși numai până la mijloc, lăsând pantecele gol, alții își arată o parte sau alta a trupului, învelindu-se în chipuri diferite.

Alături de această impestrițare de vestimente, se ridică templele și

Trăsura Maharadjahului din Rowah Durbar

mobili merge mai tute ca un elefant, dar aristocratul indian își spune: „La ce se mă grăbesc?”

Maharajahul din Rowah Durbar are o trăsura minunată, mai mare decât un vagon de tren, sculptată și împodobită de cei mai iscusiți artiști, de o frumusețe neîntrecută și trasă de 2 elefanți mari, înamăși cu aur și argint și împodobiți cu perle și pietre nestimate. În zilele de sărbătoare, când Maharajahul iese la plimbare, trăsura sa este înconjurată de un număr mare de soldați și de servi, de oameni de casă, cari curăță străzile, pe care urmează să treacă puternicul stăpânitor.

Dintre trăsurile indiene, de bună seamă cele mai mari și cele mai frumoase sunt trăsurile „Jagan-nath”, acoperite cu palmieri. În zilele de sărbătoare aceste trăsuri sunt trase de o mie dintre credincioșii stăpânului, cari socot drept un privilegiu faptul de a li-se îngădui să se înhamă la aceste căruțe pe care le trag prin străzile principale, în adunațiile frenetice ale mulțimii.

Nici în ce privește îmbrăcăminte, indienii nu vor să cedeze. Ei stăruie în portul lor național, după cum stăruie în obiceiurile lor so-

mormintele splendide, ale acestui popor numeros. Nimic nu se poate asemui cu minunatul templu al lui Talj-Mahal, marele inspirat al indienilor. Ridicat lângă fortul Agra, pe malul râului Jumna, în acest templu se adună odinioară toată averea Indiei și a Persiei. Vrednic de menționat este și palatul lui Jahan Sah, clădit în Delhi și ai cărui pereți sunt numiți din marmură, albă, sau galbenă, adusă din minele sfinte ale Rajuputaniei. Acest palat are o boltă din aur și argint și zidurile sale sunt sculptate în înfloriri artistice.

Se înțelege că există oarecare disonanță între factura vehicului modern, automobilul și aceste temple și monumente admirabile. La fel există disonanță între fluierul sirenelor și rugăciunea pioasă a mahomedanilor.

Fără îndoială că și India, curând, ca toate celelalte țări de pe glob, va fi, în cele din urmă, „automatizată” sau „mașinizată”, dar aceasta nu se va putea face atâta vreme cât rajahii vor dispune de averile imense pe care le au azi, atâta vreme cât puternicii Indiei vor ține la tradițiile lor și vor prefera fastul lor barbar, confortului și vitezei moderne.

CA ACASĂ

Un negru, tânăr, a stărnit o enormă senzație, la Paris, zilele trecute, plimbându-se pe Bulevardul Montmartre, gol ca Adam. Dus la Poliție, negrul a declarat, prin tălmăci, că aparține, unui batalion de africani. În fața autorităților militare, întrebând de ce se plimbă gol pe stradă, negrul a scos dindărul urechii un bileț, prin care: „soldatul Gun-Tint este învoit pe o zi, având dreptul să umble în hainele sale civile.” Soldatul a urmat indicațiunile permisului.

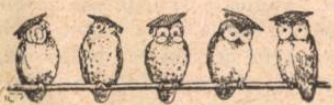

D-l Pungă, un alt îmbogățit de r..., a făcut de curând o călătorie de zece zile pe coastele Africii. Într-o ocazie, un grup de prieteni au venit să-l vadă și l-au rugat să le povestească ce minunății a văzut pe acolo și ce descoperiri a făcut. Foarte bucuros că poate să-și arate cunoștințele, Pungă începu:

— Dragii mei! Pe apă am mers numai cu vaporul, un vapor foarte mare. Africa e o țară atât de mare că n-o poți cuprinde cu ochii. Soarele și luna de acolo sunt tot așa de mari ca soarele și luna de la noi, numai că soarele acela din Africa arde așa de tare că toți oamenii se rumenesc și se fac negri ca măslinile. Din cauza asta mi-a fost teamă să mă mai dau jos depe vaporul care plutea ca o pană pe apa mării. Dar ceiace e mai extraordinar e că am suportat o căldură de 300 grade!

— Dar cum e posibil una ca asta, d-le Pungă? întrebă un prieten de-a mea ținându-se de răs.

— Foarte posibil dragă: în zece zile, câte 30 grade pe zi, nu fac tot mai 300 grade, în total?

NU SE POATE

— E o adevărată minune, Stai comod în fotoliu, fumezi pipa și ascultă prin radio știrile din lumea întreagă. Eu cred că, încetul cu încetul, ziarele o să fie înlocuite de radio.

— Asta-i imposibil!
— Dece?
— Cu radio nu se pot împacheta lucrurile.

INTREBARE POTRIVITĂ

„Călătoria mea prin Africa a fost bogată în aventuri. Odată, pe când poposiserăm în stepă, am auzit un sgomot neobișnuit. Am tras un glonte de pușcă, la întâmplare, în întuneric și când ne-am uitat mai aproape, un leu zăcea — mort.”

O voce din auditoriu: „De câtă vreme era oare mort acolo?”

RĂTIUNEA LUCRURILOR

— Atunci te minunezi așa tare, că trenul are totdeauna câteva ceasuri întârziere? Dar ce crezi dumniata, pentru ce s-au făcut săli de așteptare?

— Păi, parcă 'n luna trecută îți lipsia piciorul drept?

— Adevărat, conștient de dragă, dar trebuie să folosesc și celălalt ghia-

ORCHESTRA UNUI OM

UN OM SINGUR, CARE CÂNTĂ DEODATĂ DIN 22 DE INSTRUMENTE

ACEST lucru, e dela sine înțeles că se petrece în America, țara tuturor invențiilor originale. În această țară există și bani și libertate, și aceste sunt condițiunile pentru ca să se poată pune în aplicare gândurile cele mai năstrușnice.

Într-un congres ținut mai zilele trecute în Atlanta (Georgia); d. S. L. Norris din Dalton s'a produs cu o orchestră, pe care inventatorul o numește „orchestra unui singur om” și care este un aparat cu 22 de instrumente.

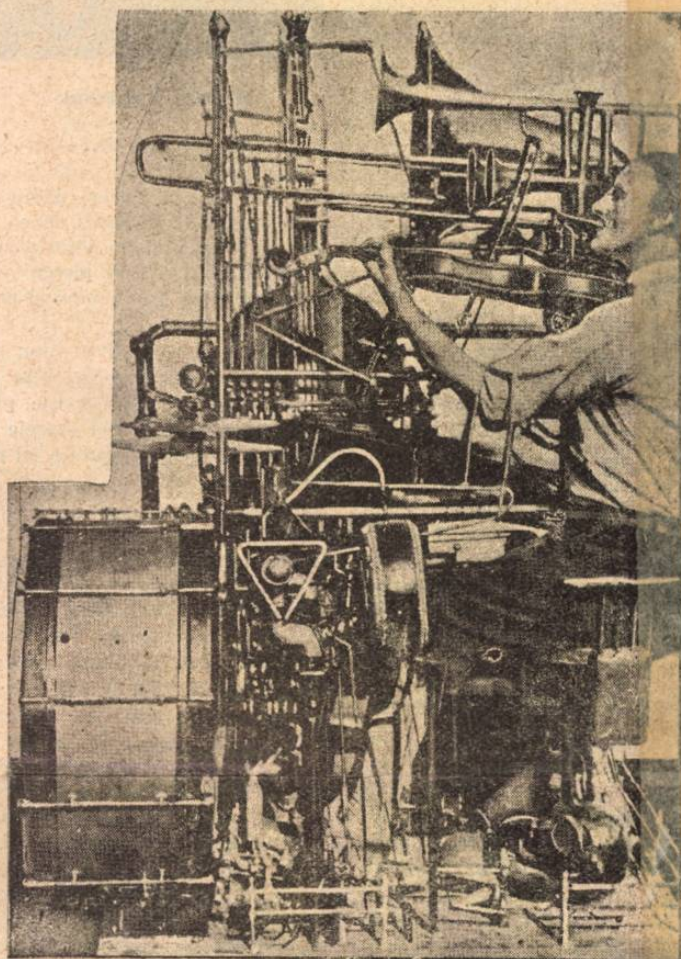
D. Norris a lucrat timp de 2 luni de zile la construcția acestei orchestre și opera sa a surprins pe toată lumea. Aparatul său a demonstrat că este cu puțință să se cânte deodată cu vioara, chitara, clarinetul și un instrument, care înlocuiește contrabasul.

tat până acum. Ea conține sute de părți, luate din mecanismele lozomotivelor și automobilelor.

Cel dintâi concert, dat de către inventator, care totodată este și muzician și mecanic, a avut un succes enorm. Spre a pune aparatul în funcțiune, muzicantul înnebunțează, în același timp, gura, mâinile, picioarele și genunchii. Mașina are un amplificator și o surdina, care să împiedece toate sunetele în afară de cel al instrumentului. Sunetele pe care le produce sunt perfect clare și muzicale.

Nu e probabil ca invențiunea d-lui Norris să ia un avânt prea mare, deoarece foarte puțini muzicanți vor fi în stare să învețe înăuntruarea acestei orchestre extraordinare.

Inventatorul se străduiește acum

De 7 ani d-l Norris e preocupat de ideea unei orchestre, care să nu necesite decât un singur om. Această orchestră, nu este instrumentul de jazzband obișnuit, ci într-adevăr întovășirea de instrumente, care alcătuiesc orchestrele cunoscute. Noua mașină perfecționată, întrece toate cele similare, câte s'au inven-

să găsiască mijlocul de a pune aparatul său în funcțiune prin electricitate așa încât să nu mai fie nevoie de ajutorul omului. Dacă va reuși, atunci noua orchestră va revoluționa lumea muzicală, căci va putea fi utilizată oricând și de oricine, în primul rând la teatre și la cinematografe.

PIEI SATANO!

„Pentru ce-l arunci iarăși în apă?”
„E unicul peste din lac... și vren să-l prind și mâine...”

Teatru-Muzică-Artă

Teatrul Național din Cluj

Măine seară Teatrul Național și Opera Română din Cluj, își deschid larg porțile începând desfășurarea unei noi activități teatrale, sub imboldul unui vechiu și energic om de teatru, d. Victor Eftimiu.

Fără îndoială că această stagiune nouă, înseamnă pentru Clujenii lipsiți de senzații, un mare eveniment și toți iubitorii de artă românească, așteaptă cu înfiorare deschiderea.

Ca unui ce cunoaștem puterea de voință a d-lui Eftimiu, cât și marile sale merite artistice, suntem siguri că în curând vorbele spuse la Timișoara „N'am venit să fac politică, ci operă culturală”, vor fi traduse în fapt, spre satisfacția spectatorilor dornici de artă adevărată și în profida neîncredătorilor.

De cum a venit d. Eftimiu, ce și-a asumat greaua sarcină de a schimba din temelii rosturile culbărite pe aci, a luat o sumă de măsuri, cari în istoria teatrului românesc de după război, vor fi înscrise cu laudă, și vor trebui să-i preamărească numele.

Dacă înprospătarea trupei cu o sumă de elemente noi, constituia o necesitate pentru executarea noului program, dacă aducerea unor directori de scenă consumați, însemna acoperirea unui gol adânc simțit de actor și spectatori, dacă îmbunătățirea soartei materiale a artiștilor, alcătuită un act de umanitate și dreptate, în schimb reglementarea trupelor minoritare și desrobirea teatrelor din principalele orașe ale Ardealului, însemnează un mare pas, făcut spre mai binele neamului românesc!

Minoritarii, au pornit o vijelioasă campanie de presă împotriva d-lui Eftimiu, dar aceste atacuri cu cât sunt mai îndrăgite, cu atât mai mult dovedesc că măsurile directorului general dela Cluj, sânt în folosul românismului.

Nu ne miră pornirea minoritarilor, pe noi, care-i cunoaștem. La ei plângerile au devenit obișnuință. Îi rugăm însă să-și amintească numai că sub regimul lor, românii de aici, n'aveau nici o trupă de teatru, iar ei aveau atâtea, că orice manifestare a sufletului românesc era strivită cu cruzime, în vreme ce lor le sunt toate îngăduite.

Oare nici azi, când printr'un act de neîngăduință dreptate istorică ni s'a redat ceea ce era al nostru, să nu avem dreptul de a ne desfășura necesitățile vitale ale neamului românesc?! Oare și azi se mai cred în drept să ne oprească?!

D-lor minoritari le recomandăm să privească obiectiv trecutul și suntem siguri, că atunci vor ști să prețuiască cinstit prezentul!

În locul defăimărilor și vâetelor nejustificate, ar fi mai nimerit să întindă o mână prietenească și loială d-lui Eftimiu, care le-a oferit atât de bine voitor cel mai larg și neprecupețit sprijin, și să pornească la drum cu gândul unei munci așezate și rodnice, spre binele și înălțarea conlocuitorilor noștri, pe care noi, o mărturisim cinstit, îi dorim cât mai superiorizați, fiindcă suntem siguri că atunci vor ști să ne înțeleagă mărinimia. Dp.

Teatru la Craiova

Arzând vechea clădire a Teatrului Național din capitala Banilor, Direcțiunea a angajat imediat sala cinematografului Modern, amenajând-o pentru spectacolele de dramă și comedie, ale acestei stagiuni. Deschiderea se va face la 1 Noembrie a. c. cu „Trandafirii Roșii” poemul d-lui Zaharia Bărsan, piesa care de altfel și în anul 1919, sub direcțiunea regretatului Director Olteanu, a mai fost jucată la Craiova. Azi poemului d-lui Bărsan, i se face o montare nouă, cum și o nouă distribuție.

Repetițiile se fac în cele două săli ale Prefecturii județului, unde se află de altfel și birourile Teatrului ars, săli puse la dispoziție de binevoitorul prefect Craioveanu.

Sub direcția de scenă a d-lor Demetrescu Dan și E. Bobescu se mai repetă pentru stagiunea ce vine: „Amorul Veghează” de Flers și Cailavet, „Burghezul gentilom” de Molière, „Profesorul Starițin” de Andreev, „Crimă și pedeapsă” după romanul lui Dostoievski, ce poartă același nume, „Arlezianna” de Al. Daudet, „Ministrul” de Gh. Brăescu, etc.

Primăria orașului Craiova, a și desemnat locul, unde se va înălța curând noul templu al Thaliei și Melpomenei.

Clădirea se crede că va costa 80 milioane lei și se va bucura de toate inovațiile tehnice, aduse marilor scene din apus. Așa că peste puțin timp, Craiova, careia i-a ars cel mai vechiu teatru dela noi, va poseda cel mai modern local teatral din România. D. St. Bojoiu, actualul director, depune mari stăruinți, ca această operă să se înfăptuiască. Îi dorim să-și realizeze cât mai grabnic gândul.

Naționalul din Craiova, pe unde au trecut făcând ucenicie, aproape toți marii artiști ce i-a avut neamul nostru, trebuie să existe, spre fala Oltenilor, ce știu să-i înțeleagă menirea.

Teatrul la Iași

Teatrul Național ieșean și-a deschis porțile în seara de 28 Septembrie a. c. cu piesa „Ovidiu” de V. Alecsandri. Timpul scurt dela deschidere, până la apariția noastră nu ne permite să împărtășim cetitorilor păreri asupra interpretării și montării, piesii istorice a bărdului din Mircești. O vom face în numărul viitor.

Repertoriul anului acesta, după câte ne spune d. B. Penescu, directorul teatrului, pe lângă o sumă de traduceri din marii autori dramatice străini, traduceri selecționate cu grijă, va înseria și cât mai multe piese originale. Se vor juca „Voluptatea onoarei” de Pirandello, autorul italian, azi „en vogue” în toată lumea, „Vesnicul tânăr” de Enghel „Hedda Gabler” de Ibsen, „Seara cea grozavă” de Leopold „Kampf”, „Răzvrătită” și „Prostul” de Ludvig Fulda, „Noaptea regilor” de Shakespeare, „Medicul în dilemă”, comedia lui Bernard Shaw, jucată în trecut și la Naționalele din București și Cluj, „Legea iertării” de Leandru, etc.

Iar dintre celea originale, menționăm deocamdată: „Migrena asiatică” de colonelul Manolachi, „Smintitul” comedie într'un act de Leon Lefter, „Comedia morții” de Adrian Pascu, „Jucăria Dracului” satiră politică în 3 acte de Sandru Teleajen și „Andreea” de d-na Paula Petrea.

În ultimul timp, Ministerul Artelor, printr'un ordin, a interzis prezentarea piesei „Seara cea gro-

zavă” de Leopold Kampf. Cunoscuta lucrare revoluționară a autorului polonez, a mai fost interzisă de altfel în țara noastră și în trecut, când compania Davila intenționa s'o joace. Prin plecarea unor artiști ieșeni la alte teatre, Naționalul din capitala Moldovei, s'a văzut nevoit să înscrie în repertoriul actual stagiunii, în majoritate numai comedii, într'un ansamblu rămas, este alcătuit aproape în întregime din actori comici.

Teatrul la Cernăuți

Intemeietorul teatrului Național Bucovinean, a revenit la direcția acestei instituții.

De data aceasta d-sa găsește Teatrul intrat pe făgașul drumului bun, în urma organizării solide ce i-a dat-o predacesorul, d. Dragoș Protopopescu. D-lui Berariu nu-i revine decât sarcina, să ducă spre culmele desăvârșirii, instituția, ale cărei temelii d-sa le-a pus înfruntând atâtea piedeci, și care fostul director a consolidat-o cu atâtea merituosă răvnă. D. Berariu, care își iubește teatrul ca pe un copil al său, ne anunță pentru stagiunea aceasta pe lângă îmbunătățirile ce le-a adus și un repertoriu, menit să satisfacă toate exigențele.

Stagiunea se deschide Sâmbătă, 22 Octombrie a. c. (din cauza reparațiilor ce se fac scenii) cu piesa istorică „Viforul” de Barbu Delavrancea, cu d. Critica, în rolul lui Ștefăniță Vodă. D. Critica, un valoros artist fost la Naționalul din București, a fost angajat anul acesta ca actor și director de scenă la Naționalul Cernăuțean.

În repertoriu sunt înscrise: „Răzvan și Vidra” pentru comemorarea lui B. P. Hășdău și „Frumoasa aventură” pentru comemorarea lui Robert de Flers, marele prieten al românilor.

Apoi „Desrădăcinații” de St. Balolomir (un nou actor dramatic român), „Irena” comedie în 3 acte de Adelina Pascu, „Avarul” de Molière, „Pimpalion” și „Leul ghimpat” de Bernard Shaw.

„R. U. R.” de Carol Czapke, o piesă ciudată, ce va stârni senzație, Unchiul Voina de Cehov, „Prometeu” de V. Eftimiu, „Serisoarea pierdută” de Carogiale, „Aripi frânte” de A. de Hertz, „Păcatul”, de d-na Perescu, „Amedeu Stănjenel” de Rodan și Vlădoreanu, „Strigoii” de Ibsen, „Clopotelul scufundat” de Gherhardt Hauptmann, „Poveste de iarnă” de Shakespeare, „Senzație” de Galsworthy, „Iubitul” de Jacques Devald, „Fiecare cum vede” de Pirandello, etc.

Autorul dramatic englez B. Shaw care se bucură de atâtea faimă mondială, observăm că a început să câștige treptat și scenele românești. După Candida medicul în dilemă, soldatul de ciocolată, azi vedem înscriindu-se în repertoriul teatrelor noastre mereu alte lucrări datorite marelui satiric. E un sem bun. De notă că publicul începe să guste și teatrul sănătos, iar lucrările ușoare, destinate teatrelor de bulevard, rămân să fie jucate numai pentru un anumit public, frivol și superficial.

Teatrul la Chișinău

În acest teatru, ca anul trecut la Cluj, bate un vânt ce tinde să-l surpe. O parte din actori a plecat, altă parte a demisionat, iar cei rămași se îndeletnicesc mai mult cu intrigile de culise, decât cu repetițiile.

Directorul, care e destul de cu-

Să facem cunoștință...

Ivan Petrovitch

Locotenent în film — Locotenent în realitate

CUMPATAT în privire, grațios în mișcare, dotat cu un talent excepțional și stăpân pe ceea ce face, Ivan Petrovitch și-a transformat debutul în succes, 24 de ore după premiera filmului Koenigsmark.

Cine nu-și amintește pictorul Bernier din „Femme Nue” sau locotenentul Domèvre din „Castelana Libanului”?

Ivan Petrovitch, simaticul partener al Allice Terry din Jardin d'Allah, s'a născut la Novi-Sad în

țeară rolul principal din Un Cuiun. Partenera sa, în nume sortit a deveni celebru, era Arlette Marchol.

Mai târziu, sub conducerea lui Germaine Dulac crează în Ame d'Artiste un poet englez.

Americanii, interesați de aproape în tot ce privește evoluția europeanilor, făcură pe Petrovitch — prin intermediul lui Rexa Ingram — să semneze un contract pe cinci ani cu Metro-Goldwyn-Mayer. S'ar putea crede că Rex Ingram turnând numai un singur film pe an l-am vedea pe Petrovitch foarte rar pe ecran. Însă, spre fericire, Marco de Gastyne ne prezintă în capul interpretelor din Castelana Libanului pe Ivan Petrovitch care face din locotenentul Domèvre o creațiune perfectă.

Turnează apoi Magicien sub regia lui Ingram cu Alice Terry și tînutul Gemier. Fără a face pauză începe La Femme Nue unde interpretează rolul pictorului Bernier.

Pentru a face din Bernier ceea ce trebuia să fie, Petrovitch închirie o mansardă în parcul Luxemburg de unde putea admira frumusețile naturii, fiind în afară de toate un pictor de talent. Ba mai mult, răia doar cu câțiva franci pe zi pentru a-și însuși mediul corespunzător. Performanța succesului din acest film îl făcu să rămână pe lângă Leonce Penet sub a cărui regie interpretează din nou rolul unui locotenent în Morgane. După terminarea lui Petrovitch își continuă drumul succeselor prin încredințarea rolului principal din Jardin d'Allah având ca parteneră pe Alice Teny, iarăși, sub conducerea lui Ingram.

Sportoman, desăvârșit, Petrovitch se ocupă cu automobilism, natație, nepărăsindu-și nici șeaua sau partener în obișnuita-i cursă zilnică prin aleile pădurilor ce înconjură Parisul.

Suntem fericiti să împărtășim intenția sa de a nu părăsi continentul pentru „Lumea Nouă”. Îl vom aplauda continuu în roluri frumoase pe cari scribi ai artei se vor grăbi să-i pregătească.

Alexe Rosen.

Serbia. Debutază, părăsind băncile școlii de arhitectură din Budapesta, cu mare succes la Opera. În timpul războiului, locotenent în garda regală este detașat, în urma unei grave leziuni, la statul major al bătrânului rege Petru al Serbiei. Nereținut de nimic abragător, Petrovitch părăsește uniforma pentru Austria în a cărei capitală, printr'o întâmplare fericită, face cunoștință cu Maurice Vertés, meteur, eu-scene la Sacha. Petrovitch acceptă să apară în film.

Mai târziu, turnând sub direcțiunea lui Joë May, întreține relații amicale în soții Leonce Penet.

Bănuind ce s'ar putea sioate din acest artist, îi propisera rolul locotenentului Hagnen în Koenigsmark. Petrovitch semnă angajamentul.

În urma inepuizabilului succes al acestui film, Guarino îi încredin-

Între Camarazi

În citadela cinematografului cea mai bună cordialitate domnește între artiștii cari și-au câștigat fa-voarea publicului. Deaceia când

la dreapta, în clișeu de mai jos, pe Marie Prevost, Lilyan Fashman, Seena Owen, Priscila Dean și Mar-guerite de la Motte, care și-a în-

Marie Prevost a apărut pentru prima oară în noile studouri Metro-politane, ceilalți „stari” cari au mai lucrat acolo, i-au oferit după îm-prejurări un ceai. Vedeti dela stânga

trierup lucrul pentru a veni să-și salute compatrioata. Între Seena Owen și Priscila Dean, John Bo-vers interpretează cu humor și na-turalitate rolul de basman.

aoscut ca om de teatru, să străduie zadarnic să mențină această instituție, atât de necesară în capitala înstrăinatei Basarabii, și aceasta din motive destul de puternice: în lipsă banii și siguranța că el va rămâne director.

Pe de altă parte clădirea teatrului suferă de multe neajunsuri, cari de asemeni împiedică în bună măsură, dezvoltarea activității națio-

nălului din Chișinău.

Nu știm cine poartă vina decăderii Teatrului de acolo, nici nu vrem ș'o știm, însă cerem d-lui Ministru al Artelor, al cărui mare solitudine față de arta română, o cunoaștem, să ia măsurile de cuvi-ință, cât mai grabnic, ca vinovații să fie îndepărtați, iar instituția să fie consolidată din toate punctele de vedere.

Săptămâna sportivă

Dr. Erős

CONCURSUL pentru campionatul de atletică al României, a avut loc, la București, pe terenul ONEF și rezultatele obținute reprezintă oglinda fidelă a forței noastre atletice. În cele două numere de sprint, s'a dovedit că nu avem decât un singur alergător, pe Peter, care, sub influența managerilor din Timișoara, a reușit să se prezinte în cea mai bună formă, din toată cariera sa, în acest sezon. Pe celelalte distanțe, alergătorii noștri,

aceste mijloace TAC va reuși să-și ajungă ținta, deoarece — după cum o dovedesc rezultatele — chiar rezervele Chinezei au putut învinge ușor pe rivalul care, în sezonul de toamnă, se prezentase într-o formă destul de bună.

În cearta dintre FSSR și ONEF, (federala societăților sportive române și oficiul național de educație fizică) ONEF a făcut cele dintâi declarațiuni oficiale, și din acestea

ritelor ramuri sportive, revizuirea regulamentelor așa fel încât să se înlocuiască sistemul de numire, prin sistemul alegerii, cu un cuvânt, o conducere cu orizonturi mai largi și de o concepție mai potrivită, cu cerințele vremii noastre. Se apropie olimpiadele, acum trebuie deci hotărât repede, dacă România va participa sau nu la acestea, acum trebuie adunate fondurile materiale pentru acest scop. Dar deasupra preocupărilor de Olimpiade,

Echipa Chineze, campioana României, a făcut match-ul (2:2) cu echipa din București Juventus

Publicul la match-ul Chineze (Kinizsi) Juventus

au produs rezultate cât se poate de slabe. În ceea ce privește săriturile și aruncările putem fi mulțumiți cu rezultatele în salturile în înălțime și aruncarea greutății, dar celelalte numere ale acestei ramuri atletice au dat rezultate în general mediocre sau slabe. Răul cel mai mare provine de acolo că, mai ales în Ardeal, nu avem rezerve și toate concursurile se produc între câțiva atleți distinși. Trebuie să constatăm însă că, în Banat, și în Vechiul Regat, în deosebi în București, începe să se facă o educație sportivă a maselor. Chiar și faptul că numărul cel mai mare de puncte a fost câștigat de stadionul din București, participând în fiecare ramură sportivă un număr mare de atleți, dovedește că atletica, în capitală, se găsește în mâini bune și progresa pe calea cea adevărată. Nu se poate afirma același lucru și despre restul țării. Clujul bunăoară, de unde mâine, poimaine, nu va mai participa nici un atlet, la întrecerile de campionat, acum 3 sau 4 ani, prin cluburile KAC și Universitatea, deținea nouăzeci la sută din campionate. Capitala Ardealului a ajuns astăzi în halul în care, după ce s'a terminat luptele de campionat la București, să organizeze, pe luna Octombrie, campionate regionale! Este ridicol.

O mare parte din campionatele naționale au fost câștigate de regionala Brașov. Cu recunoștință trebuie să primim la admirabila gardă a Cluburilor Colțea și Olimpia și la conducătorii acestora cari au știut să facă astfel, încât atletica Brașovului să fie cea dintâi, în România. Și pe când, nu putem privi cu plăcere și cu simpatie, înrolarea fotbalistilor, în Clubul Colțea, fiindcă aceasta nu ajută cu nimic la propășirea sportului de fotbal, în același timp, concentrarea atleților soldați, într-o formațiune atât de potrivită cum e Colțea, sub conducerea d-lui Zorilă Pop, este într-adevăr un noroc, pentru atletismul român.

Dintre evenimentele sportive din săptămâna trecută, derbiul dintre Chineze și T. A. C., la Timișoara, a stârnit cu mult mai puțină valvă, decât în alți ani. Cauza poate fi că, în aceeași Duminecă, au fost foarte multe evenimente sportive importante, atât în țară cât și în străinătate. Se poate însă că publicul se va fi plictisit de o rivalitate, care se exercită mai asiduu, în presă, decât pe teren. Trebuie să constatăm că, în această ceartă prin presă, zărele favorabile lui TAC sunt acelea care încearcă, cu mijloace antipatice, să întunece gloria Chinezei. Nu prea credem că prin

reiese că între cele două organizații nici nu există neînțelegere. Colonelul Rădulescu, conducătorul distins al Institutului de Educație fizică a declarat că n'a dat nimănui autorizația să înceapă, în numele oficiului național, o acțiune împotriva federației societăților sportive. Și că nici d. Căpitan Slătinescu și nici alt cineva nu este autorizat să vorbească, sau să porniască vre-o acțiune, în numele oficiului. ONEF are un program bine stabilit, prin lege, și de la acesta nu se poate abate. Activitatea sa este paralelă cu aceea a FSSR-ului și acțiunile lor trebuie să se completeze așa încât ar fi de dorit, în interesul sportului o colaborare amicală. Publicul, care nu privește cu ochi buni certuri între cele două organizații, așteaptă și din partea federației societăților sportive o manifestare oarecare. Nu atât o declarație platonică, cât o activitate energetică, unitară, conducătoare la scop. Acor-darea unei autonomii depline dife-

și deasupra celorlalte nevoi trecătoare, este de trebuință ca FSSR să adopte o altă politică, cât mai grabnic, pentru dezvoltarea vieții sportive, în România. Altminteri, chiar fără declarațiuni și fără atacuri, foarte curând, sămânța de descompunere și tendințele de autonomie, ale ramurilor sportive vor ajunge la maturitate.

După părerea noastră, în fruntea federației soc. sportive rom. trebuie să vină o astfel de persoană, încât poziția socială și demnitatea acestuia, să dea un nimb de respect și autoritate organizației. Noi — de aci din departare — socotim că cea mai mare greșală este că, prim-secretarul federației este în același timp și președinte, și această situație provoacă multe dezavantajii și tulburări. Aceasta nu se poate remedia decât prin alegerea unui președinte, am putea spune a unui „regent” corespunzător. În acest caz totul s'ar schimba în bine și organizația și-ar putea asigura sprijinul statului, pentru sport.

Gene Tunney rămâne campion mondial de box

Chicago 23 Septembrie.

MATCHUL de box, pentru campionatul lumii, la greutate mare, care a avut loc ieri, pe Soldiers Field, între Gene Tunney, deținătorul titlului de campion și vechiul campion Jack Dempsey, a fost câștigat prin avantaj la puncte de campionul de până acum, Tunney, după zece runduri grele.

Asupra amănuntelor acestui match, ni se comunică următoarele: Puțin timp după ora 7 seara intrarea la Soldiers Field a fost lăsată liberă. Multimea de oameni se îndesa pe cele 11 strade care converg într-acolo și reflectoare uriașe luminau arena. Numărul vizitatorilor a fost evaluat la peste 150 de mii. S'au remarcat și foarte mulți reprezentanți ai boxului, din lumea întreagă, printre aceștia Jimm Jeffries, Jack Sharkey și Paolino.

La ora 9 (ora 5 dimineața după timpul nostru) Tunney și Dempsey intrară pe ring, salutați cu înșuflețire, de către public. După formalitățile obișnuite, la ora 9 și 6 minute, în mijlocul unei încordări generale, răsună prima lovitură de clopot.

CUM A DECURS MATCHUL

Primul rund. Rivalii dela început dau luptei lor un caracter vioi. De câteva ori Dempsey ajunge la luptă corp la corp.

Al doilea și al treilea rund. Dempsey începe un atac puternic

și alungă pe Tunney în jurul ringului. Tunney răspunde însă imediat, cu mai multe lovituri grele, drepte, care svârl pe Dempsey în țărână.

Al patrulea rund. Tunney de mai multe ori da lovituri grele în față, și gonește pe Dempsey în colțul său. Clinich. După separare, Dempsey primește din nou lovituri grele. Ambii luptă încă 3 secunde, după terminarea rundului, cu schimbări de lovituri puternice.

Al cincilea și al șaselea rund. Ambii luptători se silesc să dea lupta decisivă. Ochiul lui Dempsey este lovit și sângerează.

Al șaptelea rund. Dempsey svârle pe Tunney, cu o lovitură grea, dreaptă, la pământ. Tunney se ridică la 9. Răspunde evaziv și e salvat de clopot, care pune capăt rundului.

Rundul al optălea până la al zecelea. Tunney și-a revenit și izbuteste să loviască greu pe Dempsey și să-i răpiască siguranța riposte, prin două isbituri în față peste ochi. Dempsey e nevoit să cadă, pe un timp scurt, la pământ. Către sfârșitul ultimului rund Dempsey era foarte deprimat. Ambii ochi îi sângerează puternic.

Consecință: Tunney este învingător la puncte.

MULTIMEA

Chicago a oferit, în ziua luptei, dintre Dempsey și Tunney, un spec-

ARNE BORG.

ARNE Borg, înnotătorul suedez, este cel mai mare atlet de înnot și învingător pe toate distanțele. La meetingul din Bologna, unde s'a disputat campionatul Europei, dânsul a învins în toate încercările de înnot liber: pe distanța de 1500 metri, pe distanța de 400 de metri, de 100 metri și de 800 metri. Distanța de 200 metri a făcut-o în **2 minute 14 secunde și 2 cincimi** și aceasta, în caz de omologare, bate recordul mondial, pe această distanță, deținut actualmen-

tul, în viitoarele jocuri Olimpice, când va lupta cu Charlton și Takashi, ceilalți doi înnotători cu renume mondial.

Pe distanța de 100 de metri, acum la Bologna, Arne Borg și-a luat revanșa asupra ungurului Barany, care îl învinsese, în anul trecut, la Budapesta.

Arne Borg nu prezintă, în aspectul sau exterior, caracteristicile de voință și de putere pe care le posedă totuși în cel mai înalt grad. Un flăcău înalt, cu o figură caracteristică de mongol, imediat ce este în apă se transformă cu totul. Încrăzător în el singur și luptător pătimaș, își udă fața cu puțină apă, pe care o ia singur în mână, face câteva mișcări de mlădiere și apoi, la semnalul starterului, se destinde ca un arc, cu toată puterea mușchi-

Arne Borg înnotând, în concursul pentru campionat pe 1500 metri

lor săi și nu-și încetează efortul decât după ce a ajuns la capăt.

Foarte inteligent, învățând repede toate limbile, comunicativ și mai totdeauna simpatice, Arne Borg, pe lângă aceste calități, mai are și pe aceea a unui diplomat sportiv priceput.

Progresele lui Arne Borg nu se arată numai în națiunea pură, dar și în Water-Polo, unde pare că va deveni curând un adversar, dintre cei mai de temut.

Arne Borg, căruia i-se pot reproșa anumite licențe, față de amatorismul integral astfel după cum e conceput de către comitetul internațional olimpic, nu e mai puțin unul dintre cei mai mari campioni ai națiunii moderne.

Inotătorul suedez Arne Borg, care a luat campionatul Europei, pe distanța de 1500 de metri, la Bologna, înbunătățind recordul mondial la 19 minute și 7 secunde

te de Johnny Weismuller cu 2 minute 15 secunde și 3 cincimi. Arne Borg va fi desigur favori-

tacol identic cu al expozițiilor mondiale. Numărul trenurilor speciale și al vapoarelor, al avioanelor și al automobilelor, care au sosit din toate părțile Americii, este extraordinar. Peste 100 de mii de străini au venit în această zi la Chicago.

gheșuie la intrare: se spune că s'au pus în circulația bilete de intrare false și posesorii legali ai biletelor adevărate, se grăbesc să ocupe locurile lor, în arena din Soldiers Field. Se discută cu aprindere, până în ultimile clipe, șansele unuia sau

Gene Tunney, campionul mondial de box, vizitează un cămin de copii din New-York.

Hotelurile sunt pline toate, și particularii au trebuit și dânsii să vie într'ajutor, spre a adăposti mulțimea. Cu multe ceasuri, înaintea matchului gigantic, publicul se în-

celuilalt dintre luptători, căci printre cei 183 de mii de spectatori, nu este nici unul care să nu fi pariat, o sumă oricât de mică, pe Jack sau (Citiți urmăre pe pagina 11)

Buletin Săptămânal

Săptămâna care a trecut a fost bogată în evenimente, pentru țara noastră.

Pe sub masă, partidul generalului Averescu a trebuit să părăsească puterea și să lase altora grija treburilor statului.

Majestatea Sa Regele, încă de la începutul acestei luni, a plecat la Scroviștea spre a rămâne liniștit și a-și vedea de sănătate.

Aci la Scroviștea, departe de sgomotul Bucureștilor, M. S. Regele nostru a văzut că poporul e nemulțumit de guvernul Averescu; că dările sunt prea mari; că nu e dreptate în țară; că prea se îmbogățesc — așa dintr'odată — unii din visteria țării, că nu mai există libertate; că direcătorii s'au îmbătat de putere și socot că țara e moșia lor; că ziazele care îndrănesc să scrie cea mai domoală critică împotriva guvernului, erau imediat confiscate; că până și prefectii se socoteau îndreptățiți să înăbușe, cu pumnul, suspinul greu al celor năpăstuiți.

(Astfel prefectul de Alba, fără nici o bază legală, a confiscat revista noastră și a scos afară din județ doi români, cari aveau actele în bună ordine și veniseră cu foaia la Aiud).

Și văzând toate acestea, M. S. Regele a trimis vorbă d-lui Averescu, președintele consiliului, că dorința Sa este ca la cârma statului să vină un guvern național, un guvern, adică, din care să facă parte toți bărbații mai de seamă ai Țării.

D. General Averescu, în loc să împlinescă numaidecât voia Majestății Sale, a ținut ascunsă încredințarea ce-i dăduse M. S. Regele, iar d. Octavian Goga, a dat poruncă precum că nici un ziar nu are dreptul să scrie nimic despre chestiunea guvernului național.

Nu numai toți conducătorii de partide, au fost jigniți dar și Regele a fost mahnit de felul cum a procedat d. General Averescu. Deabia după șase zile, când președintele consiliului trebuia să dea socoteală, Majestății Sale, dacă a putut sau nu să constituie un guvern național, d. General Averescu a chemat la o consfătuire pe ceilalți șefi de partide.

Nici d. Maniu, nici d. Brătianu și nici d. Lupu, n'au răspuns, spre a arăta că nu aprobă pe d. Averescu.

Șeful guvernului s'a prezentat atunci Suveranului și i-a spus că nu poate forma un guvern național, dar că se simte tare să guverneze și mai departe.

A doua zi Majestatea Sa Regele a cerut demisia d-lui Averescu și a însărcinat pe d. Barbu Știrbey cu alcătuirea noului guvern.

D. Barbu Știrbey și-a alcătuیت cabinetul cu oameni din toate partidele mai mari: Șeful guvernului și-a păstrat ministerul de interne și ocupă deocamdată și locul ministrului de externe; ministru de finanțe e d. Mihai Popovici; ministru agriculturii și domeniilor e d. C. Argetoianu; ministru sănătății e d. I. Inculeț, ministrul lucrărilor publice d. Pan Halippa; ministru al justiției d. Stelian Popescu; ministru al Culelor și artelor d. Al. Lapedatu; ministru de război d. General Paul Anghelescu; mini-

stru al comunicațiilor d. C. D. Dimitriu; ministru al instrucției d. dr. N. Lupu; ministru al industriei și comerțului L. Mrazec; ministru al muncii d. Gr. Iunian; subsecretar de stat la ministerul de interne d. N. R. Căpităneanu; subsecretar de stat la ministerul agriculturii d. G. Cipăianu; subsecretar de stat la C. F. R. d. Alex. Periețeanu; subsecretar de stat la ministerul de finanțe d. Sever Dan.

Guvernul acesta a disolvat imediat parlamentul vechiu și a hotărât să facă alegeri nouă la 7 Iulie.

Printr'un manifest către țară, guvernul promite să reintroducă ordinea și legalitatea și cere tuturor oamenilor cu dragoste de țară să păstreze liniștea și buna înțelegere.

Guvernul e hotărât să facă alegeri cu adevărat libere, să pună capăt abuzurilor. A hotărât să desființeze cenzura și sistemul confiscărilor de ziare.

Toate aceste măsuri au făcut ca publicul să primească cu simpatie noul guvern.

Încă o măsură a fost nevoită să ia d. Barbu Știrbey și d. M. Popovici, imediat după ce au luat cârma statului, să oprească jaful în averea publică.

Se pare că oamenii fostului regim, simțind aproape sfârșitul guvernării, au cheltuit, în ultimele zile, peste un miliard lei din visteria statului, acordând tuturor partizanilor tot soiul de subvenții și despăgubiri.

S'a dispus oprirea ordonanțelor fostului guvern și revizuirea tuturor despăgubirilor și subvențiilor, acordate prea larg.

Alegerile dela 7 Iulie vor fi cele dintâi alegeri cu adevărat libere.

Acest fapt determină toate partidele să sprijine actualul guvern. În afară de liberali, național-tărăniști și țărăniști, cari colaborează cu d. Barbu Știrbey e probabil că și d. Goga se va alătura de noul guvern.

La 7 Iulie, se va putea vedea care e curentul cel mai popular: dacă poporul dorește guvernarea democraților sau a reacționarilor.

Evenimentele politice au pre-ocupat atâta publicul, încât un fapt, care altădată ar fi avut mare răsunet, a trecut aproape neobservat: Terente, banditul de prin bălțile Dunărei, care devenise aproape legendar, prin îndrăzneala, cruzimea și dibăcia de-a scăpa de orice urmărire, a fost prins și ucis pe când încerca să scape.

Trebuie să privim sfârșitul banditului ca un fel de proorocire că sub actualul guvern vor înceta tâlhăriile și furturile.

O mare nenorocire. s'a întâmplat în noaptea de 7 Iunie, la Moreni. O sondă a societății Steaua Română, care isbucnise de curând și producea o sută de vagoane pe zi, a luat foc.

Scanteile au aprins alte patru sonde din apropiere: două ale societății „Petrolul Românesc”; una a societății „Creditul Mi-

nier” și încă una a „Stelei Române”. 16 lucrători au pierit în flăcări.

Pagubele sunt foarte mari.

În străinătate se pare că aviația e pe cale de a-și spune ultimul cuvânt. După ce în săptămânile trecute căpitanul american Lindbergh a trecut Oceanul, și a sburat dela New-York la Paris, fără oprire în 33 de ore, alți doi aviatori, tot din America Chamberlain și Levhin, au venit împreună într'un avion și plecând din New-York, au aterisat, după 44 de ore de zbor fără oprire și după ce au parcurs mai mult de 6000 km, la Kottbus, în Germania, aproape de Berlin.

Aviatorii au de gând să se înnapoieze la New-York tot pe calea aerului.

Mai puțin de două zile din mijlocul Europei!

Pământul a devenit mic pentru omul care se tot înalță.

Cum vrea să moară D'Anunzio

(Urmare de pe pag. 5).

stein, dacă poetul le va putea determina să asiste, la ultimul său act pe pământ. Publicul acesta de sigur va fi foarte agitat, așteptând lovitură de tun, care să curme viața unui om, admirat și iubit. Pe puntea unui lăcăt, depărtat de mal, la o distanță potrivită, în fața țevi reci și nepăsătoare, poetul într-o atitudine de tragedian clasic, își va lua rămas bun, dela cei care au venit să-l asiste, la actul de supremă jertfă, pe altarul vanității omenesti.

Și deodată, din țeava tunului, svăcnește o flăcără scurtă, o gherătură de o clipă, și cu un sgomot asurzitor, ghiuleaua vine să prefacă în mii de bucăți pe poet. În clipa următoare lumea mută de spaimă și neputințioasă, va mai zări un nor alb de fum, apa spumegând și sărind în sus, în locul unde a fost explozia, pentru că totul să redevină curând liniștit cum a fost.

PE DRUM

În revista Analles din Paris a apărut următoarele note... ale unei vaci.

„Automobilele sunt niște dobitoace mari, cu ochi bulbucați, care se aprind în timpul nopții. Când două dobitoace de acestea se întâlnesc, sau trec unul pe lângă celălalt parcă nici nu s'ar cunoaște, sau se turtesc. Nu există altă posibilitate.

„Poți să-i lași oricât într'o livadă animalele acestea nu pasc. Dealtminteri nici nu știu să se hrănească singure: omul le dă și să bea și să mănânce.

„Nici nu fug așa de tare cum se crede: o prietenă a mea a fost urmărită pe un drum îngust, timp îndelungat. Dobotocul cel mare pufăia și striga, dar mergea mai încet decât prietena mea, care a putut să intre liniștită la grajd.

„Păsările disprețuiesc ceea ce lasă aceste animale, în urma lor.

„Se iubesc? Niciodată nu le-am văzut mergând două câte două.

„Trec pe drum fără să-și dea seama că mă uit la ele. Dar zilele trecute unul dintre aceste animale a avut îndrăzneala să intre în livada noastră. A sfărâmat un gard și a pătruns la noi. Oamenii, cari erau cu dansul l'au părăsit. A stat toată noaptea cu noi. Am încercat să leg conversație cu dansul: Nimic. În zorii zilei, mama lui a venit să-l ia și l-a ținut cu un lanț lung. A plecat cum a venit, și când i-am urât drum bun, mă-sa, mai politicoasă, mi-a răspuns.”

(Henry Douvernoia).

Aș vrea să știu...

În această rubrică vom da răspuns întrebărilor de ordin general, ce ni-se vor pune, și vom lămurii orice nedumerire științifică sau practică. Răspunsurile se vor da pe rând, în limita spațiului de care dispunem.

Dece fierul încălzit devine roșu și apoi alb, când se apropie de punctul de topire.

Orce corp prin încălzire emite radiațiuni (raze). Dacă temperatura e mică, atunci radiațiunile acestea nu se văd, se simt însă: o bucată de fier încălzită, dă căldură, care se percepe fără a pune mâna pe fier, chiar mult înainte ca fierul să se roșiască emite radiațiuni calorice (dă raze de căldură).

Când temperatura fierului și în general a unui corp atinge 600° radiațiunile, care până la area temperatură erau exclusiv radiațiuni calorice (de căldură) devin radiațiuni luminoase (se micșorează lungimea de undă a mișcării vibratorii până la 1/1000 dintr'un milimetru). La început razele de lumină pe care le vedem sunt de așa fel (lungime de undă mare) încât corpul apare roșu întunecat. Cu cât temperatura crește apar celelalte radiațiuni vizibile din spectru în timp ce intensitatea radiațiunilor roșii crește. Prin aceasta însă aspectul corpului se schimbă: roșul devine tot mai deschis și când temperatura a ajuns cam 1000° spectrul luminos e complet și începe să se asemene cu cel al soarelui. La o temperatură de peste 1000° cele mai multe corpuri luminează ca soarele. Naște întrebarea cum se produc radiațiunile calorice și cum se transformă acestea în radiațiuni luminoase?

Prin încălzire particulele extrem de mici care alcătuiesc corpurile (moleculele) se mișcă din ce în ce mai iute. Această mișcare se trans-

mite eterului care vibrează la fel dupăcum apa dintr'un loc liniștit formează nenumărate unde când aruncăm o piatră într'ansa. Această mișcare vibratorie (de tremurare) a eterului se transmite până la simțurile noastre și noi vom simți căldura când mișcarea moleculelor e mai mică și deci lungimea de undă a radiațiunii eterului mai mare; vom vedea lumină când odată cu creșterea de temperatură mișcarea moleculelor devine tot mai vioaie și lungimea de undă a radiațiunilor eterului tot mai mică.

Primii oameni au fost mai înalți decât noi?

După scheletele găsite s'a constatat că oamenii preistoriei erau de două feluri: unii ceva mai înalți decât omul mijlociu de azi, alții ceva mai scunzi — Rassa albă pare a fi produsul acestor două categorii de oameni.

Și azi oamenii dela Nord sunt mai înalți decât cei meridionali.

În Africa trăiesc neamuri de oameni foarte mici: 1 m. 30. Chinezii și Japonzii sunt și dânsii oameni mici de statură.

Patagonezul african însă e un adevărat gigant. La fel Scoțienii unii cu 1 m. 80.

Hunii și ungurii cari au venit din Asia au fost oameni de statură mică. Germanii au fost oameni înalți.

E probabil că și primii oameni să fi fost de două feluri unii înalți (cam de talia scoțienilor) alții mici, de talia piticilor africani sau a eschimoșilor dela polul Nord.

Paradisul leneșilor

(Urmare de pe pag. 4).

că va trebui să muncească. Și fiecare fugise, în nădejdea, că un altul va fi desul de îndrăzneț, ca să rămână și să mă conducă, unde dori-am. Din nenorocire însă, ideea aceasta fusese a tuturor, și n'a rămas nimeni, afară de mine.

Locuitorii insulei Reuniunei socot că orice activitate este o rușine și un păcat. Viața lor e un veșnic somn. Ei realizează, în chip minunat, idealul lui Gonzalvo din „Furtuna” lui Shakespeare.

Acest Gonzalvo spune că: „dacă i-s'ar da lui conducerea unui ținut, ar desființa orice ocupație și toți supușii lui ar trebui să fie leneși.” Intocmai ca eroul lui Beranger „Regele din Yvetot” și Caberni, poetul comic italian, oamenii, cari trăiesc în această insulă, găsesc o mare plăcere în a-și petrece o jumătate de zi în pat. Intocmai ca și Sancho Panha slujitorul lui Don Quichote ei spun: „Binecuvântat fie acela, care a inventat somnul.”

În această țară nu sunt activi decât vulcanii și viermii și nu se grăbește nimeni decât vântul.

De n'ar exista ciurma și furtuna, locuitorii acestei insule nu s'ar sinchisi de nici un pericol, nu s'ar necăji și nu s'ar enerva niciodată. De altfel oamenii din aceste locuri au o mândrie și o încredere în sine, care nu se găsește nicăieri aiurea. Ei îți vor spune că muntele insulei lor „Balaurul de Zăpadă”, care are o înălțime de vre-o 3000 metri, e cel mai înalt vârf din lume; că dialectul, pe care-l vorbesc, e cea mai pură limbă franceză; că mai întâi s'a creat insula Reuniunei și numai după aceea restul pământului; și te vor convinge, că cerul nu e decât o proastă imitație a pământului, pe care ei locuiesc. Se'nțelege că asemenea oameni nu se vor coborî până la a cerceta lucruri care nu-i interesează, cum ar fi tehnica și știința modernă, nici nu vor citi ce scriu alții: noțiunile lor despre restul lumii sunt foarte vagi. Acum câțva timp, vapoarele care fac cursa între Franța

și insulă, din pricina unei greve, n'au mai venit timp de o lună, în aceste părți. Locuitorii Reuniunei au ajuns imediat la concluzia că pământul s'a sfârșit și că bunul Dumnezeu nu i-a cruțat decât pe dânsii, cea mai nobilă rassă, spre a repopula pământul.

Cățiva dintre locuitorii acestei insule au izbutit să se îmbogățească repede, fabricând parfumuri și cultivând vanilia, nici când însă nu s'ar putea vedea din aspectul lor că sunt bogați: ei umblă cu piccioarele goale prin munți, îmbrăcați în zdrențe, semănând cu acei oameni preistorici, cari rătăceau urmăriți de animalele de pradă. Acești milionari zdrențuroși își plasează capitalul lor, în sticlele pe care le îngroapă în pământ.

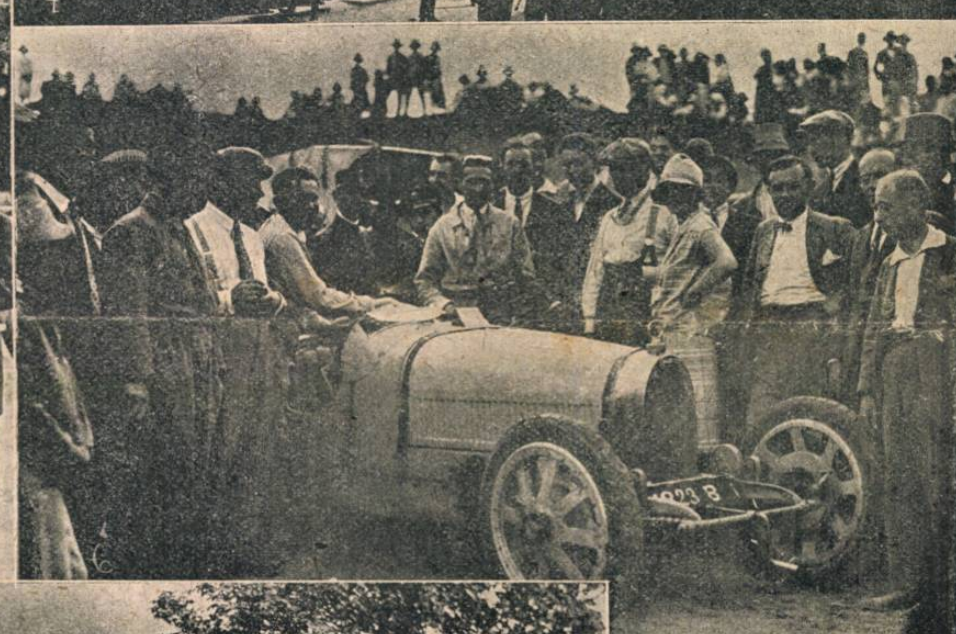
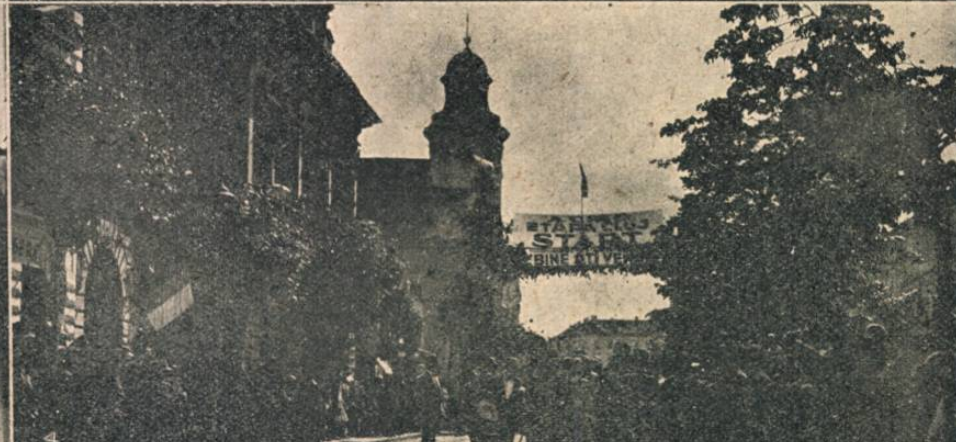
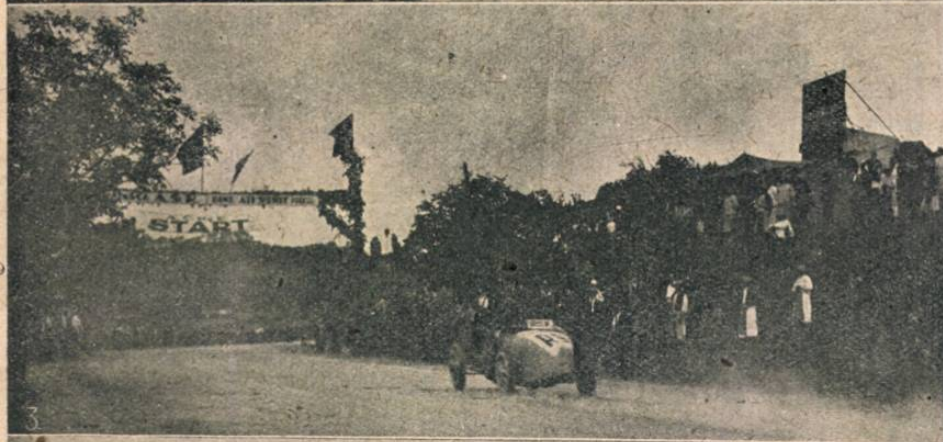
Insula Reuniunei adevărește perfect zicala că: „Totul în lume este frumos și sublim și numai omul e josnic.” Intr'adevăr pe când oamenii de aci sunt murdari și bețivi, privilegiile naturii sunt minunate și încântătoare, cu sute de cascade, cu munți și piscuri ascuțite, cu cratere stinse și prăpăstii adânci, întreaga insulă e o grădină de flori, de o frumusețe exotică. Foare lesne devii aci poet și de aceea, nu e mirare, că insula Reuniunei a fost locul de naștere al multor barzi. Umblând însă prin stratele pestilente ale orașelor, am fost nevoit să exclam întocmai ca și Trygaeus din „Pacea” lui Aristofanes: „Unde aș putea cum-păra un nas fără nări?”

Afară de câteva excepții, locuitorii acestei insule calde, nu sunt frumoși: ochii albaștri nu se potrivește bine cu fața lor brună. Cei mai mulți dintre albi sunt, de fapt, corciturii cu Africani și Asiatici.

În conversațiile lor, indigenii, fără sfială, întrebunțează fraze, care fac să roșească pe orice femeie. Se pare că buna lor cuviință este imitată după aceea a caprelor și porcilor din insulă.

Insula Reuniunei e o colecție de boale într'o seră de flori.

Cursele de Automobile pe coasta Feleacului

Toț mai iute, aceasta e deviza veacului nostru. Spre a îmbunătăți mijlocul de locomoțiune care este automobilul, în fiecare an Clubul Regal Român al automobiliștilor, organizează o întrecere dealungul țării. Clubul are în diferite orașe Regionale, cari îngrijesc de bunul mers al întrecerii, în ținutul lor. Clubul Regional din Cluj are ca președinte pe d-l General Anastasiu și acesta, ajutat de d-nii Colonel Oprescu, Ion Jilescu, Fabius, etc. au știut, în zilele de 3 și 4 Iunie, să organizeze primirea concurenților, din circuitul anului acestuia, în fruntea cărora se afla Principele Nicolae, în așa fel încât și-a atras laudele meritate ale tuturor.

Concurenții cari sosiau, venind dela Cernăuți, erau primiți de automobilul Regional Cluj, în fața unui „Start”, anume făcut. La 4 Iunie, la orele 10, a avut loc pe dealul Feleacului concursul de eliminare. Cei cinci km. au fost parcurși în 3 minute și 23 secunde de către d-l Iorgu Ghica, cu o mașină Buggati și în 4 minute și 44 secunde de Principele Nicolae pe o mașină. După amiază a avut loc întrecerea între diferiți concurenți, primul clasificat a fost A. S. R. Principele Nicolae, care a parcurs distanța în 4 minute și 28 secunde, cu o mașină Sunbeam; al doilea d-l

Edgard Mendel cu o mașină Steyer, în 4 minute 29 secunde; al treilea d-l Izota Fraschini în 4 minute 33 secunde.

Duminecă dimineața concurenții au plecat din Cluj spre Sovata, Tușnad și Brașov.

- 1) Cel mai periculos punct de pe coasta Feleacului. În acest loc mașina cu No. 7 a suferit un accident.
- 2) Vedere generală a șoselei Cluj-Feleac.
- 3) „Startul” de pe dealul Feleacului, unde publicul aștepta pe concurenți.
- 4) „Startul” de sosire, din Str. Regina Maria, unde erau primite automobilele care au participat la circuitul din anul acesta.
- 5) A. S. R. Principele Nicolae, D. General Anastasiu și un grup de concurenți.
- 6) Mașina Buggati, care a parcurs cei 5 km. pe coastă în 3 minute și 23 secunde.
- 7) A. S. R. Principele Nicolae cu automobilul său.
- 8) Dela stânga la dreapta: D-nii: Debău, directorul poliției Cluj, I. Jilescu, secretarul automobil Club Regional Cluj, Colonel Crețian, prefectul poliției Cluj, Birăescu, procurorul Tribunalului, Persescu, Judecător de Instrucție, Simu prefectul județului, Pop Leontin comisar de poliție.

Președintele Automobil-Clubului regional Cluj, d. general Anastasiu.

CITIȚI și PĂSTRAȚI
REALITATEA
Cea mai mare revistă
ilustrată din România.

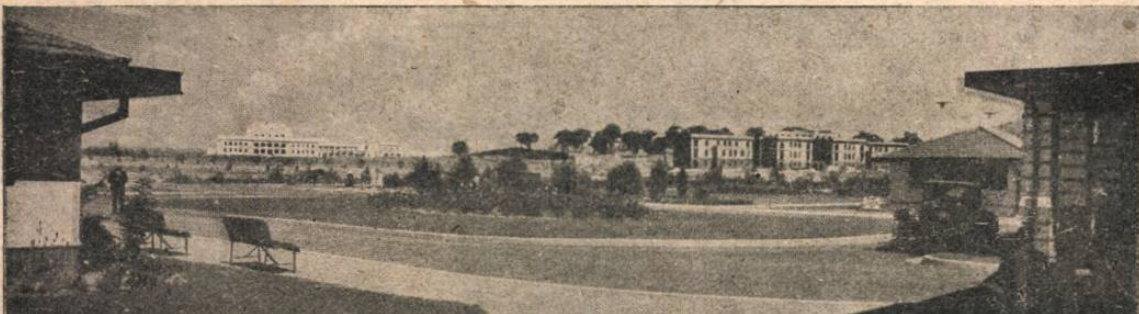
REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

PREȚUL ABONAMENTULUI	PENTRU STRĂINĂȚE	Apare totdeauna Duminică	Redacția și Administrația:	Anunțuri se primesc la Administrația
Pe trei luni Lei 70	Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 300	—	Cluj, Str. Regina Maria 38.	foclei cu prețuri convenabile
Pe o jumătate de an . . . Lei 130	Pentru America \$2	Editor și Redactor: J. B. Sima	Telefon: 4-46	
Pe un an întreg Lei 250				

O NOUĂ CAPITALĂ

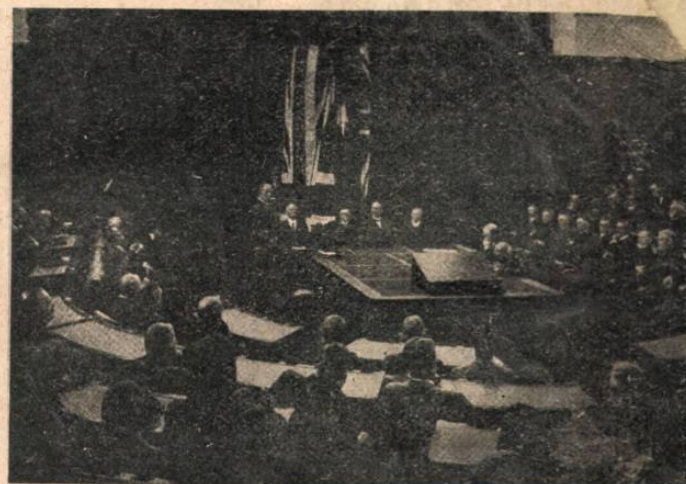
O vedere a noiei capitale luată din hotelul Canberra. La dreapta se vede edificiul bibliotecii național.

La mijloc se vede parlamentul iar la stânga oficiul telegrafic poștal.

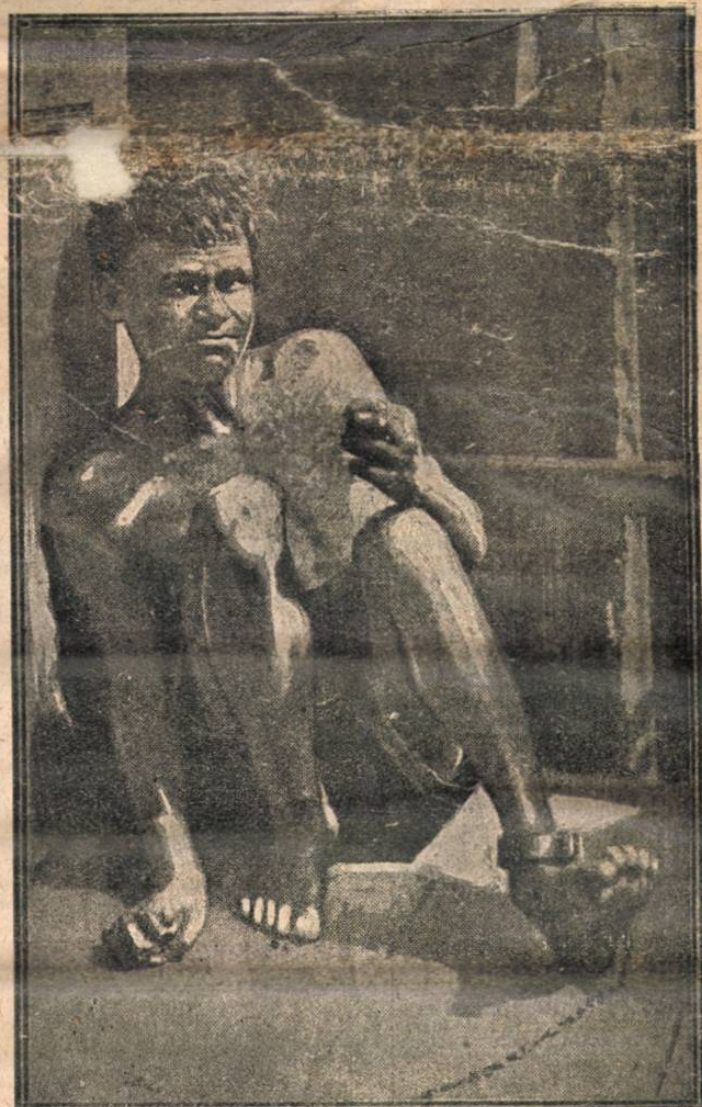
Nu la noi... ci în Australia. Parlamentul federației Australiene a hotărât înființarea unei noi capitale. Pe o câmpie pustie s'a ales locul viitoarei capitale care se va numi Canberra.

Nu se va putea construi pe o rază de 2 km. din centrul orașului, fără aprobarea guvernului. Casele clădite aci rămân proprietatea statului, cel care a clădit plătind o chirie minimă, de formă. Printre primele edificii s'a ridicat parlamentul care se vede în ilustrația noastră.

Parlamentarii australieni în nov' lor local din Canberra.

Un om maimuță din Ungaria

Lumea științifică din Ungaria se ocupă mult de cazul extraordinar al unui oarecare Alexandru Acsay. La vârsta de trei ani, copil fiind și dând dovadă de instincte bestiale, Alexandru Acsay a fost închis într'un grajd, unde a trăit 29 de ani. Astăzi e în vârstă de 34 de ani. N'are aproape nimic omenesc înrânsul; urlă și mănâncă la fel cu animalele și e de-o sprinteneală de maimuță.

REPREZENTANȚII LUI MUSSOLINI
IN LUMEA FEMEILOR

Prințesa Verga, una dintre cele mai elegante și frumoase femei romane, a fost delegată de către Mussolini cu conducerea fascismului feminin în Italia. N'are decât 26 de ani și se spune că are o mare influență politică în lumea fascistă.

Fascismul în lumea femeilor italiene

O COMPOZITORE
FASCISTĂ

Signorina Valentina Tessier a compus noul imn fascist pentru legiunile feminine E de origine franceză.

O CONVERTITA LA CATHOLICISM

Lady Russel, soția lui Sir Odo Russell, ministru Angliei pe lângă Sf. Scaun a fost de curând convertită la catolicism și împărtășită de însuși Papa.

La oficiul de plasare se prezintă un chior.

— Cum? Ești fără un ochiu și vrei să intri paznie de noapte?

— Sigur: dorm numai cu un ochiu...

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an întreg Lei 250
Pe o jumătate de an „ 130
Pe trei luni „ 70

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$2
Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sim

DUMINECĂ, 19 Iunie 1927

„Gură Cască”

Personalitatea d-lui Gură Cască este multiplicată odată cu precipitarea evenimentelor sociale și politice asupra cărora d-sa își formulează păreri și hotărârile în ultima instanță. Încăpăținat ca un câtar, refractar ca o cărămidă cu același nume, dăzu orice demonstrație, este dușmanul celei mai elementare formule logice și cu o seninătate imperturbabilă își debitează convingerile sale, culuse la masa cafelei sau din pagina a treia a gazetelor de mare tiraj.

De o credulitate infantilă și simplist ca o femeie îndrăgostită, d-l Gură-cască se face ecoul și colportorul celor mai gogonate exagerații verbale înscrise răspândind calomniile eulose, cu volubilitatea chiutei de mahala, care pretinde să facă critică socială.

Din gazetele cu care d-sa își completează instrucția și cultura, nu poate alege adevărul, nu numai că legea sa incompetență îl împiedică într-o anumită atitudine dar mai ales că toate gazetele din țară noastră — indiferent de culoare — răspund în timpurile tulburate și de criză, cele mai tendențioase stiri cu menirea de a defini și de-a încurca lucrurile și de-a îndepărta adevărul.

D. Gură-Cască suferă de o mare necetalmă totdeauna se îndoiește de mirile bune și crede fără control opiniile rele, tendențioase, subtile și abuzive. Cu cât adevărul este mai evident, clar și precis, d. Gură-cască îl respinge ca tendențios și cu cât minciuna și calomnia este mai brută, d-sa o immagazinează și trecând-o prin bolnava sa imaginație dă o ampieare formidabilă.

Dacă d. Gură-cască mai poartă în el vibrații politice interesante, dacă prostănac și zănat, cum l'a lăsat Dumnezeu este un idolatru al unei personalități politice proeminente, e ușor de imaginat câte baliverne-pro, sau contra, — e în stare să debiteze. În atari cazuri d-l Gură-cască devine agresiv și violent, spre deosebire de d. Gură-cască independent, care e molău dezolat și plângăreț.

Dar în orice ipostază l'am privi pe d. Gură-cască d-sa are aceeași imaginație bolnavă, același raționament simplist, aceeași copilărească încredere și același patriotism tricolor, căci la toate aberațiunile ce le debitează concluzia este jalea pentru neam și țară. Dacă-i independent le plânge starea în „care le-a adus politica”, dacă e idolatru politic, — de principiu și doctrină e ridicol să mai vorbim, — tună și fulgeră, mănâncă foc și aruncă scuipă contra adversarilor, servind diferite rețete de îndreptare auzite de la idolul său.

Marea nenorocire e că d. Gură-Cască multiplicat fantastic formează ceea ce am obișnuit a numi „opinie publică”.

Iată pentru ce potrivit psihologiei mulțimei opinia publică se derutează ușor și orice vorbăreț obraznic, când e și minciunos abia și calomniator subtil, d-sa Gură-cască se poate lansa ușor în piața politică și câteodată poate crea curente.

Trăiască d. Gură-cască!

Buletin Săptămânal

Alegeri libere. — Aproape că nici nu ne vine a crede că se vor putea face la noi în țară alegeri libere. Și totuși se pare că voia Regelui nostru se va împlini. Pentru prima oară poporul va putea merge să voteze ne-stânjenit, fără amenințări și fără jandarmi, cu cine-i va plăcea. Reprezentanții din parlamentul de mâine, deputații și senatorii, vor fi cu adevărat aleși Națiunii și nu aleși jandarmilor.

Poporul, mai ales poporul din Ardeal, ține mult la dreptul său de a vota liber, și pentru prima dată i se dă libertatea toată.

În vreme de două săptămâni de când noul guvern, al d-lui Barbu Stirbey, este însărcinat cu conducerea treburilor statului, s'a lămurit și cum s'a făcut schimbarea guvernului d-lui Averescu și care e rostul guvernului de azi.

Măria Sa Vodă vrea să aleagă între partidele din țară pe cel mai puternic, adică pe acela care are mai mulți oameni de partea sa. Încă mai de mult a rugat pe d. Averescu să vadă dacă nu s'ar putea alcătui un guvern național din toate partidele mari.

D. general Averescu n'a ținut seama de voința Majestății Sale și nici n'a isbutit în ceasul din urmă să capete încrederea partidelor politice din țară.

Atunci Suveranul nostru a încredințat puterea d-lui Barbu Stirbey, care nu ține cu nici un partid și care are încredințarea să facă alegeri libere.

De fapt astăzi lupta se dă între două partide: partidul liberal, de sus, și cel d-lui I. Brătulescu și partidul național-tărănesc de sus, conducerea d-lui Iuliu Maniu.

ARE 87... COPII

Bernard Scheinberg, din Austria superioară (aproape de granița Germană), spune revista asociației medicale din Viena, a bătut orice record...

În adevăr, Bernard Scheinberg a avut 69 de copii cu întâia soție, care a murit la vârsta de 56 ani, și 18 copii cu a doua. Nici unul n'a avut distincția de a se naște singur. Cu întâia femeie i s'au născut de patru ori câte patru, de șapte ori câte trei și de 16 ori gemeni.

La vârsta de 57 ani, el s'a căsătorit a doua oară, și familia i-a sporit cu încă alți... 18 între care de două ori câte trei, în total 87. Din aceștia 84 trăsc.

Scheinberger nici nu mai ține socoată de nepoți și strănepoți, cum în adevăr nici nu ar putea. Femeia s'a de a doua încă trăește. Ilustrația de mai sus ne arată rufăria copiilor.

A început sezonul băilor.

Poporul din Ardeal, a dovedit-o în mai multe rânduri, că e alături de partidul d-lui Iuliu Maniu.

În vechiul regat, în Basarabia și Bucovina deasemenea sunt mulți partizanii d-lui Iuliu Maniu și mai ales ai d-lui Miha-lache, așa încât lupta va fi grea pentru liberali.

O vreme a fost vorba că între cele două partide mari național-tărăniști și liberalii să se facă o înțelegere, după care să vină un guvern din amândouă aceste partide, dar la urmă, într-o adunare, ținută la Cluj, unde s'au adunat atâția oameni, de n'au putut încăpea în casa ziarului Patria, s'a hotărât ca fiecare partid să meargă separat.

Partidul d-lui Lupu și al d-lui Argetoianu, amândoi miniștrii în guvernul actual, s'a alipit pentru vremea alegerilor, de partidul liberal.

Dar și așa partidul național ni se pare că rămâne mai tare.

Frământările politice au oprit orice altă preocupare.

Chiar o mare nenorocire în-amplată la Constanța a trecut deabia observată.

În ziua de 9 Iunie au ars pompele care slujesc la aducerea petrolului, pe țevi, dela Plo-ești până la mare spre a fi încărcat în vapoare. Sunt pagube de aproape zece milioane lei. E o mare fericire că focul nu s'a întins și la depozitele de petrol care se găsesc în apropiere.

În străinătate lumea are ochii ațintiți asupra unui mare pas către pace. Franța vrea să facă un leagăn cu America după care să se lupte împotriva celeilalte.

»Realitatea« politică

PENTRU SPATELE ANGLIEI
Biciul Rusiei Sovietice în China.

(„Rire” — Paris).

Limba Angliei în China

(„Isvestia” Moscova).

DEZARMAREA

Se mai cufundăm un mic și învechit vapoare, ca se nu zică lumea că dezarmăm.

România și Ungaria în cizma Italiană.

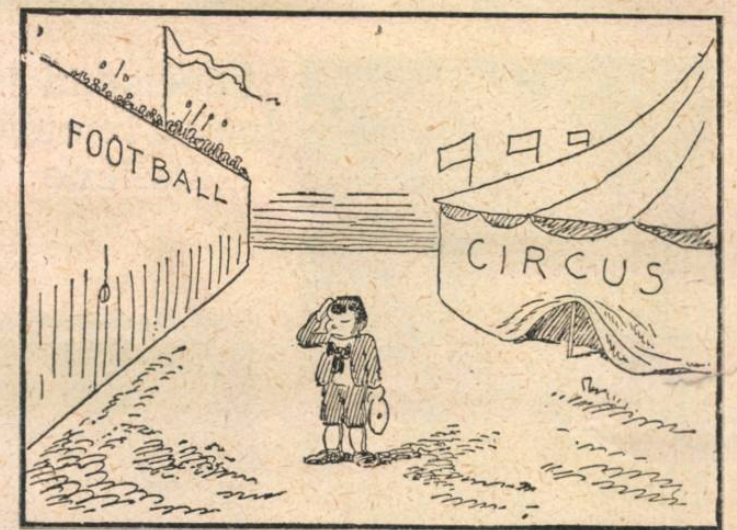
(„Isvestia” Moscova).

Profesorul: Poți să spui pentru ce se întoarce pământul pe axa (osia) lui în jurul soarelui?

Bill: „Ca să nu se prăjească prea tare p'o parte.”

(„Joke and Puzzle”).

DUPĂ EXAMENE...

I-e foarte greu... se aleagă.

— Dragă nevastă, obraznica asta de servitoare mi-a cârpit o palmă de mi s'a umflat falca...

— Și cum, tu nu i-ai restituit-o?

— Ba da, i-o cârpisem eu în-tăiu...

— Doamne, ce minune și cu radiofonia aceasta: ascultă muzica fără să vezi instrumentele — ce vrei minune mai mare?...

— Minune mai mare? Să vezi instrumentele fără să... auzi muzica...

RĂSPUNSUL ȘCOLARULUI

Era în ora de aritmetică, la o școală primară. Institutul făcea cu elevii exerciții de calcul oral.

— Dacă pe masa aceasta, întrebă el deodată pe unul din micii școlari, ar fi patru pahare cu vin iar tatăl tău ar veni și ar bea unul, câte pahare cu vin ar mai rămâne pe masă?

— Nici unul domnule...

— Cum? Se răsti institutul. Nici unul? Asta înseamnă că nu știi deloc să socotești!

— În schimb îl știu pe tata... răspunse scâncind școlarul.

D. Dr. David Wechsler, dela institutul psihologic din New-York, se folosește în mod curent de unul dintre aceste aparate. Aparatul se bazează pe principiul, descoperit de Dr. Charles Féré, în 1887, după care rezistența corpului omenesc, față de electricitate, se deosebește, dela un caz la altul. Variaza totdeauna rezistența pielii. Veraguth, un cercetător german, a demonstrat că trecerea curentului electric să face prin piele și nu prin interiorul trupului. S'a pus atunci întrebarea: „Care e pricina pentru care rezistența pielii variază, dela un caz la altul?” Cercetările făcute mai departe, au demonstrat că aceasta se datorește emotivității subiectului și că această stare este un factor hotărâtor, în ceea ce privește conductibilitatea electrică.

Astfel dacă mintea pacientului este preocupată, sau dacă acesta a suferit o emoție, pielea devine mai rezistentă, față de curentul electric, decât în stare normală. Existența galvanometrului, care poate sluji și la măsurarea rezistenței electrice, a făcut posibilă inventarea aparatului, care să controleze rezistența trupului omenesc și să indice astfel starea pacientului.

Se știe că trupul ud permite cu mare ușurință trecerea curentului electric. Așa se întâmplă că un curent de 100 volți, care în împrejurări normale n'ar avea nici un efect, asupra omului, dat fiind rezistența pe care o pune pielea, poate omorî un om în baie.

Aparatul doctorului Wechsler are două mici recipiente, cu apă sărată. Degetele celor asupra cărora se experimentează, sunt înfundate în această apă.

Din încercările făcute de dr. Wechsler, cu aparatul său, s'a dovedit că un criminal, oricât ar fi de cinic și de prefăcut, ușor poate fi demascat, când ține degetele în apă sărată.

Știindu-se vinovat, chiar dacă se poate stăpâni, în comportarea sa exterioară, când neagă, conștiința lui este agitată, în momentul hotărâtor. Această agitație produce o tulburare internă, pe care galvanometrul o înregistrează, fără voia criminalului. Un curent slab trece, dela un deget la celalt și în momentul când inculpatul minte, rezistența electrică a pielii sale sporește. Sporiirea se înregistrează imediat, de galvanometru, pe o diagramă, care se rotește în fața unui ac. Emoțiile încercate în timpul interogatorului, pot fi astfel înregistrate și însemnate.

Un alt cercetător din New-York, oftalmologul dr. W. D. Bates, susține că poate constata dacă cineva spune sau nu adevărul, privind direct în ochii celui cu care vorbește, cu ajutorul *retinoscopului*. Acesta este un mic instrument, care reflectează o lumină vie, într-o oglindă. Cu ajutorul acestei lumini se poate observa bine retina ochiului. Un inculpat care se știe vinovat, este totdeauna atent și hotărât să mintă. Dar în această stare el poate fi foarte ușor demascat, după cum spune dr. Bates. Mintirea produce o miopie temporară. Cercetătorul a încercat metoda, asupra mai multor ziariști, cari cam au obiceiul să mintă. Aceștia au fost rugați să spună minciuni și lucruri adevărate, alternate în chip neegal. Dacă vre-unul dintre reporterii, asupra cărora se făcea experiență, spunea un adevăr, ochiul se dilata ușor; când începea să mintă, se putea observa oarecare contracțiune, pe retina sa.

Detectorul minciunii, cel mai vechiu, este instrumentul de măsurare a presiunii arteriale, care se vede în ilustrația noastră de mai sus. În principiu, acest aparat este identic cu cel întrebuit de medici, pentru examinarea pacienților lor. Un mic balon de cauciuc umflat, numit *sphygmometru* se leagă de braț.

O vacă care umblă la Universitate și dă 10,000 de litri lapte pe an

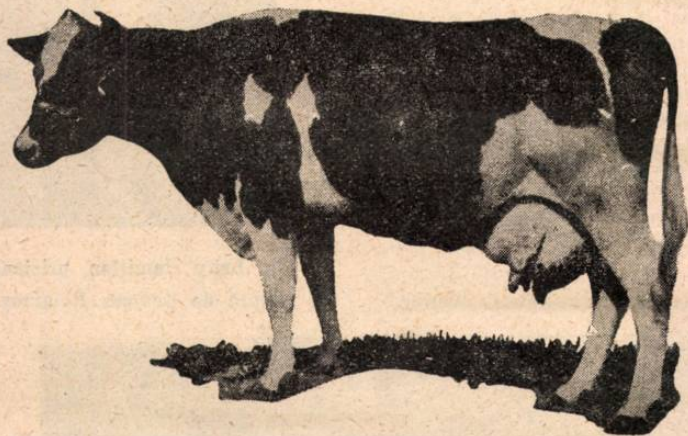
VACA se numește Burke Sadie Vale și de sigur este singura vacă în lume, care frecventează universitatea. I-se dă o atenție deosebită și bineînțeles o hrană cu mult mai aleasă, decât altor vaci. Vaca Burke n'ar putea să se laude cu frumusețea ei, dar se poate mândri că întreține pe toate celelalte vaci din lume prin laptele pe care-l produce anual. Matroană bătrână, această vacă dă, nici mai mult nici mai puțin, decât 21.136 funzi de lapte, circa 10.000 de kg., în 305 zile din an.

Vaca e proprietatea profesorului J. V. Bartlet, din Cortland, Ohio și cântărește 700 de kg.

Motivele, pentru care onorata

trei generații directe, în urma sa, care să fi produs 20 de kg. de unt pe săptămână.

Dar vaca Burke bate toate recordurile de până acum. Se bucură de sigur și de o îngrijire specială. În fiecare zi dăna masa năncă 10 kg. de grăunțe 15 kg. porumb și 7 kg. fân. De dimineață, pe la orele 5, după ce-și ia porția de mâncare — fruehstuckul — se prezintă la oficiul de mulgere, și după ce-și face datoria pleacă la pășune. La ora 11 se înapoiază, ca să-și ia masa și așteaptă cuminte să fie mulșă din nou. După masă se odihnește la grajd, își face siesta, iar spre seară ese iarăși la pășunat, ca să se înapoeze pe la ora 8, la

VACA „BURKE SADIE VALE“

vacă Burke deține titlul de campioană, printre vacile din lume, sunt multiple: în primul rând dăna se coboară dintr-o familie nobilă de vaci. Prea cinstita ei străbunică, fie-i țărâna ușoară, vaca Korndyke Sadie Vale, a avut titlul de regină și a fost mamă și bunică a 89 de vaci, care trăiesc cu toatele și fac cinste familiei prin, imensa cantitate de lapte pe care au produs-o. Pe lângă cele 89 de fiice nepoate și strănepoate vaca regină numără și 80 de fii nepoți și strănepoți, cari cu toții se silesc să păstreze numele bun al familiei. Printre aceștia se găsește și tatăl vacii Burke. Mamă-sa dădea și dăna câte 9000 de kg. de lapte anual; iar tatăl său este unicul taur căruia îi revine gloria de a avea

o nouă mulsoare și cea de a treia masă. Când nopțile sunt cu lună și vremea e favorabilă, vacii Burke îi place să se plimbe prin livadă.

Până acum campioana 2 fiice, dintre care una poartă numele de Colantha Segis Grace, iar cea de a doua, fiind de curând născută, n'a fost încă botezată.

După o statistică a Ministerului de Agricultură din Washington, vacile din toate Statele Unite, au produs în anul 1926,55 de miliarde de kg. de lapte. Dacă repartizăm această cantitate, la cele 25 milioanele vaci, câte au americanii, rezultă că fiecare vacă produce mediu 2200 de litri de lapte anual. Dacă ar produce fiecare cât vaca Burke, cantitatea de lapte s'ar încinci.

Pulsățiile sângelui, în vasele sanguine, față de acest balonaș, se înregistrează pe un cadran. Psihologii, cu ajutorul acestui instrument, pot dovedi pe mincinoși. Dacă un criminal minte, se poate ca nici una din trăsăturile feței să nu-l trădeze, arterele însă, se vor deschide și acul sphygmometrului înregistrează pulsăția sângelui, așa încât minciuna se înregistrează, pe un tablou. Cu ajutorul acestui aparat a fost demascat asasinul Harvey Stone-Burger, din Los Olivos, care, prins cu minciuna de aparat, a mărturisit uciderea lui J. J. Mc. Guire. Pe de altă parte, Henry Wilkins, din San Francisco, a fost achitat, de acuzația de

a-și fi omorât soția, pe baza dovezilor date de sphygmometru, întrebuit de prof. John Larsen, dela universitatea din California: aparatul indicase o conștiință clară și nevinovată.

Să nu se uite un lucru însă: pe măsură ce știința găsește tot soiul de aparate și tot felul de mijloace, spre a dovedi pe mincinoși și criminali, aceștia nu se lasă mai pe jos, se obișnuiesc să mintă, tot mai artistic și inventează mijloace tot mai științifice de-a sparge, de-a ucide, în chip misterios, așa încât progresul științific este folosit și deoparte și de cealaltă și spre rău și spre folosul social.

POSTA REDACȚIEI

Petre Pavitz—Râmnicul-Vâlcea. Publicăm și în numărul de față câteva hazuri. Continuați să trimiteți. Mai târziu va fi posibil să Vă dăm carnet.

Chiril Econom—Constanța. Primim cu plăcere fără obligație.

Eugeniu Comănescu-Nehoi-București. Desenele onomastice se vor publica în numărul viitor.

Lili Beatrice-Pechert—Ploesti. Caricatura Dvs. se va publica în numărul viitor.

I. Gavriletea—Vascan. Mulțumim pentru cuvintele de căldă simpatie pe care ni le-ați adresat. Succesul revistei noastre se datorește, exclusiv, încurajării cititorilor.

G. L. Ștefănescu—Tighina. Am

primit jocurile trimise, Vă mulțumim și vom publica parte din ele.

Dumitru Pisoschi—Craiova. Mulțumim pentru jocuri, se vor publica.

R. Vasiliu—Bârlad. Nu se pot face clișee după desene cu creionul.

Hascalovici Stroe—București. Am primit, ne conformăm, iar jocul îl vom publica.

Alexandru Georgescu—Drăneanu—Giurgiu. Vă mulțumim pentru cuvintele măgulitoare. Ocazional vom publica ceea ce ni-ați trimis.

Chirilă Conomo—Constanța. Rugăm trimiteți adresa pe care n'o mai găsim spre a Vă putea trimite volumul câștigat.

Expoziția zootehnică dela Hida

CAMERA agricolă a aranjat o expoziție de zootehnică în Hida, Jud. Cluj, în ziua de 9 Octomvrie. Au participat vre-o 15 comune din jur. S'a aranjat un pavilion pentru produsele agricole silvice, iar într'un câmp împrejmuit au fost așezate după categorii diferite animale: vaci, juninci, boi, tauri, tăurenci, tauri de bivoli, bivolițe, oi, vieri, porci și scroafe.

S'au distribuit premii în valoare totală de 5000 lei pentru animale, 2000 lei pentru produse agricole, și 1000 lei pentru produse silvice. Comisia superioară de premiere și de examinare, era alcătuită din d. Tudoriu, consi-

lier agricol, Prof. Oțoiu, membru al Camerei agricole, Insp. Kőváry, membru Camerei Agricole și Bogdan directorul Camerei Agricole. Pe lângă premiile în bani această comisie a decernat și 20 de diplome pentru animalele și produsele merituose.

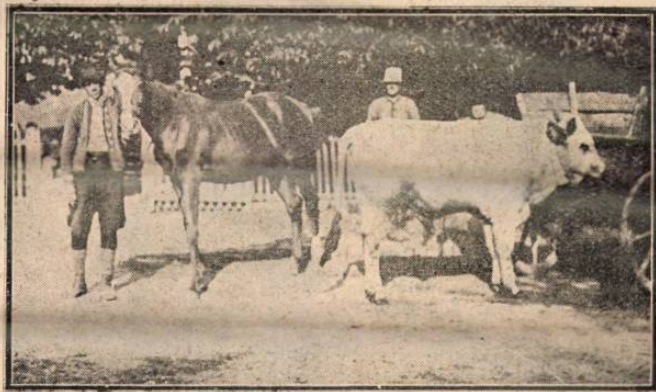
Expoziția s'a deschis la ora 10 dimineața. D. Bogdan a rostit un cuvânt de deschidere iar d. Tudoriu a arătat sătenilor însemnătatea expozițiilor agricole și zootehnice, dându-le sfaturi. Expoziția s'a închis prin cuvântarea d-lui Prefect al Județului, dr. Partenie Dan, care a vorbit despre însemnătatea camerelor agricole.

Producția artistică țărănească: pasăre împaiată în mijlocul unui decor câmpenesc (premiată).

Model de casă țărănească, făcut din lemn de cer de către Nicodim Hara și N. Crișan din Sănmihai (premiată).

Expoziția agricolă și silvică din Hida
Comisiunea organizatoare a expoziției din Hida

Taur și cal premiați

ȘTIE

Ia uită-te cum, Ghiță caută de un ceas, un sutar.

„De unde știi că tocmai un sutar caută?”

„Păi l-am găsit eu.

DISPROPORȚIE

„D. Popescu mi-a oferit mâna și averea sa.”

„Ei și?”

„Am refuzat: mâna era prea mare și averea prea mică.”

Femei care-au schimbat destinul oamenilor

MAXIMA mult utilizată, „Cherchez la femme!”, care se spune ori de câte ori se dă o soluție neașteptată unei probleme, ori de câte ori un bărbat face o acțiune contrară intereselor sale, sau intereselor obștești ori de câte ori se produce o încurcătură, sau un fapt inexplicabil, deși astăzi a căpătat un sens ironic, — cum de altminteri toate adevărurile bă-

căroa femeile au jucat un rol covârșitor, a căror soartă s'a schimbat, în bine sau în rău, după voința lor. Interesante nu sunt, desigur, decât acele cazuri, unde una sau cealaltă categorie: cele care au influențat, sau cei cari au suferit influența, erau indivizi deasupra nivelului mijlociu, oameni cari au reprezentat o personalitate.

Dacă am voi să ne întoarcem napoi, până în timpurile cele mai vechi, atunci am putea găsi o femeie, care numai prin fru-

imăriți, să urască pe „Omul regal”, până când mânia, într-o bună zi, a întrecut marginile și poporul nemulțumit de conducătorul său și de iubita acestuia, — a scos afară din țară.

Dacă vom — spre a rămânea în domeniul politicii — să căutăm exemplul unei femei, care a avut numai influență invidioasă, atunci se impune, în fața ochilor, chipul fermecătoarei **Madame Tallien**. Această femeie, u adevărat frumoasă, care după hermidor făcea parte dintre cele trei grații ale directoratului — celelalte două fiind **Josephine Beauharnais** și **Madame de Camille** — a fost, ca soție a lui **Jean Lambert Tallien**, deputatul montaniarzilor, și sprijinitorul hotărât al lui **Robespierre**, aceea căreia i-a revenit misiunea să fie stăvilă miloasă, pentru oprirea sporirii numărului de victime inutile, în sângele revoluției franceze. Influenței ei binefăcătoare și pledoariilor ei energice, pe lângă soțul său supus cu totul voinței acesteia, se datoresc multe suspendări de decapitare. Nenoro-

te iubitelui ei i-se părea că nu o poate în deajuns pune în evidență, în decoruri de draperii și în efecte de lumină, pentru oaspeții săi. Insa pe când Hamil-

Abukir. Deaceia comandantul a putut numi acest fapt de armă „victoria ei.” Soarta Emmei și a lui Nelson a fost de aci încolo pecelluită, căile lor unite.

Emma Lady Hamilton, prietena frumoasa a lui Nelson. — După o pictură de Georges Romney. În Național Gallery din Londra

Cleopatra (în mijloc). — Un relief necunoscut până acum al reginei egiptene, dintr-o cameră a templului din Kom-Ombo.

trânești analoage, — are de fapt un tâlc adânc și serios. Această maximă nu înseamnă în definitiv altceva decât stabilirea adevărului că, în poia acțiunii bărbaților, stă întotdeauna puterea, a-toate-miscătoare, a „VECINICULUI—FEMEESC.” În această posibilitate a influențării sexului tare își găsește femeia și puterea și mânia ei. Desigur că influența femeii poate să fie foarte felurită; ea poate să treziască însușirile bune ale bărbatului, să excite și să desvolte talentele; dar totodată poate să formeze și tendințele rele, care se găsesc în germene, în orice om și astfel să producă insanități sau nenorociri.

„Molli” muna lui Büchner. — După un pastel făcut de ea singură.

Suzette Contard, „Otioma” lui Hölderlin

Charlotte V. Stein, marea iubita lui Goethe

Istoria cunoaște influențe de ambele feluri ale femeii, asupra caracterului masculin și exemplele sunt nenumărate. Sunt fără număr acei bărbați în viața

mușetea ei a făurit soarta a două popoare: pe frumoasa **Helena**, pentru a cărei posesie a izbucnit războiul Troian. Acea epopee uriașă, închinată de către fantazia poetică, idealului de frumusețe antic se poate considera, ca simbolul puterii nemărginite a femeii.

Drept exemplu de influență nesănătoasă, în acțiunile omenitești, ca pildă de puterea nefastă a femeii, în domeniul politicii și războaielor, am putea aduce, legătura dintre **Antonius** și **Cleopatra**. Frumoasa egiptencă, cu inima copilăroasă de naivă — cum o descrie Shaw — nu putea să prezinte, pentru **Caius Julius Caesar**, care se afla într-un cîncizecilea an al vieții sale, care era potolit și cumpătat, decât atracția unui flirt, fără însemnătate; pătimașul, înflăcăratul **Marc Antonius** însă a fost prins reginei, care acum nu mai era de fel naiva de altă dată, ci foarte vicleană și doritoare de putere, încât dânsul, de la început, și-a pierdut capul, în lupta decisivă dela Actium și a pecelluit astfel soarta sa și a țării sale.

Că o legătură de dragoste, cu influență politică, nu are totdeauna un rezultat nefast, se dovedește prin cazul **Lolei Montez**. Când frumoasa andaluză, care în realitate se numea **Maria Gilbert** și era fructul căsătoriei dintre un Căpitan englez cu o creolă, în vara anului 1846, după călătorii aventuroase deacurmezișul pământului, s'a stabilit la München, ea a știut să cucerească inima regelui, în vârstă de 17 ani, și influența pe care a exercitat-o, asupra îndrăgostitului, a fost una dintre cele mai sănătoase. Cabinetul reacționar **Abel** a fost înlăturat, din

încemnul ei. **Ludwig** și poporul său au putut răsufla ușurați. Numai după ce **Lola**, ca o urmare a situației ei de „**Maitresses du Roi**”, a început să se comporte cu prea multă ostentație, a început să facă peste tot datorii, cu motivarea că „**Louis al meu o să plătiască**”, și când regele, prin afișarea lui ca îndrăgostit, a început să joace un rol comic, în ochii lumii, în sfârșit numai după ce a devenit tot mai neîndoișor, că dansatoarea trage sforile politice, îndărătul culiselor, atunci au început Münchenezii

Răpirea Helenei

și au numit-o de aceea „**zâna noastră bună și miloasă**.”

Numai prin puterea frumuseții uimitoare, pe care o avea, se poate explica rolul **Emmei Lyon**, care după o serie de aventuri furtunoase, ca îngrijitoare de copii, cameristă, chelneriță, model de sculptură și o viață foarte schimbătoare, în Neapole, a ajuns mai întâi prietena și mai târziu soția, mult admirată, a ambasadorului englez **Lord Hamilton**.

Diplomatul și iubitorul de artă **Hamilton** a fost „un bărbat de gust și, după ce a trecut prin toate domeniile creației, a reușit să ajungă la o femeie frumoasă, capo d'opere marelui artist.” Astfel judecă **Goethe** pe fermecătoarea **Emma** a **Lordului englez**, a cărei frumuse-

te privia pe **Emma** „frumoasă ca **Afrodita**”, numai ca un obiect de admirație, din galeia sa, fără ca între el și răpitoarea englezoaică să se nască vre-o legătură mai adâncă, **Emma** a fost pentru un alt bărbat — **Lordul Nelson** — destinul hotărât. Minunea aceasta de frumusețe a pus stăpânire pe eroiul aspru al mărilor și **Lady Emma** s'a simțit mai puternic atrasă de natura energică a

Căsătoria **Emmei** cu **Hamilton** nu se desfăcu, dar **Lordul** primi rolul „celui de al treilea” și urmă pe cei doi amânți, ca un câine credincios, în călătoria lor. Se spune că ar fi murit la 1803, cu capul pe pieptul lui **Nelson** și cu dreapta în mâinile **Emmei**. Amiralul căzu la 21 Octombrie 1805, la **Trafalgar**. Ea mai trăi zece ani și se sfârși apoi la **Callais**, în sărăcie după cum din sărăcie se înălțase, spre a străluci un timp, ca o celebritate europeană.

Legătura de dragoste a lui **Nelson** cu **Lady Hamilton** ne amintește de iubirea unui amant din timpurile sale, față de o femeie admirată de unii și aspru criticată de alții: de principala **Louis Ferdinand** și frumoasa **Paulina Wiesel**. Și aci situația în trei. **Pauli Caesar**, de 21 de ani, fiică a unui consilier comercial din **Berlin**, s'a măritat cu consilierul militar **Wiesel**, un

Contesa Teresa Guiccioli, iubita Lordului Byron

Contesa Hanska, prietena și mai târziu soția lui Balzac. — După o miniatură din anul 1820 (colecția J. P. Morgan, New-York).

Contesa Theresa Cabarrus, frumoasa sărbătorită a revoluției franceze, iubita și mai târziu soția lui Tallien

om glumeț, original, un bărbat cu multe însușiri spirituale alese și cu răspunsul totdeauna gata, dar un disprețuitor de oameni, care a sprijinit, cu un cinism diabolic, legătura soției sale. Și Paulina păru să fie realizarea „idealului lui Lucindus” după cum purtătorul de cuvânt al romanticilor, Friedrich Schlegel o denumise. Dar dansa nu

rette a îndurat soarta grea a spectatorului în suferințe; numai pe ascuns, luând asupra-și rușinea și hula Stela-Molly a putut să se bucure de fericirea ei; dar Fernando-Bürger se consuma în muștrări de conștiință. Când după încetarea din viață a nefericitei Doretta, minciuna se isprăvi și Bürger socotea că se va putea bucura de acum ne-

tică a realității trăite, acela va găsi înălțuirea adâncă, dintre destinele acestor doi oameni. Ei au stat uniți, în dragostea fără dorințe, pe vârful luminos al unei întovășiri pur sufletești. Între acestea însă se întredeschise o prăpastie pentru chin. Hölderlin suferea, din pricina exasperării dorului său și încă și mai mult din pricina interpretării rele date, fără înțeles, iubirii sale. Atunci noaptea nebuinei a cuprins privirea sa.

Sfârșitul lui Hölderlin amintește apusul tragic al lui Lennau, prin iubirea sa față de Sophie Löwenthal. Și aici o femeie frumoasă trupește și sufletește a chinuit pe un poet, care s'a desnădădui în patima lui nemăsurată, dar căruia această patimă i-se părea o necesitate a vieții, până a-l aduce la nebunie.

Suferințe fără nădejdi și dorințe neîmplinite, sunt acele care mai adeseori, oricât ar fi fost de tragice, au dat puteri de creație poezilor și artiștilor. Sub razele lor s'au părguit cele mai frumoase fructe ale artei. Aplecarea lui Richard Wagner către Mathilda Wessendonck a produs opera cea mai adânc sufletească a compozitorului german: „Tristan și Isolda.”

Și Goethe? — Cele mai multe dintre poeziile sale de seamă au fost, într'un chip oarecare, scoase din pătimirile unei dragoste. Hotărâtoare de soartă, vreme de un deceniu n'a fost însă decât o femeie, în viața sa: Charlotte von Stein. Cu toate documentele din viața lui Goethe, care se ocupă cu dansa, cu toată oglindirea clară în poeziile sale, figura D-nei Von Stein va păstra totdeauna ceva enigmatic, pentru urmași, pentru că martorii cei mai importanți ai frământărilor ei sufletești, scrisorile sale către poet, din anii prieteniei înflăcărâte, nu se mai găsesc. Un lucru este însă stabilit: că această femeie avea însușiri, care au făcut necesare, pentru Goethe, prezența, participarea și influența ei, în viața și existența poetului tot timpul cât a trăit la Weimar, până la călătoria în Italia.

Timpul romantismului este, în deosebi, bogat în înălțări tragice ale destinului celor două sexe. Concepția romanticilor despre voința suverană a femeilor și despre amoralitatea căsătoriei, în care s'a văzut o dușmană a adevăratei dragoste, a creat, cu toată accentuarea libertății personale nenumărate conflicte și suferințe. O astfel de oscilare năzăstioasă, între ideal și realitate, se găsește și în atracția lui Immermann, către contesa Elisa von Achlefeldt. Dansa, o fire cu adevărat romantică, voia să ducă o existență de frumusețe inspiratoare, alături de poet. S'a ferit însă să se despartă de soțul ei Baronul D. Lützow, spre a se lega prin căsătorie de cel pe care-l iubea. Această înălțare reciprocă, și care nu se putea desface de către nici unul dintre cei doi, a tărgănat ani întregi și a amărit cea mai frumoasă parte din existența poetului.

Mai ușor decât Immermann și-a dus povara dragostei sale, față de Contesa Teresa Guiccoli, renumitul poet englez Lord Byron. Deși adoratorul pătimas al femeilor obosise de aventuri de dragoste și nu mai doria nici o nouă cunoștință, contesa tânără, gingașă, blondă cu ochi albaștri, semănând mai mult cu o englezoaică decât cu o italiană, pe care a întâlnit-o în salonul Benzon, în Veneția, a aprins în inima lui, dela prima privire, un foc mistuitor. Contesa nu se deosebia, nici prin o frumusețe izbitoare, nici printr-o inteligență scilipitoare și totuși a izbutit să înălțuiască, mulți ani, pe poetul alintat. Anii aceștia au fost bogați în creații poetice. Dar, în

cele din urmă, Lordul s'a plictisit de atrăgătoarea Tereza. Călătoria sa în Grecia a fost făcută și din dorința de a se libera de povara acestei dragoste. Nu bănuia că această fugă îi va fi fatală: i-a adus moartea.

Adesea lipsa de însemnătate a femeii, pe care bărbatul în orbirea iubirii sale nu o vede, poartă toată vina desnodământului tragic. Astfel contesa Haska, peste măsură de mult prețuită, și pe care Balzac a luat o în căsătorie, scurt timp înaintea morții sale, n'a fost, din clipa când romancierul a întâlnit-o și s'a entuziasmat de scrisorile ei copilărești, decât o fantomă frumoasă a imaginației poetului. În realitate era o ființă care aproape nu se deosebea de masa

na de Deniges. În salonul lui Ferdinand Lassalles, la Berlin, tânără fată, cu buclele ei de păr blonde roșietice, cu statura ei mândră, era una dintre cele mai atrăgătoare apariții feminine. Cu ochii ei albaștri deschiși, sorbia, cu lăcomie, vorbele lui Lassalles, când discuta, spiritual, cu oaspeții săi. Pentru voia acestei fete își sfârși Lassalles

MATHILDA WESEN DONCK
Modelul Isoldei lui Richard Wagner

avea spiritul și nici rutina de societate a unei Dorothea Schlegel, a unei Rachel Varnhagen, și nici amabilitatea unei Henriette Herz, sau îndărătnicia, plină de temperament, a unei Carolina Michaelis. Dansa avea ceva strălucitor și ispititor în aparența ei și producea impresia „unei apariții din mitologia greacă”, avea o înfățișare simpatcă, copilăroasă și naivă. Paulina chinui pe prinț adesea cu supărări și capricii, însă chiar greșelile ei îi păruă lui dragă-lase, pentru că purtau pecetea de netăgăduită sinceritate. În ultima scrisoare, dictată de dansul, puțin înaintea morții sale, el scria: „Paulino, simt cu adevărat, din adâncul sufletului meu, că numai prin tine sunt fericit, numai tu așterni, în toată existența mea, farmecul sufletească. Gândul la tine se amestecă în tot ce aștept eu din partea norocului.”

Cel mai mult se vede însemnătatea femeii, ca forță a destinului, în viața poezilor. Datorită sensibilității lor mai mari, legăturile dintre bărbat și femeie sunt aci adesea mai pline de tragic.

turburat, de fericirea cu Molly, femeia iubită muri. Durerea pe care i-o pricinui această moarte, împrumută fantaziei lui aripi minunate, care o duseră la înălțimi la care nu ajunseseră niciodată.

Umbre mai posomorite se întind peste iubirea lui Hölderlin către Suzete Gontard. Nu se va putea ridica niciodată cel din urmă val, de pe această legătură sufletească tristă. Prea mulți oameni flecari au brodat asupra ei, prea puțin ne-a destăinuit poetul. Se pare că și când ar fi veghiat cu grije, ca această iubire să rămână un odor ascuns. Dar cine știe să simțiască printre rândurile scrisorilor lui, cine ascultă tânguirile pătimase ale poeziilor lui și cine caută în iubirea dintre Hölderlin și Diottima lămurirea artis-

Eliza Contesa v. Ahlefeldt. —
Patima romantică a lui Karl Immermann

Steaua lui Ferdinand Lassalles
Helena v. Dönniges-Racovitza.

Sophie Loewenthal. — Destinul lui Lennau

Astfel iubirea îndoită a lui Bürger. Autorul „Lenorei” a simțit o aplecare irezistibilă față de sora mai tânără a soției sale, Augusta Leonardt, și aceasta l-a ținut, în chinuri, vreme de 6 ani, în luptă permanentă între renunțare și patima impetuoasă, dând astfel viață conținutului dramei lui Goethe „Stella” Suferind în tăcere Caecilia — Do-

Paulina Wiesel,
iubita prințului Louis Ferdinand de Prusia

comună a oamenilor, și pe care gândul de a fi iubita unei celebrități o măgulea.

Și Lydia Escher, fiica bine văzută patrician din Zürich, bogată stăpână a minunatei stațiuni de lux, dela marginea mării Belvoir, a legat atât de strâns pe pictorul Karl Stauffer-Berna, în lanțurile fermecate ale dragostei, încât dansul a pierdut vederea clară a adevă-

eternică, o luă ca model, în atelierul său. Acolo o zări tânărul Gabrielle Rosetti și o alese ca muză și curând ca soție. În tablourile sale trăește, în multe chipuri, mai înainte de toate ca „Beata Beatrix.” Moartea ei timpurie a avut efectul de a exalta fantazia artistului și de a storce astfel noi creații.

Dar la noi în țară n'au fost atâtea femei, care au influențat, nu numai soarta oamenilor, dar chiar soarta unui neam întreg?

de Dr. Valerian Tornis

Notă. — Articolul acesta a fost tradus din limba germană. Autorul a lăsat afară multe dintre femeile care au jucat rol de seamă în istoria Italiei, Spaniei și Franței, influențând destinele oamenilor. Ca să nu amintim decât nume cunoscute cititorilor noștri, vom menționa de d-na de Pompadour, d-na de Maintenon, Lucrezia Borgia, etc.

LYDIA ESCHER,
ortită pictorului Karl Stauffer-Bern

rului și a trăit într-o lume de fantazie, pe care dansa a ajutat să și-o alcătuiască. Ea a fost trădătoare, când după înjosirile adânci care i-au fost impuse poetului, a scris aceea scrisoare rece de ruperea relațiilor, în care dansa îl pecetluia ca mincinos și înșelător.

Însfârșit, trebuie să mai amintim aci, încă o femeie, care a însemnat fatalitatea nu a unui poet sau a unui artist ci a unui maestru al vorbeii rostite: Hele-

Lizzia Siddal. — Muza pictorului englez Dante Gabriel Rosetti. După un desen făcut de artist.

AȘA SAU ALTFEL

ÎN Hollywood, orașul filmelor, sau undeva pe acolo, se spune că există un regisor, care zi de zi, nu are altceva de făcut decât să privască pulpele fetelor tinere să le judece, și să le aprecieze. Și privirile tinerelor tale se îndreaptă către el, pline

purii egalității. Astăzi nu mai e nimeni întrebat de tradiție și despre gloria înaintașilor. Valoarea individuală este singura prețuită.

Dealtminteri, în special pentru femei, tradiția nu poate juca nici un rol, pentru că femeile

Pulpe frumoase care se oferă spre critică unui cunosător din fabrica de filme

de teamă și de speranță, căci de bărărirea lui atârână, dacă vor fi găsite vrednice să treacă mai departe, în sălile atelierului, ca gazete, ca „girl“, sau altfel și să facă, în felul acesta, primul pas pe scara care se ridică, până la vînta dorințelor lor. Puține sunt alese, căci omul este foarte sever. Câte din aceste puține

tot mai mult se emancipează, sunt tot mai numeroase exemple din care reiese că femeia își caută loc, nu numai printre lucrătorii anonimi, dar și în conducere, în poziții care până acum erau socotite ca privilegii ale bărbaților. Nu toate femeile ajung sus, la fel după cum nu toți servitorii de birou devin

FEMEEA IN INDUSTRIE

Miss Dillon, care în 23 de ani a ajuns, dela postul de începătoare, pe care-l ocupa să fie președinta a companiei de gaz din Brooklyn

FEMEEA IN BANCĂ

P. Kramer, directoara unei bănci particulare și administratoarea unui capital de 8 miliarde lei

ajung însă mai departe, până la vîntul de gagistă? Numai un procent neînsemnat, căci pulpele singure nu ajung, spre a se suie mai sus, pe scara gloriei. Acum e nevoie de talenți, de dibăcie, la fel în țara de basme din Hollywood ca și în toate celelalte locuri, în lume. Trăim în tin-

vreodată directori, dar există posibilitatea, ca femeia să ajungă la loc de frunte și exemplele o dovedesc. Pentru aceasta, nu înseamnă că femeia trebuie să înceteze de a fi femeie. În vremurile părinților noștri, femeile, care aveau o meserie, purtau o pălărie specială lipsită de

FEMEEA IN ADMINISTRATIE

Consiliul comunal feminin, adică mamele unui orașel american, în care toate funcțiunile, fără excepție sunt în mâinile femeilor

Moda progresaază...

SE POATE constata ușor că omenirea face progrese pe toate tărâmurile. Oamenii au înaintat pe teren cultural, tehnic și științific. Să nu se creadă că femeia s'a lăsat mai prejos. Și fiindcă arta în care excelează este chipul cum știe să se îmbrace și să se înfrumuseze, progresele cele mai mari, femeia le-a realizat tocmai în acest domeniu.

Ilustrațiile noastre reprezintă câteva din modelele cele mai noi, care dovedesc progresul feminin. Simpaticele noastre cititoare vor putea aprecia interesul pe care revista „Realitatea Ilustrată“ îl manifestă pentru orice progres, fie chiar acel al modei.

În loc de rochii largi și voluminoase cu care bunicile noastre măturau praful de pe stradă, fără îndoială că fustele scurte — chiar dacă nu sunt atât de bine venite pentru ediliul orașelor — sunt mult mai igienice și mai atrăgătoare pentru ochi. De asemenea firea omului este astfel încât dănsul are nevoie de aer și de soare și singură haina deocoltată a femeii, croită fără îndoială mai ales cu intenția de a plăcea bărbaților, are darul de a corespunde mai bine unei dezvoltări a trupului. Oamenii vor purta din ce în ce mai puține vestimente, căci aceasta corespunde naturii.

Sriitorului acestor rânduri, care face parte din sexul urît, îi pare rău însă că femeia, nemulțumindu-se cu vestimintele pe care și-le face și care i-se potrivesc, caută să le imite pe cele ale noastre, ale bărbaților.

Și cum moda cea mai nouă pentru bărbați pretinde ca aceștia să poarte pantaloni lungi și largi, ne vom pomeni într-o bună zi, că sexul tare va lua la purtare hainele femeiești de acum douăzeci de ani — ba într'un timp mai depărtat chiar malacofurile — iar femeile vor ajunge

să poarte pantalonii scurți și în scurt timp femeile vor adopta hainele bărbătești. Iată bună-cară costumul cel dintâi (sus la

La stânga: Costum de interior „pierette“, formă pijama.
La dreapta: Costum de salon, cu pantaloni de mătase albă și sacou de mătase albastră cu blană albă pe margini.

Costum sacou, cu blană albă și pantaloni verzi, din crepe de Chine

Costum elegant, de vizită, cu pantaloni tip „Oxford“

Costum de stradă, haină și vestă bărbătească, pantaloni bufanți

Reese aceasta foarte evident din tendința manifestată în ultimile modele din ilustrațiile alăturate. Femeia, nu numai că poartă, în interior, tot mai mult, pijamalele frumos împodobite, ale bărbaților, dar face și vizite cu asemenea haine sau îmbracă smokingul și alte haine bărbătești. Din totdeauna, mai ales în ceea ce privește moda, femeia a arătat mai multă mobilitate, a fost mai puțin stabilă. Se poate prezice cu multă aproximație că

colț) din stânga a ilustrației noastre. Să nu credeți, că acest costum se îmbracă pentru noaptea. E o haină obișnuită în toate stațiunile climaterice, de vară și de iarnă din Europa și America. Pantaloni sunt făcuți din mătase albă, grea și au manșete colorate. Sunt interesante și „petele decorative“ de pe haină.

Figura a doua, dela stânga, are bluza făcută din mătase cu fir, cu brandeburguri și broderii.

(Citiți urmăre pe pagina 9)

gust și, cele mai multe, ochelari de nichel. Astăzi rădem de aceste atribute fără rost, după cum probabil și copiii noștri vor râde, de alte charagioslăcuri ale

noastre, de care acum nu ne dăm seama. Ori cum însă capul rămâne totdeauna mai important decât pulpele. Fiecare dintre noi prețuim picioarele

prea mult, chiar atunci când nu sunt de disprețuit. Fiecare își croiește drumul cum poate, pe căi diferite. Principalul este să-și croiască. Așa sau altfel.

FEMEEA IN INTREPRINDERE

D-na Hansen, care după moartea bărbatului ei conduce singură două garaje de automobile, unul de 150 și celalt de 115 trăsuri și se ocupă singură zilnic de îngrijirea automobilelor

FEMEEA IN ȘTIINȚĂ

D-șoara K. Summer dela Institutul geologic din Washington, o apreciată cunoscătoare pentru fosile

Citiți și răspândiți „REALITATEA“

Aș vrea să știu...

(Continuare)

CUM SE POT ÎMPĂIA ANIMALELE PENTRU MUZEU?

CUM SE PĂSTREAZĂ INSECTELE?

ÎN CE LICHID SE PĂSTREAZĂ ȘERPII ȘI BROAȘTELE?

Împăierea animalelor pentru muzeu e o operație foarte delicată, care cere multă practică.

Pielea animalelor se curăță cât mai bine de părțile moi, de carne, de sgârșiri etc. cu băgare de seamă, ca nu cumva să se smintească părul, pielea mai subțire, penele sau solzii. După ce se lasă să se usuce la soare, se freacă părțile dinăuntru cu săpun de arsen, care înnuind pielea o aseptizează totodată, adică o păzește de putreziciune. Se umple apoi cu paie fărâmițate, cu bumbac sau cu carpe pielea animalului și se coase așa încât forma pe care o avea animalul viu să fie cât mai bine imitată.

Atât operațiunea jupuirii cât și cea a umplerii cer o mare îndemânare și multă pricepere care nu se pot câștiga decât făcând ucenicie la un om de meserie.

D. Roth dela institutul de zoologie din Cluj e un adevărat maestru în această privință.

O carte românească care să dea indicațiuni asupra acestor lucruri n'avem, din păcate.

Cât despre insecte, cu ele treaba e mai ușoară. Orice insectă pentru colecție trebuie prioră vie. Aceasta să face — pentru cele care zboară — cu o plasă de fluturi.

Insecta nu trebuie lăsată să se sbată căci astfel își poate rupe antenele, pierde solzii, perii sau chiar membrele. După oarecare exercițiu, așa ne deprindem ca o insectă prinsă în plasa de fluturi s'o învelim în rețea, astfel încât să-i paralizăm mișcările.

Insecta se omoară apoi cu puțin cloroform sau eter. Pentru aceasta se așează insecta sub un pahar, răsturnat cu gura în jos pe o masă și punem alături de la o bucată de vată imbibată cu una din aceste substanțe.

Spre a o păstra se trece printr'însa un ac de oțel subțire și se înfige vârful acului într-o bucată de plută.

Bucățelele de plută cu insecte, se păstrează într-o cutie închisă în care presărăm naftalină.

Șerpii, broaștele și orice altfel de animale mici se păstrează în borcane de sticlă, bine închise în care turnăm, așa încât animalul să fie pe deaîntregul acoperit, spirt (alcool) de 98°.

Dacă vasul nu e bine închis alcoolul se evaporă. Se recomandă, imediat după uciderea animalului, înainte de a-l pune în bocan facerea unei injecții cu formol.

Clientul: — Cum? Își permite patronul să-mi ceară 300 lei pentru două porții de mâncare când eu am rămas tot flămând?

Chelnerul: — Nu face nimic: plățiți și vă asigur că vă piere pofta de mâncare...

Scriitorul Pisălog merge într-o zi la un editor:

— Uite am adus ultimele nuvele pe cari le-am scris. Cred că sunt foarte frumoase: când le-am citit mamei a plâns... Le publicați?...

— A! Mulțumesc, dar mai bine ar fi să le păstrați pentru D-vs... să nu mai plângă și alții... banii pierduți...

Intr'un tramvai arhiplin se urcă un ofițer invalid, uitându-se de jur, împrejur după un loc. O fetiță mică sare jos de pe genunchii mamei sale și foarte afectată spune sărmanului invalid:

— Poftim, ocupați locul!

Să ne îmbogățim cunoștințele

„Luminează-te și vei fi.“

Cine vrea să se deosebiască de animalele, care umblă căutând în jos și sunt sclave ale pământului, cată să priviască în jurul său, să pătrundă înțelesul minunat al firii și adunând cunoștințe să merite cu adevărat numele de „stăpân al naturii“.

Raza „Diabolică“ a lui Matthews

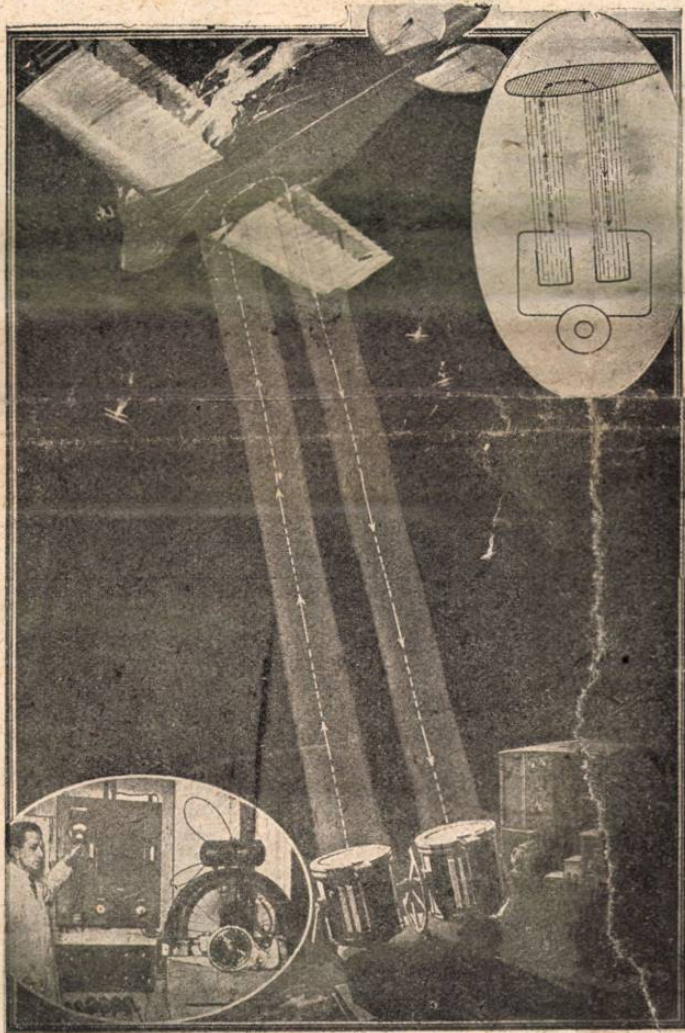
GRINDELL Matthews, un inginer englez, lucrează la perfecționarea descoperirii sale. Domnia-sa a găsit anume o rază, care poate ucide un șoarece, poate paraliza un om, poate provoca explozia depozitelor de munițiuni, poate opri un motor de avion, în sbor, înfășșit o rază adevărat drăcească.

De sigur că nu e greu să ne închipuim ce-ar putea însemna războiul cu asemenea raze perfecționate!

Dar să vedem care sunt bazele științifice ale descoperirii făcute de inginerul englez.

De curând am vorbit în revista noastră despre „unde și vibrațiuni.“ Cititorii știu din cele scrise atunci, că o rază de lumină albă, trecând printr-o prismă, se descompune în șapte culori, sau radiațiuni, vizibile, pentru ochiul nostru, și care se urmează astfel: violet, indigo, albastru, verde, galben, portocaliu și roșu.

Dar dincolo și dincoace de acest spectru vizibil, există alte radiațiuni, „invizibile“ pentru ochiul nostru, dar care se manifestă în multe chipuri, și de care zi de zi învățăm să ne folosim mai bine, pentru că oamenii de știință le studiază tot mai aprofundat. Dincolo de violet avem pe rând: „ultra-violetul“, „razele X“, „radiațiunile radiului.“ Și dincoace de roșu, avem „infra-roșu“ și „unde hertiene“ (cele ale telegrafiei fără fir).

Dar rezele Matthews unde se așează oare? Fână acum se știe ca razele X și radiațiunile radiului pot produce tulburări mari în organism, pot omori chiar un organism viu. Accidentele nenorocite ale radiologilor sunt o dovadă tristă. Dar acțiunea acestor raze e totdeauna foarte înecată și pe de altă parte raza de influență e foarte mică: cel mult câțiva metri.

De cealaltă parte a spectrului, radiațiunile infra-roșii, care transportă energia calorică, pot — la o depărtare de 30-40 metri — să ardă țesutul viu sau să provoace explozia unei pulberi. Dar n'ar putea, oricât ar fi de puternice, să strice magnețului unui motor.

În ceea ce privește undele hertiene, toți radioamatorii (telefon fără fir) știu că acestea nu sunt de fel periculoase.

Rezultă că radiațiunile Matthews nu pot fi, desigur, nici una din razele cunoscute ale spectrului, care azi e bine studiat, pe de-a întregul. S'ar putea, cel mult, ca „raza diabolică“ să fie alcătuită din împreunarea a două sau mai multe radiațiuni: pe deoparte, bunăoară, un fascicul de raze „ultra-violete“, care ar face ca aerul, pe tot drumul parcurs, să devină bun conducător de electricitate și apoi, prin acest aer s'ar trimite, pe de altă parte, un curent electric alternativ, cu efecte atât de periculoase și chiar omoritoare.

Lucrul nu e imposibil din punct de vedere teoretic.

Deocamdată să păstrează cel mai mare secret asupra cercetărilor, făcute în această direcție, căci razele diabolice, dacă nu vor suprima războiul, vor schimba și mai mult aspectul lui, atunci când nu se vor mai putea întrebuința nici avioane și nici explozibile.

În Țara lui Tut-Ankh-Amon

Templul funerar al reginei Hatisu

DUPĂCE a stat patru mii de ani sub nisip, acest mormânt a fost scos la lumină acum treizeci de ani.

Așezat într-o vâgăună a deșertului teban, dincolo de valea Regilor și a Reginelor, acest templu și acest mausoleu au fost clădite, de către regina Hatisu, care a domnit în Egipt, acum patru mii de ani.

Myriam Harry, un egiptolog care a vizitat aceste ruine, de curând, spune că melancolia mândră și bogăția funebră a acestui mormânt regal, nu poate fi întrecută de nimic. E construit din pietre mari, ridicate în formă de pereți, în jurul unei vâgăuni a deșertului... și în fundul acestei pânii, tăiat din aceeași piatră, dar mai strălucitoare, terase palide, scări blonde, portice, coloane a căror culoare s'a sters, merg de se împreună cu stâncile luminoase, se perd în întunecimile abisurilor.

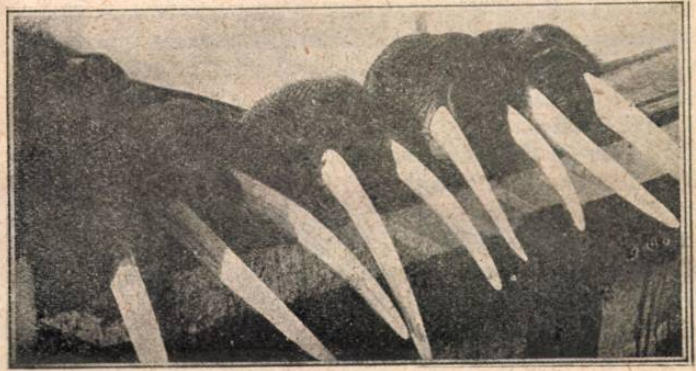
Fotografia aceasta e una dintre cele dintâi, care s'au făcut, ale templului lui Hatisu „vechea regină“, a cărei imagine se găsește în muzeul dela Cairo, cu tichia de faraon în cap și cu barba de divinitate, care forma atributul stăpânirii.

PELICANII LA VÂNĂTOARE

Sburând deasupra apei, ceata de pelicani a zărit, prin transparența undelor, mulțimea peștilor care înotau. Și totii pelicanii s'au năpustit asupra pradei, căci ei consumă o cantitate enormă de pești. Nu se mulțumesc numai să-și astâmpere foamea, dar își fac și provizii. Ciocul lor are în partea de jos (mandibula inferioară) un buzunar larg, care le slujește drept câmară de provizii.

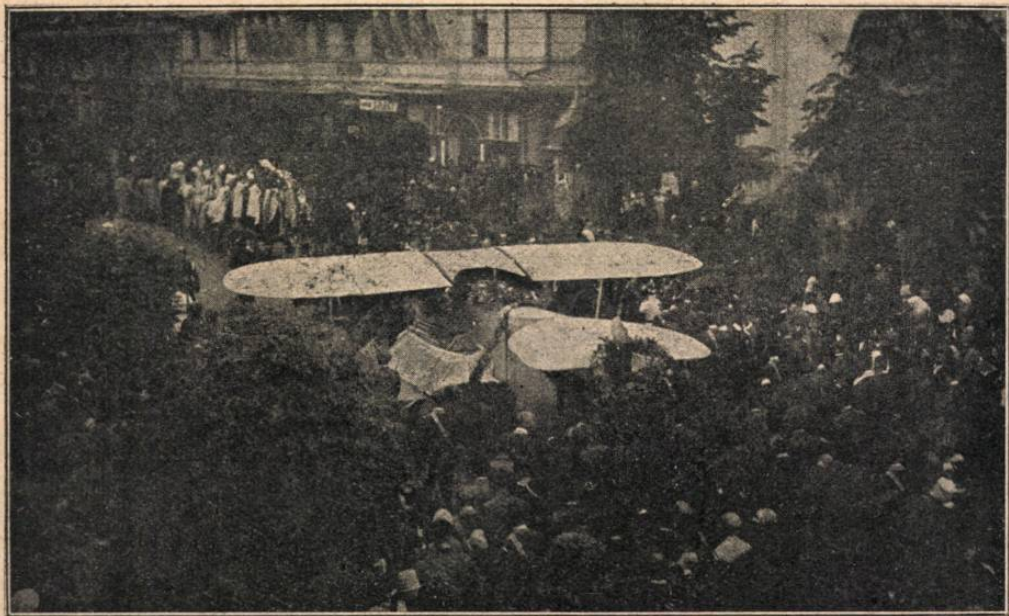
MORSA

Calul de mare sau morsa e un animal de apă, care trăiește prin mările nordice.

S'a numit nu fără temei „vaca cu dinți mari.“ Caninii maxilarului de deasupra, care strâng maxilarul de jos, au o lungime de peste 60 de centimetri. Servesc animalului ca arme de atac și cu ele, adesea cufundă corabia vânătorilor, care urmăresc morsele, pentru pielea și fildeșul lor.

Înmormântarea celor două victime ale accidentului de aviație din Dej

Săptămâna trecută a avut loc la Cluj funeraliile celor doi sbrători cari au fost victimele în accidentului dela Dej: Căpitanul Laurențiu Teglariu și sublocotenent Nicolae Aldea. Cosciugurile au fost așezate fiecare pe câte o aripă de avion și cortegiul a străbătut astfel orașul.

VICTIME ALE MODEI

Moda a făcut totdeauna victime printre devotații ei. Chinezoaicele și japonezele și-au torturat picioarele spre a le face cât mai mici. Turcoaicele de altă dată au fost adesea în pericol de moarte prin indigestiile pe care și le provocau mâncând mult ca să se îngroșe după modă.

În Africa de Sud indigenii mai să-și smulgă urechile și nasul din rădăcină, încercându-l cu tot soiul de belciuge și lanțuri grele de fer.

Nici albi civilizați nu se lasă mai prejos: nu e pra de mult vremea când europencele își strângeau trupul în tot felul de fiare — numite corsete — spre a păstra trupul svelt iar azi ca să slăbiască multe femei depe la noi se lasă să moară aproape de foame.

Indigenii din Togo (Africa) au stabilit însă recordul, prin sacrificiile făcute pe altarul modei. La dâșii coarnele de vită, ca podoabă, sunt semnul nobleței și al virilității. Aceste coarne nu se atârnă numai ci se grefează, se altoiesc în carne. Cu cât numărul de coarne, pe care le poartă cineva pe spinare e mai mare, cu atât acela ocupă un rang social mai înalt.

D. Maior Măndrescu, comandantul grupului 5 Aviație, rostește cuvântarea de rămas bun, a celor doi aviatori.

O MASĂ DIN 6000 DE BUCĂȚI

Masa de mai sus e compusă din 6 mii de bucăți, la care d. S. M. Perry, din Midian (America), a lucrat în orele libere timp de un an și jum.

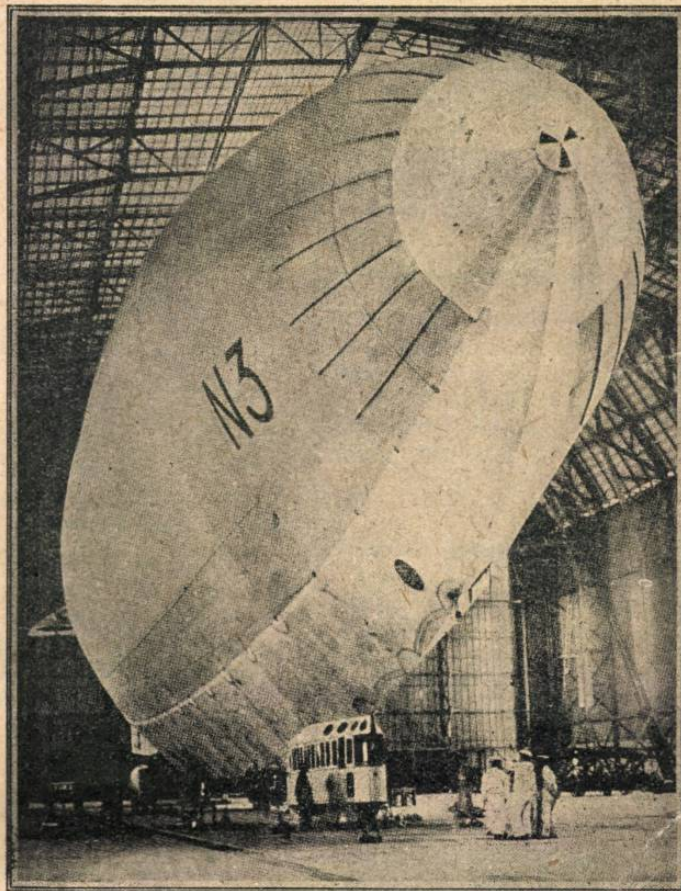
REGELE PERLELOR

Gaveshy Lal, regele negoțului de perle din India, în timpul unei călătorii dela New-York la Londra a fost păzit de 180 de polițiști — Regele perlelor aduce la Londra pietre prețioase în valoare de 500 milioane lei. Îndărățul său se vede paznicul său personal, care e gata în orice clipă să ucidă pe cel care i-ar ataca stăpânul.

CEA MAI MARE CARTE DIN LUME

Registrul Camerei de Comerț din Los-Angeles unde se înscriu toți vizitatorii orașului, e cea mai mare carte din lume.

ȘI JAPONEZII SE SILESC SĂ FIE ÎN FRUNTE CU AVIAȚIA LOR. — Dirijabilul No 3 care de curând a ieșit din hangarele dela Kasuwi-ga-Ura Lagoon, unde a fost construit.

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

Abonamente: trei luni Lei 70
 o jumătate de an . . . Lei 130

Editor și Redactor: J. B. Sima
Apare totdeauna Duminică

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 38.

Un guvern care a durat trei săptămâni....

Cabinetul Știrbey a căzut, după o guvernare de trei săptămâni. În ilustrația noastră fixăm, pentru istorie, formațiunea acestui guvern de scurtă durată. În mijloc d. Barbu Știrbey, președintele consiliului. Sus, dela stânga spre dreapta, d-nii I. Inuleț, Alexandru Lăpădatu, Grigore Iunian, prof. Mrazec. În rândul al doilea, d-nii: Mihael Popovici, C. Dimitriu, Stelian Popescu, C. Argetoianu. În rândul al treilea, la dreapta: d. Pan Halippa; la stânga d. N. Lupu. Jos, dela stânga la dreapta, d-nii: Sever Dan, G. Cipăianu, Căpităneanu și general Paul Angheliescu. Dintre aceștia, cei mai mulți au intrat în alcătuirea noului guvern Brătianu, anume d-nii: Mrazec, Alex. Lăpădatu, Inuleț, C. Argetoianu, Stelian Popescu, C. Dimitriu, N. Lupu, general P. Angheliescu și G. Cipăianu

REALITATEA

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an întreg Lei 250
Pe o jumătate de an „ 130
Pe trei luni „ 70

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$2
Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sima

DUMINECĂ, 26 Iunie 1927

Candidatul

Cu mâna întinsă prietenos, către oameni pe cari nu i-a văzut niciodată, cu fața shărcită, într'un zimbet cleios, cu gura plină de promisiuni, pe care știe bine că nu le va îndeplini, candidatul, prins de frigurile electorale, aleargă din sat în sat, pentru a cere voturile, care să-l ridice din obscuritatea anonimului, în incinta reprezentanței naționale.

Că în drumul său înghit neplăceri fatale campaniei electorale, sub regimul intoleranței civice, că spiritele bicioase sau palmele academice ale jandarmlui fac uneori să i-se roșească obrazul, aceste sunt lucruri prea mici, față de scopul foarte mare: acela de a fi alesul națiunii, ca să zicem așa.

Dar amabilitatea și dulcea prietenosă, întrebuintă de candidat în tot timpul alegerii, dispare ca prin farmec îndată ce s'au despoiat urnele și trambulina administrativă, abil apăsată de prefecți și jandarmi, l-a aruncat ca pe o minge, din întinericul provinciei tocmai în dealul Patriarhiei.

Candidatul, ajuns deputat, își ia rolul în serios.

Cât rămâne în provincie este un om extrem de grav. Rigid, parcă ar fi înghițit un baston, salută numai cu un deget, nu mai cunoaște pe obscurii cetățeni de ieri, nu dă mâna cu nimeni, și absorbit de grelele probleme sociale, pe care are să le rezolve, cu două degete ridicate în sus, — cum fac elevii de curs primar, când simt o necesitate nu tocmai parlamentară, — nu mai vede pe nimeni.

Ajuns în Parlament însă, toată marea personalitate sală se topește, la privirea severă ce i-o trimite primul ministru sau ministrul de interne și d. deputat rămâne o simplă cifră, în masa majorității.

Ascultător ca un elev de școală primară, și tot asemenea de priceput, în problemele ce i-se pun spre rezolvare, el este cu anticipație de părerea „șefilor”. Singurul discurs pe care îl pronunță cu entuziasm și convingere este să vocifereze, când i-se face semn, și singurul lucru care știe să-l facă conștiincios, este încasarea diurnei.

În vagonul parlamentar, sau pe trotuarul orașului de provincie, să nu te atingi de el, căci se sborșește ca un curcan fluierat, te fulgeră cu privirea, din care țâșnește demnitatea, — crede el — și în realitate prostia.

Atât de mult s'a simplificat munca și priceperea unui parlamentar încât o poate face orice bărbier, și de multe ori cu o superioară prestanță și mai mult bun simț.

Candidatul băfrit și umilit la alegeri, continuă această activitate în parlament, unde, în majoritatea cazurilor, nu e un om, ci un fotoliu.

Câte umilinti și ce scârboș torent de minciuni, în întregul nostru sistem Parlamentar.

Buletin Săptămânal

Timp de trei săptămâni, câtă vreme Guvernul Știrbey a fost la cârma statului, țara întreagă s'a legănat în nădejdea unei uniri între partidele puternice dela noi. Se pare însă că o înțelegere între bărbații de frunte nu s'a putut face, pentru că oamenii nu au destulă încredere unii într'alții și fiecare bănuia pe celalalt.

Legea noastră electorală, făcută de Guvernul Brătianu, la începutul anului trecut, este așa fel făcută încât dă acelui partid, care în alegeri se dovedește a avea cu ceva mai multe voturi decât ceilalți, pe tot cuprinsul țării, puțința de a aduce în Parlament un număr covârșitor de deputați.

D-l Ionel Brătianu, președintele partidului liberal a cerut d-lui Maniu, președintele partidului național-țărănesc, ca înțelegându-se împreună, în viitorul Parlament să fie mai mulți deputați liberali, decât național-țărăniști, iar listele de candidați, ce urmau să se depună, să fie în așa fel întocmite, încât să asigure liberalilor un număr mai mare, național-țărăniști candidând și ei pe aceleași liste. D-l Iuliu Maniu, deși niciodată nu s'a împăcat cu liberalii, ținând sama de vremurile grele — prin care trece țara, și de dorința M. S. Regelui, care voia un guvern alcătuit din toate partidele, a primit multe din condițiunile d-lui Brătianu, afară de listele comune, adică d-sa nu voia să se prezinte în fața alegătorilor, la braț cu liberalii.

D. Barbu Știrbey dacă a văzut că partidele nu se înțeleg s'a prezentat M. S. Regelui și i-a spus că toată străduința care a depus-o, n'a dat roade. Așa fiind d-sa roagă pe Rege să încredințeze pe altul cu conducerea treburilor în țară.

M. S. Regele a chemat atunci pe d. Brătianu și l'a însărcinat cu alcătuirea noului guvern.

Guvernul s'a format Miercuri, în felul următor: d-nii I. C. Brătianu, președinte de consiliu și ministru de externe, Dr. C. Angelescu ministru de instrucții publice, I. G. Duca ministru de interne, Vintilă Brătianu, ministru de finanțe, C. Argetoianu, ministru de domenii și agricultură, I. Inculeț ministru sănătății publice, I. Nistor ministru de lucrări publice, Dr. N. Lupu ministru al muncii, Sterian Popescu ministru de justiție, A. Lăpădatu ministru al cultelor și artelor, General Paul Angelescu ministru de război, C. Dimitriu ministru al comunicațiilor, L. Mrazec ministru de comerț și in-

dustrie, Gh. Tătărescu și R. Franasovici sub-secretari de stat la Interne Gh. Cipăianu sub-secretar de stat la domenii.

După cum s'evde mulți dintre miniștrii guvernului Știrbey, au rămas la locurile lor. Numai miniștrii cari făceau parte din partidul național-țărănesc, împreună cu d. Știrbey, au lăsat locurile lor.

Actualul guvern se prezintă astfel nu ca un guvern curat liberal, ci ca unul alcătuit și din partidele mai mici ale d-lor N. Lupu, Stelian Popescu, Argetoianu.

Cu toate acestea se pare că tot mai există puțința de înțelegere între partidul liberal și cel național-țărănesc, așa încât în țară alegerile să nu producă iară tulburări mari. Fără îndoială că un guvern, în care cei mai de frunte miniștrii sunt dintr'un singur partid, mult mai greu poate fi chezașie pentru alegeri libere, cum ar fi fost guvernul Știrbey, dacă rămânea mai departe la cârmă.

Noi nădăjduim însă că partidul liberal va fi destul de înțelept, spre a se feri de abuzuri, ca acele provocate de alegerile averscane.

Săptămâna trecută în multe locuri din țară a căzut grindină care a făcut multă pagubă. Grăul și secara sunt slabe prin Basarabia și Moldova dar au dat roada îmbelșugată în Transilvania, Banat și în șesul Dunării. Porumbul e bun în Vechiul Regat și Transilvania, dar e slab în Basarabia și Bucovina.

La Viena, în Austria, s'a început judecarea femeii lui Grozăvescu care, acum câteva luni, din gelozie, și-a omorât soțul, trăgând asupra lui cu revolverul. Nu numai țara noastră, dar lumea întreagă, a pierdut, prin moartea lui Grozăvescu, pe unul dintre cei mai mari cântăreți. Femeea în primul timp s'a prefăcut nebună, dar mai la urmă, s'a dovedit că e în toate mințile. Deaceia acum e judecată și de sigur va fi condamnată.

Aviatorul Depinedo s'a înnapoiat la Roma după ce a sburat, cu mai multe opriri, în jurul Oceanului Atlantic. La Roma i s'a făcut o primire entuziastă.

Aviatorul italian proiectează să facă înconjurul pământului în avion, fără oprire. Numai, dacă nu i-ar lua americanii înainte, căci din nou un aviator din New-York, căpitanul Byrd, se pregătește să treacă Atlanticul în sbor.

D. IONEL BRĂȚIANU S'A DOVEDIT DIN NOU
ARBITRUL SITUAȚIEI

Cea mai recentă fotografie a primului ministru, D. Ionel Brătianu în cabinetul său de lucru.

(Foto Realitatea)

»Realitatea« politică

Stresemann (la Geneva): „Domnilor, pentru ca pacea se dăinuie propun să ștergem trecutul.”
— Le Journal, Paris.

CHAMBERLAIN, ministrul de externe englez. — Tipul conservatismului în Anglia.
(„L'ère Nouvelle”).

DR. STRESEMANN
Leaderul politicii de „eșire” a Germaniei.

— „Cum?! Cură de slăbire, pentru mine să mă cațăr pe munți?!”
„Dar dac 'aș fi un negru în pustiu, ce mi-ai prescrie?”
— Der Gotz, Viena

VINOVAȚ DE BIGAMIE.

Advocatul: „Domnilor jurați! Veți admite și d-voastră că clientul meu este iresponsabil. Numai un idiot e în stare să-și mai ia o soacră, pe cap!”

— Buen Humor, Madrid

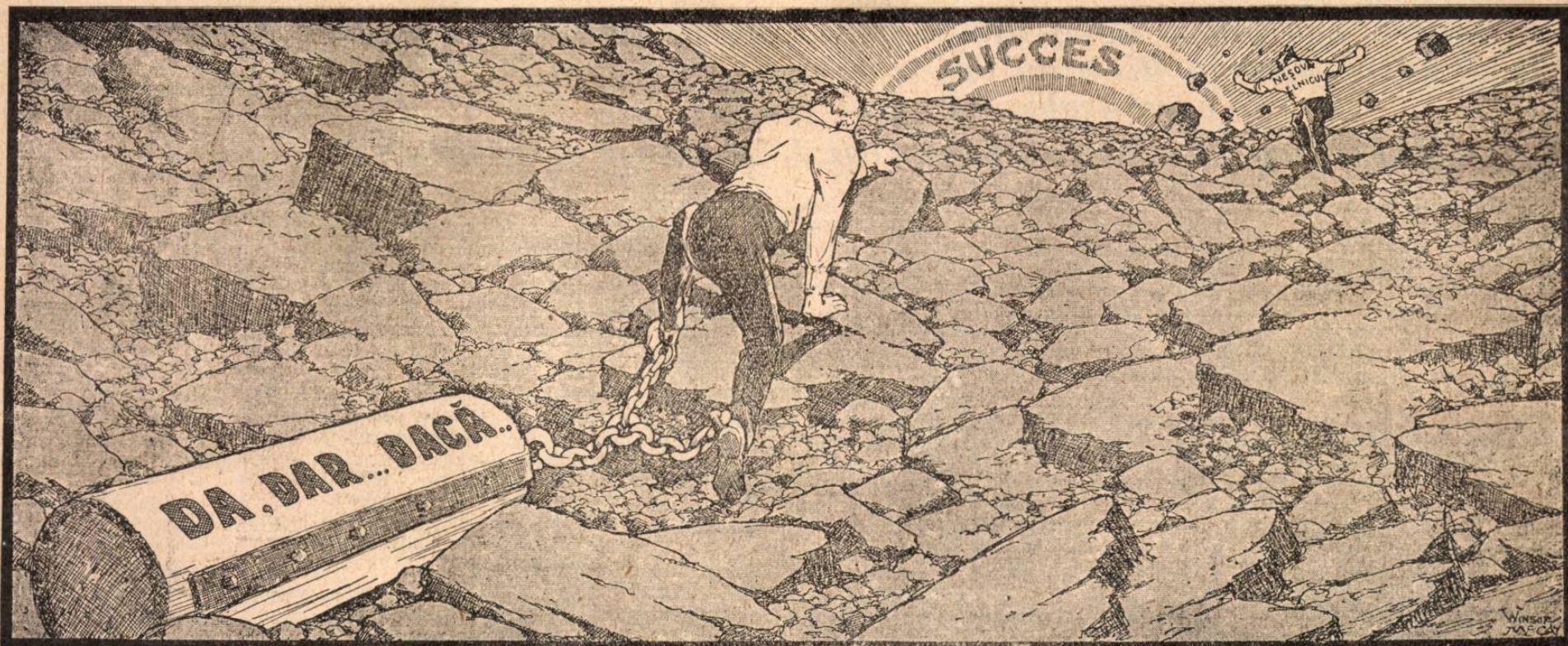

„Curios; numai acum două luni spunea că îl urește, și-i vrea cel mai mare rău pe lume!”
„Poate tocmai de aia s'a măritat cu dânsul!”
— Journal Amusant, Paris.

Ea: „Pentru Dumnezeu, Gustave, lasă-mi cheia dela cufăr!”

OMUL HOTĂRÎT SI CEL VECINIC ȘOVĂITOR

XISTĂ două feluri de oameni pe lume: sunt unii îndrăzneți, hotărâți, cari, când și-au pus un lucru în gând, se îndreaptă fără șovăire către țintă și obțin ceea ce vor.

Oamenii aceștia hotărâți sunt mai puțini decât ceilalți șovăielnici, cari ori de câte ori au de făcut ceva, stau la îndoială, își fac lor inșiși tot soiul de obiecțiuni și până să se hotărască, trece vremea și rămân mult înapoi, întrecuți de alții.

Omul îndrăzneț și hotărât merge înainte și obține tot ceea ce vrea: dacă e hotărât să se însoare cu o fată, mai înainte de a cere mâna fetei, el se duce și cumpără inelul de logodnă. Atât e de sigur că trebuie să se îndeplinească ceea ce și-a pus în gând, când nu e vorba de lucruri imposibile. Omul hotărât și îndrăzneț nu are timp de pierdut.

Vom numi pe omul șovăitor, cel care totdeauna își pune lui însuși tot felul de piedeci, atunci când trebuie să ia o hotărâre: omul, **DA—DAR—DACĂ**. Durează de la începutul lumii acești oameni „**DA—DAR—DACĂ**”: Cain, care a omorât pe fratele său Abel, a fost cel dintâi om de acest fel, nehotărât și șovăielnic: el vedea cu gelozie că fratele său Abel își păzește turma, muncește și merge mereu înainte. Ar fi putut să facă la fel, să fie și dânsul sânguitor, să munciască cu hotărâre, în sfârșit să fie un om îndrăzneț și neșovăielnic. Însă Cain, fiind că făcea parte dintre acei pe care i-am numit „**da—dar—dacă**”, nu putea niciodată să fie hotărât, și n'a putut ajunge la alt sfârșit decât să-și ucidă fratele, pe care îl pismuia. A rămas apoi infierat cu sîgii-lul vărsării de sânge, hulit, și chinuit de mustrarea de conștiință.

Poate că acești oameni „**da—dar—dacă**” ar putea fi schimbați spre binele lor, de s'ar putea hotărâ să poarte cu litere roșii, pe fruntea lor, aceste cuvinte: „**DA—DAR—DACĂ**”. Însă ei nu se pot hotărâ, și atunci nici nu se pot îndrepta.

Omul **da—dar—dacă** prin felul lui de a fi nu-și strică numai sieși ci este piedecă întregului progres al omenirii.

Cea dintâi femeie „**da—dar—dacă**” a fost străbuna noastră Lot. A fost îndemnată să părăsiască cetatea, în care trăia,

Adesea ai întâlnit oameni cari nu pot lua o hotărâre și totdeauna se cugetă: „da—dar—dacă...” Ii spui: „trebuie să fii neșovăielnic, trebuie să mergi înainte, de vrei să reușești”; el va răspunde: „da—dar—dacă.”

Vezi, în ilustrația de mai sus, greutatea care este legată de picioarele sale, și mîia te cuprinde de dânsul. Il îndemni să se scoale cu o oră mai de vreme, dimineață, și să lucreze un ceas mai mult pe zi, pentru că astfel va izbândi. El îți va răspunde: „da—dar—dacă...”

Tinerilor, ferți-vă de obiceiul acesta, de a sta totdeauna în cumpănă și de a obiecta la orice, obiectia „da—dar—dacă.”

Oamenii se pot împărți în două categorii: unii acei „da—dar—dacă” alții, cari când au luat o hotărâre, merg până la capăt și o îndeplinesc.

Cel care îndrăznește și e neșovăielnic, reușește în totdeauna: el progresează, e folositor semenilor săi, iar la bătrânețe duce o viață tihnită și fără griji.

Cel cu „da—dar—dacă”, ar vrea și dânsul să fie astfel, dar vecinic e ținut în loc de nehotărârea sa.

Nouă din zece oameni nu se pot niciodată hotărâ.

pentru că aceasta urma să se dărâme: trebuia să plece afară din oraș și nici o clipă să nu privească înapoi, pentru ca astfel să scape nevătămată. Dânsa însă se gândia: da, dar dacă m'aș întoarce. Și șovăind, a privit odată înapoi și imediat s'a prefăcut în stâlp de sare. Nemîșcată se găsește și astăzi acolo, spre a fi mărturie a două minuni: Întâi, că s'a prefăcut în stană de sare; apoi, că ploaia nu a topit sarea, în atâtea mii de ani.

Mare păcat că miile și miile de femei „**da—dar—dacă**”, care trăiesc pe pământ dela doamna Lot încoace, nu s'au prefăcut și ele în stane de sare. Ele spun astfel: „da, vreau ca copii mei să fie bine îmbrăcați, bine hrăniți, bine învățați, dar, dacă...” și astfel copii acestora rămân mai proști decât acei ai mamelor hotărâte.

Invață să spui hotărât „da” și „nu”. Lasă-l pustiei pe „dar” și pe „dacă”.

Întreabă-te și socoate de vrei sau nu un lucru, hotărăște repede și după ce ai zis „da”, apoi fii asemenea omului din ilustrația de mai sus, care se duce și

obține; ai răspuns „nu”, apoi atunci șezi jos și nu mai face nimic.

Părăsește pe **DAR** și pe **DACĂ**.

Sunt unii dintre acei pe care i-am numit „**da—dar—dacă**”, cari după sfatul altora, sau după ce au citit un îndemn, și-au pus în gând să fie hotărâți. Ei folosesc de acum înainte 60% din vremea lor ca să se convingă singuri, că trebuie să facă un lucru, și restul de 40% ca să observe, că nu izbutesc să meargă înainte.

Oamenii aceștia, dacă găsesc o privilegie frumoasă, între două orașe, ar voi să se stabilizească acolo, dar li-e frică de niscai curente, și vânturi rele. Dacă prețurile vitelor a scăzut, atunci ei nu se pot hotărâ să-și vândă sau nu vaca, pentru că li-e teamă, dar dacă prețurile se vor urca iară; și dacă prețurile cresc, de asemenea nu se pot hotărâ s'o vândă, dar dacă se vor urca mai tare? De cumva a fost bolnav, astăzi se află mai bine decât ieri, dar medicii așteaptă, dacă nu cumva boala o să vie iară, peste o zi sau

două? A văzut o fată dragălașă și se gândește că s'ar putea însoți cu dânsa, dar dacă fata va fi având vr'un nărav?

Totdeauna întreabă-te cât de mult s'ar fi schimbat istoria omenirii de n'ar fi existat oamenii **da—dar—dacă** și cât de înapoiați am fi, fără oamenii hotărâți și îndrăzneți.

Dar—dacă sunt două vorbe scurte, însă o mare piedecă pentru progres.

Gândește-te că împăratul Traian ar fi spus: „voin trece Dunărea și voin nimici poporul **Dac**.” Și apoi s'ar fi răzgândit iară: „**Da—dar—dacă** **Dunărea** va veni furioasă și nu voin putea construi un pod la **Turnu-Severin**? De sigur că atunci neamul nostru nu s'ar găsi pe acest pământ.

Să cugetăm că Regele nostru nu ar fi știut să se hotărască și să îndrăznească, la vreme, să porniască războiu împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, în 1916, și că s'ar fi cugetat: „**da—dar—dacă** puterile centrale vor fi învingătoare?” Atunci, fără îndoială, că România Mare de azi n'ar fi luat ființă.

Niciodată să nu fii dintre acei „**da—dar—dacă**”: când poți, spune **DA**, când nu poți, spune **NU**, iar când nu ești de tot sigur, și atunci lasă-l pe **dacă**, și de nu poți spune hotărât **da**, spune, fără șovăire, „**VOIU INCERCA**”.

Om care-și dă viața pentru țară, chiar bine știind că merge la peire, nu trebuie să stea la gânduri, **da—dar—dacă**, ci trebuie să meargă înainte, pentru că el știe hotărât că poartă armele spre a apăra pe părinți, pe frați și pe copii.

Nu oricine are destulă energie spre a fi pe de-a-ntregul om hotărât și neșovăielnic, dar oricare poate înlocui pe „**DAR—DACĂ**” cu vorbele „**VOIU INCERCA**”.

Caută să faci astfel, și vei vedea cât de ușor vor izbândi toate.

Reprezentantul revistei noastre la Ploiești, este: domnul
Ionel A. Bobariu
Piața Nouă No. 1.

ITITI și PĂSTRAȚI

„REALITATEA”

Cea mai mare revistă ilustrată din România

PE IACHTUL DAPHNIS

De J. RENAUD

Poate cineva, sub puterea sugestiei să capete infirmități fizice, așa fel încât să se transforme, dintr'un om sănătos și voinic, într'o sdreanță care deabia 'și târăe zilele?

Nuvela pe care o publicăm, prezintă un caz de asemenea autosugestie.

— „Spuneți-mi, vă rog... unde este iachetul **Daphnis**?...”

Întrebarea aceasta era atât de neașteptată, atât de bizară, în aceste locuri unde omul, foarte lesne, ar putea crede, că se află, în Batavia, în Shanghai sau în Bombay, încât, în prima clipă, am socotit, c'am înțeles greșit o frază engleză, bolborosită desigur, de vre-un marinar galben, sosit de curând în ceață, care se înalță pe Tamisa. Dar, jalnică și limpede, vocea se auzi iar:

— „Spuneți-mi, vă rog... unde este iachetul **Daphnis**?...”

Se părea că vocea vine dintr'un pod lung, așezat deasupra unui restaurant chinezesc păcătos, pentru hamali. Cine vorbea astfel? Fără îndoială că un român! Am șovăit totuși până să răspund. Noaptea omul în Limehouse e bine să nu se preocupe decât de sine!... Witechapel e un ghetto gălăgios, nepericulos însă; dar mai spre răsărit de îndatăce, după colțul lui West India Dock road, Europa se schimbă brusc cu Asia, de îndatăce deasupra caselor joase, cu firme chinezești, se văd în timpul zilei, și se ghicesc în timpul nopții, păduri de catarte, coșuri uriașe de vapoare, rețele de frînghii, de îndatăce — într'o liniște tulburătoare, — nu mai întâlnești decât Hindustani, Malaezi, Japonezi, sau Chinezii, atunci, în acest Limehouse neliniștit, trebuie să umbli repede, cu ciomagul pregătit și să nu ieși în seamă pe nimeni. Căci totdeauna se găsesc acolo asiatici, cari duc lipsă de opiu și sunt gata la orice pentru cei zece shillingi, cât e nevoie, pentru un fumat, în șandramaua din fund a prietenului Wah Tong, la prima cotitură din Causeway. Sau, în ajun, cutare vapor a sosit la țarm, cu un echipaj exotic: negrii, malaezi, metici, care e sălbatic de îndatăce se coboară pe pământ și aduce, la capătul european al unei lungi călătorii, toată grozăvia insulelor de canibali...

Dar românul repetă, pe același ton, ca nu cerșetor:

— „Spuneți-mi, vă rog... unde este iachetul **Daphnis**?...”

Cum putea crede că se va găsi cineva să-l înțeleagă, în această mahala anglo-asiatică?... M'am apropiat: da vocea venia din podul de deasupra restaurantului.

— Te poate ajuta cu ceva, un compatriot? am întrebat, ridicând capul.

Nimeni nu veni la fereastra podului, care era slab luminată, și pe care o vedeam destul de lămurit, căci era foarte joasă; dar curând, vocea răspunse tremurând:

— „E un român pe aici?... Insfârșit!... Știți oare unde se află iachetul **Daphnis**?...”

— „Nu... dar voi cerceta, dacă aceasta vă poate fi de folos...”

— „Ah! Veniți repede sus...” să stăm de vorbă... Treceți prin ospătaria chineză... În fund... e o scară de lemn...”

Galbenilor nu le place ca europenii să intre la ei. Dar un restaurant e tot un restaurant, și

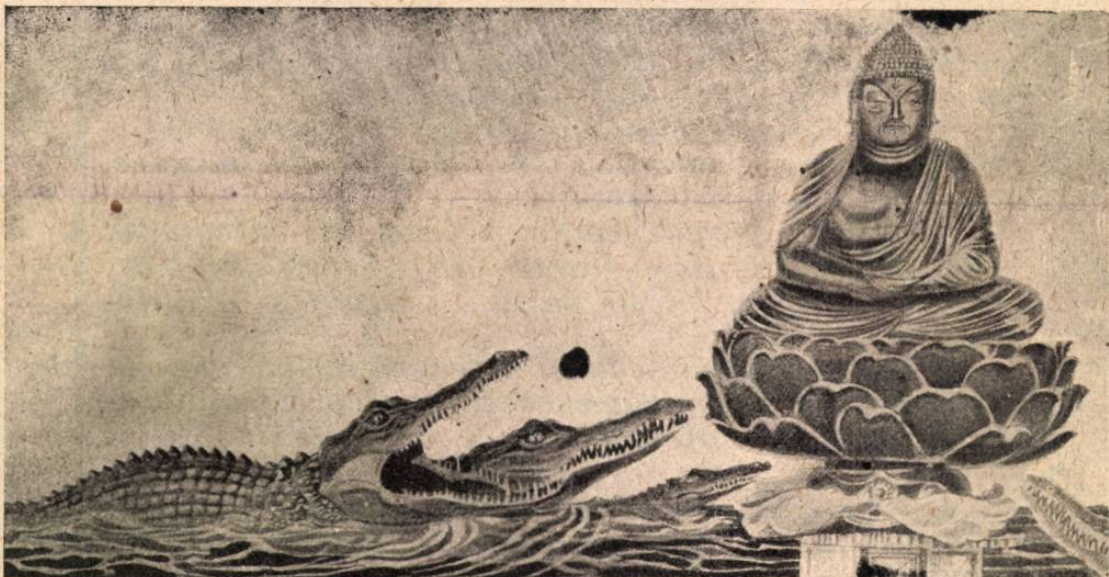
astfel m'am hotărât și am deschis ușa. Câțiva marinari chinezi, un-suroși, mâncau sgomotos, cu niște bețișoare porții lor de „chop-suey”, alții jucau „fanton” Mirosul de ceapă, de friptură, nu acoperea pe deplin pe cel de opiu care impute toate casele din Causeway, chiar când nu se fumează.

Stăpânul, un cantonez gros, îmbrăcat cu o haină roasă, pământe, și având un cap făcut parcă dintr'un gomotoc de chit de geamuri, pe care s'au scris ochii, sprâncenile, câțiva peri aspri și sbârcituri de babă, mă întrebă ce dorește prea cinstitul domn:

— „Talking with the Roumanian upstairs...”

Mi se păru că lipitorile negre, de deasupra ochilor, căpătără o expresie curioasă, în fața cea bătrână, asiatică, între crețurile de grăsime. Desigur că umflatul locuitor al imperiului ceresc, stătea la cumpănă. În cele din urmă el mormăi:

— „Honorable gentleman wantter speakee with Roumanian?... Velly godd... velly good... comee!...”

Și, cu câteva plecăciuni, mă conduse la o ușă ascunsă pe jumătate de teigheaua de lemn. Această ușă, deschizându-se, se văzu o scară îngustă și întunecoasă. Ceilalți chinezi nici nu-și luară osteneala să mă observe.

Am supt, pipăind cu mâinile, până la singurul cot de deasupra. Am împins, sus, o ușă, îndărătul căreia am auzit: „Pe aici... Intrați!...”

INTR'O încăpere, deabia mobilată, acest român, doritor să știe unde era iachetul **Daphnis** stătea așezat jos, cum stau croitorii, pe un morman de covoare vechi. Un cap rotund, umflat, chel, span, afară de câțiva peri de mustață căruntă. Pielea lui avea o culoare galbenă, aproape verzuie. Era îmbrăcat cu o mantie mare, care îi ascundea picioarele încrucișate sub dânsul, precum și mâinile, pe care le ținea fiecare în cealaltă mână, ca un călugăr.

Stătea lângă fereastra podului.

— „Bună ziua, domnule... Faceți bine și vă așezați și iertați-mă că nu vă pot strânge mâna, sunt infirm...”, spuse dânsul fără să se clinească, nemișcat ca un idol... Infățisarea lui, ținuta lui, chipul său fericit,

Onorabilul gentleman dorește să vorbească cu românul de sus?... foarte bine, poftiți!

culoarea aproape verzuie a feței, îl făcea să semene... cu cine? cu ce?... n'am știut decât după aceea.

— „Cum îți pot fi de ajutor? Nu știu unde se găsește acel iacht, dar poate că cercetând...”

— „Imi veți salva mai mult decât viața, domnule... E o poveste groaznică... Pot să știu care e numele dumitale?... și chiar, mă ertați, părți un om de treabă... dar dacă aveți cumva pașaportul la îndemână?...”

Il aveam la mine. L-l pusei sub ochi, căci stetea tot nemișcat, cu mâinile în mâneci.

— „Mulțumesc domnule... și mă iartă! Veți ști îndată... Dar mai întâi fiți atât de bun și închideți oblonul gârliciului... Mulțumesc. Acum ascultați:

Cobori vocea. Curând nu mai fu decât un murmur găfăitor:

— „Iată... sunt din București, născut în strada Plantelor... Părinții mei m'au dat la liceu, dar eu eram doritor de aventuri și de călătorii din pricina că citisem poate prea multe povești de felul acesta. Cum am ajuns să mă pot imbarca, n'are însemnătate, dar la șaptesprezece ani,

se lupte pentru existență... În sfârșit!... Anul trecut, deci, m'am strămutat la Iava. Acolo, e mai cald, se simte ecuatorul și sau te cureți la iuteală sau te deprinzi prea bine și devii mai dobitoc decât indigenii... Luasem în întreprindere o pescărie de perle, aproape de Japara. Mergea bine. Încă puțin capital și iar ar fi însemnat îmbogățirea!... Am voit să împrumut dela băncile olandeze. Acestea s'au informat asupra mea și m'au amenințat că dacă voi stăruir, vor comunica poliției din loc, informațiunile luate. N'am mai stăruit.

„Tocmai atunci a ancorat acolo un iacht englezesc, **Daphnis**, mare cât un vapor și al cărui proprietar, un scoțian numit Digby — aceasta e tot ce știu despre dânsul — își făcu repede printre indigeni, olandezi și chinezi, faima unui smintit. Plătia cu prețuri fantastice statui pochte din ținut, mai totdeauna idoli vechi, căci știți că lavanezii au fost vreme îndelungată fetiști, mai înainte de-a deveni mahomedani și pe ici, colea, unii, bu-diști. Când găsia pe gustul său

Și, câteva ore după aceea, pe un timp de lună, cu o lună enormă, orbitoare, înspăimântătoare, cum nu există decât acolo, și care făcea să scânteie valurile mici ale golfului, am sosit la acest blestemat de iacht „**Daphnis**”.

„Un „steward” mă aștepta; el mă cercetă mă măsură bine, și apoi, mă conduse într'o sală mare, care părea un muzeu; pe pereți, în firide de abanos sau de fildeș, sau în mijloc, pe piedestale, se aflau sute de idoli, aduși din toate țările și sculptați în toate metalele, toate pietrele, toate felurile de lemn... Unii erau foarte mici, alții de mărirea unui om. Aveau chipuri amenințătoare, îndobitocite, spăimântătoare. Și din toată această grămadă de idoli, ieșia un miros curios; se simția totdeauna bordeiul lui Voodoo¹⁾ și mlaștina.

Digby, stând jos, mă ținu în picioare:

— „Dacă poliția de aci, ar ști despre dumneata tot atât câte știu d-nii Vurkum și Limbourg, te-ar arunca în fundul primului vapor care pleacă. N'o voi vesti eu, nu. Și dacă nu ești un dobitoc blestemat, o să poți câștiga zece mii de lire pentru pescăria dumitale!

„Zece mii de lire! M'a apucat ameteala, dar m'am reținut să arăt ceva, și nici n'am clipit din ochi, de par c'ar fi fost vorba de zece piaștri. Căci am jucat straight poker, la Klondyke!...”

— „Spre a câștiga acești bani, e destul dacă-mi aduci aici, înainte de sfârșitul săptămânei, pe Buddha din Tgawahi!...”

— „Numai atât, Mister?... Ești cam lacom!... Poate nu știi că pagoda din Tgawahi se găsește departe, în ținuturile joase, în mijlocul plantațiilor imense de trestie de zahăr, unde toți lucrătorii sunt chinezi și că ar tăia în bucăți, pe oricare păgân, care ar îndrăzni numai să se apropie de pagodă... Și Buddha acesta, care e o statuă frumoasă din smaragd verde, se găsește pe un altar special, despărțit de restul pagodei printr'un lac unde fosec crocodili, crocodili sacri, dar mănăcioși!

Singuri bonzii știu să străbătă apa aceasta. Foarte mulțumesc! Prefer imbarcarea, în fundul vaporului... Afară doar dacă nu cumva ați spune cincisprezece mii de lire, Mister!... cu jurământ pe Biblie!...”

„Se tocmai, dar în cele din urmă promise, cu mâna pe cartea sfântă, și un scoțian nicio-dată nu tăgăduiește aceasta...”

„Eu cunoșteam pagoda din cele ce spusese despre ea Frisco Kid. I-am vorbit dânsui. Dar dela primele întrebări au început exclamațiile de spaimă!... Ea mă imploră să renunț la un proiect atât de groaznic, mai puțin din milă pentru Buddha, pe care știa că nu voi ajunge să-l ating, cât din pricina celorlalte pericole.

— „Crezi că mi-e frică de crocodili?”

— „Nu e nimic pe lângă Buddha!... Are o putere nemăipomenită.

Se va răsbuna groaznic împotriva-ți așa cum a mai făcut și cu alții.”

Omul devenise un buda monstruos.

TERMINASEM deci de băut avogad-ul nostru, când rogojina care servea drept ușă a borului, se ridică deodată, înaintea chipului tălăcit, contractat, al acestui Digby. Veni drept la mine, dete la o parte cu un semn pe Frisco Kid, și-mi spuse, cu voce înceată, brutal, cu mâinile în buzunare:

— La Thurkum și Limburg, bancherii, mi-au spus că ai nevoie de bani. Mi s'a mai spus și altceva. Vino să stai de vorbă cu mine, pe bordul lui **Daphnis**, astă-seară, la ora nouă.”

¹⁾ O băutură olandeză.

¹⁾ Vrăjitor negru.

„Fiindu-mi teamă ca nu cumva Frisco Kid să încunostiințeze bonzii, m'am prefăcut că las baltă planul meu... Dar în noaptea următoare condus de un malaez mohamedan, am ajuns în fața pagodei. După ce am sărit zidul și am spart o ușă, am putut pătrunde înăuntru și străbate cea dinăi arcadă. Nu era plăcut... Aceste bolte întunecoase, aceste statui, acest miros de flori putrezite, aceste ecouri!... Mă simțiam scaldat de o răcoare rece... În sfârșit iată-mă la marginea lacului cu crocodili, a cărui apă neagră strălucia în bătaia lunii, sub o cupolă deschisă...”

„Drept în mijloc, ieșind din apă, se găsea un pod de lemn... ce un pod?! o scândură îngustă!... deabia ieșind din apă!... fără parapet!... Singura trecătoare!... Cu neputință să te întorci la dreapta sau la stânga, apa adâncă bătându-se de amân-

zi dimineața, mi-a fost cu neputință să mă scol... Nu mă mai puteam ținea decât cu picioarele sub mine, ca Buddha!... După două zile cu toate opintile mele, cu toate leacurile indigene aduse de Frisco Kid nu eram mai bine. Medicul portului veni să mă vadă și spuse un cuvânt, care, în limba olandeză, înseamnă „Paralisie.” Săptămâna următoare boala cuprinse și brațele care se așezară ca acele ale idolului și nu se mai mișcară... Unghiile mele crescură; și nu se pot tăia... dacă cineva încearcă, foarfecile produc tot atâta durere ca și când s'ar tăia în carne vie... Am devenit ceva respingător... Dați într-o parte mantaua mea, domnule!” Am ridicat poalele: Pânțele, enorm, se odihnea pe două picioare înspăimântător de subțiri, foarte atrofiate. Am sumes mânccele: mâinile alungite, drepte, paralele, palma uneia lipită de dosul celeilalte, atrofiată

„Bătrânul m'aștepta. M'ajută el singur, tremurând și gângăvind de bucurie, să așez pe Buddha pe un soclu.

„Dar, pe când număra cu înfrigurare, bancnotele, mi se păru deodată că în sala minunată, rău luminată de privirile roze ale soarelui, toate statuetele se mișcau, că clipiau din ochi, mă amenințau... Și, pentru prima dată, am privit cu atenție la Buddha...”

„Stătea cu picioarele strânse sub dânsul, ca un croitor - cu mâinile aduse pe pânțele, pal-

zi dimineața, mi-a fost cu neputință să mă scol... Nu mă mai puteam ținea decât cu picioarele sub mine, ca Buddha!... După două zile cu toate opintile mele, cu toate leacurile indigene aduse de Frisco Kid nu eram mai bine. Medicul portului veni să mă vadă și spuse un cuvânt, care, în limba olandeză, înseamnă „Paralisie.” Săptămâna următoare boala cuprinse și brațele care se așezară ca acele ale idolului și nu se mai mișcară... Unghiile mele crescură; și nu se pot tăia... dacă cineva încearcă, foarfecile produc tot atâta durere ca și când s'ar tăia în carne vie... Am devenit ceva respingător... Dați într-o parte mantaua mea, domnule!” Am ridicat poalele: Pânțele, enorm, se odihnea pe două picioare înspăimântător de subțiri, foarte atrofiate. Am sumes mânccele: mâinile alungite, drepte, paralele, palma uneia lipită de dosul celeilalte, atrofiată

Scândura se îndoa din pricina greutateii idolului și astfel umblam cu picioarele în apa lunecoasă...

două malurile... Și, chiar pe acest pod, doi crocodili erau întinși, nemișcați. În apă, mai erau alții!... Vedeam ieșind afară boturile lor îngrozitoare. Dar sunt deprins cu toate pericolele... Tăram după mine două pachete, care erau două capre legate... Am desfăcut una și am aruncat-o în apă, unde a început să se sbată behăind. Iată cele două șopârle enorme, întinse pe pod, se cufundară în apă!... și din toate părțile, boturi scârboase tăiară apa către capră... A fost o învâlmășeală groaznică... Am profitat spre a trece... Dar nu, domnule, cu mai puțină grabă decât îți închipui!... Când știi să câștigi la joc cu o pereche de cinci...

„Altarul era imediat în apropiere de apă... Am desfăcut idolul, care era greu. Apoi m'am întors către lac... crocodilii simțiseră cealaltă capră și boturile lor formau cerc în jurul meu, apăreau, iar dispăreau... Am aruncat animalul cât mai departe cu puțință de pod, și în vremea avântului șopârlelor, către pradă, am străbătut podul... scândura se îndoa din pricina greutateii idolului și astfel umblam cu picioarele în apa lunecoasă... Dacăși fi pierdut echilibrul!...”

ma uneia pe dosul celeilalte, cu unghii lungi de zece centimetri... El mă privia!... Vai! dar tot atât de limpede cum vă privesc, domnule!... Și l-am auzit spunându-mi fără să miște buzele: „Și tu!”... Vă jur c'a spus astfel!... „Și tu!”...

„Am simțit că un trăsnet m'a lovit! Am rămas indobitocit în fața idolului. Tot restul dispăruse. Nu-l mai vedeam decât pe el. La doi metri, în fața ochilor mei, dânsul se frământa, se măria, amenința, și totuși simțiam cum să intrupeză în mine, tot astfel, după cum se povestește că spiritele iau chipul mediilor! Brațele sale erau ale mele. Trunchiul meu era al său. Nu mai alcătuiam amândoi decât un trup... Mă transformam în smaragd...”

„Vocea bătrânului nebun mă trezi.”

— „Ei bine, nu-ți iei banii?”
„Am băgat bancnotele în cămașă și am fugit. După o oră, iachetul Daphnis ridica ancora. Când nu se mai văzu dintr'insul în zare, decât o fâșie subțire de fum, mă cuprinse o desnădejde adâncă, nemărginită, caraghioasă... Am isbucnit în plâns... Nu mă mai simțim eu însumi... Eram un altul... Totuși, în cele din urmă am adormit... A doua

și ele, aveau unghii inhumane. Omul era un Buddha monstruos, pe jumătate viu. Chiar chipul său cu aceea mustață neobișnuită, cu peri, rari, orizontali, umflăturile de grăsime în obraji, și această culoare verzui a feței, aveau pe de-a-tregul expresia fericită, brutală, a unui idol asiatic, a unui Buddha de smaragd.

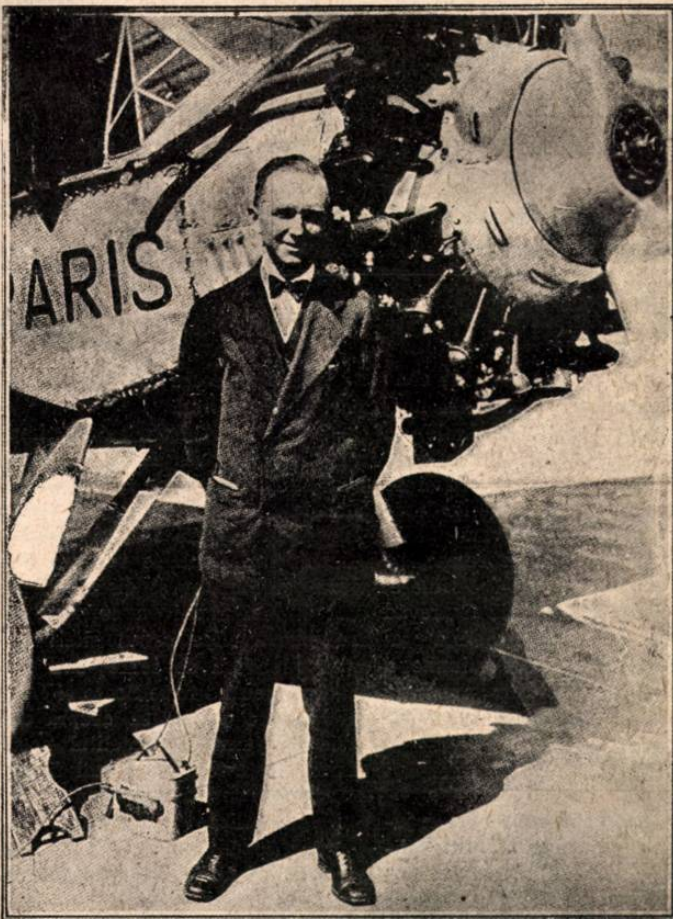
El povesti mai departe:
„Atunci domnule, un vapor m'a adus aici în docuri. Chinezul, de jos, veghiaza cinstit asupră-mi, și îngrijește de tot ce-mi trebuie, pentru patru lire pe săptămână... Și acum iată rugămintea mea: dacă aș revedea statua furată de mine, dacă i-aș cere să mă ierte, sunt sigur că m'aș vindeca...”

Asta, o simt, o știu: m'as vindeca! Dar lumea mă socotea nebun... Strig prin luminător schimbând în fiecare săptămână graiul... Nu mi se răspunde... Sunteți al dintăi, domnule!... Atunci, sunteți atât de bun să cercetați unde se află iachetul Daphnis?

... Un desgust foarte puțin miostiv mă cuprinse în fața acestei monstrozități. Omul nu-mi mai părea un consăgean, nici măcar un frate european, sau barim uman, ci o creatură dintr'un vis rău, nereal, un animal din po-

EROII AERULUI

OCEANUL E PREA MIC...

Căpitanul Chamberlin, care a sburat însoțit de proprietarul unei fabrici de aeroplane, pe avionul Columbia timp de 43 de ore incontinuu, dela New-York la Berlin.

Un sbor fără întrerupere dela Paris peste munții Urali în Siberia

Căpitanul Aignot și locotenentul Coste, au sburat dela Paris până în Siberia. Ei au bătut recordul de distanță, parcursă fără aterisare, căci dela Paris s'au oprit la Ecaterinburg, după ce-au trecut Uralii și au străbătut peste 7000 km.

vestile buddice, deabă ieșit din nemiscarea materială și care ar fi căpătat puțină vilenie... Am promis că voi face cercetări numaidecât și am plecat cu o grabă, de care m'am muștrat în urmă.

Jos, burtosul din imperiul cecresc mă conduse cu ploconeli murmurând:
— „Romanian upstairs... plentee erakee!”

Cu plăcere m'am regăsit în întunericul umed din stradă, prin care se strecurau, pe furiș, asiatici, dealungul prăvăliilor chinezești, de unde se auziau melodii cântate pe nas.

A doua zi de dimineață, am trimis bietului înfirm un specialist din Harley Gheet. Acesta puse diagnosticul următor: „paralisie, probabil de origine sugestivă și care, în forma neobiș-

nuită sub care se înfățișează, se continuă din pricina unei auto-sugestii.”

La biroul maritim al Lloydului, am fost informat că iachetul Daphnis, al unui domn Digby, un bătrân excentric, cu Liverpoolul ca port de legătură, nu evenise în țările civilizate de doi ani. Un naufragiu? Perdut? Desigur că nu, pentru că fusese semnalat între timp în larg, pe lângă insulele Marchize, în apropiere de Romeo și apoi la sud de Tasmania... Cât despre posibilitatea de a-i transmite o vorbă, nici gând nu putea fi; chiar dacă ar ajunge la iacht, nu s'ar primi nici nu răspuns, dat fiind felul de-a fi al d-lui Digby, un bătrân maniac.

... Curioase lucruri oceanice viu câteodată cu vaporul, până'n docurile Londrei...

Să ne îmbogățim cunoștințele

„Luminează-te și vei fi.”

Cine vrea să se deosebiască de animalele, care umblă căutând în jos și sunt sclave ale pământului, câtă să priviască în jurul său, să pătrundă înțelesul minunat al firii și adunând cunoștințe să merite cu adevărat numele de „stăpân al naturii”.

Pagina aceasta este scrisă pentru cititorii când au răgaz să se poată instrui.

Ce sunt și cum se prevăd eclipsele

SUNT câteva săptămâni, de când într'un număr al revistei noastre,¹ anunțăm că, la 29 Iunie, va fi o eclipsă totală de soare. Fixăm atunci și ora când va începe și se va sfârși eclipsa, și locul de unde ea va fi mai bine observată.

Iată deci un fenomen ceresc, pe care astronomii știu să-l calculeze, cu mult înainte, și căruia îi prevăd toate fazele. Desigur că această prevedere științifică este o minune a științei matematice. Cum pot oare savanții să obțină asemenea rezultate?

MECANISMUL ECLIPSELOR

Știm că pământul se rotește în jurul său și durată acestei rotații definește intervalul de timp, care se numește o zi. În același timp pământul se rotește în jurul Soarelui, parcurgând o linie ecliptică: durata acestei mișcări stabilește intervalul de timp numit un an.

Luna se rotește în jurul pământului și face drumul orbitei sale în patru săptămâni.

Iată deci două astre, unul luminos, Soarele; celălalt întunecat, Luna, aceasta vizibilă numai atunci când Soarele o luminează și poziția sa

variind în fiecare moment, în raport cu Pământul.

Se poate întâmpla ca în timpul mișcărilor lor respective, Soarele, Pământul și Luna să se găsească pe o singură linie, adică centrul acestor trei globuri să fie în linie dreaptă. Atunci, sau Luna se va găsi între Soare și Pământ și discul întunecat al celei dintâi va eclipsa, pentru câteva clipe astrul zilei: vom avea o eclipsă de soare; sau Pământul, trecând între Soare și Lună, va proiecta umbra sa asupra acesteia din urmă și Satelitul nostru (Luna) va înceta de a mai fi vizibil: vom avea o eclipsă de Lună.

Aceste eclipse vor fi totale sau parțiale, după cum astrul care ascunde pe celălalt va împiedeca să se vadă totalitatea sau numai o parte din discul său luminos.

De sigur că așezarea pe o linie a celor trei globuri: al Soarelui, al Pământului și al Lunei, nu se va putea îndeplini decât în timpul Lunei pline și Lunei nouă: Luna plină provoacă eclipse de Lună, când avem Lună nouă putem avea eclipse de Soare.

PREVEDEREA ECLIPSELOR

Cum se poate prezice ora când se va produce o eclipsă?

Astronomii Asirieni, în cea mai îndepărtată antichitate, observaseră

că, în fiecare 18 ani și 11 zile, Soarele, Pământul și Luna treceau prin aceeași poziții. Deci dacă observăm o eclipsă odată, putem fi siguri că după 18 ani și 11 zile cei trei astri se vor găsi din nou în pozițiunile pe care trebuie să le ocupe ca să dea naștere altei eclipse. Preoții Asirieni au numit această perioadă de timp cu numele de Saros și ea le slujia să prezică eclipsele de Lună. Nu se pot însă prevedea și eclipsele de soare prin același sistem.

Într'adevăr, eclipsa de Lună se produce prin faptul că satelitul nostru intrând în umbra pe care o aruncă Pământul, când trece în dreptul Soarelui, pierde întreaga sa lumină: fenomenul se poate vedea deci de pe întreg globul pământesc,

unde Luna se găsește deasupra Orizontului.

Într'o eclipsă de Soare însă, astrul nu pierde deloc lumina sa, care este proprie. Luna se interpune între el și Pământ și ascunde o parte din discul luminos, pentru acei observatori care se află pe Pământ în locul întunecat. Porțiunea astfel eclipsată este mică iar eclipsa apare ca totală sau parțială după porțiunea de soare, care este acoperită, pentru o anumită parte dintre locuitorii pământului.

Astăzi însă când datele astronomiei sunt numeroase și precise se ajunge să se prevadă eclipsele de Soare, cu aceeași exactitate cași eclipsele de Lună. Calculul celor dintâi este mai greu și mai complicat. Complicația vine și din faptul că trebuie să țină seama de mersul eclipsei pe diferitele locuri ale Pământului și de faptul că spectatorul nu se află situat în centrul Pământului, ci într'un punct de pe suprafața globului așa în cât intră în calcul și o mărime, numită de astronomi, Parallaxă.

Astfel s'a putut calcula condițiunile eclipsei totale dela 29 Iunie 1927 și prevedea că ea se va vedea mai bine pe coastele Angliei și ale Norvegiei. La fel s'au prevăzut trei eclipse pentru anul 1928. Savanții au enunțat și demonstrat legea următoare: „Într'un an pot să fie cel mult 7 eclipse și cel puțin două. Când nu sunt decât două, acestea

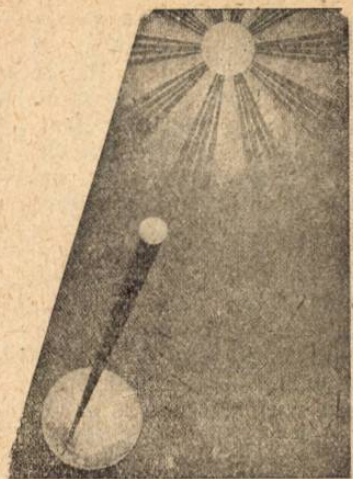
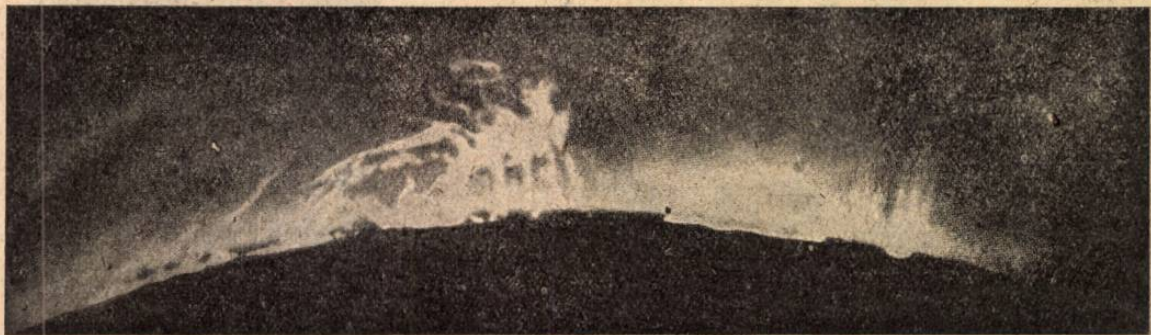

Diagrama eclipsei totale a soarelui dela 29 Iunie.

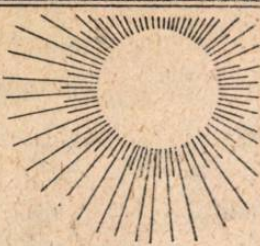
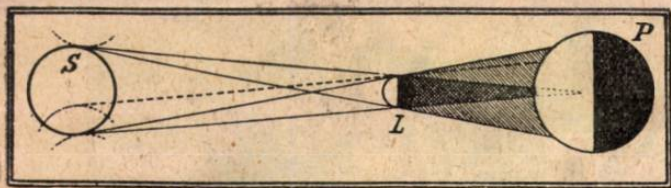
plantelor, animalelor, dar, nu demult, și asupra oamenilor, cari insuficient instruiți, despre legile naturale ale fenomenului, erau cuprinși de panică, ori de câte ori se producea o eclipsă.

Nu demult, în timpul eclipsei din 154 mulți oameni, și la noi în țară, s'au refugiat în pivniți și ascuns prin păduri, când li s'a anunțat fenomenul, ca să aștepte revenirea lumii solare.

Astăzi din fericire am trecut de această epocă, dar de sigur multe alte erori grave stăpânesc mintea noastră.

Coroana solară cum se vede în timpul eclipselor.

sunt totdeauna eclipse de soare.” Și trebuie să observăm cât de precise trebuie să fie calculele astronomilor, când lărgimea bandei de umbră, pe care Luna o plimbă pe Pământ, și care înseamnă locul unde se poate avea întuneric complet, nu are decât cel mult 80 de km.!

Observatoarele astronomice își dau multă străduință pentru a observa eclipsele totale. Menționăm că durata eclipsei complete este foarte scurtă: câteva minute, deabia: cea mai lungă a fost cea dela 1868 care a durat 7 minute. În general, numai trei sau 4 minute discul Lunei poate ascunde complet discul strălucitor al Soarelui, nelăsând să se zărească din acesta decât protuberanțele, cromo-sfera și coroana Solară, aceea coroană faimoasă, care se întinde la mari distanțe de astru, de câteva ori diametrul său, și a cărei constituție, tot mai mult studiată, aruncă o lumină nouă asupra problemei, încă necunoscute, a originii lumilor.

Astronomia n'a avut în totul, până azi la dispoziția ei, mai mult de 42 eclipse totale, ceea ce reprezintă o durată maximă de observație posibilă, de două și jumătate până la trei ore. Și totuși în acest scurt interval de timp, fărâmițat în fracțiuni de trei până la 6 minute, a fost descoperită întreaga fizică solară și, grație spectroscopului, și aparatului fotografic, s'a progresat atâta, încât s'au putut înregistra, în mod durabil, fenomene importante din timpul eclipselor: în afară de observațiile făcute asupra soarelui însuși, umbrele șovăitoare ale lucrurilor de pe pământ, coborrea aparentă a cerului, variațiunile de temperatură și umezeală a aerului, fenomene magnetice și electrice, variațiunea receptivității semnalelor de telegrafie și telefonie fără fir și, acum în urmă, verificarea teoriilor relativității ale lui Einstein. Sunt mai curioase încă efectele eclipsei asupra ființelor vii. Nu numai asupra

ROMÂNIA PITOREASCĂ

Dela congresul chimicilor la Băile Herculane. Un grup de congresiști la „Grotă cu Aburi”

Ghidul: „Iată un vulcan stins, care totuși se poate aprinde dintr'un moment în altul.

Manda: Matache! Aruncă țigara că se aprinde vulcanul!...

MECANISMUL GENERAL AL ECLIPSELOR DE SOARE ȘI LUNĂ

Sus: eclipsă de soare. S-soarele; L-luna; P-pământul.

În mijloc: L-Luna eclipsează soarele pentru observatorii de pe pământ. C-Conul de umbră. C'-Conul de penumbră. Z-Zona eclipsei totale de soare. Z'-Zona eclipsei parțiale de soare.

O-Orbita lunei în jurul pământului. E-Eclipse totală de lună. E'-Eclipse parțială de lună.

Jos: Diferite faze ale lunei.

Mimica e cel mai natural limbaj

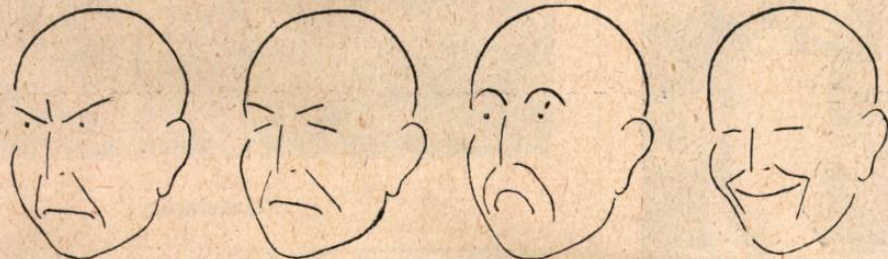
NU trebuie să judecăm oamenii după înfățișare. E drept. Nimic nu e mai înșelător. E exact totodată de a spune că fisionomia și mimica sunt gândurile în gesturi. Un om vesel, în plin răs, e departe de a avea aceeași atitudine și aceeași față ca un om care plânge. Exteriorul reflectă deci interiorul și nimic nu e mai ușor decât a surprinde o stare a sufletului nostru, grație mimicii

tricitătea și, din 1862, el publică scrierea sa asupra mecanismului fisionomiei omenești. Fotografiiile experiențelor sale formează una din colecțiile cele mai prețioase a muzeului Huguier, la școala de Belle-Arte.

După cele dovedite de dansul, contracția mușchilor frontal exprimă atențiune, acela a sprâncenii durerea, acela a marelui os al fălcilor veselie, acela a muș-

selia, calmul și tristețea, el dăduceja Mathias Duval numi abecedarul limbajului fisionomiei. Toți mușchii cari iau parte la expresia durerii, spune acest autor, contribuie la înclinarea oblică în jos și în afară a trăsăturilor feții; din contra mușchiul răsului face trăsăturile oblice în sus și în afară.

Chiar artiștii cei mai groșolani ai celor mai sălbătice po-

Mănie

Tristețe

Trică

Râs

noastre, grație aspectului ce dăm feții noastre. Mimica este un limbaj. Și a fost chiar primul limbaj. Se înțelege că ea a atras atenția multora înainte de a fi studiată, lucru ce s'a făcut în mod experimental de către contemporanii noștri.

chiului ridicător a buzei superioare aduce plânsul, etc. El folosi, ca obiect de studiu, un individ atins de anestezia feții, adică pielea feții rămânea nesimțitoare la orice excitație dureroasă. Făcea să se contracteze izolat cutare sau cutare mușchiu

poare au făcut aceste observații. Mantegazza poseda doi idoli maori, cari reprezintă cele două imagini ale plăcerii și durerii. La primul colțurile gurii sunt ridicate; la a doua sunt, din contra, lăsate în jos.

Dar, pe lângă aceste semne

Spaimă

Scărbă

Tristețe

Liniste

Vesellie

Studiul acesta a început în mod serios cu Duchenne (din Boulogne) și Darwin cari i-au dat adevăratul caracter. El e complet expus în lucrările lui Cuyet și Mantegazza. Duchenne nu s'a mulțumit cu observația care lui Camper și Ch. Bell le-a

al feții individului și dădea astfel fisionomiei acestuia cutare sau cutare expresie, care-i plăcea. Nimic cabalistic în aceasta, nimic decât buna experimentație în mâinile unui fiziologist distins.

Mantegazza pătrunsese mai

fundamentale mai există și altele, foarte numeroase, cari formează un grup special caracterizând veselie, ură, mânia, frica sau atenția. Deasemeni plăcerea se exterioriză printr-o mimică unde găsim, în afară de ridicarea unghiurilor gurii, dilatarea

Spaimă

Tristețe

Indoială

dat niște rezultate deosebite satisfăcătoare; deaceia recurse la metoda experimentală.

Deplasările pielii, cari fac fisionomia atât de variabilă în aspectul său, sunt efectele mușchilor. Lui Duchenne îi veni ideea de a căuta partea ce revine fiecăruia din acești mușchi în expresiile bine determinate. În scopul acesta întrebuiți elec-

tricitătea și, din 1862, el publică scrierea sa asupra mecanismului fisionomiei omenești. Fotografiiile experiențelor sale formează una din colecțiile cele mai prețioase a muzeului Huguier, la școala de Belle-Arte.

După cele dovedite de dansul, contracția mușchilor frontal exprimă atențiune, acela a sprâncenii durerea, acela a marelui os al fălcilor veselie, acela a muș-

selia, calmul și tristețea, el dăduceja Mathias Duval numi abecedarul limbajului fisionomiei. Toți mușchii cari iau parte la expresia durerii, spune acest autor, contribuie la înclinarea oblică în jos și în afară a trăsăturilor feții; din contra mușchiul răsului face trăsăturile oblice în sus și în afară.

Chiar artiștii cei mai groșolani ai celor mai sălbătice po-

Reculegere

Vesellie interioară-Modestie

Râs ironic

să înlocuiască limbajul sau — cel puțin — să-l completeze. Nu e nevoie să mai spunem pentru ce cunoaștem un om infuriat sau vesel, după cutare sau cutare grup simptomatic, căci o știm din experiență. Dar de ce oamenii adaptează cutare mimică, mai mult ca o oarecare alta, pentru a exterioriza fiecare din emoțiile lor. Cari sunt cauzele ce au contribuit la apariția și perpetuarea acestor nimici determinate?

Darwin e acela care enunțând principiul său privitor la asociația atitudinilor utile crede că a soluționat problema. Cel mai mic din gesturile noastre de astăzi, în aparență superfluu, a fost altădată de un adevărat folos pentru speța noastră sau pentru strămoșii speței noastre. Și acestea sunt rămășițele acestor gesturi devenite inutile ce compun în mare parte mimica noastră.

Ca probă sprijinitoare a acestei teze se pot cita unele dintre gesturile noastre cari sunt încă, în anumite circumstanțe, de o reală utilitate și cari devin gesturi de pură mimică, atunci când nu este nici un pericol. Astfel frecăm ochii pentru a face să iasă un fir de nisip care s'a introdus acolo și ne jenează, și am recurs la aceeași mimică întocmai ca și când ne-am face o idee penibilă. Îndepărtăm capul de o flacără aprinsă și facem același gest pentru a exprima îndepărtarea noastră dela o propunere ce nu putem accepta.

Dacă am cerceta în această parte a mimicii, care joacă rolul unui adevărat limbaj, vom găsi probe deasemeni favorabile. Oferiți unui câine, spune Darwin, sau unui copil, un aliment oarecare, și că — pentru anumite motive — el nu vrea să primească: va întoarce capul într-o parte în scop de a îndepărta gura. Ii dai din nou alimentul: va repeta același gest tot timpul: e semnul lui „nu”.

Educația poate da încă fisionomiei noastre o atitudine particulară care să fie o caracteristică a personalității noastre. Preotul, militarul, au deasemeni un fel de a se purta care ne permite să-i recunoaștem chiar atunci când și-au părăsit uniforma.

Intr'un cuvânt: mimica poate fi privită ca un ansamblu de gesturi transmise prin ereditate sau căpătate prin educație, acestea din urmă nefiind decât o deformare ușoară a celor dintâi.

A. T. D.

— Spune-mi că mă iubești și-ți dau tot ce am mai scump pe lume...

— Anume ce?

— Pe... mine însumi...

— Ghici e carne de porc aceasta?
— Dar despre care din cele două bucați dela extremitățile furculiței vorbești?

RUBRICA HAZLIE

— Tată, pentru ce oare „Victoria” e totdeauna reprezentată sub forma unei femei?

— He, micuțul meu! Las că vei vedea tu când vei fi înșurat...

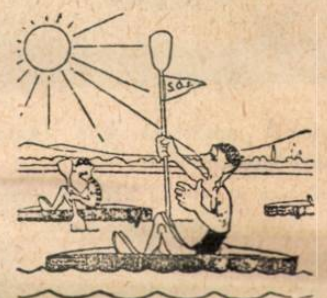
— Doamne, ce minune și cu radiofonia aceasta: ascultă muzica fără să vezi instrumentele — ce vrei minune mai mare?...

— Minune mai mare? Să vezi instrumentele fără să... auzi muzica...!

— De ce nu vrei dragă să te mai scalzi?

— Dacă nu s'arată nici un pește...

— Dacă ai ști că nu te iubește te-ai arunca în fluviu?

— N'ași face niciodată această prostie!...

— De ce?

— Pentru că nu știu să înnot.

„POLITICA”

Ziar independent de critică și informație

Ziarul cel mai răspândit printre intelectuali

Bine scris, bine informat. Apare la 2. d. a.

67 MAHOMEDANI TREC LA CREȘTINISM

De când cu modernizarea Turciei, cu desființarea instituției padișahului, tot mai numeroși sunt musulmanii cari trec la creștinism. Pentru a 2-a oară, în anul acesta, un grup compact de mahomedani, dela noi din țară, trec la religia creștină ortodoxă. Fotografiile noastre au fost luate la solemnitatea desfășurată Duminică trecută, în cartierul Târca Vitan, dela

(Foto Realitatea)

marginea Bucureștilor, când în prezența I. P. S. S. Patriarhului, a soborului bisericesc, a autorităților și a unui public numeros, 67 mahomedani au fost botezați, fiind convertiți la creștinism de părintele Micșunescu. Sus la dreapta I. P. S. S. Patriarhul, la stânga părintele Micșunescu, căruia i-se datorește convertirea turcilor. Jos serviciul religios, înainte de botez.

Vânzător ambulant turc. Aceste tipuri pitorești devin din ce în ce mai rare în Turcia care se modernizează.

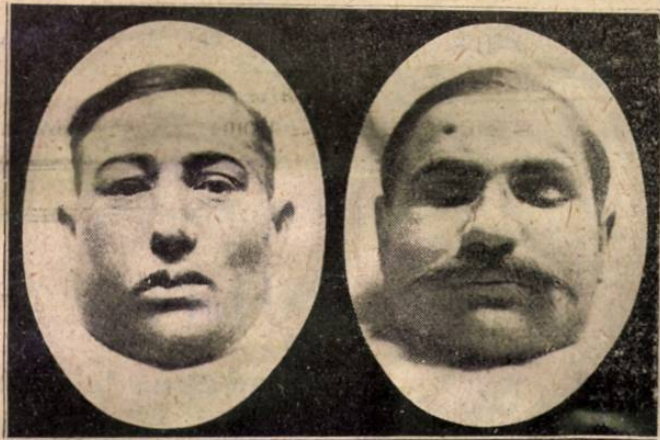
Ținând mult la igiena fizică, funcționarii americani, în timpul liber fac exerciții gimnastice. În birouri se văd scene pitorești ca cele din ilustrația noastră.

CONDUCĂTOAREA AMAZOANELOR CHINEZE

Ofițerul de mai sus, bine îmbrăcat și echipat e... o femeie chineză. O studentă tânără, care conduce o legiune de luptătoare, în actualul război din China.

SOARTA BANDIȚILOR

Banditul Niculiță, mai demult, și banditul Terente, de curând, au fost răpuși. Omorâți de gloanțele jandarmilor, au fost decapitați la institutul medico-legal din București. Capul din stânga e a lui Terente; cel din dreapta a lui Niculiță. Ele rămân pildă de soarta care așteaptă pe cei ce vor să trăiască din jafuri și omoruri.

(Foto Realitatea)

VIAȚA SPORTIVĂ

MATCHUL DE FOOTBAL POLONIA—ROMÂNIA

Prezentările

Echipa polonă

Echipa română

O fază interesantă din Match

Portarul poloniei apără.

ROMÂNIA-POLONIA 3-3 (2-0)

Duminică a avut loc la București un match interesant de fotbal, între echipele alese ale României și Poloniei.

Jocul foarte animat, a fost urmărit cu interes de un public numeros.

Golurile noastre au fost marcate, în repriza I de Auer II și Taenzer iar în repriza II-a dintr'un shut de pedeapsă aruncat de Auer II, respins de portar și trimis apoi în plasă de corner. Golurile oaspeților polonezi se datoresc lui Kaluza, lui Pazurek și Wojcik.

Gel mai bun jucător pe teren a fost timișoreanul Vogel.

REALITATEA

(SAU LUCRURILE AȘA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATĂ

Abonamente: 3 luni Lei 70
o jumătate de an . . . Lei 130

Editor și Redactor: J. B. Sima
Apare totdeauna Duminică

Redacția și Administrația:
Cluj, Str. Regina Maria 38

NOUL GUVERN

În numărul nostru trecut am prezentat cititorilor noștri pe miniștri guvernului care a plecat. Aducem azi în revista noastră, portretele cabinetului Brătianu, așa cum a fost alcătuit în săptămâna trecută: În mijloc: d. Ionel Brătianu, președintele Consiliului. Sus, de la stânga la dreapta, d-nii Cipăianu, sub-secretar de stat la Agricultură; Dr. C. Anghelescu, ministrul Instrucțiunii, Prof. Mrazec, ministrul Industriei, R. Franasovici, sub-secretar de stat la Interne, C. Argetoianu, ministrul Agriculturii. În rândul al doilea, la stânga D. I. G. Duca, ministrul de Interne, la dreapta, D. Vintilă Brătianu, ministrul de Finanțe. În rândul al treilea, de la stânga spre dreapta, d-nii: Alex. Lapădatu, ministrul Cultelor și Artelor, I. Inculeț, ministrul Sănătății Publice, Stelian Popescu, ministrul Justiției, I. Nistor, ministrul Lucrărilor Publice, G. Tătărescu, sub-secretar de Stat la Interne. În rândul de jos de la stânga la dreapta d-nii C. Dimitriu, ministru al Comunicațiilor, G. Periejeanu, sub-secretar de stat la Comunicații, Dr. N. Lupaș, ministru al Muncii și Anghelescu, ministru de Război.

REALITATEA

GAIE SĂPTĂMÂNALĂ ILUSTRATĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

un an întreg Lei 250
o jumătate de an " 130
trei luni " 70

PENTRU STRĂINĂTATE

în America \$2
în Italia și Cehoslovacia . Lei 300

și Redactor: J. B. Sima

DUMINECĂ, 3 IULIE, 1927

Agentul electoral

ul frigurilor electorale. Politică ascunsă în mușurdușii de partid. Camere imprumutată culorea și reprezintă în schimbul unor avantaje de trai pe care nici într-un caz nu și le-ar putea asigura pe căi demne și cinste. Clempău plătit de patroni pentru a minți cu nerușinare calomniind pe adversarii politici. Panglică socială, născută, crescută și prăsită în mii de exemplare și care nu poate trăi de cât numai în stomacul de struț al politicianismului, fără ca acesta să se simtă îngreunat de mulțimea acestor paraziti.

În general agentul electoral cu țări uriașe a putut absolvi primul. Prin urmare înțelesul lui este limitat la călărie de elect cu care amenință pe cei săraci cu dușul. Sub regimul votului universal găsim și excepții: agenți electorali cu titluri academice sau chiar catedre universitare. Dar procedeul este asemănător cu al celorlalți trepăduși, armele lor de luptă fiind tot minciuna și calomnia. Agentul electoral este șeful bandei de propagandă cu diverse corpuri contondente și misitul conștiințelor de vânzare.

Cunoștințele sociale ale agenților electorali sunt multe și vaste: toate crășmele cu băuștina și bună; cunoaște umbra și bătașurile ficărui tor și rubedenia lui până nouălea grad; poate să înțelească până la sânge vanitatea și egoismul fiecăruia; promite înfăptuirea oricărei cereri cât de poznase; în sfârșit, iar norocul electoral, cumpără voturi și conștiințe împărțind banii stăpânului acolo unde se cer, dar cu destulă chibzuială să-i rămână partea leului.

S'au văzut cazuri când dintr'un mărunt trepăduș electoral, după două trei campanii cu chibzuială conduse să ne pomenim cu un membru marcant în partidul politic respectiv.

Credeau naivii că votul universal va fi desinfectant care va ucide aceste ploșnițe politice deoarece, se presupunea că mijloacele lor de luptă ar fi nule în fața masei alegătorilor.

Presupunerea a fost eronată și realitatea faptelor ne probează că păduchernaia trepădușilor electorali s'a înmulțit fantastic, înălțându-se în banda lor chiar intelectuali, cari sub stăpânirea așa zisei „discipline de partid“, cuturează satele revărsând un puhoi de promisiuni mincinoase și calomniilor ordinare.

Agentul electoral este dihorul vieții politice.

Buletin Săptămânal

MARE frământare, în lumea orașelor, mai ales din pricina alegerilor. Fiecare partid vrea să-și scoată înainte meritele mari pe care le are. Lupta se dă însă între două partide: partidul liberal, care a luat guvernul și partidul național-tărănesc. Și pentru prima oară, de când s'a dat drept poporului să voteze, această luptă se face legal, în cadrele îngăduite: guvernul pare hotărât să vegheze ca alegerile să fie libere.

Munca, în toi acum la sate, nu prea dă răgaz oamenilor, mai ales celor din vechiul regat, să se ocupe de politică. Din când în când sătenii mai rup și dâșii câte un ceas de vreme și se adună de ascultă pe câte un vorbitor, care vine de le promite multe... Tot povestile cele vechi! Oricum partidul liberal arată tot mai mult, că are toată bunăvoința față de popor.

Curând se va da o amnistie largă: vor fi iertați adică toți câți au de ispișit pedepse din vremea războiului, toți câți urmau să fie judecați pentru neîmplinirea datoriilor militare, pentru greșeli politice și altele. Apoi s'a dat un ordin și s'a pus capăt impunerilor nelegale: au încetat încasările taxelor județene și comunale nedrepte, pe biletele de vite, acte de căsătorie, certificate, autorizațiuni, de recoltă, în afară de cele stabilite prin legi speciale. Iar d. Cipăianu, subsecretarul de stat la agricultură a luat măsuri ca Moșii să fie împroprietăriți.

Dealtminteri guvernul Brătianu, nu numai prin faptul că urmează după un guvern care a apăsător greu poporul și a restrâns libertățile, dar și prin oamenii luminați cari îl formează, e cheazășie că va să vină o vreme de liniște și de bună gospodărie a țării.

În săptămâna trecută și domnul Titulescu, bărbatul de stat, atât de bine văzut în toate țările străine, a primit să intre în cabinetul Brătianu și să fie ministrul nostru de externe.

D. Titulescu, al cărui cuvânt are multă greutate la „Liga Națiunilor“, și care de atâtea ori

a știut să apere interesele noastre în fața marilor puteri străine, e o mândrie pentru țară, și fără îndoială că România se va bucura de multă simpatie, din partea străinătății în timpul cât va face parte din guvern.

SE PARE că dorința vie a poporului, e ca la cărmă țării să vină un guvern alcătuit din toți bărbații luminați pe cari îi avem, tot se va putea înfăptui. D. Maniu a declarat că e gata să se înțeleagă cu liberalii, dacă fac alegeri libere. Și cum tot mai mult se arată că nu vom avea alegeri cu jandarmi, ca până acum, o înțelegere între cele două partide mari e lucru cu putință.

Partidul d-lui Averescu se va uni cu partidul d-lui Iorga, dacă se vor putea înțelege până la urmă.

Știința Românească a suferit o lovitură grea, prin moartea profesorului Vasile Pârvan, care a încetat din viață, Duminecă noaptea, bolnav fiind de cancer. Vasile Pârvan deși tânăr — n'avea nici 45 de ani — era un savant arheolog, recunoscut în toată lumea.

La Viena, jurații au achitat pe d-na Grozăvescu, care și-a ucis soțul, în iarna trecută. Achitarea această a fost socotită peste tot nedreaptă, deoarece Grozăvescu, nu era un om ca oricare, ci un artist care aparținea lumii întregi. Se vede astfel că jurații, judecă mai mult cu inima decât cu mintea și că e de ajuns un pumn de lacrimi, ca să-i înduioșeze și să-i facă să ierte pe cel vinovat.

Ungaria nu are liniște. Sunt oameni cari nutresc mereu gânduri războinice și pândesc clipa când ar putea deslănțui iară un măcel, cum a fost războiul mondial, pentru ca astfel să poată reface Ungaria de odinioară. Acești oameni cari pescuiesc în apă tulbure, fac cel mai mare rău, în primul rând, țării lor, pentru că puterile cele mari capătă neîncredere într'un stat, care e împotriva tratatelor încheiate.

SAXOFONISTUL

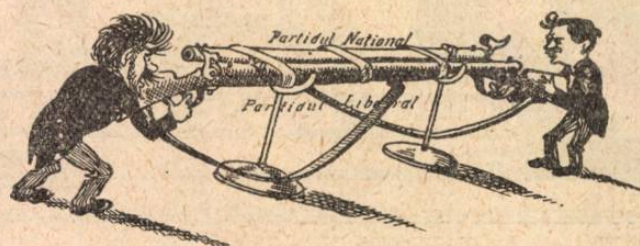

„Am venit, Domnule director, să vă rog de 5 koroane pentru îngroparea unui saxofonist“

„Ai aici 30 koroane, — îngroapă șase din ei“.

—Kasper, (Stockholm)

»Realitatea« politică

DUPĂ RUPTURA TRATATIVELOR

„Campania electorală a început...“

LECTIUNEA BĂRNEI ȘI PAULUI

Omul cu megafonul: „Voi sclavi, pentru ce nu vă eliberați de jugul asupritorilor voștri?“

O voce: „Fii atent camarade, nu cumva să ți-se audă sfatul în Rusia“.

ELIBERAREA SOVIETICĂ A CHINEI

Propagandistul bolșevic cu foarfeca: „Săracul de tine, am să te eliberez eu îndată din mâna acestor cruzi imperialiști.“

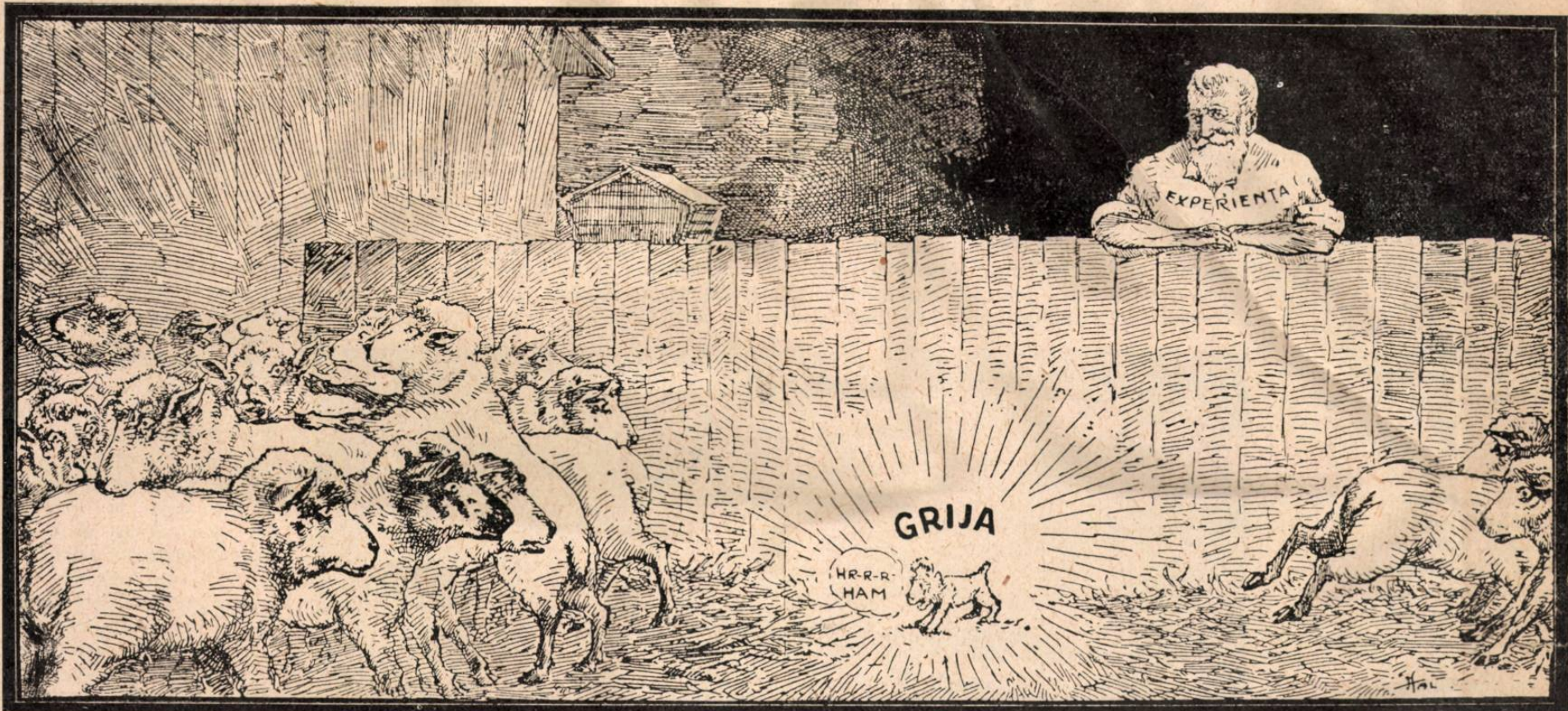
—Rul (Berlin)

Cetiți și răspândiți

„REALITATEA“

Cea mai mare revistă ilustrată

TEAMA ȘI EXPERIENȚA

TEAMA este un simțământ care cuprinde pe oameni și pe celelalte ființe, în fața unei primejdii, sau în fața lucrului, pe care-l socot, c'ar putea să le producă vr'un rău. Dar dacă n'ar exista ignoranță, atunci n'ar mai fi nici spaimă. Priviți în ilustrația de mai sus: bieteile oi, îngrozite, aleargă în toate părțile, gata să-și dea sufletul, înspăimântate de cățelușul care latră.

De sigur că dac'ar pricepe cât de slab și de neputincios e bietul cățeluș, față de fiecare dintre ele, dacă ar ști cât de ușor ar putea să-l răpună, fără îndoială că nici nu l'ar băga în seamă. Dar proaste și lipsite de experiență, oile oricât de multe ar fi, dau una în'alta și mai să se omoare de frică.

Frica are multe motive. Mai întâi se moștenește, unii oameni se nasc mai fricoși decât alții; în al doilea rând, cele mai adeseori, frica se datorește lipsei de judecată.

Sentimentul de spaimă este dăunător vieții. El înseamnă o slăbiciune. Adesea ori frica a produs chiar moartea celor încercați de dânsa.

În veacul nostru, în Franța, guvernul a incredințat câtorva savanți pe mai mulți condamnați la moarte ca să se încerce asupra lor influența fricii. S'au făcut mai multe experiențe. Un condamnat a fost așezat într-o celulă, în care, i-s'a spus, că în noaptea precedentă, și-a dat sufletul un om bolnav de vărsat negru. I-s'a atras atenția că vărsatul negru este o boală molipsitoare și că, fără îndoială, va trebui să moară, înainte de zori zilei. A și murit, până în dimineața următoare, dar nu de vărsat negru, fiind că în celula în care fusese închis nu zăcuse nici un bolnav, ci de spaimă, incredințat fiind că trebuie să se îmbolnăvească.

Un al doilea condamnat a fost legat la ochi și i-s'a trecut un braț, printr'un perete de hârtie. A fost încunștințat că în interesul științei i-se va tăia vâna mâinii spre a se constata că în cât timp moare un om prin scurgerea sângelui (hemoragie). De fapt n'a fost decât sgâriat puțin la mână și n'a pierdut decât puține picături de sânge; s'a orânduit însă să se picure meren, dealungul brațului, apă caldă, ca sângele și condamnatul anzia cum cădeau picăturile, în vasul așezat dedesubt. În câteva ceasuri a murit. A murit nu din pierderea sângelui, întrucât a rămas cu tot sângele în el, ci de spaimă.

Dacă spaima acestora era de așa fel, că nu se putea înconjura, ea dovedește

Timiditatea, lipsa de încredere și obiceiul de a urma orbește altora sunt însușiri care caracterizează nu numai pe oi dar și multe dintre ființele omenești.

Oaia va rămânea totdeauna oaie. Dar asta nu e motiv ca și oamenii să facă întocmai ca oile, temându-se de mărăitul celei mai mici nedumeriri sau să-și închipuie lucruri care n'au să se întâmple niciodată, făcându-și viața amară și lăsându-se izgoniți de temeri care n'au nici când să se întâmple.

totuș foarte bine, că frica noastră se datorește totdeauna ignoranței. Dacă condamnării ar fi situit, unul, că în celula sa n'a zăcut nici un bolnav, iar celălalt că nu i-s'a tăiat vinele, și că apă și nu sânge picură de pe brațul său, fără îndoială că ei ar fi rămas foarte liniștiți.

Teama pe care ni-o inspiră nu numai forțele necunoscute, dar și foarte adesea alți oameni pe cari noi îi socotim mai înfricoșători sau mai de temut decât sunt, dă ocestora din urmă o încredere tot mai mare în forțele lor. Cățelușul din ilustrația noastră se crede foarte puternic, de vreme ce e în stare să bage frica într-o turmă întreagă. Cunoașterea propriei lor forțe ar face ca oile să nu se mai teamă de cățelușul îngâmfat. Dar dacă ne putem da seama de ceea ce ar trebui să facă oile, nu la fel gândim și știm ce trebuie să facem când e vorba de noi.

Superstițiile au înspăimântat vreme îndelungată omenirea. Vreme îndelungată oamenii s'au înfricoșat de fulgere, de bubuitul tunetului, de comete și numai experiența și cunoașterea adevărului au făcut ca, încetul cu încetul, teama pe care aceste fenomene naturale o produceau, să se risipească.

Și astăzi oamenii la țară se înfricoșează de focurile mișcătoare din cimitire, pe care oamenii de știință le explică, arătând că sunt produse din descompunerea oaselor, care formează un fel de gaz, ce se aprinde la aer.

Și astăzi sunt femei care cred în strigoi, în lele și alte bazaconii de acest fel, și ar muri de groază dacă cineva le-ar

sili să stea singure, un ceas, într-o cameră întunecoasă.

Niciodată nu trebuie să ne lăsăm copleșiți de frică. Trebuie să fim îndrăzneți și curajoși.

Dacă în ilustrația de mai sus bieteile oi speriate, au un motiv real de a fi înspăimântate, foarte adeseori oamenii se înfricoșează fără nici o cauză.

Mulți sunt cuprinși de teamă pentru ceea ce le va aduce viitorul. Alții sunt înfricați de bătrânețea, care se apropie, deși n'ar trebui să se preocupe decât de ceea ce este acum. Pe alții în sfârșit nu-i lasă să doarmă în tihnă amenințarea unui vecin sau vreunui om rău.

Nimic mai păgubitor ca aceste griji neîntemeiate, teama nestăpânită și obiceiul de-a urma orbește pe ceilalți.

Încearcă, atunci când se adună oile în strungă, să pui deacurmezișul intrării o prăjină. Câteva oi vor sări deasupra și una după alta vor veni și celelalte să sară. Poți trage prăjina și totuș oile vor continua să sară, deși numai e nici un motiv, și foarte ușor ar putea trece, prin intrarea liberă. Oile nici nu se mai uită dacă e sau nu nevoie să sară; ele știu că celelalte au sărit și de aceea trebuie să sară și ele. La fel oamenii, dacă au apucat să aibă anumite credințe despre un lucru ei nu mai stau să cerceteze dacă se cuvine sau nu să creadă la fel cu înaintașii lor, să se teamă de aceleași lucruri și să se îngrozească fără nevoie, ei merg pe calea obișnuită.

La fel fac fetele și femeile care, fie că au sau nu buzele roșii și fața rumenă, pentru că unele dintre ele se pudrează și

se vopsesc cu roșu, se cred îndatorate să facă la fel.

Rabellais, un scriitor francez, povestește o întâmplare care dacă nu e adevărată, arată foarte bine felul cum cugetă mare parte din oameni. Un neguțator se afla pe un vapor cu o turmă de oi. Panurge, unul dintre eroii lui Rabellais, se găsea și dânsul pe acelaș vapor. Pentru că îl necăjian oile cele multe, a cumpărat dela neguțator, cu bani mulți, berbecule, pe care ridicându-l i-a aruncat în apă. Una după alta, oile au urmat berbeculele, sărind în apă, peste grătare și înecându-se, călcând în picioare pe neguțator care zadarnic se sbătea să le oprească din nebunia lor.

Ne învață această poveste că nu trebuie să fim asemenea oilor, și că e nevoie să cumpănim ori de câte ori avem o nedumerire, să cumpănim singuri și să nu ne luăm după judecata nebunilor. Dacă oile ar putea să gândească, folosindu-se de ochii și de creierul lor, în loc să se înspăimânte de un cățeluș mic, ar ști să-și bată joc de el, și ar duce o viață tihnită. Lupul n'ar fi ispitit să se apropie de dânsule și ar trebui să țină seama de numărul și îndrăzneala lor.

Ilustrația din capul acestei foi ne învață că neucetarea, teama și nervozitatea produc cel mai mare rău și sunt dușmanii gândirii liniștite.

Înțelepciunea și experiența privește peste gard la bieteile oi, zâmbește și nu caută să le scape de nebunia lor. Știe bine că oile vor rămânea tot oi, și că întotdeauna căinele, mic sau mare, le va putea înspăimânta.

Din păcate la fel se petrec lucrurile cu mare parte dintre oameni. Acestora noi le spunem însă că nu trebuie să se lase înfricați de superstiții, de ziua de mâine sau de amenințările dușmanului.

Mai bine de jumătate din suferința omenirii se datorește spaimii fără temei, nedumeririi și fricii, care mistuie toată vlagă și toată puterea de îndurare a omului.

Foarte multe din nenorocirile care ne izbesc vin din teama celor ce se vor întâmpla, teamă neîntemeiată, pentru că foarte adesea cele așteptate nu se petrec, sau chiar de se petrec n'au însemnătatea pe care le-o dăm.

Dacă e bine să fim la fel cu oile în ce privește firea lor blândă și caracterul pașnic, să ne ferim de a fi la fel cu dânsule în privința fricii și lipsei de cugetare.

PEȘTI MÂNCĂTORI DE OAMENI

Rechinii și vânatoarea lor

DE SIGUR suntem în drepturile noastre, atunci când scotom mările și Oceanele, adunând peștii, mii și mii de kilograme cari să ne servească drept hrană.

Dar e o nelegiuire și o crimă că se găsește un pește cărui îi place să se înfrupte cu carne de om, ori de câte ori o poate face. Peștele acesta este Rechinul, care trăiește mai ales prin Oceanele calde. Când într'un loc apar acești pești uriași oamenii organizează împotriva lor adevărate expedițiuni.

În 1916, în apropiere de New-York, patru înotători, cari făceau baie în mare, la 300 metri depărtare de coasta din New-Jersey, au fost sfâșiați de rechinii. În 1923, în golful Sidney, (Australia) niște monștrii de aceștia au înghițit doi tineri, dintre cari unul Campion de înnot, în fața multor mii de inși, cari se adunaseră pe țărm, la o întrecere sportivă.

Întâmplări la fel au avut loc în Japonia, în California, în Marea Antilelor, etc. Și savanții au ajuns să se întrebe îngrijorați, dacă nu cumva ne aflăm într-o epocă de invazia a acestui neam de pești, așa cum se întâmplau năvălirile de animale în timpurile preistorice.

De sigur că ar însemna să bârăfim familia rechinilor, dacă i-am învinui pe toți de a fi muncitori de oameni. Unele specii de rechinii nu se hrănesc decât cu pești, pe cari îi vânează, și alții au dinții turtiți, anume făcuți ca să sfarme scoici și carapace de moluște și de crustacee (raci). Dar... nu trebuie să avem prea mare încredere nici în aceștia. Bunăoară, când în vara anului 1916, au fost înghițiți cei patru înnotători americani, de față fiind mulți martori, savanții au discutat multă vreme dacă muncitorii erau rechinii albi (*Garcharodon carcharis*) cari se găsesc în toate mările calde de pe glob, sau alt soi mai puțin nevino. Totuș, se pare că și acest rechin alb este în stare să mănânce un om, de vreme ce, în stomacul unuia dintre ei, pescuit pe coasta Californiei, s'a găsit nici mai mult nici mai puțin decât un leu de mare, care cântărea vre-o 60 de kgr. și pe care rechinul îl înghițise dintr'odată. De sigur că un pește care e în stare să înghiță asemenea vânat, poate foarte ușor să mănânce un om. De aceea congresul din Washington a votat credite impor-

tante, spre a se organiza distrugerea rechinilor, fără nici un fel de considerație la culoarea sau specia lor, în toate stațiunile balneare.

Băile de mare sunt totdeauna periculoase, la tropice. Din fericiție, în țara noastră, la Constanța și pe țărmul Mării Negre, nu sunt rechinii. Dar cine merge cu vaporul în Oceanul Indian, sau Oceanul Pacific, are prilejul

care se zice de țărm—sunt altele, numite pelagice, care nu trăiesc decât în mijlocul mării—înnoată încoace și încolo în fața porturilor, pândesc sosirea vapoarelor, le întovărășesc până când ancorază și nu se deslipesesc de lângă ele.

Ei știu foarte bine de care parte a vaporului sunt așezate bucătăriile și rămășițele nu rămân multă vreme în apă! În

parte de suprafață. Și am rămas ceasuri lungi, ca să urmăresc undulările feline și grațioase ale acestor animale groaznice.

Imi vin în minte alte întâmplări mai puțin plăcute. Un vapor mic de plimbare, în care mă aflam, străbătea Golful Panama, în drum spre Taboga, insula încântătoare. Un inginer francez, sosit în ajun din Europa, se afla lângă mine, im-

unul din colaci, și se agăț de dânsul. E salvat!... Dar triumghiul se culcă pe apă: monstrul s'a întors pe o coastă, în poziție de atac. Și tragedia se desăvârșește, iute ca gândul. La patru metri de micul vapor—la patru metri de soția tânără, care a înnebunit—omul e înbucut, tăiat în două, parcă de cuțit, la înălțimea soldurilor... Și a doua zi dimineață, numai o jumătate de cadavru a fost îngropată, în cimitirul din Panama.

Foarte adesea, se întâlnesc în porturile țărilor calde oameni și chiar băieți tineri, cari au câte un picior tăiat de rechin. Londra, în secolul al 18-lea, a avut un lord Major, pe Brooke Watson, care pierduse astfel un picior în tinerețe, scaldându-se în portul Havana. Glumia asupra întâmplării sale groaznice, și-i plăcea să păcălească oaspeții, care-l întrebau, răspunzându-le cu seriozitate: „It was bit off“, adică: mi-a fost rupt dintr'o mușcătură!

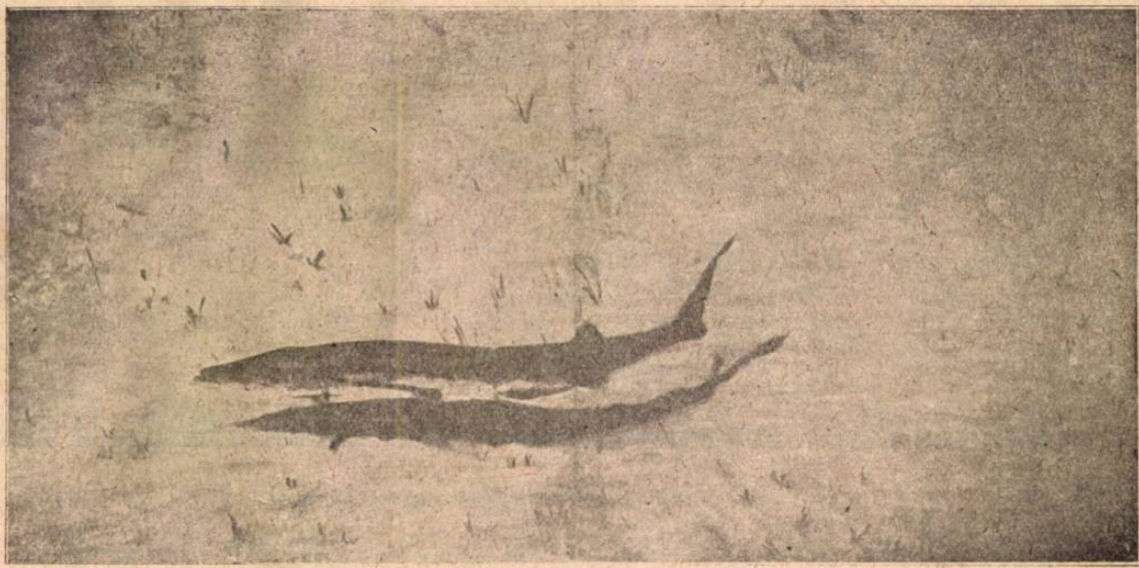
VÂNĂTOAREA DE RECHINI

Cum se vânează rechinii? Dinadins întrebunțez acest verb, căci rechinul este adesea urmărit cu pușca, și aproape totdeauna cu succes. Triumghiul, pe care aripa sa dorsală îl scoate afară din apă, alcătuiește un punct de ochire admirabil și trebuie ca cineva să fie un trăgător prea prost, ca să nu-l nimerescă. Tintind puțin deasupra bazei triumghiului, peștele gigantic poate fi rănit mortal. Însă procedeul de distrugere cel mai întrebunțat e undița. E nevoie să se întrebunțeze însă o undiță anume. Acest lucru l-am învățat într-o zi, prin experiență proprie când un rechin rupse, dintr'o singură mușcătură frânghia nouă, de care era agățat acul. Accidentul acesta e obișnuit. Îl găsesc amintit într-o povestire publicată de „Natural History“ revista lui American Muzeum, în care sunt multe observațiuni interesante.

„Un vapor mic, Laboratorium, înarmat de o instituție științifică, stătea ancorat în mijlocul Carolinei de Nord. La apariția unei cete de rechinii, fu aruncată o undiță specială, care se rupse ca o ață, când cel mai mare dintre pești se aruncă asupra momelei. Pe când se pregătea o altă undiță rechinii veniră să se îndese la pupă, fără să se înspăimânte de prezența oamenilor, aplecați deasupra apei, la mai puțin de un metru înălțime.

Îndată ce momeala atinse suprafața apei un rechin, lung de trei metri o înghiți. El fu ridicat pe punte și omorât. Nu trecu decât atâta vreme cât a fost nevoie să se reînnoiască momeala și un al doilea rechin, lung de aproape 4 metri, era prins; fu atârnat la marginea vaporului, în așa fel încât partea de jos a trupului său, rămânea în apă. Un al 3-lea rechin, cu ceva mai lung de 3 metri, fu prins îndată.

„Pe când îl ridicam pe punte, spunea autorul, un rechin enorm, mai mare decât ceilalți, se năpusti asupra tovarășului lui, agățat de vapor, și dintr'o săritură îl prinse de grumaz. Căpitanul vaporului trase asupra lui, dela distanță mică, cele cinci cartușe ale revolverului său de mare calibru, dar fără al rezultat apa-

O fotografie unică: rechinul sau „tigrul de mare“ pândindu-și prada. Acest animal bagă groază în toți înnotătorii de pe coastele Floridei. Apele acestea sunt atât de limpezi, încât fundul mării e de o claritate neobișnuită. Fotografia de mai sus, a fost luată de pe bordul unui vas, sub razele perpendiculare ale Soarelui de amiază, și umbra peștelui gigantic se proiectează astfel clar pe fundul mării.

să vadă numeroși pești de aceștia uriași. Imi amintesc că acum câțiva ani, pe când vaporul pe care mă aflam se oprise, pentru o vreme mai îndelungată, la Guaya, care este portul din Caracas, imi veni gustul să sar în apă de sus, de pe bord. Am fost sfătuit să nu fac una ca aceasta, căci țărmul Venezuelei era, după spusele tovarășului meu, un colonist Francez, plin de rechinii, muncitori de oameni. El mă întovărăși la singurul loc unde omul se putea scălda, fără pericol de a pierde un picior sau o mână.

Era o îngrădire mare, făcută cu țărui groși, așezați destul de des, pentru ca rechinii să nu poată trece printre ei. La câteva sute de metri depărtare de țărm. Și am înțeles că sfatul francezului a fost înțelept, când străbătând bazinul, am ajuns la îngrădirea cea mai înaintată. Pe când am îmbrățișat cu mâna un țărui, spre a mă odihni o grămadă negriciosă a venit să se izbească de lemn de cealaltă parte a gardului; un rechin mă simțise pe aproape. Trebuie să mărturisesc că apropierea aceasta a pericolului, mi-a produs, în primul moment, o impresie neplăcută și m'am dat îndărăt. Mai apoi, recăpătând sângele rece, m'am înapoiat și am început să înnot dealungul îngrăditurii: să întăriți un rechin este fără îndoială o plăcere, pentru cel care o poate face în deplină siguranță. Dar monstrul nu mai era singur și am avut onoarea de a fi excortat, pe cei o sută de metri de gard, de o trupă de cel puțin zece rechinii, cari păreau că se întrec, care mai de care, spre a mă zări mai deaproape, între țărui.

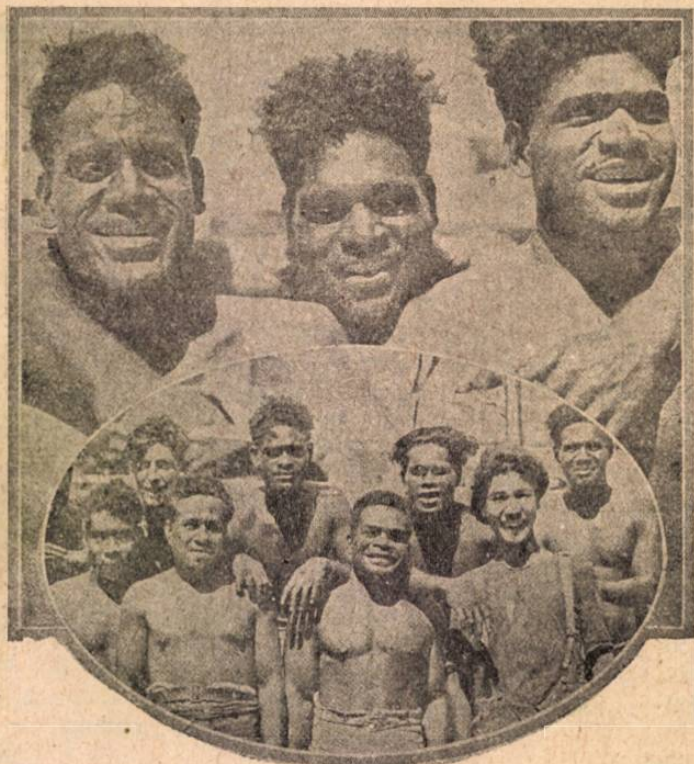
Se spune că rechinul este cel mai inteligent pește. Bănuiesc că are mai mult inteligență... burtii. Foamea, pe care nu și-o poate sătura niciodată, îl povătuiește la toate vicleniile și la toate îndrăznețiile, și îl fac să fie lipsit de orice frică. Neamurile,

unele porturi e o adevărată învâlmășeală de acești pești, pe cari ușor îi poți zări, chiar în timpul zilei, atât de limpede e marea în regiunea stâncilor Coraline, și care în timpul nopții prezintă un spectacol feeric, atunci când timpul e favorabil.

Imi amintesc de o noapte petrecută în portul St. Tomas. Plecat peste balustrada vaporului, priviam în adâncimea unei ape,

preună cu soția sa, o femeie tânără. Uneori spre a admira mai bine fundul apei, împodobit de alge minunate el se pleca afară de bordul vaporului, înspăimântând pe frumoasa lui tovarășă.

Deodată, el căzu în apă, și fără să-și piardă cumpătul râdea de baia fără voie, pe care era silit să o facă. Francezul înnota cu multă ușurință, așa încât nimeni nu dădu prea mare

O echipă de vânători de rechinii. Când Sidney a fost invadat de rechinii, un călător a amintit că unele neamuri din Oceane erau antrenate, din vremuri străvechi, să urmărească acești monștrii în fundul apei, și să-i ucidă cu cuțitul. Imediat s'a chemat, din Tachiti, o echipă dintre acești înnotători îndrăzneți, cari făcuseră minuni cu măiestritul lor metod de vânatoare.

care la început mi-se părușe înțunecată sub oglinda netedă a suprafeței sale. Dar vederea mea se obișnuie repede și vedeam acum cu o limpezime neobișnuită, cum pleacă și vin rechinii monstruoși, învâluți de o lumină fosforescentă. E probabil că se învâneau la 20, 30 de metri adâncime, și totuș imi trebuia o sforțare a minții, spre a admite că înnoată atât de de-

atenție întâmplării. Curând, colacii de salvare îi vor fi la îndemână... dar o voce îngrozită dădu un tipăt de moarte: „Un rechin!“ Un triumghi cenușiu a spart suprafața mării, la 50 de metri depărtare de vapor și înaintea cu repeziciunea fulgerului, teșind apa: este aripioara din spatele monstrului. Înnotătorul face o sforțare desperată, ajunge să pună mână pe

Gura deschisă a monstrului. Pălciile rechinului sunt înarmate cu dinți tăioși, ca lamele de briciu, cari cresc la loc când vreunul se rupe.

rent, decât acela de a-l îndărji mai tare. Monstrul scutura cadavrul rechinului, cu atâta furie, încât tot vaporul se cutremura. În cele din urmă, îi sfâșie pântecile, îi smulse ficatul și îl înghiți, dintr-o singură înbuștură. Gaura pe care o făcuse era destul de mare, ca să îngâduie unui băiat de zece ani să poată intra în ea. Dar încă un glonț îl atinse, în această clipă, într-o parte mai sensibilă, și marinarii reușiră să-l prindă aruncând după dânsul un laț de frânghie.

Mijlocul cel mai îndrăzneț de a-i vâna constă, în a împunge rechinul cu un pumnal. Da, nici mai mult nici mai puțin, a implantat un pumnal în rechin, în

atunci sub adversar, și, fără a-i lăsa timpul de-a se opri în avântul său, îi străpung pieptul, în dreptul inimii. Arareori dau greș. În insulele Caroline nu există nici un caz, al vr'unui vânător de acesta, care să fi fost sfâșiat sau rănit de vr'un rechin.

Dacă ar fi vorba aci despre povestirile unor călători, cititorii ar putea fi neîncrezători. Dar vânătorii de rechini sunt de atunci câțiva ani, au arătat în fața miilor de spectatori, îngheșuiți pe plaja din apropiere de Sidney, ceea ce pot. Am spus, la începutul acestui articol, că doi tineri, din marele centru australian, fuseseră înghițiți de rechini. A doua zi după această dramă,

Un vânător de rechini.

Vânătorul înarmat cu un cuțit ascuțit merge înaintea monstrului și, cufundându-se sub adversar, îl străpunge în piept, la înălțimea inimii.

clipa în care acesta se avântă, cu gura largă deschisă, asupra înnotătorului adăpostit îndărătul acestui cuțit.

Acest sport dragut și interesant e practicat din timpuri străvechi în multe din arhipelagurile Oceaniei Equatoriale, și flăcăii voinici, care îl exercită, nu sunt din punct de vedere sportiv, amatori, deoarece dânsii trăiesc din această meserie. Trebuie să amintim aci că aripile rechinului sunt o delicată, foarte căutată în China, și că negustorii din Canton întrețin în aceste arhipelaguri agenți, cari exportează aceste aripioare căutate, în vapoare întregi. Vreme de câteva luni pe an, rechinii foesc în apele acestor arhipelaguri. Innotând mai bine decât peștii, acești vânători de rechini, înarmați cu un cuțit, care are o lamă lungă de 12—15 cm., se duc înaintea monștrilor, scapă de atacul lor, afundându-se în apă, se găsesc

un căpitan de vapor, francez a arătat că, printre lucrătorii de rasă neagră, emigrați în Tahiti, se găseau și oameni pricepuți la vânatul rechinilor. Telegrafic s'a cerut să se trimeată zece dintre aceștia. Plaja din Coodgee, era neagră de mulțimea care se adunase, când Indigenii intrară în apă, și aclamări inerminabile îi întovărășiră, pe când se îndepărtau înnotând repede, dincolo de îngrădirea insulelor mici. Când dispărură din ochii mulțimii, îndărătul unei stânci, emoția fu mare, dar repede lumea se liniști: echipa eroică se înapoia întreagă și, acolo departe, plutea ceva albicios, în stropi de soare.

Măncătorul de oameni a fost tras la mal de o barcă, și se făcu totodată, dovada moravurilor canibale ale acestei specii de pești, căci tovarăși rechinului rănit grăbisera agonia lui, sfâșiindu-l îngrozitor.

DIN LUMEA SPORTURILOR

Rugby este un joc cu mingea și derivă direct dela foot-ball. Iată istoria lui: Acum o sută și mai bine de ani un student englez, care juca într-o echipă de football în micul oraș Rugby, avu ideea de a pune mâna pe mingea trimițând-o pe

Un match de box în Iava. — Ca multe alte sporturi, boxul tinde să-și înmulțească pretutindeni adeptii. Aproape în toate țările au loc, în fiecare an, match-uri de box. Astfel, acum câțiva ani, s'au dat în Batavia o serie de matchuri

Boxorii, conform regulilor, apărură pe jumătate goi și cu mânuși groase în mâini. Aceasta fu de mirare pentru locuitorii iavanezi, cari nu admiteau bătaie cu mânuși! Dar, când ncepură loviturile între boxeri, fel de fel de țipete întrerupseră liniștea. Din toate părțile se auzeau:

- Dă-i cu piciorul în burtă
- la pumnalul meu!
- Aruncă mânușile și turteștei nasul!
- Scoate-i ochii!
- Dă-i în cap!

Din toate direcțiile li-se ofereau ciomege, pumnale, cuțite și câte altele, dar boxerii—rămânând cre-

terenul opus, în loc s'o expedieze cu piciorul. Prin aceasta el comise o abatere dela regula jocului, dar camarazii săi fură seduși de noua formulă și continuară a se servi și ei de mâini. După câteva luni, de târăgăneli și discuții, regulile rugby-ului fură stabilite. Mingile rotunde au fost părăsite, iar în locul lor s'au introdus altele de o formă ovoidă, mai ușor de prins cu mâna. De atunci jocul de rugby a progresat mereu și adeptii lui sunt aproape tot așa de numeroși ca și aceia ai footballului.

Dintre toți însă francezii au pri-

foarte interesante, cu care ocazie s'au produs mai mulți șampioni cu renume.

Entusiasmat de cele văzute la Batavia, un înalt funcționar olandez, din acea colonie, d. van Khoven, chemă un profesor american, spre a învăța pe doi tineri iavanezi regulile luptei de box, urmând ca mai târziu să dea cu ei o reprezen-

dincioși regulilor învățate—au refuzat de a lua vreuna din arme, continuând lupta cu mâinile înmănușate, spre marea furie a mulțimei.

Sărmanii boxeri, erau luați în bațjocură de copii, babe și tot felul de obraznici. Apoi, la un moment dat, mulțimea snăvăli ca nebună spre estradă. Luptătorii întrerupseră bătaia pentru ca să se apere

mit cu greu jocul acesta deoarece n'admiteau isbiturile. Dar astăzi, în țara lor există numeroase cluburi iar Universitățile și școlile speciale își au echipele lor. În fiecare an au loc numeroase matchuri.

Cu timpul, sportul acesta nou a pătruns în toate țările. În Statele Unite a fost foarte mult modificat, devenind astfel un joc periculos: sunt admise orice brutalități. Jucătorii sunt nevoiți să se îmbrace cu anumite costume cari să le acopere bine corpul, iar pe față își pun o mască analoagă cu aceea a gladiatorilor romani. Dar cu toate acestea precauții s'au întâmplat destule cazuri mortale.

În Franța acei cari abuzează de puterea lor sunt pedepsiți cu multă asprime. Autorizația părinților și profesorilor, pentru jocul acesta, e absolut indispensabilă.

În cele patru desene de mai sus puteți vedea câteva din figurile acestui joc.

Un ciudat obicei din Noua-Zelandă. E vorba de jucătorii de football din această țară, cari sunt stăpâniți de credința că prezența unui cocoșat într-o echipă, dă mari șanse de victorie. Din cauza aceasta gheboșii sunt foarte căutați de cluburile de football. O singură întrebare însă am vrea și noi să punem jucătorilor neo-zelandezi: ce vor mai crede când fiecare „team” își va avea cocoșatul său?

Americanilor le place foarte mult sportul și crează mereu jocuri noi nu numai curioase dar și periculoase. În numărul de astăzi reproducem o interesantă fotografie în care puteți vedea o partidă de „polo” jucată în motocicletă de poliști din Chicago. Vă puteți lesne imagina cât de complicat și de periculos este sportul acesta.

tație în satul indigen unde își avea reședința.

Proiectul fu pus în aplicare. Când cei doi asiatici fură bine pregătiți, d. van Khoven, care dorea să inițieze satul în practicarea boxului, puse să se ridice o estradă și chemă populația să asiste la matchul dintre cei doi concurenți.

contra concetățenilor lor indignați. Dacă nu intervenea la timp poliția, cine știe ce mai păteau nefericiții boxeri.

Și d. van Khoven, a renunțat la încercările sale sportive pentru motivul că iavanezii sunt proști și nu pot aprecia frumusețea luptelor de box!

DIN TOATĂ LUMEA

Prima statuie în Turcia este aceea care s'a inaugurat toamna trecută la Constantinopol: statuia lui Mustafa Kemal, faimosul transformator al Turciei și președintele Adunării Naționale din Angora. E primul caz când în țara turcească se ridică o statuie unui om mare: căci Coranul oprește reproducerea figurilor omenești. Dar Mustafa Kemal, în dorința de a moderniza complet țara, a încurajat pe sculptori făcându-i să rupă cu această veche tradiție. Statuia îl reprezintă în costum european și cu capul gol.

O nouă religie în China. — În țara aceasta imensă găsești sute de religii. Probabil însă că Chinezilor tot nu li se par... suficiente, căci în ultimul timp a luat naștere o nouă religie chineză numită „Che tsii tsong tsiaota trong roa” și care e, pur și simplu, un amestec din toate doctrinele religioase chineze, și europene (împrumutate dela Moise, Mohamet, Isus Christos și Confucius). În prezent numără peste un milion de adepti și e viu încurajată de guvernul chinez, care vrea s'o proclame de religie națională.

Oameni cu piele de... câine. — În China au existat și vor exista încă, multe meserii curioase. Astfel nu de mult timp, a fost arestat un individ a cărui ocupație era aceea de a face pe oameni să aibă pe corp piele de câine. Curios, nu-i așa? Dar foarte adevărat!

DOUĂ PRIETENE

Drăgălașa dăduse pe care o vedeți în fotografia de mai sus, n'a avut fericirea (până acum) vorba românului, „să cadă cu tronc la inimă” vr'unui rege antropofag. În schimb însă a reușit să lege o strânsă prietenie cu o mică prințesă a mărilor: o focă. Și iată-le acum, pe drăguțele prietene, că s'au dus amândouă la băi. Întruna din zile însă s'au întâlnit cu un șmecher fotograf, care, după cum vedeți, ne-a trimis și nouă o fotografie din îndepărtata Americă. Vă place!? Nu-i așa...?

Concursul fotografic al „Realității”

E vară. Tineri și bătrâni au părăsit orașele pline de zăduf și de praf, și au plecat să trăiască o lună de zile la munte, la mare, sau în alte părți, în mijlocul naturei pitorești.

Dacă trupul și mintea găsesc, în timpul acestei luni, răgaz de odihnă, ochiul și sufletul găsește privilegiu de desfătare.

Țara noastră cuprinde neprețuite comori de frumusețe. Știința a găsit mijlocul de-a fixa pe placa fotografică, și de-a împărtăși astfel și altora, bucuria priveliștilor frumoase.

Revista noastră ilustrată, dorind pe deoparte să facă cunoscute minunățiile naturale ale țării noastre, pe de alta de a da impuls artei fotografice a amatorilor, institue un concurs fotografic, în următoarele condițiuni:

FOTOGRAFII AMATORI pot concura cu fotografii, luate de dânsii, dacă trimet pe adresa revistei noastre,—Cluj Str. Regina Maria No. 36—câte o copie.

La concurs se primesc exclusiv fotografii din țară, bine reșite: peisagii, animale surprinse în scene pitorești, sport, viața în grupuri și alte imagini de interes general.

Un comitet special va judeca fotografiile, din punct de vedere artistic, și va publica pe cele mai bune dintre ele, cu numele trimițătorului.

În fiecare săptămână una dintre aceste fotografii, cea mai bună și cea mai interesantă, va fi premiată, cu un premiu de 500 (cinci sute) lei. Concursul e săptămânal și începe cu numărul viitor al revistei noastre.

Să ne îmbogățim cunoștințele

„Luminează-te și vei fi.“

Cine vrea să se deosebiască de animalele, care umblă căutând în jos și sunt sclave ale pământului, câtă să pri- viască în jurul său, să pătrundă înțelesul minunat al firii și adunând cunoștințe să merite cu adevărat numele de „stă- pân al naturii“.

Pagina aceasta este scrisă pentru cititorii când au răgaz să se poată instrui.

Atomi cari se pot sfărâma

MATERIA, tot ceea ce cade sub simțurile noastre, este alcătuită din particule foarte mici, numite molecule. O moleculă, din orice substanță, este aceea extrem de mică particulă, pe care noi ni-o pu- tem închipui că are toate proprie- tățile substanței, din care face parte.

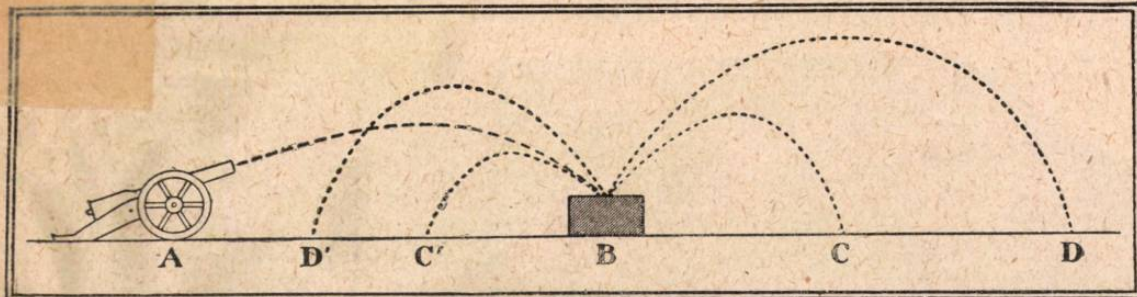
Oamenii de știință a upuțat do- vedi—deși nu le-au văzut nicio- dată — existența moleculelor. O moleculă de zahăr va fi identică, adică va avea toate proprietățile zahărului. O moleculă de sare va avea și dănsa, toate proprietățile sării.

cu atât mai mare cu cât atomul e mai greu. Locurile pe unde circulă acești electroni ai atomului for- mează în jurul sâmburelui central, straturi, dintre care, cel mai din- afară produce toate fenomenele lu- minoase, electrice și chimice care caracterizează atomul. Stratele mai profunde dau naștere razelor X. Masa materială și personalitatea chimică a atomului se găsește însă în sâmburele central. **N. Bohr**, un fizician danez, a stabilit, pentru foarte multe elemente, modul cum sunt așezați electronii în jurul ato- mului, în diferite elemente.

Am arătat că atomii sunt extremi

de mici—ar trebui 20 de miliarde, așezați unul lângă altul, spre a for- ma un milimetru. Sâmburii centrali ai atomilor sunt și mai mici: dia- metrul lor formează deabia cinci miimi din diametrul atomilor, pen- tru elementele grele și este și mai mic încă, pentru elementele mai ușoare: o muscă într-o catedrală, atâta este sâmburul central al ato- mului, față de atomul întreg.

Sir Ernest Rutherford, socrate acest sâmbure central ca fiind al- cătuit, prin întovășirea intimă a unui sau mai multor atomi de heliu, mai multor atomi de hidro- gen și câtorva electroni. Astfel

Experiența lui Rutherford se aseamănă cu bombardarea moleculelor.

La rândul lor, moleculele sunt alcătuite din alte particule materi- ale—cele mai mici particule din materie—care se pot închipui—și care poartă numele de atomi.

Nu există decât 92 feluri de atomi. Din unirea acestor atomi în diferite feluri: doi câte doi, sau doi de un fel unul dintr'altfel, sau trei, patru, cinci, etc., dintr'un fel, cu 2, 3, 4, 5, etc., din alt fel, și câte- odată chiar trei și patru feluri, de atomi, diferiți, nasc moleculele.

Atomii sunt ținuți laolaltă în mo- leculă, printr-o forță numită afini- tate.

Se pare că atomii, care multă vreme au fost socotiți indistructibili și nedivizibili ar fi de fapt și dânsii, la rândul lor, adevărate sisteme solare, înfinit de mici. Transmuta- ția radiului, adică transferarea lui înceată, în alte elemente: în heliu și în plumb, a deschis ochii savan- ților, asupra unor fenomene cu to- tul noui.

Decât, bineînțeles, că e de tot greu de cercetat desfacerea atomi- lor, când atomii înșiși sunt înfinit de mici, și pentru multă vreme încă, imperceptibili, tuturor simțu- rilor și instrumentelor noastre. Cu atât mai mult cu cât, dacă există câteva, foarte puține elemente, care cum e Radiul sau Uraniu, oferă un exemplu unei adevărate sinucideri, celelalte, cele mai multe, țin fără îndoială mult la personalitatea lor, și se conservă, la toate încercările pe care le fac chimiștii, spre a le fărâmița: pucioasa, fierul, azotul, au rămas în ciuda tuturor încercărilor tot azot, pucioasă sau fier.

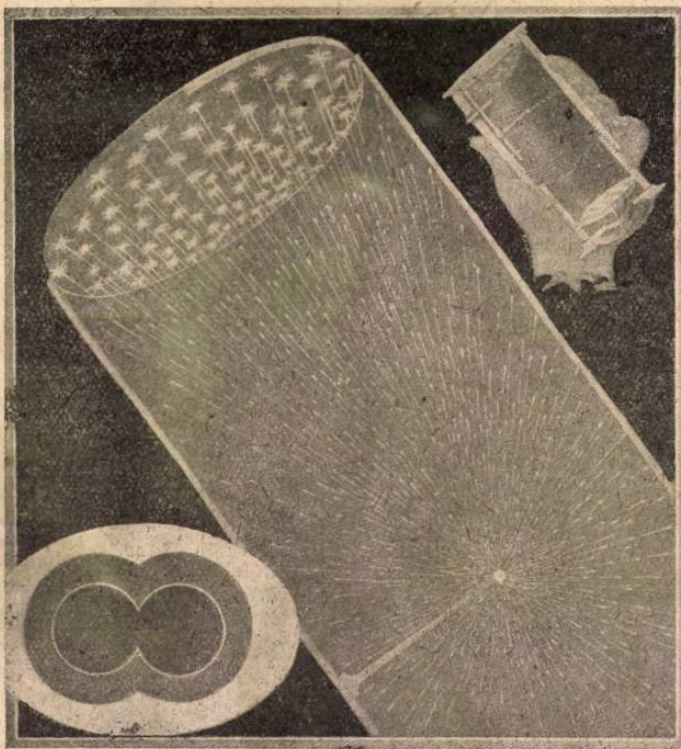
Se pare totuș că marele învățat **Sir Ernest Rutherford**, profesor la universitatea din Cambridge, a reu- șit să facă, ceace n'au izbutit alții.

ANATOMIA ATOMILOR

Bazați pe unele fapte experimen- tale, fizicienii au emis ipoteza că atomul ar fi alcătuit ca un adevă- rat sistem planetar, dintr'un sâmbu- re central, încărcat cu electrici- tate pozitivă, în jurul căruia se ro- tesc un anumit număr de **electroni** negativi: unul pentru hidrogen, 2 pentru heliu, 7 pentru azot, 8 pen- tru oxigen, 29 pentru cupru, 78 pen- tru platină și în general un număr

Explozia atomilor produce electroni, cari lovindu-se de o placă pe care se găsește sulfura de calciu, produce scânteierea acestuia. La microscop în întuneric, bombardamentul elec- tronilor pe placa de sulfură de cal- ciu, apare ca în ilustrația noastră.

O explozie a atomilor, produsă cu ajutorul curentului electric de mare tensiune. Jos modul cum e probabil că e alcătuit atomul.

Cancerul se poate tămădui

FĂRĂ alegere și fără cruțare, cancerul lovește omenirea. E o boală a cărei cauză meliciei nu o cunoșc încă bine și pe care se stră- duiesc acum s'o facă nevătăma- toare.

La început, cancerul nu atacă în- treg organismul, el se mărginește să îmbolnăvească un singur organ, sau chiar o mică porțiune dintr'un or- gan. Ca urmare, imediat ce a fost

descoperită de către chimistul Pierre Curie, împreună cu soția sa, are și el proprietatea de a emite, fără odihnă raze invizibile, dintre care unele au mare asemănare cu razele X. Razele X și radiațiunile de radiu străbat corpurile și distrug celulele, nu numai pe cele bolnave dar și o parte din celulele vii.

Această proprietate, la început a dat naștere la unele accidente, pen- tru că mulți medici și unii paci- enți sau expus vreme îndelungată, și de prea aproape, fără pază, ra- zelor Röntgen și radiațiunilor de radiu.

Dozate în măsură convenabilă însă razele X și radiațiunile radiu- lui pot sluji la vindecarea unui nu- măr mare de cancere ale pielei. Tra- tamentul cu raze X poartă numele de radio-terapie, celălalt de radium- terapie. De fapt nu sunt decât două modalități ale unei metode identice: tratarea cu ajutorul radiațiunilor de lungime de undă scurtă a cance- rului.

Radio-terapia sau Röntgen tera- pia, cum se mai spune, s'a putut, astăzi, perfecționa mult, și e de pre- ferat, atunci când leziunile se in- tind mult la suprafață și în adâ- ncime. Bolnavul este așezat în fața ampulei de unde se emit razele.

Înainte de aplicarea Radiului, pe aparat se așează o serie de tuburi metalice, cari conțin fiecare o anu- mită cantitate de Radiu.

observat, dacă boala e la început, cancerul poate fi tămăduit. Din ne- fericire, rareori bolnavul își dă sea- ma de răul care începe să-l roadă și când se duce la medic e prea târziu. Dacă se iau lucrurile în pri- pă însă, cancerul se poate trata ușor.

Pentru ca un bolnav să fie vin- decat de cancer, trebuie să se distru- gă complet absolut toate celu- lele, adică acele părți mici din care sunt alcătuite țesuturile noastre, care au fost îmbolnăvite de cancer. Majoritatea acestor celule cance- roase se găsesc adunate în un loc, sub forma de tumori fie în centrul de unde a început boala, fie, dacă răul a progresat, în locurile din ve- cinătate. **Ca să vindece cancerul nu mai trebuie să rămână în trupul bolnavului, absolut nici una din aceste celule.**

Până azi nu există un ser sau un

Cum se aplică radiul pe partea amenințată de cancer. (O fotografie luată la institutul curie din Paris).

medicament care să poată distruge celulele bolnave și astfel nu există decât două metode de tratament. Pri- ma, care a ajuns la mare perfecți- une, este îndepărtarea chirurgicală (operația), a întregii porțiuni bol- nave.

Cea de a doua, acum în desvol- tare, constă în distrugerea fiecărei celule canceroase, din porțiunea bol- navă, cu ajutorul radiațiunilor de undă scurtă, care pătrund adânc în țesuturi.

Agentele acestor două metode sunt: bisturiul (cuțitul) pentru prima me- todă și ampulele cu raze X și ra- diul, pentru cea de-a doua. Dintre aceste arme cea mai veche este bis- turiul și se dovedește adesea ca cea mai eficientă. Operația unei tu- mori a stomacului sau a intestinul- lui, cu însănătoșirea completă este un lucru obișnuit astăzi, dacă s'a cerut la timp ajutorul chirurgului.

Razele X se formează prin tre- cerea unui curent de tensiune mare (50 mii volți cel puțin) într-o lam- pă anume făcută, din care s'a scos aerul și numită ampula lui Rönt- gen.

Radiul, substanța de puțin timp

Tratamentul cu raze X. Ampula Röntgen este închisă în cutia me- talică și emite asupra bolnavului radiațiuni X. Pe pieptul bolnavului se află un aparat „ionometrul“ care regulează dozarea razelor.

În radium terapie, particulele de radiu se așează în tuburi mici, sau în ace fine de metal, și fiecare alcă- tuiește astfel câte o ampulă Rönt- gen, în miniatură. Aceste tuburi se așează, într'un număr mai mare sau mai mic, pe pielea bolnavului, unde sunt ținute la o distanță fixă, cu ajutorul unor aparate speciale, sau sunt introduse în gură și în ce- lelalte deschideri naturale ale or- ganismului. Uneori, acele, care con- țin radiul, sunt vârte chiar în țesu- turile bolnave. Astfel în cazul can- cerului la limbă.

Medicul de astăzi, în fața oricărui cancer, are să hotărască care din cele trei arme: bisturiul, razele X sau radiu este de preferat; dacă tre- buie să le întrebuinteze laolaltă sau numai pe câte una din ele. De sigur problemele acestea sunt grele și so- luționarea lor cere pricepere și în- demnare.

Supravegherea Röntgeneraviei se face dintr'o cameră despărțită de aceea a bolnavului prin pereți de plumb, infirmierele putând să su- pravegheze bolnavul printr'o sticlă specială de plumb care nu permite trecerea razelor X, dăunătoare orga- nismului sănătos.